
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 01 25 12 024 7

اثر خامهٔ احمد رفعت

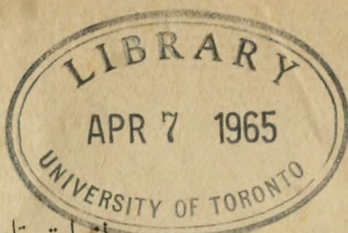
معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله

استانبول

باب عالی جوارنده ابوالسعود جاده‌سنده (محمود) بكك
٧٢ نومرولی مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر

١٣٠٠

لغات تاریخیه وجغرافیه

جلد
٦

بقیهٔ حرف ق

﴿ قریش ﴾ — حجازده مسكون عرب مستعربه‌دن بنی فهر قبیلهٔ قدیمه‌سنك نام اخیریدر بونلردن (قصی) نامنده برذات وقتیله قبیلهٔ مذكوره‌یی بطاح مكه‌یه جمع ایله ولایت بیتی فتح وضبط وحكومت ارض حجازی بنی خزاعه‌دن اخذ ونزع ایدوب ظهور اسلامه قدر مكه ولایتی قریش قبیله‌سی یدنده قالمشیدی . جدامجد جناب رسالتمآب عبدالمطلب وعم اكرم حضرت نبوی ابوطالب حضراتی دخی عظمای رجال قریشدن اولوب حین ولادت نبویده یكدیكرینی متعاقب قوم مكه ریاستنه تعیین اولنمشلردر .

§

﴿ قریظه ﴾ بنی قریظه — وقتیله مدینهٔ منوره حوالیسنده مسكون بریهود قبیله‌سنك اسمیدر . حوالئ مذكوره‌ده بنی نضیر وقینقاع كبی دها بك چوق یهود قبیله‌لری اولوب كندولرینه مخصوص برطاقم حصون وشهرلر درونده اقامت ایدرلر ایدی . (غزوه) كلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ قریم ﴾ — قدیمده (كیرسینیس توریك) دینور ایدی آوروپای روسیه‌ده وقره‌دكزده برشبه جزیره‌در شمالاً كندوسنی بره وصل ایدن پره‌قوب دیلی ایله تحدید اولنور . اوچیوز بیك نفوسی حاوی اولوب

کرسیٔ اداره‌سی سیواستپول وباشلی شهرلری (اوپاتوریا)(کفه)(یکی قلعه) (بغچه‌سرای)(کرج) و سائره‌در واراضیسی غایت منبت اولوب نهایت درجه لطافتله مشهور اولان چایر وچمنلرنده لایعدآت اوکوزقیون سوریلری بسلنمکده‌در ·

قریم اولا توریلر طرفندن مسکون ایدی میلادك یدی عصر مقدمنده دخی میلیزیه‌نلر توطن و بر چوق شهرلر تأسیس ایلدی و (۵۱۱٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك درتیوز سکسان سنه مقدمنده بوسفور کوچك قرالیتی تشکل ایدوب مؤخراً اشبو قرالیت ایرانیلر رومالیلر النلر غوتلر هونلر مجارلر طرفلرندن متعاقباً تحت اطاعته آلندی و (ژوستنین) التنجی عصر میلادیده مجارلری اورادن دفع ایلدیسه‌ده ، (٦٧٩ م و ٦٠ ه) تاریخنده حزلر و برچوق وقت صکره قپچاق تاتارلری ینه ضبط ایلدیلر · تاتارلر زماننده وندیکلیلر جنویزلر اوراده برطاقم تأسیسات وجوده کتوردیلرکه الئمشهوری کفه شهریدر · (۱٤۷۵ م و ۸۸۰ ه) تاریخنده سلطان محمود ثانی حضرتلری قریمی ضبط واداره‌ٔ داخلیه‌جه سربستیتنه مساعده و(۱۷۸۳ م و ۱۱۹۷ ه) ده ایکنجی قترینه استیلا ایتدی و (۱۸۵٤ م و ۱۲۷۱ ه) تاریخنده دولت‌علیه ومتفق‌اولان فرانسزوانکلیز اردولری حرباًضبط ایدوب بعدالمصالحه ینه ترك ایتدیلر ·

(قریم) — استاوری قریم دخی دینور · قریم شبه جزیره‌سنك قدیم مقری اولوب سیواستپولك شرقندن یتمش وکفه‌نك شمال غربیسندن یکرمی ایکی کیلومترو‌ده کائندرکه وقتیله نامی جزیره‌یه ویرمشیدی· الیوم التی یوز خانه‌لی بر قریه‌در ·

§

﴿ قزاق ﴾ — قسماً بدوی بر قومدر وقتیله‌اسلاو وتاتار اختلاطندن نشأت ایدوب روسیه ممالکنك جهات مختلفه‌سنه طاغلمشلر ایدی باشلیجه اویماقلری جنوبی‌روسیه‌ده دون نهری‌سواحلنده ساکن دون‌قزاقلری‌وایکنجی درجه‌ده چوغیف و بوغ قزاقلریدر· قزاقلر اورته بویلی وقوی‌البنیه‌درلر صورتلرینك هیئت‌مجموعه‌سی تاتارنسلندن اولدقلرینی اکدیرر سوار یلکده

مهارتلری جهتیله برقسمی روسیه‌نك غیرمنتظم سواری عسکرلکنده استخدام اولندقلری کبی بر قسمی دخی روسیه ایمپراطورلغنك هیئت مستحفظه‌سنی تشکیل ایدرلر ورئیسلرینه خطمان دیرلر . هرنقدر رئیسلری روسیه طرفندن تعیین اولنور ایسه‌ده بعض قوانین و نظامات داخلیه و خصوصیه‌لری وبعض امتیازلری واردر . قزاقلر تاریخجه برنجی دفعه اوله‌رق اون بشنجی عصر اواسطنده کورنمکه باشلایوب ابتدا لهلیلر طرفندن استخدام اولندیلر و (١٦٥٤ م و ١٠٦٥ ه) تاریخندن صکره لهستانك انقراضنه دکین جمله‌سی روسیه‌یه تابع اولدیلر و برقاچ دفعه عصیانلری و بیوك پترو زماننده اسوج قرالی اون‌ایکنجی شارل ایله اتفاقلری وقوعبولدیسه‌ده هیچ برنتیجه حاصل ایده‌مدیلر .

§

﴿ قزامق ﴾ حصبه — ساری برزهر اولوب سرایتی حسبیله جدری کاذبدن فرق ایدیلور . صفات مخصوصه‌سندن اك باشلیجه‌سی انسانی مدت حیاتنده یالکز بردفعه یقالدیغیدر . قزامق خارجاً پیره‌ اصیریمی جسامتده قرمزی لکه‌جکلر ایله توصیف اولنورکه اشبو لکه‌لر قزامغك هجومنك اوچنجی یادردنجی کونی برر مقدار ارتفاع کسب ایدرلر ونقاط مرتفعه بری برلرندن برمسافهٔ غیر منتظمه ایله آیری بولنورلر . مسافهٔ مذکوره‌ده جلد لون طبیعیسنی ابتدای امرده حفظ ایدر ایسه‌ده مؤخراً بولکه بر برلریله اتصال کسب ایدرك اهلهٔ صغیره شکلنی آلدقلرینك اوچنجی ویا دردنجی کونی یعنی بدایت مرضك یدنجی ویاخود سکزنجی کونی نقاط مرتفعه سونوب بعده علی العاده تقلس ایدرلر .

قزامغك سببی برمادهٔ ساریه ایسه‌ده مع مافیه علت مذکوره بعضاً بنفسه تکون ایلدیکی دخی واردر . قزامق سرایت ایله بر ذاته منتقل اولدقده سرایت ایلدیکی ساعتدن اعتباراً مرضك ظهورینه دکین مرور ایدن وقته دور تفریخ تعبیر اولنورکه دور مذکور اون ایکی کوندن اون بش کونه قدر امتداد ایلدیکی کورلمشدر .

برخانه‌ده قزامق ظهور ایلدکده اول خانه‌ده بولنان نفوس سائره‌یه مرض

مذكور بالسهوله سرايت ايدرك انلردن دخى اول عموم بلده يه منتشر اوله جغندن قزامق ظهور ايدن خانه دن علت مذكوره يه زياده سيله مستعد بولنان اطفالك درحال اخراج ايدلمسى الزمدر.

هرنقدر قزامغه اطفال زياده مستعد ايسه لرده اسنان سائره ده قزامق چيقارميان كسان دخى بو مرضدن معاف اوله مزلر علت مذكوره بالجمله اقاليمده بلا استثنا اجراى احكام ايدر. بو علت ياتماس ايله و ياخود قزامقلى خسته نك تنفس ايلديكى هواى منتنه واسطه سيله سرايت ايدر والك زياده انتهاء شتاء ايله ابتداء صيفده وقوعبولور.

قزامق برقرقلق واوكسورك وقرمزيلق وذكام وغثيان وبرصداع ايله قئ واحتقان طبقهٔ مناظمه ايله بدأ ايدوب اوچ درت كوندن صكره اعراض مبسوطه كسب شدت ايلدكده اندفاعات ظاهر اولمغه باشلارلر. اندفاعات مذكوره ابتدا وجهده وجبهه ده وعنقده پيدا اولوب بعده صدره وبطنه واورالردن دخى بتون وجوده منتشر اولدقلرنده حما ايله اعراض سائرهٔ مخبره تقلل ايدر ايسه ده سعال وكوزلردهٔ حمرت وذكام متداوم اولور.

قزامغك هجومنك باشليجه اعراضى كوزلرك يشارمسى ايله حمرتى وزكام وآقسرق وطالغينلق ايسه ده اورته لقده قزامق اولمديغى تقديرده اعراض مذكوره نك وقوعيله مرضك قزامق اولديغنه بردن بره حكم اولنه ماز لكن قزامق علت مستوليه اورته لقده بولنيور ايسه و مريض مقدم قزامق چيقارمامش وعلى الخصوص بولنديغى خانه ده برقزامقلى وار ايسه وياخود قزامقلى برخسته نك بولنديغى محله كيتمش ايسه اولوقت اشبو اعراض قزامغك اعراض مخبره سى اولديغنه شبهه قالماز.

قزامغك اندفاعاتى يكى باشلادقده هرنقدر جدرينك اندفاعاتنه بكزه دكلرندن جدرى قياس ايديلور ايسه ده برمدت قليله ظرفنده بوايكى مرض بربرندن فرق ايديلور چونكه قزامغك اندفاعاتى بربرلرينه اتصال ايدرك برده قوسيت پيدا ايدرلر حالبوكه جدرينك اندفاعاتى مقوس اولماز وبوندن بشقه جدرينك اندفاعاتى چند كون صكره قرحهٔ حقيقيه يه مبدل اولور كه بونك ايله دخى قزامق ايله جدرى بينى تفريق وتميز قابلدر.

قزامق قزل خستەلقدن شـول وجهله تفریق ایدیلور که قزل خستەلقده حرت مستوی وبلافاصله ولکەلری غایت واسـع اولوب قزامقدەکی کبی لکەلرك ارەلرنده بولنان مسـافەجکلر لون طبیعیسنی حفظ ایتمزلر وبرده قزامقده همان دائما اوکسورك وقشوع اولمسی دخی بوایکی مرضی یکدیکرندن تفریق ایدر چونکه قزل خستەلقده نه اوکسورك ونەده قشوع واردر قزامق اکر بسیط ایسه مریض اکثریا کسب افاقت ایدر لکن امراض سائره ایله رفاقت ایدەجك اولور ایسـه اولوقت تهلکەسی متزاید اولور کنجلرده قزامق اطفالدن زیاده مهلکدر ·

§

﴿ قزان ﴾ — آوروپای روسیده قزان ولایتنك کرسیٔ ادارەسیدر وولغا وقزانقا نهرلرینك ملتقاسی قربنده ومسـقوەنك شرقندن طقوز یوز وسن پترسبورغك جنوب شرقیسـندن بیك التی یوز اللی التی کیلومترو مسافەدەاولەرق قرق بیك نفوسی وبر مکتب عالی ورصدخانەیی حاوی اولوب سیبریا وبخاراوآوروپای روسی بیننده تجارت انباری صایلقده‌در · چوقەومشین واعمـالات حدیدیه و خشبیەسی اورالرجـه معتـبردر · تاتارلر بو شهرده تدریجاً آزالمقده اولدیغندن شمـدی یدی بیکه تنزل ایتـدی · قزان شهری (۱۲۵۷ م و ٦۵۵ ھ) ده باتوخانك اوغـلی معرفتیله تأسیس اولنوب (۱۳۹۷ م)ده واسیل دیمتری یوانویچ ضبط وتخریب وبرمدت صکره تاتارلر ینه مجدداً انشا ایلدی و (۱۵۵۲ م و ۹٦۰ ھ) تاریخنده شدید بر مقاومتدن صکره دردنجی یوان تکرار ضبط ایله بتون بتون تحت حمایه‌یه آلدی ·

(قزان ایالتی) ویاتقه اورانبورغ سمبریسـق نژنینوغرون وپانژا ایالتلری بیننده اولوب اللی یدی بیك درتیوز کیلومترو اتساعی و بر ملیون اوچ یوز یتمش بیك نفوسی حاویدر · اراضیسی منبت وتیمور و باقر معدنلری و بیاض مرمری واردر ·

(قزان خانلغی) — قبچاق خانی (کیچین) لك برادری محمدخان طرفندن اون دردنجی عصرده تأسیس اولنمشدر محمد قرنداشی مومی الیهك مضرتنی دفع وکسب وسعت ایتدکدنصکره (۱۳۹۷) دەروسلر طرفندن تخریب اولنان قزان

شهرینی تعمیر و بلغارلر ومغوللر ایله نفوس واهمیتنی توفیر ایتدی . اشبو خانلق قپچاق خانلغندن زیاده یشایوب (١٥٥٢ م) ده دردنجی یوان طرفندن محو ایدلمشدر .

§

﴿ قزل خسته‌لق ﴾ — برمرض زهری اولوب یاداری دانه‌سی بیوکلکنده وقرمزی رنکده برطاقم نقطه‌لر ویاخود فرنك اوزومی قرمزیلغنده غیر منتظم برچوق لوحه‌لر صورتنده تکون ایدر . بومرض برحمای اندفاعیه اولوب بوده قزامق کبی برمادهٔ ساریه‌دن حصوله کاورکه شخص واحد عمرنده انجق بردفعه بوحمایه مبتلا اولور وهمان دائما اون یاشنك مادوننده بولنان اطفالده وقوعبولوب اون یاشنی تجاوز ایدنلرده اندر کورینور واکثریا ایلك بهار ایله کوز موسمنده وقوعبولوب بعضاً دخی علت مستولیه صورتنی کسب ایدر .

قزل خسته‌لق قئ واضطراب حلقوم وعارضات عصبیهٔ متنوعه ایله وجوده کلور وجلد قرمزی چوقه کبی برکسکین رنك پیدا ایدر . والتنجی کوندن یدنجی کونه طوغری اندفاعه باشلایوب حما دخی سکونت بولور وسکزنجی کونه طوغری اضطراب حلقوم یعنی حاصل اولان حناق مندفع اولوب قزللق دخی تفلسه یعنی سو یمکه بدأ ایدر . مذکور خسته‌لق مرض مستولی صورتنده اولدقده بعضاً حناق غایت شدید اولدقدن ماعدا حناق غمامی وحناق غنغرنی صورتلرینی دخی اکتساب ایلدیکی کورلمشدر .

بوحالده حناق عرض غالب اولمش اولور . حناق شدید اولدیغی تقدیرده اندفاع دخی غایت آغر وغیر منتظم اولور واول وقت حمانك شدتیله برابر مرضك مخاطره‌سی دخی تزاید ایدر . قزل خسته‌لغك بر دیکر نوعی دخی واردرکه بوکا . شوکهٔ خبیثهٔ عصبیه تعبیر ایدرلر .

قزل خسته‌لق قزامقدن زیاده مخاطره‌لی بر مرضدر بو ایکی مختلف مرضی اکثریا بربرینه قارشدیررلر یعنی تمیز اولنه‌میور دیرلرایسه‌ده عرضلری واسطه‌سیله بربرندن تفریقی پك قولایدر زیرا قزل خسته‌لقده دائما حناق

ایله سعال اولوب حالبوکه قزامقده دائما مریضك کوزلری یشارر . قزل خسته‌لقده حناق شدید اولدیغی صورتده درحال بوغازه التی عدد سلوك یاپشدیریلوب یومشادیجی غرغره‌لر استعمال ایتمك ومرضك نهایتنه طوغری ارپه مطبوخیله یاپیله‌جق غرغره‌یه (کئول) و (خلیت اسرب) دخی علاوه ایلك لازمدر فقط هرحالده حکمایه مراجعت اقتضا ایدر .

§

﴿قزوین﴾ — قدیم نامی آراسیادر عراق عجمده برشهر اولوب طهرانك جنوب غربیسندن یوز قرق کیلومترو بعدده واقع وقرق بیك نفوسی جامعدر . وقتیله غایت مهم وعجمستانك کرسیٔ اداره‌سی ایدی الیوم همان خرابه زاردر .

(١٧٣٢ م و١١٤٥ ه) ده عثمانلیلرله وایرانلیلر بیننده تنظیم اولنان برمعاهده نامه بوراده امضالنمشدر .

§

﴿قسانتیب﴾ — لاقدومونیالیلرك آمیرالیدر . بوذات (٥٣٣٥ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکیوز اللی طقوز سنه مقدمنده رومالیلرك برنجی دکز محاربه‌سنی قزانان مشهور امیرال (دوئیپوس) ی اسیر ایلدیکه اولوقت اشبو دوئیپوسك نامنه ایتالیاده فورم شهرنده برمرمر دیرك رکز اولنمشیدی .

§

﴿قسطلانی﴾ — نامداران فضلادن (١٥١٧ م و٩٢٣ ه) تاریخنده مرتحل دار بقا امام شهاب الدین ابی العباس احمد بن محمد مصرینك شهرتیدر .

مومی‌الیه زماننده خطهٔ مصریه‌نك اعلم علماسی اولوب مشهور شیخ جلال الدین سیوطی ایله معاصر ایدی (مواهب‌اللدنیه) و (فتح‌الدانی) نام کتابلر جملهٔ تألیفاتندندر .

اشبو مواهب سیرت نبویه‌ده امثالی یازلمامش برکتاب جلیل وبراثر بیمثیل وعدیل اولوب اون مقصد اوزرینه موضوع ومرتبدر . مقصد اول — جناب واجب‌الوجودك نبی آخر زمانی سبق نبوتله تشریفندن وعلیه‌الصلاة والسلام افندمزك طهارت نسب وولادت ورضاعندن وترتیب سنین اوزره

ارتحال عالیلری و قوعنه دکین حائز اولدقلری شرف مغازی وسرایادن · ایکنجیسی — اسماء واولاد و ازواج واعمام وخدم ملائك توأملرندن اوچنجیسی — اوچ فصلی مشتمل بولنان حقیقت وشرف خلقتلرندن دردنجیسی — معجزات وخصائص جلیله‌لرندن بشنجیسی — خصائص معراجدن التنجیسی — رفعت شان نبوی حقنده شرفوارد اولان آیات کریمه‌دن یدنجیسی — وجوب محبت و اتباع سنت نبویه‌دن سکزنجیسی — زد نبویده مستعمل بعض معاملات طبیه وتعبیر رؤیادن طقوزنجیسی — فخر رسالت افندمزك حقائق عباداتندن اوننجیسی — جناب باری تعالانك حبیب اکرمی حقنده نعمت الهیه‌سی اتمامندن باحثدر ·

دیکر (قسطلانی) — علمای بنامدندر کستللی کلمه‌سنه نظر بیوریله ·

دیکر (قسطلانی) یاخود (عسقلانی) — مشاهیر فضلای مصریه‌دندر (ابن حجر) کلمه‌سنه نظر بیوریله ·

قسطل یاخود کستل یونانجه قلعه معناسنه اولان (قستل) ك معربیدر ·

§

﴿ قسطه‌ونی ﴾ — نام عتیق ژیر مانیقو پولیس‌در اناطولیده دولت علیه‌نك بر شهری و بونامده‌کی ولایتك کرسیٔ اداره‌سی اولوب استانبولك جهت شرقیسنه‌دن درتیوز کیلومترو مسافه‌ده واقع ومع نواحی یکرمی التی بیك نفوسی و التمش اوچ جامع ومسجد واون التی مدرسه واون ایکی تکیه واوتوز بر مکتب واون درت حمام وایکی قشله‌یی جامعدر هر نوع حبوبات وتفتك وکتان وکندیر واورمانلرنده کراسته حاصل اولور وپك کوزل باقر وایپ اعمال اولنور قیوجیلغی دخی مکملدر ومیوه‌سی وازجمله (عریانی اریکی) مشهوردر مقدما دها معمور ایدی ·

(قسطمونی ولایتی) شمال وشمال شرقیده دکزله محدود اولوب قدیم پافلاغونیانك برقسمندن تشکل ایلمشدر بوراسی سلجوقیلر زماندنبرو مستقلاً اداره اولنمقده اولدیغی حالده (١٣٩٢ م و٧٩٥ ﻫ) تاریخنده حاکمی بولنان طوپال بایزیدك دولت علیه‌یه عصیان ایدن افلاقلولر ایله اتفاقی تحقق ایلدیکندن یلدیرم (بایزید) حضرتلری کیدوب ولایت مذکوره‌یی ضبط ایلدی ·

§

﴿ قسطنطين ﴾ بيوك قسطنطين — فلاويوس واليريوس اورليوس قلوريوس قسطنطينوس ناميله دخی بنام اولمق اوزره روما ایمپراطوریدر (٢٧٤ م) تاریخنده (نیسه) شهرنده تولد ايدوب (٣٠٦ م) ده پدرينك وفاتی اوزرينه بيوك بريتانيا الايلری واسطه‌سيله واوكوست عنوانيله ايمپراطورلغنی اعلان ايلدی . غوللر ايله مصالحه‌دن صكره ايتاليا و افريقايی ربقهٔ مظالمی التنده تضييق ايدن (ماقسيمين) عليهنه يوريوب مومی اليهی رومانك سورلری التنده و تورن صحرالرنده مغلوب ايتمسی اوزرينه ايتاليايه حاكم اولدی ومؤخراً تقرير آسايش وعدالته بذل مجهود وخرستيانلغی قبول ايله خرستيانلر عليهنده‌كی تعدياتی رفع ونابود ايلدی و (٣١٥م) ده خرستيانلق دشمنی اولان شرق ايمپراطوری ليسينوس ايله محاربه‌سنده دخی كراراً غالب كله‌رك پانونی وداسيا وايليريا و يونانستانی ضبطنه آلدی و(٣٢٣م) ده اشقودره وادرنه مظفرباتی اوزرينه خصمنك ممالك متباقيه‌سنه دخی مالك اولدی وخاچلنمق اشكنجه‌سنی و پهلوانلرك مقاتله‌سنی منع واطلاق اسرايه مساعده ايدوب لكن كندو قاری والده‌سيله بيهوده يره اتهام اولنان قريسپوس نام اوغلنی بلا تحقيق قتل ايتديكندن شاننه براز شين ويردی و (٣٣٠ م) ده مقر حكومتنی اولوقته قدر بيزانس ناميله متعارف اولوب بعدالتعمير قسطنطينوپل نامنی آلان استانبوله نقل ايدرك نهايت (٣٣٩ ياخود ٣٣٧ م) تاريخنده وفات ايلدی .

§

﴿ قسطنطين ﴾ اون ايكنجی — استانبولك صوك ايمپراطوريدر (١٤٠٣ م و ٨٠٦ ﻫ) ده عالم وجوده كلوب (١٤٤٨ م و ٨٥٢ ﻫ) ده ژان پالی اولوق نام قرنداشنه خلف اولدی و بش سنه صكره سلطان محمد ثانی حضرتلرينك استانبولی فتح آرزوسنده اولديغنی حس ايدرك برطرفدن سور وطابيه‌لری تعمير وجنويزلردن استمداد ايله برقاچ قطعه حرب سفينه‌سی وعسكر جلب وزندان قپوسندن غلطه‌يه زنجير كشيده ايدوب ديكر طرفدن وزيراعظم خليل پاشا واسطه‌سيله استرحامه باشلادی واواثناده سلطان مشاراليه روم ايلی حصارينك اولديغی محلی طلب ايلدكده اورانك متصرفی بولنان جنويزلردن دسيسه‌سيله مانع اولمديغی اكلاشيلوب اورايه درحال يعنی

درت ماه ظرفنده حصار مذكور انشا وقارشوسنده مقدما يلديرم بايزيدك امريله ياپيلان اناطولى حصارى تعمير اولندى وخليل پاشانك رجاسى اوزينه اكرچه ايش التى آى قدر تأخر ايتديسه ده دها ايلروسنه تأثير ايده مديكندن سلطان مشاراليه (١٤٥٣ م و ٨٥٧ هـ) تاريخنده هجوم واللى درت كون محاصره ايله استيلا ايلدى . (قسطنطين) اشبو محاصره اثناسنده شجيعانه مدافعه اوزره ايكن تكفور سرايى جوارنده برسور دليكى اوزرنده روبراه عدم اولمشدر . ديكر روايت ضعيفه يه كوره عساكر اسلاميه فرقه فرقه ايچرو كيردكلرى صره ده مشاراليه دخى خاصه عسكريله سراى مزبوردن اياصوفيه يه طوغرى كيدركن بر يارەلى عثمانلى نفرى طرفندن قتل اولنمشدر . (قسطنطنيه) ايچون استانبول كلمه سنه مراجعت بيوريله .

§

﴿ قشيرى ﴾ — علم فقه تفسير حديث اصول وادب وكتابتده امام اولوب سلحشورلقده دخى مهارت كامله سى وار ايدى . اسمى عبدالكريم كنيه سى ابوالقاسمدر علوم ظاهره يى استادكل ابواسحق اسفرائينى دن وباطنه يى شيخ كامل ابوعلى الدقاقدن تحصيل ايدرك التمش طقوز ياشنده و (١٠٧٢ م و ٤٦٥ هـ) تاريخنده مسقط رأسى اولان نيشابورده وفات ايلمشدر . (تيسير) نام تفسير كبيرى ايله (لطائف الاشارات) و (رسالهٔ قشيرى) نامارنده و سائر هرفنده تأليفاتى واردر . مخدومى (عبدالرحيم) دخى فضل وكمالده پدرى كعبنه ياقلاشمش ايدى .

جامع الصحيح مؤلفى (قشيرى) نك اسمى مسلم بن حجاج كنيه سى ابوالحسن اولوب وفاتى (٨٧٤ م و ٢٦١ ياخود ٢٦٧ هـ) تاريخنده وقوعبولمشدر .

§

﴿ قصاره ﴾ صويى — بزى بياضلتمق ولكه لرى چيقارمق ايچون استعمال اولنور برنوع صوكه قليه ايله قلور (هيپوقلوريت دپوتاس) تركيب كيمويسندن عبارتدر فرانسزلر پارس قربنده ژاول نام قصبه يه نسبتله (ژاول صويى) ديرلر .

§

﴿ قصر شیرین ﴾ — ساسانیاندن فرس پادشاهی خسرو پرویزك علاقه کرده‌سی اولان (شیرین) نام بر مغنیه ایچون بغداد جوارنده خانقین ایله حلوان اراسنده یاپدیردیغی قصر مشهوردر ٠

§

﴿ قصیدهٔ برده ﴾ — (۱۲۹۴ م و ٦٩٤ ﻫ) ده متوفی شیخ شرف الدین ابی عبدالله محمد بن سعید بوصیری‌نك (کواکب الدریه فی مدح خیر البریه) نامیله رشتهٔ نظم و بیانه چکدیکی قصیدهٔ لالی نضیدهٔ میمیه‌درکه یوزالتمش ایکی بیتدن عبارت اولوب بوندن اون ایکی بیتی مطلع و اون التیسی نفس وهوای نفسی واوتوزی مدح رسول علیه الصلوة والسلامی واون طقوزی مولد نبوی‌یی ویکرمی ایکیسی جهاد رسالت استناد پیغمبری‌یی واون دردی استغفار وباقیسی مناجاتی متضمندر ٠ روایته نظراً ناظم مشارالیه اشبو قصیدهٔ مبارکه‌یی کندوسنه فلج اصابت ایتدیکی برزمانده انشاد ایدوب انکله استشفاع ایلمشیدی او کیجه منامنده فخر رسالت حضرتلرینی کوروب نبی مشارالیه حضرتلری بدننی مسح ایتمکله اویانه‌رق کندوسنی اولکی آوان صحتندن دها ایی برحالده بولمشدر ٠ ملك الظاهرك وزیری بهاءالدین قصیدهٔ مذکوره‌یی استنساخ ایدوب کندوسی واهل بیتی حرمتنده صوك درجه‌یه واردقلرندن دین ودنیالرنده امور عظیمه‌یه موفق اولمشلردر ٠ قصیدهٔ مذکوره‌نك برده ایله شهرتنه سبب شودرکه سعدالدین فارقی نام ذات برسببله نوربصردن محروم اولدقده منامنده برکیمسه ظهور ایدرك (قالق بهاءالدینه کیت وآنده اولان برده‌یی الوب کوزلریکه سور انشاالله افاقت بولورسك) دیر مومی الیه دخی اویقودن قالقدیغی کبی همان بهاءالدینه کیدوب واقعه‌یی سویلر بهاءالدین (برده نامیله یانمده برشیء یوق بنم نزدمده اولان بوصیری‌نك یاپدیغی مدیحهٔ نبویه‌درکه بزده انکله استشفا ایدیورز) دیه‌رك قصیده‌یی چیقارر سعدالدین کوزینه سورمه‌سیله درعقب درد عمادن رهایاب اولور ٠ اشبو قصیدهٔ زهرا ومدیحهٔ غرانك برکاتی کثیر اولوب حقیقةً اقطار اسلامیه‌ده وجودیله تبرك ایدیلور اثاردندر ٠ بونك برده ایله اشتهارینه وجوه اخری دخی کوسترلمکده ایسه‌ده قبوله اقرب بالاده سرد اولنان سببدر ٠

قصیدهٔ شریفهٔ مذکورهنك فضلا طرفلرندن كال اعتناايله یاپیلان شرحلری خارج از دائرهٔ احصا اولمغله هیچ اوجهتره سوق كلام ایدلمدی ٠

(قصیدهٔ منفرجه) — ابی الفضل یوسف محمد بن یوسف التورزینك اثریدر كه لقبنه ابن نحوی دیرلر ٠ قصیدهٔ مذكوره ابی الحسن یحیی بن عطار قرشینك اثری اولدیغی حقنده دخی برروایت وارسهده ارجح اولان ابن نحوینك منظومهسی اولمقدر ٠ خلقدن بعضیلری قصیدهٔ مزبورهنك اسم اعظمی جامع اولمسنی دخی اعتقاد ایدرلر متعدد وباشلی شرحلری واردر ٠

§

﴿ قصیدهٔ ابن صائغ ﴾ — (١٣٢٠ م و ٧٢٠ ه) تاریخنده وفات ایدن شمس الدین محمد بن حسنكٔ فنون شتایه متعلق بیك بیتی جامع اثریدر ٠

(قصیدهٔ ابن عبدون) — محمد بن عبد الالهك تاریخه دائر اثریدر جمال الدین ابن جوزی و ادیب فاضل عبد الملك بن عبد الله بن بدرون حضرمی وسائر بعض ذوات شرح ایلدیلر ٠ مطلعی

الدهر یفجع بعد العین بالاثر فما البكاء علی الاشباح والصور

(قصیدهٔ ابن قضیب البان) — (١٦٨٤ م و ١٠٩٦ ه) تاریخنده وفات ایدن سید عبد الله بن سید محمد حجازینك مدح نبوی یی مشتمل اثریدر (اهلاً نشر من مهب زرود احیی فؤاد العاشق المجهود) شیخ عثمان عریان كلیسی بن عبد الله شرح ایتدی ٠

(قصیدهٔ بانت سعاد) — كعب بن زهیر بن ابی سلمی مزنی صحابینك مقدما وقوعبولان هجوندن طولایی حضرت فخر كائنات علیه السلامه عتذاری متضمن یازدیغی اللی یدی بیت اثریدر ٠ اولی (بانت سعاد فقلبی الیوم متبول ٠ متیم اثرهالم یفد مكبول) مشارالیه قصورینك عفوینی (العفو عندرسول الله مأمول) مصراعیله استرحام ایتمشدر ٠ قصیدهٔ مذكورهنك شروح ونظائر عدیدهسی واردر ٠

(قصیدهٔ بستی) — (١٠١٠ م و ٤٠١ ه) ده وفات ایدن ابو الفتح

علی بن محمد کاتب شاعرك زهد ومعارفه دائر التمش بیتـدن عبارت یاپدیغی اثردر اولی (زیادة المرء فی دنیاه نقصان وربحه غیر محض الخیر خسران)

§

﴿ قصیدهٔ تائیه ﴾ — (١٤٣٣ م و ٨٣٧ ﻫ) ده وفات ایدن شرف الدین اسماعیـل بن مقری یمینینك اثر یدر ٠ اولی (الی کم تمادی فی غرور وغفلة) (١٥٠٩ م ٩١٥ ﻫ) ده وفات ایدن شیخ ابراهیم بن محمـد حلبی شرح ایتدی ٠

(قصیدهٔ خزرجیه) — علامه ضیاء الدین ابی محمد عبدالله بن محمد خزرجیٔ اندلسینك عروضه دائر اثریدر ٠ اولی (و للشعر میزان یسمی عروضه) بوقصیده یه (رامزه) دخی دنیلور ٠ (١٥١٩ م و ٩٢٦ ﻫ) ده وفات ایدن قاضی زکریا بن محمـد انصاری شرح ایدوب (فتح البریة بشرح قصیدة الخزرجیة) وشمس الدین محمد بن محمـد ایجی عثمانی (رفع حجاب عیون القاهره عن کنوز الرامزه) تسمیه ایلدیلر ٠ احمد بن عبدالرحمن بن محمد نقاشـینك دخی قصیدهٔ مذکوره یه بربیوك شرحی واردر ٠

§

﴿ قصیدهٔ ذی النون مصری ﴾ — صنعتـه دائر در ٠ اولی (عجب عجب عجب عجب قطة سودا ولها ذنب) (آیدمر بن علی جلدکی) شرح یازوب (در المکنون) تسمیه ایلدی ٠

(قصیدهٔ رائیه) — (١٠٢٢ م ٤١٣ ﻫ) ده وفات ایدن ابی الحسن علی بن هلالك فن خطه دائر اثریدر ٠ مومی الیه (ابن بواب) لقبیـله معروفدر ٠ اول قصیده ٠

وارغب لنفسك ان تخط بنانها خـیرا تخـلفه بدار غرور
فجمیع فعـل المرء یلقاه غدا عنـد التقاء کتابه المنشـور

(٧٣٢ ﻫ) ده وفات ایدن شیخ برهان الدین ابراهیم بن عمر جعبری شرح ایلدی ٠

(قصیدهٔ شـینیه) فارسی — شاعر مشهور خاقانینـك یکرمی درت

بیتی جامع اثیدر . میر خسروك یوز اللی بیتی شامل مرأة الصفاسی ونورالدین عبد الرحمن جامینك یوز اوتوز بیتدن عبارت (جلاء الروح) ی وفضولینك یوز اوتوز درت بیت (انیس القلب) ی وشیرازینك التمش التی بیت (عمان الجوهری) قصیدهٔ مزبورهیه یاپیلان نظائردندر .

(قصیدهٔ طنطرانیه) — معین الدین ابی نصر احمد بن عبدالرزاق طنطرانینك وزیر مشهور نظام الملك حقنده یاپدیغی مدحیه‌در . اولی (یاخلی البال قدبلبلت بالبال) الی آخره محمد بهشتیٔ اسفرائنی شرح ایلدی .

§

﴿ قصیدهٔ عینیه ﴾ — (١١٨٥ م و ٥٨١ ھ) ده وفات ایدن سهیلی ابی القاسم عبد الرحمن بن عبد الله بن احمدك اثریدر . اولی (یا من یری مافی الضمیر ویسمع انت المعد لکل مایتوقع) (٨٣٧ ھ) ده متوفی ادیب معروف ابن حجة ابو بکر علی حموی تخمیس ایلدی . اولی (قالوا اعداك وانت حی لاتسمع)

(قصیدهٔ وزیر عبدالله پاشا) — مشارالیه کوپریلی زاده لردن وزیر اعظم مصطفی پاشانك مخدومی اولوب اشبو قصیده‌سیله شیخ الاسلام شهید فیض الله افندی‌یی مدح وثنا و (١١٤٨ ھ) تاریخنده عزم دار بقا ایلدی . اولی (ماذا یهیجك من صباك الاقدم) شیخ الاسلام محمد پیری زاده عثمان افندی تخمیس وبوتخمیسله قصیده‌نك هر ایکیسنی شیخ عثمان بن عبدالله عریانی تشریح ایلدی .

(قصیدهٔ عینیه) — شیخ رئیس ابی علی بن سینانك اوتوز بیتی جامع اثریدر . اولی (هبطت الیك من المحل الارفع ورقاء ذات تعزز وتمنع) (٨٧٥ ھ) ده مصنفك شیخ علی بن محمد بسطامی وشیخ عبد الرؤف مناویٔ بغدادی (١٠٣١ ھ) ده وسائر فضلا شرح ایلدیلر . بوکاروحیه دخی دیرلر .

(قصیدهٔ ابی الرجا) — (٩٤٦ م و ٣٣٥ ھ) ده وفات ایدن ابی رجا محمد بن احمد بن ربیع اسوانی نك اخبار عالم وقصص انبیا ومختصر

مزنی و طب و حدیث و فلسفه و سائره‌یی ناطق اثریدر . مومی الیه حیاتنده بعضیلری بوآنه قدر قصیده‌ك نه‌یه بالغ اولدی دیدکلرنده یوز اوتوز بیك بیته واردی جوابنی ویردی .

§

﴿ قصیدهٔ میمیه ﴾ — مولانا جلال الدین رومی حضرتلرینك اثریدر . امیر احمد بخاری و (١٠٤٩ ﻫ) ده متوفی شیخ عبد المجید بن محرم سیواسی شرح ایتدیلر .

(قصیدهٔ میمیهٔ) — ابی السعود بن محمد عمادینك اثر ادبا اعتمادیدر . مطلعی . ابعد سلیمی مطلب و غرام (٩٨٧ ﻫ) ده عبدالرحمن بن صاچلی امیر (٩٧١ ﻫ) ده رضی الدین محمد بن ابراهیم حلبی و غرس الدین حلبی شرح ایلدیلر .

(قصیدهٔ نونیه) — (١٤٥٨ م و ٨٦٣ ﻫ) تاریخنده خضر بك بن جلال الدینك علم کلامه دائر یازدیغی اثردر . اولی (الحمد لله عالی الوصف والشان منزه الحکم من آثار بطلان) بشقه برقصیدهٔ نونیه‌سی ومتعدد شرحلری دخی وار .

(قصیدهٔ یائیه) — امام سراج الدین علی بن عثمان اوشی فرغانینك التمش التی بیتی شامل وبین الادبا مقبول و متداول اثریدر . اولی

یقول العبد فی بدأ الأمالی　　لتوحید بنظم کاللألی
وانی الدهرادعوکنه وسعی　　لمن بالخیر یوماً قدد عالی

§

﴿ قضاعه ﴾ — یمنده بنوسبأ سلاله‌سندن برذاتك اسمیدرکه کندو اسمنه منسوب اولان قبیلهٔ مشهوره‌دن بشقه بنی کلب وجهینه وبهرامه و بنوعذره ودها برقاچ قبیله‌نك دخی جدی ظن اولنور قبری جبل شحرده‌در . قبائل مذکوره‌دن بعضیلری وقت جاهلیتده دومة الجندل و تبوك وشام طرفلرینه کوچشلر ایدی . (١٦٠٢ م و ٤٥٤ ﻫ) تاریخنده وفات ایدن علمای حدیثدن امالی صاحبی ابو عبدالله حضرتلری بوقبیله‌یه منسوبدر انك ایچون امام قضاعی دیرلر .

§

﴿ قطب الدين ﴾ ابو محمد عبدالحق بن ابراهيم الاندلسی — ابن سبعین دیمکله مشهوردر علوم وآدابده وبتخصیص فلسفه‌ده مغبوط آفاق ایدی . اندلسدن سبته‌یه هجرت ایدوب اوراده قواعد فلاسفه اوزره تصوفه منسلك اولدی . عرفانه دائر برچوق کلامی وتصانیفی واردر . خصوصی اوله‌رق برطاقم مرید واتباعی دخی وار ایدیکه سبعینیه دیو متعارف ایدیلر . سبته‌ده بر ایام اقامتدن صکره مشرق طرفنی شعشعهٔ علم وکمالی ایله اشراق ومکهٔ مکرمه‌یی زیارت ایدرك کرك ذکر جمیلی وکرك آثاری بتون اقطاره شایع اولمغه باشلادی . مکه‌ده ایکن سکسان بیك دینار انفاق ایلمشدر . مومی الیهك مغایر شرع شریف بعض احوال وحرکاتی جهتیله مغربدن نفی اولندیغی دخی جملهٔ روایاتندر . محکیدرکه مومی الیه وطنندن چیقدقده طلبه واتباعندن برچوق ذوات دخی کندوسیله برلکده چیقارلر . اون کون صکره برقصبه‌یه وصوللرنده یول زحمتنی چیقارمق ایچون حمامه کیررلر دلاك کاوب شیخك (ابن سبعینك) ایاقلرینی اوغمغه باشلار ونه‌طرفدنسکز دیو صورار شیخ ویانده‌کیلر اندلسده مرسیه‌دنز دیملری اوزرینه دلاك (ها شو ابن سبعین زندیقنك ظاهر اولدیغی محلدن می) دیمسیله ابن سبعین اتباعنه سکوتلرینی ایما ایله‌اوت دیر دلاك بونك اوزرینه حقنده کوناکون سب ولعنه باشلایوب ابن سبعین دها مساعد کوروندکجه حریف لعن وشتمی ارتیرر بردرجه‌یه واررکه مشارالیهك اتباعندن بری طیانه‌میوب دلاکه (وای باشکه الله سنی دمندنبرو سوکدیکك کمسه‌نك ایکی ایاقلری النده بولندیریور) دیر دلاك دخی نه‌یه اوغرادیغنی شاشیردرق هزار خجالتله اعتذاره باشلار . ابن سبعینك علوم غریبه‌دن برچوق شیلرینی حکایه وبعضیلری سیمیا وکیمیایه وقوفنی اعتقاد ایدرلر . مومی الیه کتاب الاحاطه ایله جوهره دائر برکتاب تألیف ایتمش وبرچوق رسائل بلیغه وفصیحه براقمشدر . رسائل مذکوره جمله‌سی زیرده رسالة العهد نام اثرندن مأخوذ اوله‌رق عباره اسلوبنده یازلمشدر . عباره [یاهذا اهل عمرك الا کلمح اوعطاء نکد لا سمح وآصالك لهو ولعب واسحارك سهر وعلل] .

ابن سبعين حسن اخلاق صاحبی و اذا و بلایه صبور وعزیز النفس اولوب فقرا و بیوایکانه بنفسه خدمت ایتمك عادتی ایدی . مشرق و مغرب اعلامی ایله کندو بیننده خطوب کثیره جریان ایتمشدر . اشعار رائقه‌سندندر .

کم ذاتموه بالشعبين و العلم	والامر اوضح من نار على علم
و کم تعبر عن سلع وكاظمة	وعن زرود وجيران بذی سلم
ظللت تسأل عن نجدوانت بها	وعن تهامة هذا فعل متهم
فی الحی حی سوی لیلی فتسأله	عنها سوألك وهم جر للعدم

ولادتی (١٢١٧ م و ٦١٤ ﻫ) ده وفاتی (١٢٧٠ م و ٦٦٩ ﻫ) ده وقوعبولمشدر . روایته نظراً مومی الیه ایکی الندن قان آلوب قانی علی حاله جریانه براقغله وفات ایلدی .

§

﴿ قطب الدين ﴾ شیرازی — علامه محمود بن مسعود بن مصلح الفارسینك شهر تیدرکه سردفتر اذکیاء عالم وکافهٔ علوم عقلیه ونقلیه‌ده براعتی مسلم برذات فضائلسمات ایدی . ولادتی شیرازده (١٢٣٦ م و ٦٣٤ ﻫ) ووفاتی (١٣١٦ م و ٧١٦ ﻫ) تاریخنده‌در . اولا جانب رومه رغبتساز قدوم اولوب اهلیت باهره‌سی سایه‌سنده نائل انواع نوازش واکرام وسیواس وملاطیه‌ده دخی منصب حکم وقضا ایله بکام اولدی . مؤخراً شامه وبعده تبریزه کیدرك اوراده تکرار تحصیل علوم عقلیه‌یه حصر ایام ایلدی .

طبعی غایت لطیف وکندوسی عابد وعادل برمرد عفیف اولوب علوم مذکوره‌دن بشقه شطرنج وشعبذه وضرب رباب امثالی فنونده دخی یدطولا قزانمشیدی . (شرح مختصر ابن حاجب) (شرح مفتاح) (شرح کلیات قانون ابن سینا) (شرح حکمة الاشراق) وزبان فارسیده (سزاوار افتخار) وعلم هیئتده (تحفه) و (نهاية الادراك) نام کتابلری تألیف ایلدی که جمله‌سی اربابی عندنده مانند اوراق زر مقبول ومعتبر اولوب ازجمله (درة التاج) ی جمیع اقسام حکمت نظریه وعملیه‌یی جامع بر کتاب فوائد نصابدر .

§

﴿ قطب الدين ﴾ رازی — اسمی محمد بن محمد وشهرتی (تحتانی) در بو نسبت قطب فوقانیدن تمیز ایچوندر زیرا ایکیسی دخی بر مدرسه‌ده وبری طبقهٔ فوقانیه دیکری طبقهٔ تحتانیه‌ده بولنور ایدی .

اشبو قطب تحتانی جمیع معقولاتده امام جهان وفرید زمان اولوب نامی السنهٔ عالمیانده اشتهار وصیت جمیلی اقطار بعیده‌یه انتشار ایتمشیدی .

یتمش درت ییل مقداری معمر اولوب خارج دمشقده (١٣٦٤ م و ٧٦٦ ﻫ) تاریخنده وفات ایلمشدر . کشافه حاشیهٔ مشهوره‌سی و علم منطقده (مطالع ارموی) یه غایت معتبر بر شرحی وکذا منطقه‌ده (کاتبی) نك رسالهٔ (شمسیه) سنه دیکر بر کوزل شرحی واردر .

قطب تحتانینك (مبارکشاه) لقبیله مشهور برعبد مملوکی وار ایدی‌که هنکام طفولیتندن برو مومی الیهك آغوش تربیه وتعلیمده پرورش بوله‌رق علماء اعلام ومؤلفین کرام زمره‌سنه التحاق ایلمشیدی حتی علامه سید شریف جرجانی مومی الیه قطب رازینك شرح مطالعنی اشبو مبارکشاهدن تدرس ایچون تا مصره قدر عزیمت ایتمشدر .

§

﴿ قطر الندی ﴾ — ملوك بنی طولوندن مصر ملکی خمارویه‌نك قزیدر عباسیه‌دن معتضد خلیفه‌یه بیك کره بیك یعنی بر ملیون التون ایله نکاح و (٨٩٤ م و ٢٨١ ﻫ) تاریخنده زفاف اولندی مومی الیها فرط حسن وجمال ومزید عقل وکیاست وکمال ایله معروفه برقادین ایدی بعض عقلا دیرلرکه معتضد قطر الندی‌یی مجرد بنی طولون دولتنی فقیر دوشورمك ایچون تزوج ایتمشدر زیرا باباسی اکا اولقدر اشیاء نفیسه وجواهر ثمینه وتحف فاخره جهاز ویرمشیدی‌که نظیری بروقتده و براقلیمده کورلمش دکل ایدی ازجمله اشیای مزبوره ایچنده جهاز اوله‌رق یالکز یوز عدد التون هاون وار ایدی‌که سائرلری دخی بوکا قیاس اولاندیغی حالده جهاز مزبورك نه درجه مکلف برشیء اولدیغی اکلاشیله‌بیلور . مومی الیهانك خاله‌سی عباسه بنت احمد بن طولون مصرك شام طرفنده اولان سرحدینه دکین کاوب اوراده چادرلرینی قوردیغی محلده بر قریه بنا ایلدی‌که الآن مشار

الیها نامنه عباسه تسمیه اولنور . قطرالندی (٩٠٠م ٢٨٨ﻫ) ده وفات ایدرك بغدادده رصافه نام محلده‌كی قصر داخلنده دفن اولنمشدر . بو مصاهره‌دن صكره خارویه معتضد طرفنه هرسنه ایكیشر یوز بیك آلتون كوندررایدی .

§

﴿ قطع ناقص ﴾ — علم هندسه‌ده برشكل بیضی اولوب داخلنده‌بری برینی قائماً قطع و تنصیف ایدن خطین مستقیمینك اطولنه (محور كبیر) واقصرینه (محور صغیر) و بونك نقطهٔ تقاطعنه (مركز) و محور كبیرك اوزرنده مركزدن مساوی بعدده واقع ایكی نقطه‌یه (نقطهٔ احتراق) تسمیه ایدرلر .

§

﴿ قطورا ﴾ — ابراهیم علیه السلامك زوجه‌سی ساره‌نك وفاتندن صكره (٣٥٩٩ خ) تاریخنده یعنی میلادك بیك طقوزیوز طقسان بش سنه مقدمنده قبائل اترا كدن یاخود كنعانیلردن تزوج بیوردیغی خاتوندركه بوندن آلتی نفر اولاد كرامی ظهوره كلمشیدی . برروایتده اسمی قنطورادر . حضرت ابراهیم حیاتنده اشبو قطورادن اولان اولادینی اموال كثیره اعطاسیله شرق طرفنه كوندرمشدر . بعض مورخین (مادی) لر بونلردن تشعب ایتدی دیرلر .

§

﴿ قعریه ﴾ یاخود (قهریه) — درسعادتده تكفور سرایی جوارنده واقع جامع شریف ومحله‌نك اسمیدر . جامع مذكور درونندە اصحاب كرامدن (ابوسعیدالخدری) حضرتلرینك مقامی بولنور . بوجامعی ابتدا ایمپراطور (ژوستنین) حضرت عیسی نامنه یاپدیروب صكره خراب اولدیغندن (١٣٣٠ م و ٧٣١ ﻫ) تاریخنده اغنیادن (تئوطور متوحتیس) شمدی كوردیكی كبی انشا ایتدیرمش وچورلیلی علی پاشا زماننه‌قدر كلیسا اوله‌رق قوللانیلوب پاشای مشارالیهك امریله جامعه تحویل اولنمش ایدی .

§

﴿ قلادوه ﴾ — طونه‌نك یوقاروسنده واقع فتح الاسلام قلعه‌سنك نام دیكریدر .

§

﴿ قلازومن ﴾ — ازمیر جوارنده واقع کلیزمان یاخود اورله شهرینك نام عتیقی در .

§

﴿ قلاوی ﴾ — مقدما وزرانك باشلرینه کیدکاری درت کوشه تللی صاریقدرکه باش اشاغی قوندیغی حالده طاش هاون رسمنده کورینور .

§

﴿ قلای ﴾ — طبیعتده حمض وکبریت حالنده بولنوب مؤخراً کور ایله تسخین و تصفیه اولنور خالصی بیاض و مجلا وآز متصوت وزیاسیله متطرق وایکیوز اون ایکی درجهٔ حرارتده مذاب بر معدندر آچقده اریدلدکده اوزرینی قاپلیان زار (حمض قلای) در بو حمض قپالی برقاب ایچنده شدید حرارتله تسخین اولندقدن صکره هوایه ترك اولنسه همان آتش آلوب بخاره منقلب اولور .

§

﴿ قلب ﴾ — اهل تحقیق عندنده قلب یورك تعبیر اولنان لحم صنوبری یه تعلق ایدن لطیفهٔ ربانیه درکه جمیع قوتك مبدئیدر نته کیم دماغ جمیع حواسك مبدئیدر . حکما سویدای قلبك سر استواسی حقیقت انسانیه در وقلب نفس ناطقه نك تخت سلطنتیدر و منبع فیض و حیاتدر و اهل تشریح قلب دینلان یورك مرکز جهاز دوران دم بر جوف عضلی اولوب (اورده) اعانه سیله اخذ ایلدیکی دمی شرایین واسطه سیله اعضایه دفع و طرده مأموردر دیرلر . قلبده دم اسوده مخصوص ایکی جوف ایمن و دم احمره مخصوص ایکی جوف ایسر اولوب بونلر بینلرنده اصلا اشتراك ایتمیه جك صورتده بر حجاب تام واسطه سیله مفصول بولندقلری کبی ایمن وایسردن عبارت اولان قلبك هر برنصفی دخی دسام ایله مزین بر حجاب غیر تام اعانه سیله بری علوی (اذین) و دیکری سفلی (بطین) اولمق اوزه ایکی جوفه تقسیم اولنورلرکه جوف اعلانك دم وریدی یی قبول ایتمسی عقبنده دم جوف اسفله نزول واشبو جوفدن شراینه توجه ایدر بین الاذینین والبطین واقع اولان دسامه دمك اذیندن بطینه مرورینه کافل وبطیندن اذینه رجوعنه حائلدر . اذین ایمن رئتیندن ماعدا کافهٔ اقطار

بدنك دم وريديسنی اخذ ایلدیکی کبی بطین ایمن دخی اشبو دمی الوب شریان رئوی طریقیله رئتینه طرد ایدر . اذین ایسرایسه اوردهٔ رئویه‌نك جلب ایتدیکی دم احمری قبول و بطین ایسر اشبو دمی اخذ ایدرك شریان ابهر کافهٔ واسطه‌سیله کافهٔ اجزای بدنه دفع ایدر .

§

﴿ قلزم ﴾ — بحر احمرك یعنی شاب دکزینك نام دیکریدر . بحر احمر کنارنده قصیری اسکله‌سنه قریب برشهر قدیمه دخی وقتیله قلزم دینور ایدی .

§

﴿ قلعهٔ سلطانیه ﴾ — مرمره دکزندن اق دکزه چیقاجق بوغازده مستحصن برشهردر (داردانیل) دنیلان چناق قلعه‌نك ممر بحریسنده وکلیبولینك التمش کیلو مترو جنوب غربیسنده بولنور ونفوسی اون اوچ بیك تخمین اولنور . بوغازك ممرینه حاکم اولان بر قصری غایت مستحصن وساحلنده کائن طپراق قلعه‌لر فوق‌الغایه متین ومستحکمدر .
(سلطانیه) ایرانده برشهر قدیمدر (سلطانیه) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ قلقان ﴾ — محاربانده وجودی ضربات خصمدن محافظه ایچون صول قولده طاشینور محدب الشکل بر سلاح مدافعه‌در ایلك قلقانلر سکود واخلامور وامثالی خفیف اغاجلردن یاپیلور ایدی مؤخراً مشین ایله قاپلنوب کنارلرینه معدن صفیحه‌لر چکلمکه باشلادی . بونلرك بعضیلری مدور و مستطیل شکلده و بعضیلری دخی یصی وهلال و قوس و دیکر شکلرده واوزرلری بر طاقم صور مرموزه ایله منقش ایدی . ومیدان محاربه‌ده قلقان براقق باش براقق قدر آغر برشیٔ صاییلور ایدی . فرانقلر انتخاب ایتدکلری قراللرینی اهالی‌یه کوسترمك ایچون (پاووا) تسمیه ایتدکلری برقلقان اوزرینه اوتوردوب بو وجهله میدانه چیقاردقلری یعنی قرالك بربیوك قلقان اوزرینه اوتوردیغی حالده جلوس آلاینه چیقدیغی بعض تواریخده کورلمشدر .

§

﴿ قلندراوغلی ﴾ علی — ملاطیه‌ده عشیرتدن یتشمه برآدمدر . خیلی مدت مغاره‌لرده اختیارعزلتله جلب انظار محاسنه بذل مجهود وکیده‌رك کویا اولیالغك طبقهٔ علیاسنه صعود ایدوب بندکانك ایکی وقت نمازلرینی باغشلامش ومؤخراً بوکستاخلغنده‌ده قناعت ایتمیوب باشنه طوپلانان اوچ بش بیك خرکله ایله دائرهٔ اطاعتدن بالخروج حکومت سوداسنه دوشمش واناطولی ایچنده اوته‌یه برویه صارقندیلق ایدرك خیلی فقیرك قننداننه اوجاغنی سویندیرمش اولدیغندن (١٧٥٠ م و ١١٦٥ ھ) تاریخنده طرف دولتدن اوزرینه عسکر کوندریله‌رك جمعیتیله برابر زیر وزبر ایدلمشدر .

§

﴿ قلوبر ﴾ — فرانسه جنراللرندندر (١٧٩٨ م و ١٢١٣ ھ) تاریخنده بوناپارت ایله مصره کلوب جزئی بر محاربه وبعض مقاوله ایله اسکندریه‌یی آلدقدن ودها خیلی محاربانده بولندقدن صکره بوناپارتك پارسه عودتنده طرفندن بالوکاله مصرده قالمش ایدی (١٢١٥ ھ) تاریخنده باغچه‌لری سیر وتماشا ایدرکن سلیمان نامنده برفدایی یدیله قتل اولندی و مؤخراً فدائیٔ مرقوم دخی طوتیلوب درلو اشکنجه‌لرله اعدام ایدلدی .

§

﴿ قلود غالیه‌ن ﴾ ویا (غالیه‌نوس) — (١٣١ م) ده برغمه‌ده تولد و (٢٠٠ م) تاریخنده وفات ایتمش بر حکیم یونانیدر . خوی و مشربنك لطافتندن ناشی کندوسنه حلیم معناسنه اولان غالیه‌نوس نامنی اعطا ایدن (نیقون) نام ماهر معمارك اوغلی ایدی . اولا فلسفه‌یه وباخصوص ارسطوسلکنه دوام ایدوب مؤخراً طبابته حصر نفس ایلدی واکمال تحصیل ضمننده اسکندریه شهرینه کیدوب اوراده عریض وعمیق تشریح درسی کوردکدن صکره تحصیل ایتمش اولدیغی صنعت طبابتی برغمه‌ده موقع اجرایه قویه‌رق بعده اوتوز درت یاشنده اولدیغی حالده رومایه کیتدی واوراده آز برمدت ظرفنده کسب شهرت ایدرك (مارق اوره‌ل) و (وه‌روس) و (قومود) نام روما ایمپراطورلرینك متعاقباً حکیم خصوصیلری اولدی . آخر عمرینه طوغری برغمه‌یه تکرار رجعت ایتدیکی

ظن اولنمقده در . بقراطدن صکره متقدمینك برنجی حکیمی غالیه‌ن ایدی استانکوی اختیارینك یعنی بقراطك وضع ایتمش اولدیغی طریق فلسفه‌نك اساسنی تجدیداً احیایه برچوق وقت مشغول اولوب طب و تشریح خصوصاتنجه خیلی تألیفات مفیده براقدیسه‌ده آثارینك اکثریسی ضایع اولمشدر . الیوم آثار متباقیه‌سی ایچنده باشلیجه‌لری تشریح وطبك لزوم ومنافعی حقنده اولان مؤلفاتیله اون درت کتابدن عبارت اولان فن مداوات وبقراطك تألیفات مختلفه‌سنه دائر تشریحاتی وعلته باعث مواد وقان آلمغه دائر اولان تألیفاتیدر . دیکر فنونه و باخصوص فلسفه‌یه عائد تألیفاتی دخی واردر وعلم منطقده قیاسك دردنجی شکلنی اختراع وتاریخ فلسفه وفن مناظره‌یه دائر کتابلریله دخی فضلنه اذهان عمومیه‌یی اقناع ایلمشدر . یالکز فرضیاتدن قورتیله‌مامش ایدی . حیاتك احوالندن معلومات ویرمك ایچون روح حیوانی‌یی قبول ایلر ایدی .

§

﴿ قلودی ﴾ ایکنجی — روما ایمپراطوری مشهور (غاللیین) لك میلانده محصوراً وفاتی اوزرینه (٢٦٨ م) تاریخنده یرینه کچن ذاتدر . غایت شجیع وبهادر ایدی مشارالیهك ملکنی غوت طائفه‌سنك تسلط وحشیانه‌سندن قورتارمق اوزره همان اوزرلرینه هجوم ایدرك اوچ یوز بیك قدرینی اوکنه قاتوب بالقانه قدر تعقیب وتهدید ایتدیکی وایکی بیك عدد قایقلرینی طونه‌ده غرق ونابدید ایلدیکی تاریخجه مشهوردر .

§

﴿ قلودین ﴾ — برنجی فرانسه قرالیدر (٤٨١ م) تاریخنده جلوس ایدوب اوتوز سنه سلطنت سورمشدر (ساوت) ایله (رون) وادیسی بیننده متشکل بورغون حکومتنه غلبه ایله قراللرینی ویرکویه ربط وویزیغوتلری دخی پریشان ایدرك پارس روئن بوردو تولوز شهرلرینی حربسزجه ضبط ایلدکدن صکره (٤٨٧ م) تاریخنده فرانسه حکومتنی تشکیله موفق اولدی . بوندن صکره دخی استروغوتلری تحت حمایه‌یه والمانلری درکهٔ مغلوبیته ایصال ایدوب (٥١١ م) تاریخنده وفات ایتمکله ممالکی (پارس) (لیمبورغ) (اورلیان) (پح) قراللغیناملریله درت

اوغلی بیننده تقسیم اولندی . اشبو درت قرنداش پك آز وقتده اتفاقی اختلافه تحویل ایلدکلرندن ممالك مز بوره نهایت بونلردن (فلوتر) عهده‌سنده تقرر ایلمشدر .

§

﴿ فلور ﴾ — علم ژئولوژیده اهمیتلری درکار وعددی اون التی یه بالغ اولان اجسام عنصریه‌دندر . اشبو عنصر یشیله قریب صاری رنکلی وکریه رایحه‌لی وتنسم واشتعاله غیر صالح بر غاز اولوب طبیعتده خالصنه تصادف اولنمامش و دائما مواد سائره ایله مختلط بولنمشدر . مولد الماء ایله امتزاج ایدوب (حامض فیلور مولد المائی) و سودیوم ایله دخی عادی مطبخ طوزینی احداث ایدر .

غاز فلور تنفس اولنسه صدری تضییق ایدرك شدید بر اوکسورك پیدا ر وزیاده‌جه تنفس اولنسه هلاك ایلر ولونلری بوزار وایچه لوحه اولمش بر جسم معدنی‌یه طوقندیرلسه درحال اشعال ایدر .

اشبو فلوری ابتدا کشف ایدن (شه‌ئل) نام کیمیاکر ایدی .

§

﴿ قله‌ئو پاطری ﴾ — ملوك بطالسهٔ مصریه‌دن بر خاتونك اسمیدر . (٥٥٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك اللی سنه مقدمنده هنوز سن بلوغه ایرمیان قرنداشی (دینس) ایله عقد ازدواج ایدوب مومی الیها شریك سلطنت اولمش و مؤخراً یالکزجه اجرای نفوذ ایده بیلمك هوسنه دوشدیکندن دنیسك وصیلری طرفندن طرد اولنوب ایمپراطور سزارك امریله تکرار اجلاس ودیکر قرنداشنه تزویج اولنمشیدی بوندن صکره دخی اسیر حسن وآنی اولان روما جنرالی انطوان ایله تزوج ایتدی وروما ایمپراطوری اوکوست انطوانك شرقده قزاندیغی استقلالی ومرقومه ایله تزوج واتفاقنی چکه‌مدیکندن رومالولری علیهنه تحریك و برچوق عسکر جمع ایدرك اوزرینه یوریدی وانطوان دخی زوجه‌سیله برابر اقسیومده مقابله ایتدیسه‌ده قله‌ئو پاطری کندو طرفلرینك مغلوب اوله‌جغنی حس ایله صاووشوب زوجنی یالکز براقدیغندن بیچاره انطوان مغلوب اولوب عارندن کندوسنی تلف ایلدی و قله‌ئو پاطری دخی معشوقنك مغلوب و تلف

اولدیغنی ایشتدیکی و تعقیباً مصره کلان اوکوستك پکده التفاتنه مظهر اولهمیهجغنی وبالعکس التون زنجیر ایله رومایه کوندریلهجکنی خبر آلدیغی کبی بر مناستره چکیلوب واورادهکندوسنی برحیه یه صوقدیرهرق تلف ایدوب آخرته کتدی و بونجه سنهلردنبرو پایدار اولان ملوك بطالسهٔ مصریه بوصورتله محو وممالکی روما دولتنه منتقل اولدی . (٥٥٦٤ خ)

§

﴿ قلیج ﴾ — تدافعی وتعرضی بر سلاح قاطعدر شکل وطرزی برچوق دفعهلر تبدل ایتدی غولوالیلرك قلیجی اوزون وعریض اولهرق باقردن معمول ایدی رومالیلرك کی تیموردن اولوب قیصه واورتهسی قالین واوجی سیوری وهر ایکی طرفی قاطع ایدی عجملر وجرمانلر وغولوالیلر قلیجی هرزمانده ورومالیلر ویونانلیلر محاربه اثنالرنده طاشیرلر ایدی . فرانقلرك قلیجی قیصه آغر اوجسز وایکی طرفی قطعه الویرشلی صورتده ایدی صلیبیون محاربهسنده خرستیانلرك قلیج قبضهلری خاچ شکلنده وشرقلیلرك قلیجلری اوراق شکلنده ایدی قلیج اون بشنجی عصره قدر یالکز محاربه زمانلرنده بله آصیلور ایکن عصر مذکوردن اعتباراً زمان آسایشده دخی طاشنمغه باشلامشدر والیوم هر دولتده ضابطان عسکریهنك علامات رسمیهلرندن معدود در . (الروض المسلوف فیما له اسمان الی الالوف) نام رسالهده محرر اولدیغی اوزره قلیجك ممالك شرقیهده بیکدن متجاوز اسمی واردر .

§

﴿ قلیج علی ﴾ پاشا — (اولوج) کلمهسنه نظر بیوریله .

§

﴿ قمامه ﴾ — بیوك قسطنطینك والدهسی (سنت النی) نك (٣١٤م) تاریخنده قدس شریفده حضرت عیسانك کویا صلب اولندیغی محله یاپدیردیغی مشهور کلیسانك اسمیدر بو کلیسایی ملوك فاطمیهدن حاکم بامرالله (١٠٠٩ م و ٤٠٠ ﻫ) تاریخنده هدم ایتدیرمش و (٤٢٩ ﻫ) سنهسنده رومیلرك التماسی اوزرینه مصر حکمداری مستنصر بش بیك مسلمان اسیرینی استرداد شرطیله تکرار یاپدیرمشدر . بونك سدانتی حضرت

عمر زماندن برو روملره عائد ایکن (١٦٠٩ م و ١١٠٢ ﻫ) ده روسیه‌نك ایتدیکی نقض عهد وفرانسزلرك کوستردیکی مخالصت و صداقته بناءً فرانسزلره یعنی قتولکلره و یرلمش ومؤخراً ینه روملره چکوب (١٨٥٢ م ١٢٦٩ ﻫ) ده قتولکلر دعوای تصرفده قالقشملریله بودفعه دخی انلره اعطا اولنمش ایسه‌ده بو خصوص روملره صحابت ایدن روسیه دولتنه آغر کلدیکندن برسنه صکره دولت علیه‌یی تضییقه باشلادی ودولت علیه دخی اوروپا دولتلریله مخابره واتفاق ایدرك جواب رد ویروب ایکی طرفدن اعلان حرب وقوعبولدی ومحاربه ایکی سنه سوردی .

§

﴿ قمر ﴾ — کواکب سیاره دن کرهٔ ارضك پیکی بر کوکبدر ارضه اولان بعد اعظمی ایکیوز الی اوچبیك وبعد اصغری ایکیوز یکرمی بر بیك وبعد وسطیسی ایکیوز اوتوز یدی بیك میله بالغ اولور . حجمی ارضك ($\frac{1}{49}$) نسبتنده‌در . کرهٔ ارضك اطرافنده دورینی یکرمی یدی کون یدی ساعت قرق اوچ دقیقه‌ده اجرا ایدر .

قمرك اشبو دوری ایکی استقبال و یا اجتماع بیننده کی کذران ایدن مدت اولوب بوکا اهل هیئت دور قمری دیدیلر بزلر ایسه بر ماه قمری دیرز چونکه دور قمرینك مدتی دور نجومیدن ایکی کون و برقاچ ساعت دها اوزونجه‌در یعنی اشبو مدت برنجی اجتماعندن بری شمسك قطع ایلدیکی مسافه‌یی قمرك سیر ایتمك بولنده صرف ایتدیکی زماندر بناءً علیه بر دور قمری یکرمی طقوز کون اون ایکی ساعت قرق درت دقیقه‌دن عبارت اولور .

سطح قمرده وقتیله پك چوق انقلابات وقوعه کلدیکی اوزرنده کی علامتدن اکلاشلقده‌در اجرام سماویه ایچنده بزه قمردن یقین بر جرم بولنمدیغی جهتله الك قوتلی بر تلسقوب ایله سطح زهرده‌ده کوره مدیکمز شیلری الك عادی بر دوربین ایله قمرده کوره بیلورز .

تربیعه قریب زماننده سطح قمرك قسم منوریله قسم مظلمی فاصل اولان خطده کوریلان غیر منتظم و کیرنتیلی چیقنتیلی شیلر و پارلاق خلقه‌لر و سیاه لکه‌لر هب قمرك عوارض جبلیه و سائره سیدر . اهل هیئت عوارض مذکوره‌یی صنوف ثلثه‌یه تقسیم ایدوب برنجی صنفده بولنانلرینه

جبال مجرده اطلاق ایلدیلر که عموماً مناره کلاهی هیئتنده اوله‌رق مستوی اووه‌لرده کیف ما اتفق یوسکروب چیقمش و درت میلدن بر میله قدر ارتفاعلری بولنمشدر . ایکنجی صنفه جبال متسلسله دیدیلرکه ارتفاعلری اون سکز بیك قدمدن یکرمی بیك قدمه قدر و امتدالری ایکیوز میلدن اوچیوز میله قدردر . اوچنجیسی سطح قمرك بشده اوچنی استیعاب ایدن جبال مستدیره‌درکه مسلسل و متصل اولدقلرندن قمرك شکل طبیعیسنی تشکیل ایدرلر وبرچوق جبال حلقوی دخی موجود اولوب بونلرك اورته‌لری اوچ بش میل ودها زیاده وسعتده وغایت درین اولدیغنه نظراً منطفی برروولقان منفذی اولدقلرنده شبهه قالمامشدر . حالا ینار وولقان یوقدر .
قمرك ضیاسنه قارشو مدت مدیده اوتورمق وجود انسانیه‌یه مضر اولدیغی وسیمایه چرکینلك وبعضاً چارپقلق کتوردیکی مجرباتدندر .

§

﴿ قناده ﴾ — انکلیز امریقای شمالی مستملکاتندندر . شمالاً (لابرادور) و (هودسون) دکزی وجنوبی یکی غال غرباً اراضیء خالیه جنوباً امریقای مجتمعه شرقاً یکی برونسویك سن‌لوران کورفزی وبحر محیط اطلاسی ایله تحدید اولنور طولاً ٢٢٠٠ عرضاً ٩٠٠ کیلومترو اتساعی اولوب اکثریسی فرانسوی‌الاصل اولمق اوزره ایکی ملیون التی یوز بیك نفوسی حاویدر سن‌لوران واوتاوا ونیاغاوا نهرلریله اسقا ایدیلور الیوم قناده بری جنوب غربیده قناده‌ء علیا ویا غربی دیکری شمال شرقیده قناده‌ء سفلا ویا شرقی نامیله ایکی‌یه منقسمدر . قناده‌نك قسم اعظمی دها بالطه کیرمامش اورمانلرله مستور اولوب اراضیسی حبوبات ومیوه‌جه غایت منبت وباخصوص حدید قورشون جیوه معدنلری پك زنکیندر وهواسی زیاده صغوقدر تجارتی آن بان ترقیات عظیمه کوسترمکده اولدیغی کبی معارفی دخی روز بروز انتشار کسب ایتمکده‌در . قناده (١٤٩٧ م و ٩٠٣ ﻫ) تاریخنده انکلتره خدمتنده بولنان ونديكلى (قابو) طرفندن کشف اولندی . (١٥٣٦ م) ده (ژاق قارتیه) نام فرانسزلی سن‌لورانه چیقه‌رق بتون مملکتی برنجی فرانسوا نامنه یکی فرانسه تسمیه ایلدی مؤخراً (١٧٥٤ م) ده بالمحاربه انکلیزلر فرانسزلردن آلوب (١٧٦٣ م) ده پارس معاهده‌سی

موجبنجه قطعياً انكلتره‌يه ترك ايلدى . استقلال محاربه‌سى اثناده يعنى (١٧٧٥م) تاريخنده امريقاليلر بورايه استيلا ايلديلرسه‌ده نتيجه‌سز قالدى . كرسئ ايالت مقدما (مونتريال) اولديغى حالده اليوم (اوتاوا) شهريدر .

§

﴿ قنال ﴾ ياخود (جدول) — كرهٔ ارض اوزرنده اولان مصنوع قناللرك الك مهمى بحر سفيددن بحر احمره آچيلان سويش قناليدر بو قنالك طولى يوز ميل (تقريباً قرق ساعت) وسطحى يوز سكسان ياخود يوز طقسان قدم وقعرنده اولان سطحى يتمش ايكى قدمدن يوز قدمه قدردر عمق هرطرفنده يكرمى التى قدمدن اشاغى دكلدر بويله برقنالك لزومى اوروپا دولتلرى خيلى وقتدن برو حس ايدرك برقاچ كره كشف ايتديردكلرى كبى (١٨٥٤م و١٢٧١هـ) تاريخنده دخى موسيو فردينان دولسپس كشف وتدقيق ومصر واليسى سعيد پاشايه عرض ايدرك واقع اولان مساعده وامر پادشاهى اوزرينه تشكيل اولنان قومپانيه واسطه‌سيله و بهرى بشيوز فرانق قيمتنده درتيوز بيك حصه بدليله ايشه مباشرت اولنوب (١٨٦٩م ١٢٨٦هـ) تاريخنده اكمال ورسم كشادى اجرا اولندى . مدت انشا أت اولان اون درت سنه ظرفنده وقوعبولان مصارفك يكونى ايكيوز التمش سكز مليون فرانقه بالغ اولديغى تخمين اولنيور .

اشبو قنالك بكديكى محللرك كافه‌سى قومسال و برقاچ قوريمش وطوز ايله طولمش كول مواقعى اولوب يالكز (سراپيوم) دنيلان نقطه‌سى قيالق ايدى . ذكر اولنان قورى كوللرده اولان بعض اثاره نظراً اورالرده بوندن برقاچ بيك سنه اول دخى قنال حفر اولديغى ياخود ابتداى خلقتده اق دكز ايله بحر احمرك بربرينه متصل ايدوكى ظن اولنيور . روايته نظراً فراعنهٔ مصريه‌دن سيزوستريس زماننده نيلك فرع شرقيسندن سويش كورفزينه برقنال حفرينه مباشرت اولنوب لاژيدلر زماننده ايكيوز كيلومترو اولمق اوزره تكميل اولمش ومؤخراً برقاچ دفعه مطالعات سياسيه‌يه مبنى سدوينه كشاد اولنوب الك صكره (٧٧٥م و١٥٩هـ) تاريخنده خليفه منصورك امريله اغزلرى قپادلمشدر .

شمديكى قنال اق دكز ساحلنده واقع پورت سعيد (باب السعيد) دن يكرمى

التی میل قدر جنوبه طوغری خط مستقیم اوزره کیدوب اورادن شرقه طوغری انحنا وایکی میل قدر امتداد وبعده ینه جنوبه طوغری کیده‌رك (الجسر) ه مواصلت ایدر پورت سعیددن قرق ایکی میل مسافه‌ده اولان وقنال قومپانیه‌سنك مرکز اداره‌سی بولنان (اسماعیلیه) شهری و براز اوته‌ده تمساح کولی واقع اولوب اندن شرق وجنوب جهتلرینه دونه‌رك وبیوك کوللره اوغرایه‌رق سویشه وارر . اسماعیلیه ایله قاهره اره‌سنده واقع (زقازق) جوارنده نیلدن قنال سواحلنه ایکی مترو عمقنده برطاتلی صو جدولی دخی آچلمش و بوجدول واسطه‌سیله کلان صو قنالك کنارلرندن اجرا ایدیله‌رك مهم نقطه‌لر صو احتیاجندن قورتارلمشدر .

قنالك وارداتی برقاچ نوع اولوب برنجیسی مرور ایدن سفاینك بهر طونیلاته‌سندن اون فرانق حسابیله النان مروریه ایکنجیسی داخلی لیمانده توقف ایدن سفایندن بهر طونیلاته‌سی بر فرانق حسابیله النان رسم تیبور اوچنجیسی نیل ایله قنال بیننده واقع اراضی اصحابنك طاتلی صو جدولندن اراضیلرینی اسقا ایچون الدقلری صویك رسمی دردنجیسی قومپانیه‌یه ترك اولنان اراضی حاصلاتی ومسقفات ایجاری و امثالی شیلردر کلوب کچن سفینه‌لره لزومی اولان طاتلی صو بیله پاره ایله صاتیلور .

سویش قنالی اوروپادن هندستان وچین سواحلنه کیدن سفینه‌لرك یولنی پك چوق قیصالتدی مقدما استانبولدن بومبایه کیده‌جك اولان برسفینه امید بروندن طولاشمغه محتاج اولدیغندن (٦١٠٠) ساعتده کیده بیلور ایدی شمدی (١٨٠٠) ساعتده وارەجغنده شبهه یوقدر .

کذا بومبایه کیده‌جك اولان بر سفینه

محرك	امید برونی طریقیله	سویش طریقیله	
لوندره‌دن	٥٩٥٠	٣١٠٠	ساعت
فرانسه‌دن	٥٦٥٠	٢٨٠٠	
تریستەدن	٥٩٦٠	٢٣٤٠	
اسپانیادن	٥٢٠٠	٢٢٢٤	
پترسبورغدن	٦٥٥٠	٣٧٠٠	
نیورقدن	٦٢٠٠	٣٧٦١	

§

﴿ قنبر ﴾ — امام علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینك غلامی وزمان خلافت علیه‌لرنده حاجبی اولوب حضر وسفرده معیتلرندن انفکاك ایتمز ایدی . حجاج زماننده شهید اولدی . قبری بغداددهدر .

§

﴿ قندهار ﴾ — افغانستانده اهالیسی یوز بیکه قریب بر ولایت مرکزیدر . بوولایت خیلی زماندن برو ایران دولتی اداره‌سنده ایکن افغان امیری اویس خانك اوغلی محمود خان (۱۷۲۱ م و ۱۱۴۳ ﻫ) تاریخنده عجمستانی اصفهانه قدر تهدید ایلدیکی صره‌ده قبضهٔ تصرفه چکورمشیدی . قندهار افغانستانك پای‌تخت قدیمیدر والیوم اعلا سرایلر وجامعلر وضربخانه واوستی کمرلی چارشولری واردر .

قندهارك استیلاسی اثناده ایران دولتی افغانیلره قارشو پك فنا برحالده پریشان ونائره اختلالات داخلیه هرجهتدن شراره فشان اولدیغنه بناء بغداد والیسی ایران ممالکنك شوصره‌ده کاملاً ضبطی غایت اسهل وآسان ایدوکنی دربار شوکتقراره عرض وانها ایتدیسه‌ده دولت علیه بویله بر زبونکشلکی هیچ بر وقتده شانه لایق کورمدیکندن جواب رد یازلدی .

§

﴿ قنطارون ﴾ — لسان یونانیده اشك قولاغی معناسنه اولان (قنطاریون) دن غلط اوله‌رق اکثریا معالجه‌ده قوللانیلور بر نوع چیچکدر یاره‌زده دخی قوللانلدیغیچون صاریسنه قلیچ اوتی دیرلر .

§

﴿ قنیره ﴾ — آوستریاده سکتوار چچوی پوژغه ندازالپوه وشیقلوس سنجاقلرینی حاوی بر ایالتدر . مقدما دولت علیه اداره‌سنده ایدی .

§

﴿ قو ﴾ — استانکوی جزیره‌سنك اسکی نامیدر .

§

﴿ قوالو ﴾ — متبحران ارباب حکمتدندر (۱۷۴۹م و۱۱۶۳ﻫ) ده ناپولیده تولد و (۱۸۰۹م و۱۲۲۴ﻫ) تاریخنده لوندره‌ده وفات ایلدی . (میقرومترو) (الکترومترو) یی ایجاد وسیالهٔ الکتریقیه حقنده بعض

تحقیقات و هوانك جنس و خاصه‌سی و مانیاتیزمو حقلرنده تدقیقات مکمله اجرا وبشقه بشقه معتبر کتابلر تألیف ونشر ایلشدر .

§

﴿ قواعد الحقائق وضوابط الدقائق ﴾ — شیخ الاسلام ومقتدی الانام بهرام بن یعقوب فضائل اتسامك علم تصوفه دائر اثر لطیفیدر . مشار الیه بو کتابنه برده شرح یاپدی .

(قواعد العقائد) — امام غزالینك علم کلامه دائر اثر مالاکلامیدر . (٧١٧ و ١٠٣٦ ﻫ) ده سید رکن الدین حسن بن محمد استرابادی وعلامه محمد امین بن صدر الدین شروانی شرح ایلدیلر .

(قواعد الکبری) — فروع شافعیه دن (٦٦٠ ﻫ) ده متوفی شیخ عزالدین عبدالعزیز بن عبدالسلام شامینك ناقابل امثال بر اثریدر . مومی الیهك برده (قواعد الصغری) سی واردر . (٨١٩ ﻫ) ده متوفی قاضی عزالدین محمد بن احمد بن جماعة الکنانی هر ایکیسنه ایرو ایرو اوچر شرح ونکت یازدی .

§

﴿ قوالیر ﴾ — (شوالیه) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ قوالیه‌ری ﴾ — ارباب هندسه مشاهیرندندر (١٥٩٨م و ١٠٠٧ ﻫ) ده میلانده طوغوب (١٦٤٧ م و ١٠٥٧ ﻫ) تاریخنده وفات ایلدی . (غالیله) ایله عقد مناسبات ایدرك توصیه‌سی اوزرینه بولونیاده ریاضیات خواجه‌سی اولوب وفاته طوغری منزولاً امرار اوقات ایلشدر . مومی الیه غیر مرئیاته دائر اولان فن هندسه‌سینك موجدیدر خطی بر طاقم نقاط نامتناهیه‌دن مرکب اولمق اوزره تعریف وسطحلری نامتناهی خطلردن و اجسام صلبه‌یی ایسه کذالایتناهی سطحلردن عبارت اوله‌رق توصیف ایدردی . اشبو اتخاذ ایلدیکی اصول سایه‌سنده بر چوق مسائل مبهمه‌یی حل وایضاحه موفق اولمشدر .

§

﴿ قوبا ﴾ — امریقاده بیوك انتیلارك الڭ جسیمیدر جنوباً فلوریت شمالاً ژامایق وحایتی ایله تحدید اولنور شرقدن غربه طولاً بیك یوزاللی عرضاً یوز یتمش کیلومترو وسعتی اولوب ثلثانی مهاجر بر ملیون درت یوز بیك نفوسی حاوی ومقری (هاوان) شهریدر وهواسی حار ویابس اولدیغی حالده سمه تولید ایتمکده‌در اشبو اطه پورتوریقو ایله برابر اسپانیا دولتنك امریقا مستملکاتندن اوله‌رق الیوم اوچ ایالته تقسیم اولنور امتداد طولیسی بویدن بویه بر طاقم طاغلردن عبارت اولوب (ریوقوتو) (ریودیکنی) (ریودوس) (نیقروس) باشلیجه نهرلریدر برچوق کمی یتاقلری و لیمان وشمندوفرلری و جسیم اورمانلری و ساحله قریب محلارده حیرت ویره جك درجه محصولدار اراضیلری والتون وتیمور مقناطیس باقر معدنلری واردر بوراسی (١٤٠٢ م و ٨٠٥ ه) ده قریستوف قولومبو طرفندن کشف و اسپانیا ممالکنه الحاق اولنوب (١٦٦٠ م و ١٧٦٢ م) ده اگرچه انکلیزلر ضبط ایلدیلرسه‌ده (١٧٦٣ م و ١١٧٧ ه) تاریخنده ینه اسپانیولره انتقال ایلدی ۰

§

﴿ قوپرنیق ﴾ یاخود (نیقولاقوپرنیق) — مشاهیر ارباب هیئتندندر (١٤٧٣ م و ٨٧٨ ه) ده تورن ده تولد و (١٥٤٥ م و ٩٥٢ ه) ده وفات ایتمشدر الڭ ماهر و مشهور منجملر له کورشمك ایچون کیتدیکی ایتالیاده (ریژیومونتانوس) ایله دخی عقد رابطهٔ مخادنت و رومادہ برمدت ریاضیاتی تعلیم و تدریسه مداومتدن صکره وطننه رجعت ایلمش و هیئتجه درمیان اولنان بر طاقم اصولی یعنی بطلیوسك ذهابی نظرگاه تجدید ومحاکمه‌سنه آلمشیدی نهایت بالجمله سیاراتك اطراف شمسده غربدن شرقه طوغری دورانده و ارضك بری بالنفس کندو محوری اوزرنده و دیکری شمسك اطرافنده اولمق اوزره ایکی دوری اولدیغنه حکم ایده بیلدیسه‌ده بو کشفنی اووقتلر بعض محذورات مبرمدیه مبنی اظهار ایده‌میوب عمرینك صوڭ کونلرنده اعلانه موفق اولدی ۰ (١٨٢٩ م و ١٢٤٥ ه)

تاریخنده نامنه هیکل رکز ایدلمش و (۱۸۵۹ م) تاریخنده تکمیل تألیفاتی طبع ونشر اولنمشدر ·

§

﴿ قوپنهاق ﴾ — سیئلان اطه‌سنده دانیمارقه دولتنك مقرحکومتیدر یوز قرق بش بیك نفوسی جامع اولوب اوروپانك الڭ کوزل انشا اولنمش شهرلرندندر نوروایال آمالیه‌ن بورغ قامیلتوری موقعلری وقریستیانسبورغ آمالیه‌ن بورغ رورنیزبورغ فریدریقسبورغ سرایلری شایان تماشا برصورتده اولوب معارف عمومیه ایچون تأسیسات متعدده‌سی فن مکتبلری جراحلق آقادمیسی متعدد کتبخانه‌لری تصویر وتاریخ طبیعی موزه خانه‌لری شمال آثار قدیمه‌لری وبرچوق علما جمعیتلری وآقادمیلری واردر بر چوقه فس اسقامبیل و سائر الوان کاغدلری پورسیلن قماش شابقه شکر فابریقه‌لری ایسه منتظماً موجوددر ·

قوپنهاق (۱۰٤۳ م و ٤۳۵ ﻫ) ده تأسیس اولندی اندن اول بالقجیلر طرفندن مسکون برقریه ایدی ·

قرال مقری اتخاذی (۱٤٤۳ م و ۸٤۷ ﻫ) تاریخنده در (۱۷۹۵ م) ده برچوق حریقلرله خراب اولدیغی کبی (۱۷۰۸ م) ده صلح و مسالمت موجود ایکن انکلیزلر طرفندن طوپه طوتلدی بو اثناده ایکی بیك قدر نفوس تلف اولمشدر ·

§

﴿ قوت ﴾ — اصول حکمت طبیعیه‌ده اجسامك حرکاتنه بادی اولان سببدر قوت حد ذاتنده مجهول برشی اولوب انجق اثرندن وجودی حکم اولندیغنه واثر مزبور دائما قوتك شدتنه کوره اولمق لازم کلدیکنه بناءً انك ایله تقدیر وقیاس اولنور · برجسمه برقوت برآنده تأثیرایدرایسه اول جسم خط مستقیم اوزره حرکت ایدوب آوان متوالیه‌ده ومختلف جهتلرده تأثیر ایدرایسه اول وقت خط منحنی اوزره حرکت ایدر و ینه بر جسمه بردن‌زیاده قوتلر تأثیرایدرایسه‌اول جسم کذلك خط منحنی‌اوزره‌حرکت ایلر و بو صورتده حرکت ایکی قسم اوله‌رق بری مستقیمه دیکری منحنیه اولمش اولور وبرجسم متحرك بر زمان معینده فرضا برثانیه ظرفنده

قطع ایلدیکی مسافه‌یه سرعت تسمیه ایدیلور (سرعت) کلمه‌سنده‌ده نظر بیوریله .

§

﴿ قوجه مصطفی پاشا ﴾ — دولت عثمانیه‌ده یتیشان مشاهیر وزرادن بری اولوب افرنجی الاصلدر رومایه التجا ایدن سلطان جمی تبدیل قیافتله کیدوب تسمیم ایتمکله سلطان بایزید طرفندن مکافاةً روم ایلی ایالتنه نائل اولدی وبرسنه صکره یعنی (١٥١٢ م و ٩١٨ ه) تاریخنده کندوسی دخی بروسه‌ده اعدام اولندی محل معلومده اولان وایوانسرای خارجنده کلیسادن مبدل اولوب درونده اصحاب کرامدن حضرت جابر مدفون بولنان جامع شریف بونکدر .

§

﴿ قودروس ﴾ -- آتنه حکمدارلرندندر دوریسلرك آتنه‌یی شدیداً محاصره‌لری زماننده مدافعه‌دن عاجز قاله‌رق هاتف غیبه مراجعت ایتدکده قنغی طرفك قرالی مقتول اولور ایسه اول طرف غالب اوله‌جغی جوابنی الدیغندن تبدیل قیافتله معسکر اعدایه کیدوب یاخود فدای جان قصدیله بالنفس کندو عسکری ایچنه کیروب علی کلا التقدیرین وطنی اغورینه تلف اولمش وفی الحقیقه مرقومك بوفداکارلغی آتنه‌لیلری کمال درجه غیرته کتوره‌رك بالاخره دوریسلر فنا حالده بوزلمغله ملتك بر مکافاة مخصوصه‌سی اولمق اوزره فدائی مرقومك اوغلی ارخونتق عنوانیله رئیس جمهور نصب و تعیین اولنمشدر بو وقعه‌نك (٤٥٢٦ خ) تاریخنده یعنی میلادك بیك التمش سکز یاخود بیك طقوزسنه مقدمنده اولدیغنی روایت ایدرلر . (اولوقت هاتف غیب دیدکاری پاپاس افندیلر بوکشفی نه کوزل تصادف ایتدیرمشلر) .

§

﴿ قودرینغطون ﴾ سیر آدوار — انکلیز آمیرالیدر (١٨٢٧ م و ١٢٤٣ ه) تاریخنده بحر سفیدده انکلیز دونمه‌سی قوماندانی ایدی . موره‌ده ظهور ایدن اختلالی تسکین ایچون دولت علیه طرفندن کوندرلمش اولان دونما ومصر حرب سفینه‌لری جمله اللی طقوز قطعه اوله‌رق ناوارین

ليمانـنده لنكر انداز اولدقلرى حالده مرقوم فرانسـه و روسـيه دونمالرى ايله سوزى برلشديرهرك دوستلق صورتنده ليمـان مذكوره كيروب ذكر اولنان سفينهلرك اللى قطعهسـنى اوچ سـاعت ظرفنده احراق ايلدى و بو حركتى اولزمان مقام‌اقتدارده اولان (تورى) قابينهسنك ويرديكى مأذونيت دائرهسى خارجنده بولنديغيچون مرقوم كويا نظر اعتباردن دوشديسهده انكلترهيه دعوتنده ينه مظهر التفات اولدى . اولوقت چنكال اوغلى طاهر قپودان ايله سائر برقاچ قپودان كميلرينى قورتاروب درسعادته كلمشلر ايدى .

§

﴿ قودوز ﴾ — اكثريا كلب وكدى وقورد وتلكى‌وامثالى حيواناته عارض اولور برمردار علتدر قودوز اولان حيوان برانسان وياحيوانى ايصيرديغى حالده سرايت ايدر ايسـهده اوچنجى‌يه انتقالى هنوز اثبات اولنهمدى . بوخسـتهلك كلبك ايصـيرديغى كوندن اعتباراً چوجقلرده نهايت يكرمى يكرمى بش وبيوكلرده قرق كونه دكين ميدانه چيقار . بش التى آى صـكره ظهورى دخى كورلمشدر . بناء عليه حكيملر مظنون اولان كمسهيه لاجل‌التحقيق بر برداق صو كوسـتررلر خسـته دها اوزاقدن صويى كورديكى كبى فوق الغايه مضطرب اولهرق فرياد وفغانه باشـلار واولوقت علتك شـبههسز قودوز علتى اولديغنه حكم ايديلوب تداوى‌يه مباشرت اولنور .

قودوز كلبك ايصيرديغى محل سمك انتشـارينى منع ايچون درحال برشريد ايله صيقيجه باغلانوب قيزديرلمش تيمور پارچهسـيله همان داغلنمق لازمدر بوندن بشقه هيچ برعلاج كار ايتمز .

قودوز كلبلرك ساليامى آقار وصداسى خروس صداسنه دونر وقفاسنى اشاغى طوتوب يهجك وايچهجكه رغبتى اولماز بويله بركلبه تصادف اولنديغى زمان سمتنه اوغرامامليدر .

قودوز كلب ايصيرانلردن انجق اوچده برينك قودوز علتنه دوچار اولديغى عندالتجربه درجهٔ ثبوته وارمشدر .

§

﴿ قودومان ﴾ — (٥٢٥٨ خ) تاريخنده يعنى ميلادك اوچيوز

اوتوز التی سنه مقدمنده جلوس ایدن فارس حکمداری اوچنجی (دارا) نك لقبیدر . بو لقب مؤخراً بعض حکمداران وخانان فرس طرفلرندن دخی قبول اولندی . کرجستان وقازاق وبعض قبائل ترکیه بکلرینه بر مدت عنوان اولان (خطمان) لفظی دخی بوندن قالمه‌در .

§

❊ قورته‌ز ❊ یاخود (فرنان قورته‌ز) — اسپانیول قپودانلرندندر ومکسیقانك فاتحیدر (١٥٠٤ م و ٩١٠ ه) تاریخنده هند غربی‌یه عزیمتندن اون درت سنه صکره قوبا حکمداری طرفندن اراضی جدیده کشفنه تخصیص اولنان بر دونمایه قوماندان ایدیله‌رك کیدوب مکسیقاده طاباسقو قربنده‌قره‌یه یناشدی وطاباسقو اهالیسی درعقب کندوسنه اطاعت ایتمسی اوزرینه مکسیقو شهرینه کیدوب اوراده حکمدارانه برهیئتده حسن قبوله مظهر اولدی وحکمدار مومی الیه قسقانجلقندن علیهنه بردونما کوندردی ایسه‌ده غلبه ایده‌مدی واندن صکره قورته‌ز مکسیقاده دها بر چوق یرلر فتح ایدوب ناحق یره خیلی قان دوکدی وبونك اوزرینه اسپانیا قرالی (شارلکن) طرفندن مکسیقایه والی تعیین اولندیسه‌ده علیهنده وقوعبولان بعض مفتریات حساده مبنی راحت اوتوره‌میوب عاقبت مادریده کتورلدی . (قورته‌ز) امریقایی ترکندن اول (١٥٣٥ م) ده قالیفورنیه وارمه‌دی) دکزینی دخی کشف ایتمشیدی . بیچاره (١٥٤٧ م و ٩٥٤ ه) تاریخنده فقیر ومتروك اولدیغی حالده وفات ایلمشدر .

§

❊ قورسیقا ❊ — ساردنیا اطه‌سنك جهت شمالیسنده ایکی یوز التمش بیك نفوسی جامع برجزیره‌در (١٧٦٨ م و ١١٨٢ ه) تاریخندن برو فرانسه دولتنك تحت تصرفنده بولنور مقدملری ایتالیان وجنوبزلردن مرکب برهیئت حاکمه‌یه تابع ایدی . اشبو اطه الیوم برسنجاق اعتبار اولنور واعلا پورتقال ولیمون وزیتون اغاجلری بولنور مشهور بوناپارت ناپولیون بوراده طوغدی قورسیقا ساردنیا اطه‌لریله برابر (٦٦٩ م و ٤٩ ه) ده بولنان عساکر اسلامیه طرفندن دخی فتح اولنمشیدی مرکز اداره‌سی (اژاقسیو) شهریدر .

§

﴿ قورشون ﴾ — طبيعتده مولدالحموضه وكوكرد وقلورايله مخلوط اوله‌رق بولنور خالصی مجلا و يومشاق و غايت متطرق و ايكيوز التمش درجهٔ حرارتده مذاب بر معدندر و قوهٔ ارتباطيه‌سی كافهٔ معادندن دوندر صوده ورطوبتلی هواده حامض قاربون و مولدالحموضه جذب ايلمسندنناشی اوزری طونقلق كسب ايدر ·

قورشـون جوهرلرينـك اكثريسی برمقدار كموشی حاويدر وقال ايله كموشندن آيريلان قورشـون (مردسنك) تعبير اولنـان حمض رصاصه منقلب اولور و اشبو مردسنك اريديله‌رك بوندن دخی قره قورشون دنيلان وغايت قومشاق اولان خالص قورشون استحصال ايديلور ·

§

﴿ قورشون قلم ﴾ — ايكنجی نوع (آمپليت) نام معدندن اعمال اولنور · اشبو معدنك شيستیٔ كثيف دنيلان طاش انتساجنده طبقه‌لری اولوب ثقلت اضـافيه‌سی (١١و٢) در كاغد اوزرينه سـورلدكده ياغلمی براثر ترك ايدر اصل لونی سياه وسنجابی يه مائلدر ·

قورشون قلمی فحمدن حاصل اولان (غرافيت) ايله دخی اعمال ايدرلر ·

§

﴿ قورطووا ﴾ رينار — كيمياكراندندر (١٧٧٧م و١١٩١ﻫ) ده ديژونده تولـد و (١٨٣٨ م و ١٢٥٤ ﻫ) ده وفات ايلدی كيميـايی تحصيلدن صكره صناعته دخی حصر نفس ايتمشدر ·

مومی اليه تأسيس ايتديكی كهرچله فابريقه‌سنده سوده اعمالنی تجربه ايدركن (١٨١٢ م) ده دكز صويندن (ايوت) نام جسم مشهورك استخراجنی كشف ايلدی وبوندن طولايی التی بيك فرانق مكافاته نائل اولدی · جسم مذكوره بو نام (ايوب) مؤخراً (كيساق) نام هنرور طرفندن ويرلمشدر ·

§

﴿ قورنته ﴾ — قوهٔ سامعه‌سی ضعيف اولان كمسـه‌لرك استعمالی ايچون ايجاد اولنمش برآلتدر بوالت مخروطی الشكل اولديغـندن قولاغه زياده مقدار طالغه‌لر ادخال ايتمكله صـدايی تشديد ايدر · بوكبی موسيقی بوريلرينك و (تروميا مارينا) لرك مخروطی اولمسنك اشتداد صداده مدخل

کلیسی مجرب ومشهود ایسه ده سبب وحکمتی هنوز معلوم اولهمامشدر .

§

﴿ قورنه ﴾ — بغدادده برشهردر بصره نك شمال غربیسندن اللی سکز کیلومترووده و فرات ودجله ملتقاسنده در (مذکور نهرلر بورادن اشاغی شط العرب نامنی آلور) الیوم بش بیك نفوسی جامعدر .

§

﴿ قورنه ی ﴾ ویا (پیرقورنه ی) — فرانسزلسانده حکایات مفجعه یازانلرك اولیدر (١٦٠٦ م و ١٠١٥ ﻫ) ده تولد و (١٦٨٤ م و ١٠٩٦ ﻫ) تاریخنده وفات ایلدی ابتدا قومیدیادن باشلایه رق برنجی حکایهٔ مفجعه سی اولان (مید) و (سید) نام رومانلری انظار عمومیه یه وضع ایلمش . وتألیفات فجیعه سی پك زیاده وهربررلری فوق العاده اولدیغندن کندوسی بو سایه ده بیوك قورنه ی عنوانی حائز اولمشدر . مومی الیه (١٦٤٧ م و ١٠٥٧ ﻫ) تاریخنده آقادیمی اعضالغنی دخی احراز ایلدی .

§

﴿ قورو ﴾ — هندستانده شاندرا یعنی قمر سلاله سندن اولمق اوزره ایکی شعبه یه آیریلان حکمدارلردن برینك عنوانیدر . بوسلاله تخمیناً (٤٢٠٠ خ) تاریخلرنده یعنی میلادك بیك درتیوزسنه مقدملرنده ایدیدیلر .

§

﴿ قورون ﴾ تاج — یونانستانده وسائر بعض ممالکده ایلك قورونلر خیالی آلهه یه تخصیصاً برطاقم نباتاتدن اعمال اولنور یعنی (ژوپیتر) ك تاجی میشه وبعضاً دفنه داللریله (آپولون) ك قامش ویادفنه یپراقلریله (ونوس) ك کل ومرسین داللریله (زنون) ك ایوایپراقلریله (باکوس) ك آصمه دالی وصارمشیق صاپلری ایله (مینوا) نك زیتون دالی (فلور) ك ازهار متنوعه (سرس) ك بشاق چوپلری (پیلونون) ك سلوی (پا) نك چام (هرکول) ك قواق داللریله یاپیلور و بونلر بو آلهه لرك خاصه و یا علامات مخصوصه لرندن عد ایدیلور ایدی .

کاهنلر دخی اصحاب قرابین قربانلرینی تقدیم ایتدکلری اثناده زیتون اغاجی و یا دفنه دن معمول تاجلر کیرلر و یونانستانده اولمپیا لعبیات عمومیه سنده

غالبلره یبانی زیتون دالندن ودلفی زیارتنده دفنه‌دن و (نه‌مه ان) اویونلرنده یبان کرویزندن وایستیمیك اویونلرنده چام دالنـدن معمول تاجلر کیدیررلر وروماليلر دخی شجاعت وبسالتی تشویق ایچون ایش کورن عسکرلره متری تاجی سور تاجی دکز تاجی محاصره تاجی نامليه مکافاة تاجلری اکسا ایدرلر ایدی . روما ایمپراطورلری برمدت ژول سزاره تقليداً دفنه دالندن معمول اکلیل الظفر کیدیلر ودیوقلسین زماندن اعتباراً تاجی کسوهٔ سلطنت ایله برلشدیروب حکمدارلره تخصص ایتدیلر . قرون وسطاده المانیا ایمپراطورلرینك ایچنده اوچ تاج کینلر اولمش وبرنجی سلاله‌دن اولان فرانسه قراللری درت نوع تاج اکتسا ایتمشدر بونلردن برنجیسی باش صارغیسی شکلنده یاپلمش اینجودن ایکنجیسی ایمپراطورلرك کیدکاری تاج نوعندن اوچنجی ودردنجیسی هاوان واهرام شکلنده اینجولی برقلفاتدن عبـارت وآوروپاده بولنان سائر دولتلر ککیده فرانسه قراللرینککینه مشابه ایدی . وپاپالرك دخی اوچ افسرله مزین بر باش کسوه‌لری وار ایدی .

اوروپا دولتلری مسکوکاتی ایچنده بر یوزنده تاج منقوش اولان بعض سکه‌لرك نامی دخی (قورون) در .

§

﴿ قوره ﴾ قرالیتی — چین ایمپراطورلغی اقسـامندندر شمالاً مانچوری غرباً بحر اصفر شرقاً ژاپون دکزی جنوباً قوره بوغازی ایله محـدود وسکز مليون نفوسی جامع اولوب مقری (هـانغ چـین) شهریدر قسم اعظمی غرب جهتنـده طولاً سکزیوز عرضاً ایکیوز التمش کیلومترو برشبه جزیره‌دن عبارت اولوب جنوب جهتی ایسه قوره جزایرینی تشکیل ایدن برطاقم اطه‌لردن مرکبدر . جنوب وسواحله طوغری اراضیسی منبت اولوب محصولاتی پرنج وسائر حبوبات ایله ایپك‌در . بوقرالیت (۱۱۲۰ م و ٥١٤ ه) دن برو چینه بالغ ایسه‌ده ادارهٔ داخلیه‌سنده مستقلدر . اهالی تاتار وچـین لسانـندن بشقه اوله‌رق بر لغت تکلم ایدرلر . ملت حاکمه بودادر . قوره وحوالیسی (١٨٥٦ م و ١٢٧٣ ه) دن برو اجنبی تجارتنه اعلان سربستی ایتدی .

§

﴿ قورينتوس ﴾ — نام قدیمی ارغولیس اولوب یونانستانده مورەنك طرف شمالیسنده برلوا مرکزیدر . بوراده اولان قورینتوس برزخی مورەنیم جزیرەسیله یونانستان شمالیسی یکدیکره وصل ایدر . اشبو برزخه عثمانلیلر کوردس دربندی دیرلر ایدی .

§

﴿ قوزان ﴾ — اطنەده برسنجاق مرکزیدر جد اعلای عثمانیان سلیمان شاه ایله دیار رومه کلوب مشارالیهك فرات نهری کنارنده ارتحالی مناسبتیله آیرلمش اولان طقوز اولوچدن بریدر اشبو طقوز اولوچ قایی عشیری اویماقلرندن (قرەعیسالو . اوزار . قوشمر . قوزان . تمرون . قصون . بودەکیل . یورکیر . ارطغرل) اویماقلرینك رئیسلری ایدیلر . اشته اواوقت مومیالیه شمدیکی قوزان طاغی دنیلان محله کلەرك باشنده اولان عشیرتله توطن ایتمش ونامنی اورالر اراضیسنه ویرمشیدی . (اولوچ) کلمەسنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ قوستاریقه ﴾ — سواحل معموره دیمکدر امریقای وسطاده برجمهوریتدر شمالاً نیقارا اغا جنوب وجنوب غربیده بحر محیط کبیر شرقاً انتیل دکزی و قولومبیا ایله محدود اولوب ایکیوز سکسان کیلومترو طول ویوزاوتوز کیلومترو عرضی وایکی یوز اللی بیك نفوسی حاوی ومقری (سان ژوزی) شهریدر وهواسی غایت صیحاقدر والتون وکموش معدنلری چوقدر . بوراسی اسپانیوللردە ایکن غاتمالایه تابع ایدی (۱۸۲۱ م و ۱۲۳۷ ه) تاریخنده استقلال بولوب ۱۸۲٤ ده امریقای وسطی اتفاقنه داخل اولدی ونهایت (۱۸٤۰ م و ۱۲۵٦ ه) تاریخنده برجمهوریت مستقلەیه تحویل اولندی .

§

﴿ قوسطانس ﴾ — بیوك قسطنطینك اورتانجه اوغلیدر پدرینك وفاتیله روما ممالك وسیعەسی برادرلری وکندی بیننده مقاسمه اولندیغی صرەده یونستان ایله سائر ممالك شرقیه بوکا انتقال ایلمشیدی مؤخراً یعنی (۳۵۱ م) تاریخنده دیکر برادرلری دخی توسیع ممالك منازعەسیله اچیلان

محـاربه‌لرده قتل اولندقلرندن بتون رومایه مالك اولوب پدرینك وا كثری اهالینك قبول ایتدكاری خرستیانلغی ترك ایله اریوس مذهبنه ربط اعتقاد وبتپرستلر معبدلرینی كشاد ایلدی ونهایت فارسلولرایله وقوعبولان كته‌سیفون محاربه‌سنده آلدیغی جریحه‌دن متأثراً وفات ایتدی ٠

§

﴿ قوسطه بن لوقه ﴾ — خلفای عباسیه‌دن معتضد زمانلرنده شهرت بولمش برحكیم عالمدر ٠ بوذات لسان یونانیده ماهر و علم طب وفنون ریاضیه‌ده متبحر اولوب بوفنلره دائر پك كوزل كتابلر تألیف ایلمشدر فی الاصل بعلبك اهالیسندن اولدیغی حالده بلاد رومه كیده‌رك پك چوق كتب یونانیه‌یه واقف اولدقدن صكره شامه عودت واندن دخی یونان كتابلرینی عربی‌یه ترجمه ایتمك اوزره بغداده عزیمت ایتمش ونیجه كتب نفیسه وجوده كتورمشدر وفاتنده مورخ اسحق بن محمد الندیمك تحریر ایتدیكی وجهله كندوسنه اكراماً قبری اوزرینه مقابر ملوك كبی برقبه یاپلمشیدی ٠

مورخ مومی الیه دیمشدركه اكرطوغریسنی سویلمك لازم كلورایسه تألیفاتنك محتوی اولدیغی علوم وفضائل و اختصار الفاظ وجمع معانی حسبیله جمیع مؤلفینك افضلیدر دیمك اقتضا ایدر ٠

§

﴿ قوس قزح ﴾ — جوهواده قوشاق مثللو برقاچ رنكدن عبارت مشاهده اولنان معروف علامتدر (شیطان یایی) (قسطلانی) (مریم انا قوشاغی) (علایم سما) دخی تسمیه اولنور ٠

اشبو علامت ضیای شمسدن متولدالوان اصلیه‌دركه هواده بولنان رطوبت واجزای مائیه‌نك اوزرندن مذكور ضیانك انعكاسیله حاصل اولور واوقات مختلفه‌ده ظهورندن بحر یونجه برطاقم احكام هوائیه چیقاریلور ٠ قوس قزح بعض كیجه‌لرده قمرك ضیاسندن دخی حاصل اولورایسه‌ده الوانك غایت خفیف وطونق اولمسی مناسبتیله هر وقت مشاهده اولنه‌مز ٠

قوس قزح اكر نصف دائره اولورایسه (قوس قزح تام) و اكر كوچك اولورایسه (قوس قزح ناقص) و بوناقصك دخی كوچكنه (قوس قزح

صغير) بيوكنه (قوس قزح اعظم) تسميه ايدرلر . قوس قزح شمس افقه
يقين يعنى ارتفاعى آز ايكن بيوك وبالعكس شمسك ارتفاعى نقدر زياده اولور
ايسه قوس قزح دخى اولقدار كوچك كورينور .

§

﴿ قوش اطه لى ﴾ شيخ ابراهيم افندى — رجال طريقت
شعبانيه دندر مملكتنده علوم ظاهره يى تحصيل وتكميل ايلدكدن صكره
بوعلم ظاهرك برده علم باطنى واردر ديه رك استخاره ايدوب نصيبنى درسعادتده
بشكجى زاده تكيه سى پوست نشينى بكپازارى الحاج على افندى حضرتلرنده
بولنديغندن درسعادته كلوب شيخ مشار اليه حضرتلرينه انتساب و اوج
سنه كمال خلوص ايله سعى ومجاهده سايه سنده شاهد امله اقتراب ايلمشدر
بر كون شيخ مشار اليه تناول بيورديغى طعامك بقيه سنى يمك ايچون
امر ايلدكده ابراهيم افندى سزك اكلكزله بنم قارنم دخى طويدى ديوب
ايرتسى كون دخى ابراهيم افندينك اكليله شيخ مشار اليهه شبع حاصل اولديغندن
شيخ حضرتلرى ارتق وجودلر برلشدى و بنده كى حال سنده ده عرض جمال
ايلدى بوراده طورميوب مصره كيتمكز مناسب اولور بيورملرى اوزرينه
شيخ ابراهيم افندى حضرتلرى مصره عزيمت وشيخنك وفاتندن صكره
اوراده كى بعض چكه ميانلرك نفاقيله ينه درسعادته عودت ايدوب ابتدا
سينكلى بقال جوارنده بر خانقاهده وصكره جهار شنبه پازارنده مبايعه
بيوردقرى قوناقده ارشاد عباد ايله مشغول اولدى و (١٨٤٣ م و ١٢٥٩ ه)
تاريخنده حج شريفه كيدوب عودتده اولى شام اخرى شام ديه رك شام
شريفده قالمسنى اختيار واوج سنه صكره برده حج شريفه نيتله يوله چيقوب
(رابوق) نام محلده اوجله نطق بيوردقرى كبى دار اخرته ارتحال ايلدى .

§

﴿ قوشنشين ﴾ نام ديكر (جنوبى انام) — آسياى شرقيده انام
حكومتنده برقطعه در شمالاً طونكن غرباً لاأوسون وقامبوج ديكر جهتده
دكز ايله محدوددر وطولاً بيك اوچيوز عرضاً يوز يكرمى كيلومترو
جسامتنده اولوب يتمش بيك قدرى خرستيان اولمق اوزره ايكى مليون
نفوسى جامعدر وكرسىٔ اداره سى بالجمله آنام حكومتنك مقرى اولان

(هوئه) شهریدر . هواسی صیجاق اولدیغندن پرنج شکردارچین چای اکیلور و اپك بوجکی حاصل اولور . مالابار ساحلی اوزرنده کائن قوشن ممالکی ایله مناسبتی وچینه جواریتی جهتیله پورتکیزلر اشبو مملکته دخی قوشنشین نامنی ویرمشلردر .

(١٤٧١م و ٨٧٦هـ) دن برو طونکنه مربوط اولان اشبو قطعه اون التنجی عصرده استقلال بولوب اون سکزنجی عصرده حوزهٔ الحاقنه الدیغی قامبوج وسیامپا ایله کسب عظمت ایتدی . لکن (١٦٨٢م و ١٠٩٤هـ) تاریخنده بر اوزون محاربه‌دن صکره فرانسزلر کرسیٔ اداره‌سی اولان (سایغون) قوشنشین سفلایی ضبط وتسخیر ایلدیلر .

§

﴿ قوصوه صحراسی ﴾ — پرشتنه قصبه‌سنك جهت جنوبیسنده و اسقوپیا وقو پانیق بیننده اولوب اوزرنده وقوعبولان ایکی قطعی محاربه ایله شهرت بولمشدر برنجیسی (١٣٨٩م و ٧٩١هـ) ده صربلیلرك مغلوبیتی وسلطان مراد اولك شهادتی ایله صورتپذیر ختام وایکنجیسی (١٤٤٨م و ٨٥٢هـ) ده مجارلر بوهمیالر المانلر اولاحلردن متشکل برفرقهٔ جسیمه‌یه قوماندا ایدن (ژان هونیادی) یه سلطان مراد ثانی حضرتلرینك غلبه‌سیله کذلك واصل سرحد اختتام اولمشدر . (پرشتنه کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ قوط ﴾ — حام بن نوحك اوچنجی اوغلیدر حین تفرقده منسوباتیله افریقانك جانب شمالیسنه کلوب فاسدن طرابلسه قدر ممتد اولان جبال اطلس کنارینه یایلمشلر ایدی . مغاربه ونومیدیا اهالیسنك ومورس قبیله‌سنك سلسلهٔ نسبلری بو ذاته منتهیدر دیرلر .

§

﴿ قوغه‌جی دده ﴾ — زماننده شیخ سوندك دیمکله معروف جذبات عظیمه صاحبی برذات ایدی . اولوقت استانبول قاضیسی بولنان (کرماسی) افندی درویشلر شرع شریفه مخالفت وذکر الله اثناسنده رقص کونه حرکت ایده‌یورلر دیه‌رك طرق علیه‌یی انکار یوزنده بولندیغی حالده برکیجه شیخ

سوندك مريدانيلر برابر مدعواً قاضئ مومی‌الیهك خانه‌سنه كيدر و بعد اداء الصلاة ذكره باشلاملريله قاضی افندی دخی ناچار ایچلرنده بولنور و اول اثناده شیخ قاضینك قولاغنه بر صيحه اوردیغی كبی قاضی بر طرفه عمامه‌سی اوبرطرفه دوشه‌رك مست ومدهوش اولوب برمدت صكره عقلی باشنه كلدكده استغفار وطرق علیه‌یی اقرار ایلر . شیخ مومی‌الیه چهارشنبه بازارنده مسجد مخصوصنده مدفوندر .

§

﴿ قوق ﴾ — سیاحت بحریه‌ایله شهرت قزانمش برذاتدر سفر دریاده لازم اولان فنون ریاضیه‌یی خواجه‌سز اوله‌رق تحصیل وطائفه‌لقدن قپودانلق مرتبه‌سنه ترفع وانكلیز دولتنك امری اوزرینه كرهٔ ارض اطرافنده اوچ سیاحت مهمه اجرا ایلدی . برنجیسی (١٧٦٨م) ده باشلار كه بو سیاحتده رفاقتنده اولان بانقس وصولاندیر نام هنرورلر ایله برابر زهره یلدیزینك دورینی ترصدله اوتایتی‌یه قدر كتدی واثنای سفرنده زلاند جدیدك سواحلنی طانیوب اورایی ایكی اطه‌یه تفریق ایدن بوغازی كشف ایلدی كه الیوم قوق بوغازی نامیله مسمادر . ایكنجی سیاحتی (١٧٧٢م) ده وقوع بولوب ایكی سنه ممتد اولدی بوده جنوب یاخود آوسترالیا اراضیسنی تحقیق مأموریتنه مبتنی اولدی ٧١ عرضنه قدر ایلروله‌رك اشبو جهتده هیچ براراضی اولمدیغنی تحقیق ایتدكدن صكره عودتی اثناده یكی قالیدونیایی كشف ایلدی . (١٧٧٦م) ده امریقای شمالیدن اسیایه بر یول ارامق ایچون اوچنجی سیاحته چیقوب بتون امریقایی دور ایتدكدن صكره شمال غربیسی ساحلنه نزول ایتدی واورادن هودسون كوچك كورفزینی بهرنك بوغازیله الصاقه چالشدیسه‌ده ممكن اوله‌مدیغندن تكرار جنوبه طوغری اینوب (هوای) اطه‌سنده بولنان سان دویقلرك بریسنده كمیلرینی تعمیر ایچون آرام ایتدیكی حالده اوراده كندو طائفه‌سیله برطاقم یرلی خرسزلر ارا‌سنده چیقان بر عربده‌ده تلف اولدی .

§

﴿ قولاق ﴾ — نوع حیوانده سمعه مخصوص برعضو شریفدر . (صدفه) اطلاق اولنان قطعهٔ غضروفیه‌سنك كرك كندوسی وكرك حاوی

اولدیغی قیورنتیلر صدایی مجرای اذن تسمیه اولنان محله طوغری سوق ایتمك ایچون خلق بیورلمشدر . مجرای مز بورك درونده (غشای طبلی) وانك کیروسنده (کفهٔ طبل) ودها کیروده (معوجهٔ اذن) ناملریله موسوم آلتلر اولوب بودخی مجرای عظمی تسمیه اولنان قطعه ایله مجاریٔ نصف دائروی و (حلزون اذن) اطلاق اولنان قسملردن عبارتدر و بونلردن بشقه کفهٔ طبل ایله مجرای عظمایی بر برینه وصل ایدن ایکی عدد ثقبه‌لر دخی واردرکه برینه (روزنهٔ مدوره) دیکرینه (روزنهٔ بیضیه) دینور اشبو ثقبه‌لرك ایکیسی دخی بر اینجه غشا ایله مستوردرلر . وکذلك کفهٔ طبلك درونده بر برینه مربوط و (عظم مطرقی) (عظم سنداتی) (عظم عدسی) (عظم رکابی) ناملریله معروف درت عدد صغیر کمیکلر موجود وعظم مطرقینك صاپی غشای طبله وعظم رکابی دخی روزنهٔ بیضیه‌یی ستر ایدن غشایه مربوط اولدقدن بشقه بربرلرینه‌دخی برطاقم عضلات مخصوصه‌ایله التصاق حاصل ایتمشدر . معوجهٔ اذنك داخلی برمایع مخصوص ایله مملو اولوب درونه (عصب سمعی) تعبیر اولنان عصب منتشر اولمش اولمغین مجرای اذنه واصل اولان هوا طالغه‌لری طبلی اهتزاز ایتدیره‌رك اول دخی عظام اربعه وکفهٔ طبل درونده اولان هوا واسطه‌لریله اهتزازاتنی روزنهٔ بیضیه‌یه ایصال برله معوجهٔ اذنك درونده‌کی مایع مخصوص اعانه‌سیله عصب سمعی اول اهتزازاتی یعنی صدایی حس ایدوب دماغه ایصال ایدر .

خلاصهٔ کلام عضو سمعك قسم اصلیسی اشبو معوجهٔ اذن ایله روزنهٔ بیضیه‌دن عبارت اولوب جناب سمیع لایزال بونی حس صدایه تخصیص بیورمشدر . زیرا مجرای اذن وطبل شق وروزنهٔ بیضیه‌یه ضرر کلمکسزین عظام اربعهٔ مذکوره قطع اولندیغی حالده ینه صدانك حس اولندیغی ومعوجهٔ اذن ودرونده واقع مایع رفع اولندیغی صورتده حس وسمع کلیاً منعدم اولدیغی بالتجربه ثابت اولمشدر . اشته بونلر قولاقده قالملیدر . اوکوز مانده مرکب کبی حیوانات اوزون قولاقلرینی استماعدن بشقه کوزلرینه قونوب تعجیز ایدن سینك وامثالی موذیاتی دفع ایچون دخی قوللانورلر .

§

﴿ قولرا ﴾ — سريع ووجعلى وخطرناك برعلت حاده‌در . بوعلتك الك ظاهراولان اعراضى استفراغات متعدده ايله مادهٔ صفرائيه‌نك صيق صيق ظهورندن عبارت اولوب كوز موسمنك رطوبتلى هواسندن وانفعالات نفسانيه‌دن وغير جيد اطعمه‌دن ظهورينه قائل اولمقده‌درلر لكن بعضاً نامعلوم برسببدن وقوعبولديغى دخى واردر وآسيا طرفلرندن كلميوبده اوروپا قطعه‌سنده ظهور ايدن قولرالرك خفيفجه كچديكى وطوتيلانلرك اكثريسى معالجات ايله قورتلديغى مجربدر . بونوع قولرالر قئ واسهاللر ايله بدأ ايدوب اسفلدن مندفع اولان ماده صفراىى اولديغندن صارمتراق ويا يشيمتراق چيقار واسهاللر بطننده بروجع شديدى موجب اولديغندن مريضك اضطرابدن بكزى تغير ايدر ومادهٔ غائطه غايت متعفن اولور ومريضك اغزنده حرارت وعطش زياده ونبضى صغير ومتواتر بولنور وبالديرلرى آغرير . آسيا طرفلرندن كلان قولرالر ايسه دائما مخوف واكثريا مهلك برمرض مستوليه اولوب بونده دخى بول منقطع ونبض ساكن وبدن متبرد وبنفشه رنكنه متحول اولور ومريض بطننده شديد برقولنج حس ايدر وبرده دوار ايله صداعك وقوعنده بيچاره‌نك كوزلرى مدار عينه باتر وعطشى فوق‌الغايه وصداسى منعدم اولور .

اطباى حاذقه‌نك اكثريسى قولرانك سرايتنى على‌الاطلاق تصديق ايتمامشلر ايسه‌ده وقوعات بعضيلرينى تصديقه ميل ايتديرمشدر . شوقدركه قولرايه طوتيلان مريضدن چيقان قئ ومادهٔ غائطه‌نك تعفناتنى درحال خلايه (سولفات دو فرپور) يعنى صاف زاج قبريسى دوكه‌رك دفع ايتمك لازمدر . زيرا بونلرك تعفنى سرايته برسبب اوله‌بيلور .

قولرا حكمنى اجرا ايتديكى زمانده هركسك احتياطاً بطيئ‌الهضم وقوقش وخام شيلر يمامسى ونظافت وطهارته دقت ايتمسى لازمه‌دندر .

خفيف اولان قولرالرده تداوىٔ عموميه درحال حكيمه بالمراجعه درونه برقاچ طمله افيون خلاصه‌سى علاوه ايدلمش پاپاتيه ونعنا وچاى كبى علاجلر ويرلمك وقوتلى روحلرله وجودى دلك اولنمق وپرهيز ايتديرلمكدر . شديد آسيا قولراسنك علاجى حالا بيلنه‌ميور . معمافيه كندوسنده اويله براماره

حس ایدن کمسه درحال ایاغنی سیجاق صویه قویملی وبالاده محرر علاجلرله تداوی ایلملیدر . زیرا قولرانك بدایتنده معالجه اولنمز ایسه مریضك مرضدن خلاصی امید اولنه‌مز .

قولرا پك اسکی زمانده بیلنمش برعلت ایسه‌ده زمان ومکانك تبدیلیله اسمی دخی تبدل ایدر ایدی حتی اون التنجی عصر میلادیده اوروپا سکنه‌سنك همان نصفنی دیار عدمه کوندرن واولوقت قره وبا نامی و یریلان علتك دخی اشبو قولرا علتی اولدیغنه ذاهب اوله‌یورلر . (١٦٦٩ م و ١٠٨٠ ﻫ) تاریخنده حکمادن (سیدنهام) نام کمسه طرفندن نظر دقته النان وبانك بعض کیفیاتی اخیراً برقاچ دفعه‌لر حکمنی اجرا ایدن قولراه کبی مشابه کورنمشدر . هر نه حال ایسه (حافظ حق بعدازین کمسه‌یه کوسترمسون .

§

﴿ قولشید ﴾ — الیوم ایمره‌لی ومنقرلیا دنیلان قطعه‌نك نام عتیقیدر . قدیم آسیانك برقطعه‌سی اولوب غرباً دکز شمالاً قفقاسیه شرقاً ایبری ایله تحدید اولنور ایدی . ارغنوتلرك سفری ایله مشهوردر . قولشیدلیلر جسور ووحشی ویغماکر ایدیلر . بوراسی برچوق یرلی حکمدارلر اداره‌سنده اولدقدن صکره براه‌لق پونت قراللری زیر اداره‌سنه دخی کچمشدر .

§

﴿ قولو ﴾ — ترکستان پادشاهلرندندر . (٥٩٤ م) تاریخنده جوجان حکومتنی محو ایدرك ماوراءالنهرده وهندستانده سند وغانژ نهرلری بوینده ساکن (ژت) قومنی جبراً دائرهٔ اطاعته ادخال وقپچاق اراضیسنك برقطعه‌سیله ختن ویارکند وکاشغر ممالکنی وسبریانك بحرمنجمد شمالی یه قدر قسم اعظمنی ضبط واستیلا ایلدی . سالف‌الذکر جوجان حکومتی تاریخ مذکوردن قرق ایکی سنه اول (تومؤمین) نام رئیسك غیرت واقدامی وبرچوق قبائل صغیرهٔ اتراکك تحشد واجتماعی ایله تشکل ایتمشیدی .

§

﴿ قولومبیا ﴾ جمهوریتی — امریقای جنوبی حکومتلرندن اولوب قریستوف قولومبو نامنه اولمق اوزره بووجهله تسمیه ایدلمشدر . شمالاً انتیل دکزی شرقاً کویان جنوب شرقیده برەزیلیا جنوب غربیده پرو غرباً

بحر محیط کبیر و قوستاریقه حکومتلریله تحدید اولنور . (۱۸۱۹ م و ۱۲۳۵ هـ) تاریخنده جمهوریته تحویل ومؤخراً (۱۸۳۱ م) ده اوچ جمهوریت مستقله‌یه تقسیم اولندی . جماهیر مذکوره‌دن بری (یکی غره‌ناد) ایکنجیسی (اکواتور) اوچنجیسی (وه‌نوزوللا) در .

﴿ قولومبیا ﴾ — امریقای مجتمعه نواحیسندن اولوب ماریلان وویرژینی بیننده وپوناماق نهرینك هر ایکی جهتی اوزرنده واقعدر وایکی یوز اللی التی کیلومترو اتساعی واللی بیك نفوسی جامع اولوب مرکزی (واشنغطون) شهریدرکه الیوم طوغریدن طوغری‌یه اداره‌ٔ عمومیه تحتنده بولنور . بوراسی (۱۷۹۱ م و ۱۰۲۶ هـ) تاریخنده ویرژینی وماریلان حکومتلری طرفندن امریقای مجتمعه‌یه ترك اولندی وطقوز سنه صکره هیئت متفقه‌نك کرسیٔ اداره‌سی اورایه آلندی .

﴿ قولومبیا ﴾ — امریقاده جنوبی قارولینك مقر حکومتی اولوب قونقاری نهری اوزرنده وشارپستونك شمال غربیسندن یوز اللی کیلومترووده التی بیك نفوسی حاویدر وتأسیسی (۱۷۸۷ م و ۱۲۰۲ هـ) تاریخنده‌در .

§

﴿ قولیزه ﴾ — رومادە (آتنی تیاترو) دیدکلری اثر قدیمدر . ایمپراطور (وسپاسین) طرفندن (۷۷ م) تاریخنده انشاسنه بدأ واوغلی تیتوس طرفندن اکمال اولندی . بو اثر وقتیله اهالینك تنزهی ایچون بر برندن یوکسك وکیرووده سکسان مرتبه‌لی وسکسان بیکدن زیاده سیرجی آلور صورتده یاپلش ایدی . قسماً حرکت ارضدن وبشنجی عصرده رومانك استیلاسی زماننده بار بارلر طرفندن تخریب اولندی . بونکله برابر الیوم باقی قالان بر قسمی غایت مدهش بر حالده کورنمکده‌در .

شنلك واکلنجه‌یه تخصیص مقصدیله اون بشنجی لوئی زماننده پارسده شانزلیزه نام موقع مشهورده دخی بوکا مشابه بر بنا یاپلدیسه‌ده دوام ایتمیوب (۱۷۸٤ م ۱۱۹۹ هـ) تاریخنده خراب اولمشدر .

§

﴿ قومارژن ﴾ — سوریهٔ شرقیه‌یه ویریلان نام قدیمدر .

§

﴿ قومور ﴾ — بحر محیط هندیده موزامبیق قنالنك نهایت شمالیسنده بولنان جزایر اربعه‌نك نام عمومیسیدر . بونلردن (میوت) اطه‌سی (۱۸٤۳ م و ۱۲۵۹ ھ) تاریخندن برو فرانسزلرك ید استیلاسنده اولوب ماعداسی (آنژوان) یاخود (هنزوان) اطه‌سنی مقر حكومت اتخاذ ایتمش اولان سلطانك زیر حكمنده‌در وكافه‌سنك اهالیسی مسلمان وشافعی المذهبدر وقتیله دولت عثمانیه طرفندن بورایه اعانهٔ حربیه كوندرلمش ایدی .

§

﴿ قونت ﴾ — اساسی لاتینجه‌ده رفیق معناسنه اولان (قومیس) لفظندن نشأت ایتمش بر عنواندر شهرتی رومالیلرك برنجی ایمپراطورلری زمانه‌قدر اتصال‌ایدر (اوكوست) ك زمان اداره‌سنده مجلس ایمپراطوری ایچون منتخب برطاقم اعضاره دخی (اوكوست قونتی) اطلاق اولنورایدی دردنجی عصرده قونتلر ادارهٔ مملكت وعسكر ضابطلغنی اللرینه الدیلر برنجی باربار پادشاهلر ایسه كندو خاندانلرینی اداره‌یه مأموراولان ضابطلره بلا استثنا قونت نامی‌ویررلر ایدی‌كه بونلردن تمیز ایدنلرك ایچنده الك مشهوری قونت (پلاتین) در . صوكنجی قارلو ویثریه‌نلر زماننده اكثر قونتلر اداره‌لرنده اولان ولایاتی موروث امارتلره تحویل ایتدیلر نهایت (۱۵٦٤ م و ۹۷۲ ھ) تاریخنده طقوزنجی شارلك برامری نفوس ذكورك انقطاعنده بومثللو قونتلقلرك حكومت طرفندن ضبط اولنه‌جغنی اعلان ایلدی . الیوم قونت عنوانی فرانسه‌ده اعتباری برشهرتدن عبارتدر .

§

﴿ قونتوش ﴾ — تاتار خان وبكلرینك اوستنه كیدكلری اوكی ایپك خرج ایشله‌لی وطاریكلی قپانیچه‌نك اسمیدر .

§

﴿ قوندون ﴾ — امریقا طیورندن برنوع قوشدر بوقوش یدی آرشون طولنده اولان قنادیله غایت سرعت اوله‌رق اوچار و طقوز بیك آرشون یوكسلور ایمش .

§

﴿ قونسل ﴾ — روماده قراللرك طردندن صكره امور دولته نظارت

ایچون (٥٠٨٥ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوزطقوز سنه مقدمنده تأسیس اولنمش جمهوریت حاکملرینه اطلاق اولنور عددلری ایکیشر ومدتلری بر سنه‌دن عبارت اولان اشبو قونسللر قوهٔ اجرائیه‌یی حائز اولوب سناتویی دعوت وقانون لایحه‌لرینی تنظیم وعساکری جمع واردولره قوماندا ایدرلر وحکام سائره‌نك نصب وانتخابنه قاریشورلر ایدیسه‌ده ایکیسی برلکده ورآنده رومادن چیقامزلر ایدی . بونلر (سانتوریه‌ن) نام فرقهٔ اهالی طرفندن انتخاب اولنورلر وکانون ثانی ابتداسنده موقع اقتداره کلوب نامدرینی ایچنده بولندقلری سنه‌لره اعطا ایدرلر ایدی . علایم فارقه‌لری صندالیه وفیل دیشندن عصا واوکارنده اوموزی بالطه‌لی اون ایکی (ایکتور) دن عبارت ایدی . عن اصل قونسلق پاتریسیه‌نلره مخصوص اولدیغی حالده (٥٢٢٨ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوچیوز التمش التی سنه مقدمنده پله‌بیه‌نلر دخی بو اعتباره حصه‌دار اولدیلر . جمهوریت زائل اولدیغنده بو مأموریت بردرجه‌یه قدر محافظه اولندیسه‌ده کیده‌رك اهمیتی تناقص ایدوب همان برعنوان مقامنده قالدی وبتون بتون انفساخی (ژوستنین) زماننده باشلایوب (٨٨٦ م و ٢٧٣ ھ) تاریخنده نهایت بولدی .

§

﴿ قونغره ﴾ — کرك بالنفس حکمدارلر وکرك مرخص مطلقلر طرفندن تشکل ایدن جمعیات سیاسیه‌در اشبو جمعیتلرده ایکی ویا زیاده ملك واقوام بیننده ظهوره کلان منازعاتی صلحاً تسویه ایتمك ویاخود تجدید وقطع مناسباتی اوجه سویلشمك ایچون مشغول اولورلر . اك زیاده معروف اولان قونغره‌لر (١٦٤٦ م و ١٠٥٦ ھ) تاریخنده مونستر واوسنابروك و (١٦٥٩ م) ده پیره‌نه و (١٦٦٨ و ١٧٤٨ و ١٨١٨ م) ده اقس لاشاپل و (١٦٧٦ م) ده نیمغ و (١٦٩٨ م) ده ریسویك و (١٧١٣ م) ده اوترکت و (١٧٩٧ م) ده راستاد و (١٨٠٧ م) ده یتسیت و (١٨٠٨ م) ده ارفورن و (١٨١٤ م) ده شاتیون و (١٨١٤ م) ده ویانه و (١٨٢٠ م) ده قاریسباد وتروپو و (١٨٢١ م) ده لایباش و (١٨٢٢ م) ده وه‌رون و (١٨٥٦ م و ١٢٧٣ ھ) ده روسیه مصالحه‌سیچون پارس و (١٨٧٨ م و ١٢٩٥ ھ) ده ینه روسیه مصالحه‌سی ایچون تشکل ایدن برلین قونغره‌لریدر . امریقای

مجتمعه‌نك اصول مبعوثه‌سـنك مجموعنه دخی قونغره نامی اعطـا ايديلور .
(فنی قونغره) — علوم وفنونك ترقياتی خصوصاتنه دائر مشاوره ومحاوره
ايتمك واثر وتأليفاتلرينی برى برينه تبليغ ايلمك ضمننـده برطاقم معـين محللرده
تجمع ايدن معارفندان وعلـما جمعيتلريدر . بو مثللو جمعيتلر ابتـدا اسويچره
والمانياده‌تشكل ايتمكه باشلادی . علوم وفنون قونغره‌لرندن ماعدا فرانسه‌ده
(١٨٣٤ م) تاريخنده‌آثارعتيقه و (١٨٤٤ م) ده‌عمومی‌زراعت‌و(١٨٤٥م)ده
اوروپا تاريخی قونغره‌لری دخی تشكيل ايدلدی .

§

﴿ قونفرانس ﴾ — سياسی وروحانی منازع فيه اولان برمسـئله‌ٔ
مهمه‌يی مذاكره ضمننده اجتماع ايدن مجالسـه اطلاق اولنور ايكی دولت
وكلا ياخود مرخصلرينك بر محاربه‌يه صلحاً نهايت ويرمك ويا اتفاقه متعلق
مذاكره ايتمك وياخود تجارت وخصوصات سائره حقنـده برمعاهده ياپمق
ايچون اجتماعنه سياسی قونفراس و اوروپاجه مأمورين روحانيه‌نك مسائل
دينيه‌يی مذاكره ايچون اجتماعنه روحانی قونفرانس ديرلر . بيوك خواجه .
لرك وآووقات رئيسلری وامثالنك شاكردلرينه‌علمك‌خواص‌ومنافعندن واحكام
قانونيه‌يه رعايت و استقامتدن بحث ونصيحت ايتمك ويا امور خصوصيه‌لرينه
عائد برسوز سويلك ايچون‌عقد ايلدكلری جمعيتلره‌وبعضاً بزم اصناف لونجه
اوطه‌لری كبی عقداولنان كوچك جمعيتلره دخی‌عادی قونفرانس تعبير ايدرلر .

§

﴿ قونيه ﴾ — نام عتيقی (ايقونيوم) — ازميرك بشـيوز كيلو
متره شرقنـده يكرمی بش بيك نفوسی جامع وبونامده‌كی ولايتك مركزی بر
شهر شهيردر . مرتفع سورلری ومربع الشكل قله‌لری و مساجددن بشقه
قرق درت عدد جامعی وسختيان فابريقه‌لری وهرنوع حبوباتدن بشقه آفيون
وكهرچله واپك ومازو وكتره وباغی محصولاتی واردر وجهت‌جنوبيسنده
(مرام) نام محلده اولان باغلری وقصرلری مكمل ومشهوردر و (سلطان
العلما) ومخدوم عاليلری مولانا (جلال الدين) رومی حضرتلريله (صدر
الدين) قنوی وسلطان (ولد) وشيخ (كريم الدين) و (سيد برهان الدين
محقق ترمذی) و (چلبی حسام الدين) و مفسر (امام بغوی) و (صلاح

الدین زرکوبی) حضرتلرینك تربه‌لری غایت منتظم و زیارتکاه امم‌در . علی روایة ذکر اولنان سوری علاء الدین کیقباد سلجوقی (۱۲۲۲ م و ۶۱۹ ه) تاریخنده یاپدیروب اون ایکی قپو آچدیردی . سلطان سلیمان حضرتلرینك دخی ایکی مناره‌لی برجامع شریفی واردر .
(۱۰۷۴ م و ۴۶۷ ه) تاریخنده سلجوقیهٔ روم حکومتنی تأسیس ایدن قتلمشك اوغلی سلیمان و اخلافی بوراسنی مقرحکومت اتخاذ ایتدی و سلجوقیلرك انقراضی عقبنده قرمان اوغلنه کچمکله اودخی مرکز اتخاذ ایلدی .
مصر والیسی محمد علی پاشانك اوغلی ابراهیم پاشا (۱۸۳۲ م و ۱۲۴۸ ه) تاریخنده سردار اکرم (رشید) پاشایی قونیه جوارنده مغلوب واسیر ایتمشدر .
(قرمان) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ قونیاق ﴾ — فرانسه ده شارانت قضاسنك مرکزیدر یدی بیك نفوسی اولوب عرقی وبیاض شرابی مشهوردر . اون ایکنجی عصره قدر قونیاق بعض خصوصی دره بکلری طرفندن اداره اولنور ایدی . عصر مذکوردنصکره انکلیزلره کچوب (۱۳۷۷ م و ۷۷۹ ه) ده ینه فرانسه‌یه اعاده اولندی . برنجی فرانسوا بوراده طوغوب برچوق زمان اقامت ایتمش و پاپا ایله یاپیلان واتفاق مقدس دنیلان معاهده‌یی (۱۵۲۶م و ۹۳۳ ه) تاریخنده بوراده امضا ایلمشدر .

§

﴿ قهوه ﴾ — مقدما یمنده و بعض ممالك شرقیه اهالیسی بیننده معلوم ایسه‌ده برو طرفلرده شهرتی (۱۵۱۷ م و ۹۲۳ ه) تاریخنده در . ابتدا یمندن درسعادته کتوریله‌رك ایتالیا و فرانسه ممالکیله سائر ممالکه صکره منتشر اولدی . قهوه هضمی تسهیل و دوران دمی تسریع وعرق وبول کبی افرازاتی تکثیر ویورلمش اولان اعضای دماغیه‌یی ایقاظ وقوهٔ عقلیه‌یی تزیید ایدر . هضمی بطیٔ ومزاجی لنفائی اولان ووجودی صراجه‌یه مستعد بولنان کمسه‌لره نافعدر وارککاره قاریلردن واختیارلره کنجلردن زیاده فائده‌سی واردر . افیون ایله زهرلنمش اولان بر آدم ایچون همان اون التی درهم قاورلمش قهوه یوز درهم صوده قینادیله‌رق و ریلور

ایسه وسته ایچون اون درت درهم چیك قهوه یوز یتمش درهم صوده یتمش درهم قالنجه یه قدر قینادیلوب نوبت اره سنده ایکیشر ساعت فاصله ایله استعمال ایتدیریلور ایسه عافیت مأمولدر ۰

قهوه جوهرینك دخی سته ویارم باش اغریلرینه نفعی مجرب ایسه ده مقدارینك تعیینی ایچون حکمایه مراجعت اقتضا ایدر ۰ قهوه نك الك اعلاسی یمنده چیقار واغاجی نهایت اوچ مترو طولنده وقبوغی دوزکون ومنتظم اولور ۰ اهالیٔ یمن قهوه اغاجنه (بن) و کرازه مشابه اولان میوه سنه قهوه دیرلر ومیوه سنی (قشر) نامیله چای کبی قینادوب بردوزی یه ایچرلر ایچنی یعنی چکردکنی سومزلر ۰ اغاجی تخمنی زرعله یاخود دالنی طالدیرمغله یتشدیریلور ۰ اکثریا یمنلیلرك مراقی (قات) ەدر ۰ کلمه سنه نظر بیوریله ۰

§

﴿ قیافت ﴾ — قیافة الاثر وقیافة البشر نامریله ایکی یه منقسم اولوب اولکیسنه (عیافت) دخی دیرلر ۰ اشبو عیافت علمی اثرقدم وخف تعقیب وتتبعندن عبارتدر که عربستانده اکثریا قچاق انسانلری ویولنی شاشیرمش حیوانلری بولمق ایچون تحصیل اولنور ایدی بونده مهارت قوهٔ باصره ومخیله وحافظه نسبتنده اولور حتی بوفنك مهره‌ٔ ار بابندن بعضیلری شیخ ایله شابك وارکك ایله نسانك ایاغی ایزلرینی بیله طانورلر ایمش ۰ ایکنجیسی اولان قیافة البشر ایسه ایکی شخصك اعضالرنده اولان هیئات ایله ایکیسی بیننده نسب وولادتده مشارکت واتحاد اولوب اولمدیغنه استدلال کیفیتندن بحث ایدرکه بوطریق استدلال عربده (بنومدلج) قبیله سنه مخصوص بر حالدر ۰ بونك تعلمی ممکن اولمیوب قبیلهٔ مذکوره ایسه برمناسبت طبیعیه یه بناءً استحصال ایلمشلردر ۰ برطاقم ارباب تجربه دخی انسانك بوی وسیما واشکال سائره سندن احکام چیقاروب بویی اوزون یا قیصه توکاری صیق یا کوسه اولنلر شویله وکوزی شاشی یاچقور بورنی بیوك یاچوپور اولنلر بویله در دیدیلر ایسه ده بوتجربه لر قطعی اولمدیغندن بونلرله هیچ برکسه نك حالنه حکم اولنه مز زیرا نیجه ذاتلر کوریله یورکه خلقتلری ایجابی ظن اولنان سوء حاللری حصر همت وصحبت وتدبیر وتربیتله مبدل صلاح وسعادت اولمقده در ۰

§

﴿ قیراط ﴾ — اوزان عتیقه جمله سندن درهمك اون التیده برجزئیدر . برقیراط درت بغدای وهر بغدای درت فتیله وهر فتیل ایکی نقیر وهر نقیر ایکی قطمیر وهر قطمیر ایکی ذره ایدر .
قیومجیلر مجوهر وزننده برفتیله (براون التی) و برنقیره (براوتوز ایکی) وبرقطمیره (برالتمش درت) وبرذره یه (بریوزیکرمی سکز) دیرلر . وقتیله درهمك اون ایکیده برجزئنه دخی قیراط و برقیراطك نصفنه طسوج وبرطسوجك نصفنه حبه تعبیر ایدرلر ایدی که درهمك قرق سکز جزؤندن برجزؤیدر .

§

﴿ قیرغیز ﴾ قرقیز — ترکستانده روسیه تابعیتنده بر قوم اولوب اوج قبیله یه آیرلمشلردر . بیوك قبیله لری اورال نهرینك جنوب و شرق وادیلرنده وآرال و بحر حزر بینلرنده خیمه زن اقامت وجمله سی درت یوز اللی بیك نفوسدن عبارتدرلر . اورتانجه قبیله لری ارال دکزینك شمالنده بر ملیون نفوسدرلر . کوچك قبیله لری ایسه آرالك اوته سنده وجیحون نهری اوزرنده وخیوه وبحرحزر اره سنده طقوز یوز بیك نفوسدن مرکب برجماعت تشکیل ایتمشدرلر . هر برقبیله اوج بیکدن بش بیك چادره قدر تقسیم و برخان طرفندن اداره اولنور . قیرغیزلر علی العموم شجیع و چالشقان وقوی البنیه اولوب دین اسلام اوزره درلر . کوچك واورتانجه قبیله لر (۱۷۳۱ م و ۱۱٤٤ ھ) تاریخندنبرو روسلره تابع اولدیغی کبی بیوك قبیله دخی (۱۸۱۹ م و ۱۲۳۵ ھ) ده روسیه تابعیتنی قبول ایتمشدر . الیوم برقسم قیرغیز دها واردرکه بونلر بایقال کولی جوارنده سرسری برحالده کزمکده اولوب اسماً چین ایمپراطورلغنه تابع بولنورلر . بونلره (دیزنسان) دخی دینور .

§

﴿ قیروان ﴾ — تونس ولایتنده مستحکم برشهردر . تونسك جنوب شرقیسندن یوز اوتوز کیلومترو مسافه ده کائن واون بش بیك نفوسی حاوی اولەرق صهرنجلری ومتعدد جامعلری وخرماومشین وسختیانلری واردر . قیروان اوحوالی اهل اسلامی عندنده مقدس وتجارتجه پك مهم اولوب

افریقای داخلینك مخزن تجارتی مثابه‌سنده‌در . سرعسکر اسلام (عقبه) معرفتیله تأسیس اولنمشیدی (۷۸۰ م و ١٦٤ هـ) ده اغلبیلره و (۹۰۹م و ۲۹۷ هـ) ده فاطمیلره و (۹۷۲ م و ۳٦۲هـ)ده (زیریلره یعنی بنوبادیس) اداره‌سنه کچوب نهایت (۱۱۵۰ م و ٥٤٥ هـ) ده موحدین حکومتنه تابع بر امارتك کرسیٔ اداره‌سی اولدیغی حالده اون‌اوچنجی عصرده بو سلاله‌نك انقراضی اوزرینه تونس بکرینه و اندن صکره دولت علیه‌یه کچدی .

§

﴿ قیس ﴾ بن ابی حازم البجلی — کوفه‌نك شیخی وعالم یکانه‌سی ایدی عرض اسلام املیله جانب سعادتجالب جناب نبوی‌یه عزیمت ایلدیکی حالده مدینه‌یه وصولنده مشار الیه حضرتلرینی داربقایه ارتحال ایتمش بولدی . مومی‌الیه عشرهٔ مبشره‌دن نقل حدیث وصوك دملرنده عقلنی ضایع ایلمشدر . وفاتی (۷۱٥م و۹۷ یاخود ۱۰۰هـ) تاریخنده‌در .

§

﴿ قیصریه ﴾ — انقره ولایتی داخلنده برسنجاق مرکزیدر بوشهرك اسمی وقتیله (مازاقا) ایدی صکره روما ایمپراطوری سزاره نسبتله (سزاریا . اوره‌بیا) دنیلدیکی حالده غلط اوله‌رق قیصریه نامیله تعارف ایتمشدر (ایمپراطور واله‌رین) زماننده فرس حکمداری شابورك نهب و غارتندن اول بوراده درتیوز بیك نفوس موجود اولدیغنی تاریخلر بیان ایده‌یور شمدی اللی بیك نفوسدن زیاده‌یی جامع دکلدر بوراسنی (۱۰٦٦ م و ٤٥۹ هـ) تاریخنده الب ارسلان سلچوقی دخی ارضروم وقارص طرفلرینی تهدیدی صره‌ده ضبط ایلمشیدی اپیجه کایم و یموق تجارتی وخیلیجه عقللو آدملری واردر .

قیصریه امرای سلاچقه‌دن قاضی برهان‌الدین سلاله‌سنك یداستقلالنده ایکن (۱۳۹۱ م و ۷۹٤ هـ) ده قره عثمان بایندری استیلاسی عقبنده دولت علیه اداره‌سنه کچمشیدی .

§

﴿ قیلوتر ﴾ برنجی — فرانسه قرالیدر (٤۹۷ م) تاریخنده دنیایه کلدی اولا (٥۱۱ م) ده سواسون ویا(نوستری) قرالی اولوب

مؤخراً (٥٥٨ م) ده برادرلرینك متعاقباً وفاتی اوزرینه بالجمله فرانسه‌یی ید اقتدارینه الدی و (٥٣٢ م) ده اورلئانس قرالیتنك وارثلری اولان قرنداشی اوغللرینی و برازصكره دخی كندو علیهنه عصیان ایدن براوغلنی قتل ایتدیردی . مومی الیه عیش وعشرت وسرف وسفاهتده زمانی حكمدارانك مقدمی اولدیغی كبی شجاعتده دخی جمله‌سنه فائق ایدی . وفاتی (٥٦١ م) تاریخنده‌در . بوندن بشقه قیلوتر اسمنده اوچ فرانسز قرالی دها كلدی .

§

﴿ قینان ﴾ — شیث علیه السلامك اوغلیدر پدرلرینك وصیتی موجبنجه بودخی قاعد سریر خلافت اولوب طقسان بش سنه اجرای حكومت ایلدی . بعضیلر عندنده اسمی كنعان یاخود قنین‌در .

§

﴿ قیو ﴾ — جمله‌نك معلومی اولدیغی اوزره تحت ارضده موجود صولری الىق ایچون مختلف عمقده حفر اولنان چقورلره اطلاق اولنور . (بوفران) نام كمسنه‌نك تدبیریله پارس جوارنده حفر و (١٧٣٥م و ١١٤٨ھ) تاریخنده اكمال اولنمش اولان بر قیونك عمقی اللی بش وقطری بش مترو اولوب ایتالیاده واقع (اورویه‌تو) قیوسی دخی مذكور قیودن اشاغی دكلدر بونده صو طاشیان بر طاقم استرلر حلزونی یاپلمش اولان بر نردبانندن اینوب دیكر طاقی او بر نردبانندن چیقارلر . قاهره‌ده (بئر یوسف) نامیله مشهور اولان قیونك عمقی طقسان اوچ ودائره‌سی اون اوچ مترو اولوب اوچیوز قدملی دائروی الشكل بر نردبان ایله اینلكده و اوكوزلرله تحریك اولنان طولابلر واسطه‌سیله بر بندن بوكسك حوضلره صو چیقارلمقده‌در . اشبو قاهره قیوسنك (یوسف) علیه السلام زماننده یاپلدیغی ظن اولنیور ایسه‌ده روایت قویه‌یه كوره ملوك عربدن یوسف نامنده برذاتك اثریدر . اكثری بیوك شهر قیولرینك صویی طوزلی وقیر قیولرینك صویی نسبةً طاتلی اولور لكن قلت استعمالنه بناءً طورغون و نفوذ هوادن محروم و اكثریا كلسی حاوی اولدیغندن وجوده مضرتی دركاردر .

حفر اولنان برقیو تحت ارضده قوم وقیرلری عمودی قیا طبقه‌لرینه تصادف ایدرایسه صویی چوق وعكسی حالنده وكیل طبقه‌لرنده آز اولور .

صولی قوم طبقه‌سنك التنده کیل طبقه‌سی بولندیغی حالنده کیل صوبك اشاغی یه طوغری نفوذینه مانع بولندیغی جهتله صو اوراده یعنی قوم طبقه‌سنده خزینه کبی تراکم ایدر واکر بو خزینه‌نك برجهتی بایره تصادف ایدرك اووه‌دن مرتفع بولنور ایسه درونده متراکم اولان صو اووه‌نك برضعیف جهتندن یول بوله‌رق یاخود برقیو حفرنده یوقاری فیرلامغه باشلار وچیقان صو قوت وخزینه‌نك جهت مرتفعه‌سی درجه‌سنه کوره ارتفاع ایدر . اوروپاده بو مثللو قیولردن بش اون متره‌یه قدر یوکسلور صولر چیقدیغی کورلمکده‌در .

بورغو ایله قیو حفری (۱۸۱۸ م و ۱۲۳٤ ه) تاریخنده فرانسه‌ده ایجاد وابتدا (۱۸۳٤ م) تاریخندن اعتباراً حفر اولنان (ارتزیه‌ن) قیوسی یدی سنه‌ده اکمال اولندی بونك عرضی بر وعمقی ٦٤۷ مترو وصوینك حرارتی ۲۸ درجه‌در .

لوقسنبورغده‌کی موندوروف قیوسنك عمقی دخی ۷۳۰ مترو وصوینك حرارتی ۳۵ درجه‌در .

بوقیولرك حفری بر برینه ویده‌لی اوزون بر بورغو ایله اولوب اخیراً اشبو بورغولر بخار ماکنه‌سی واسطه‌سیله تحریك ایدلمکه ودقیقه‌ده اللی التمش دفعه قالقوب اینمکه باشلادیغندن تصادف اولنان قیالرك دلنمسی کرکی کبی کسب سهولت ایتدی ایسه‌ده حاصل اولان طاش وطپراغك قولایلقله یوقاری النمسنه هنوز برچاره بولنه‌مدی اشته الك چوق زحمت ویرن ومدت حفری اوزادان بوراسیدر .

ذکر اولنان (ارتزیه‌ن) قیوسنك ایکیوز اللی مترو قدر یوقاری طرفی میشه اغاجی واشاغیسی تیمور بوری ایله مجهز ایمش .

(ق) حرفنده اولان ممالك دولت علیه

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
قاندی	ناحیه		موصل	موصل
قاذه	ناحیه		حدیده	یمن
قارچکان	ناحیه		وان	وان
قارپوزلی	ناحیه		ایدین	ایدین
قاردیج	ناحیه		تکه	قونیه
قاز اباد	ناحیه		توقاد	سیواس
قارصدی	ناحیه		اطنه	اطنه
قارص	قضا		قوزان	اطنه
قارغی	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
قارنوس	ناحیه		مرعش	حلب
قاری پازاری	ناحیه		سیواس	سیواس
قاش	قضا		تکه	قونیه
قاشوط	قضا		ردوس	جزایر بحرسفید
قاطع	ناحیه		جبل	جبل لبنان
قالقاندلن	قضا		پرزرین	مناستر
قالقانلو	ناحیه		تکه	قونیه
قالقانلو	ناحیه		کرکوك	موصل
قالکاو	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
قالنوس	قضا		ساقز	جزایر بحرسفید
قاونیه	قضا		مدللو	جزایر بحرسفید
قالوغه	ناحیه		جبل	جبل لبنان
قالیس	ناحیه		پرزرین	مناستر
قاندیره	قضا		ازمید	شهر امانتی
قایماس	ناحیه		ازمید	شهر امانتی
قایی	ناحیه		نکده	قونیه
قبا صقال	عشیرت		اطنه	اطنه
قبا قوز	ناحیه		اماسیه	سیواس
قبریجق	ناحیه		بولی	قسطمونی
قپو طاغی	ناحیه		قره سی	قره سی
قپو کویی	ناحیه		اطنه	اطنه
قبه	ناحیه		بنغازی	بنغازی
قترین	ناحیه		سلانیك	سلانیك

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
جانیك	ناحیه		اسكوب	قوصوه
قدس شریف	مركز لواء		قدس شریف	مستقل
قدموس	ناحیه		لاذقیه	سوریه
قراء سبعه	ناحیه		لازستان	طربزون
قران	ناحیه	بوزطغان	ایدین	ایدین
قرتال	قضا		شهر امانتی	شهر امانتی
قرجوه	قضا		مناستر	مناستر
قرداحه	ناحیه		لاذقیه	سوریه
قرط مع شامی	ناحیه		قرهسی	قرهسی
قرق كلیسا	مركز لواء		قرق كلیسا	ادرنه
قرق اغاج	قضا		صاروخان	ایدین
قرمان (لارنده)	قضا		قونیه	قونیه
قرمق	ناحیه		جانیك	طربزون
قرناعل	ناحیه		جبل	جبل لبنان
قروه لش	ناحیه		اركری	یانیه
قره اغاج	قضا		اسپارته	قونیه
قره اغاج غربی	قضا		بوردور	قونیه
قره برون	ناحیه		ازمیر	ایدین
قره بیكار	قضا		قونیه	قونیه
قره بیكار	ناحیه		ارغنی	معمورة العزیز
قره بیل	ناحیه	قوچكیری	سیواس	سیواس
قره بیقلی	ناحیه	عینتاب	حلب	حلب
قره بوجیلو	ناحیه		ایچ ایل	اطنه
قره تپه	ناحیه		كركوك	موصل
قره جولان	ناحیه		سلیمانیه	موصل
قره حصار صاحب	مركز لواء		قره حصار	خداوندكار
قره حصار شرقی	مركز لواء		قره حصار	سیواس
قره حصار بهرام شاه	ناحیه		یوزغاد	انقره
قره حصار	ناحیه		قیصریه	انقره
قره حصار تیمورجی	ناحیه		اماسیه	سیواس
قره حوض	ناحیه		تكه	قونیه
قره حاجیلو	ناحیه		ایچ ایل	اطنه
قره حسن	ناحیه		كركوك	موصل
قره خیط	ناحیه		ایدین	ایدین
قره دبه	ناحیه		بغداد	بغداد
قره دره	ناحیه		لازستان	طربزون

اسم واعتباری		درقضا	در لوا	درولایت
قره‌سی	مرکز ولایت		قره‌سی	قره‌سی
قره‌صو	ناحیه		ازمید	شهر امانتی
قره‌صو	ناحیه		سینوب	طربزون
قره طاغ	ناحیه		سلانیك	سلانیك
قره طاش	قضا		سلیمانیه	موصل
قره طاش	ناحیه		ایچ ایل	اطنه
قره طوه	قضا		اسکوب	قوصوه
قره عیسالو	قضا		اطنه	اطنه
قره عمر	عشیرت		اطنه	اطنه
قره فریه	قضا		سلانیك	سلانیك
قره قوش	ناحیه	اردو	جانیك	طربزون
قره قوش	ناحیه		سیواس	سیواس
قره‌قیالو	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
قره‌قشله	ناحیه		اطنه	اطنه
قره‌چپلی	ناحیه		ارغنی	معمورة العزیز
قره کلیسا	قضا		بایزید	ارضروم
قره مرسل	قضا		ازمید	شهر امانتی
قره‌دق	ناحیه		قره‌حصار	خداوندکار
قره‌مغاره	ناحیه		یوزغاد	انقره
قره‌موط	ناحیه		انطاکیه	حلب
قره‌یقه	ناحیه		سیواس	سیواس
قره‌جه اباد	ناحیه	وودینه	سلانیك	سلانیك
قره‌جه اباد	ناحیه	یکیجه	سلانیك	سلانیك
قره‌جه اباد	ناحیه	کرنبه	منتشا	ایدین
قره‌جه شهر	ناحیه		بروسه	خداوندکار
قره‌جه صو	ناحیه		ایدین	ایدین
قره‌جه‌لر	ناحیه		سرفیجه	سرفیجه
قره‌جه‌لر	عشیرت		اطنه	اطنه
قره‌جه ویران	ناحیه		کنغری	قسطمونی
قریش	ناحیه		قونیه	قونیه
قریش اوزی	ناحیه		قونیه	قونیه
قزانیه	ناحیه		بغداد	بغداد
قزق	ناحیه	عینتاب	حلب	حلب
قزل‌رباط	ناحیه	خانقین	بغداد	بغداد
قزل اغاج	ناحیه		قرق کلیسا	قرق کلیسا
قزل بل	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی

اسم واعتباری		در قضا	درلوا	درولایت
قزل قیا	ناحیه		تکه	قونیه
قزل کلیسا	قضا		مازکرد	درسم
قزل قوجه	ناحیه		یوزغاد	انقره
قزلجه	ناحیه		سلیمانیه	موصل
قزلحصار (طوربه‌لی)	ناحیه		ازمیر	ایدین
قزلحصار	ناحیه	عینتاب	حلب	حلب
قسطمونی	مرکز ولایت		قسطمونی	قسطمونی
قشاقلی	ناحیه		قونیه	قونیه
قصبه (طورغودلی)	قضا		صاروخان	ایدین
قصبه بالا	ناحیه		انقره	انقره
قصبه زیر	ناحیه		انقره	انقره
قصر	ناحیه		طرابلس غرب	طرابلس غرب
قصرون	ناحیه		سلیمانیه	موصل
قصون	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
قصیر	ناحیه		انطاقیه	حلب
قطا	ناحیه		اماسیه	سیواس
قطور	ناحیه		حکاری	حکاری
قطیف	قضا		نجد	بغداد
قعطیه (تعطیه)	قضا		تعز	یمن
قلاله	ناحیه		سلیمانیه	موصل
قلب	قضا		گنج	بتلیس
قلعة السکر	ناحیه		منتفك	بغداد
قلعة الرماد	ناحیه		دیلم	بغداد
قلعهٔ جزان	ناحیه		یمن	یمن
قلعه جك	قضا		کنغری	قسطمونی
قلعهٔ سیورك	ناحیه	سیورك	ارغنی	معمورة العزیز
قلعهٔ صیغه جق	ناحیه		ازمیر	ایدین
قلعهٔ مضیق	ناحیه		حلب	حلب
قلنوس	قضا		ساقز	جزایر بحرسفید
قلیجلو	عشیرت		مرعش	حلب
قاهره	ناحیه		تعز	یمن
قران	جزیره		یمن	یمن
قران	ناحیه		اشقودره	اشقودره
قناریس	قضا		جانیك	طربزون
قندیه	مرکز لواء		قندیه	کرید
قنیطره	قضا		حوران	سوریه

اسم واعتباری		در قضا	درلوا	درولایت
قنغال	ناحیه		سیواس	سیواس
قنغال	ناحیه		سیواس	سیواس
قنفده	قضا		عسیر	یمن
قنق	ناحیه		اطنه	اطنه
قواق	ناحیه		جانیك	طربزون
قواله	قضا		درامه	سلانیك
قویلی حصار	قضا		قره حصار	سیواس
قوچانه	قضا		اسکوب	قوصوه
قوچاق	ناحیه		ایدین	ایدین
قوچحصار	ناحیه		قونیه	قونیه
قوچحصار	ناحیه		کنغری	قسطمونی
قوچحصار	ناحیه		ماردین	دیاربکر
قوچ کوپری	ناحیه		درسیم	درسیم
قوچکیری	قضا		سیواس	سیواس
قوری چای	قضا		ارزنجان	ارضروم
قوری پازار	قضا	نعللو	انقره	انقره
قوری قواق	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
قوریٔ همایون	ناحیه		انقرة	انقره
قورنه	قضا		بصره	بغداد
قورفاللی	ناحیه		کنغری	قسطمونی
قوزان	مرکز لوا		قوزان	اطنه
قوژانی	قضا		سرفیجه	سرفیجه
قوزاق	ناحیه		قرهسی	قرهسی
قوزی جان	قضا		مازکرد	درسیم
قوش تپه	ناحیه		کرکوك	موصل
قوش اطهسی	قضا		ازمیر	ایدین
قوشقوان	قضا		کوملجنه	ادرنه
قوشمیر	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
قوشجی	ناحیه		مرعش	حلب
قوشلو	ناحیه		کنغری	قسطمونی
قوشنلی	ناحیه		کنغری	قسطمونی
قوصوه	مرکز ولایت		قوصوه	قوصوه
قوقجاغز	ناحیه		قرق کلیسا	ادرنه
قوکر	ناحیه		قیرشهری	انقره
قوکاس	ناحیه		کمشخانه	طربزون
قوکربه	ناحیه		بولی	قسطمونی

اسم واعتباری		در قضا	در لوا	در ولایت
قولوس	ناحیه		سینوب	طربزون
قولونیه	قضا		کوریجه	مناستر
قولونیه	قضا		مدللو	جزایر بحرسفید
قوله	قضا		صاروخان	ایدین
قولای	ناحیه	خانقین	بغداد	بغداد
قولب	قضا		گنج	بتلیس
قومانوه	قضا		اسکوب	قوصوه
قوم قلعه	ناحیه		بیغا	قره‌سی
قومنات	ناحیه		سیواس	سیواس
قونیه	مرکز ولایت		قونیه	قونیه
قونیچه	قضا		یانیه	یانیه
قووایه	قضا		دراج	اشقودره
قویطع	ناحیه		طرابلس‌شام	سوریه
قویطع	ناحیه		جبل	جبل لبنان
قیرایلی	ناحیه		قونیه	قونیه
قیرشهری	مرکز لوا		قیرشهری	انقره
قیصریه	مرکز لوا		قیصریه	انقره
قیوجاق	ناحیه		ایدین	ایدین

حرف ك

﴿ كابل ﴾ — آسياده برشهردر كابل ايالتنك وبالجمله افغانستانك مركز اداره‌سی اولوب پيشاور شهری اوزرنده و غزنه‌نك جانب شماليسنده يعنی قوش طاغنك اتكنده واقع والتمش بيك نفوسی جامعدر . طوغله‌دن سوری وحكمدارانه مخصوص برقلعهٔ داخليسی وكار قديم سرای وابنيه‌لری ومتعدد جامع ومكتبلری واردر . يدنجی عصرده برهند پادشاهلغنك مقری ايدی (١٧٣٩م و١١٥٢هـ) ده نادر شاه ضبط ويغما و (١٧٧٤م) ده تيمور شاه افغانستان كرسیٔ اداره‌سی اتخاذ ايلدی . انكليزلر (١٨٤٢م) تاريخنده تخريب ايتمشلردر .

(كابل ايالتی) شمالاً تركستان شرقاً لوغمان وجلال آباد ايالتلری جنوباً غزنه ايالتی غرباً خراسان ايله تحديد اولنور اون التی بيك مربع كيلومترو اتساعی ونامتناهی چوللری وبرطاقم اوديهٔ منبته‌سی واردر . التون وكموش وباقرمثللو معدنلری بولنور صناعتی يوق وخالی ومشين اعمالاتندن عبارتدر . تجارتی كاربانلر ايله اجرا اولنور .

§

﴿ كاتب چلبی ﴾ — علمای كرام ومورخين بنامدن اولوب (١٦٥٦م و١٠٦٧هـ) تاريخنده وفات ايلدی .

مشاراليه زعمادن برذات ايدی ميدانه قويديغی تاريخ مشهور وكشف الظنون وجهانناكبی آثار جليله كندوسنی مصنفين فخام صره‌سنه ادخال وبلكه بين هداة المؤلفين برعالی موقعه ايصال ايلمشدر .

§

﴿ كاشان ﴾ — عراق عجمده برشهردر اصفهانك شمال غربیسندن یوز اللی کیلومتروده واقع اولوب وقتیله حاوی بولندیغی یوز اللی بیك نفوسه بدل شمدی اوتوز بیك اهالی‌یی جامعدر وطپراقدن معمول قله‌لی سورلری واوتوز جامعی واون مدرسه‌سی واردر . اعمالات حریریه وحالی وقطیفه وشاللری و پموق و باقر معمولاتی ومیوه و سائر محصولاتی وخصوصاً قاوون وقارپوزی مشهوردر بوشهر هارون الرشید خلیفه‌نك حرمی (زبیده) طرفندن سکزنجی عصرده تأسیس اولندی . اون یدنجی عصرده کریم خان زماننده قسماً حرکت ارضدن خراب اولمشدر .

§

﴿ کاشانی ﴾ — فقهای عظامدن ابوبکر بن مسعود بن احمد کاشانیدر (بدایع) آدلو برکتاب نایابی وعلم فقهدن (تحفه) سی واصول دیندن (سلطان المبین) ایله دها سائر تألیفاتی واردر . زوجه‌سی فاطمه دخی زمرهٔ فقهای کرامه داخل برمرئهٔ عفیفه وکامله ایدی . ایکیسی برلکده حلب خارجنده یاتورلر .

§

﴿ کاشغر ﴾ — ترکستان چینیده واقع بخارای صغیرده وکاشغر نهری اوزرنده بونام ایله معروف خانلغك مرکز اداره‌سی اولوب یکرمی بش بیك نفوسی جامعدر اقمشهٔ حریریه‌سی وکوزل آتلری واردر . وقتیله جنکیز سلاله‌سندن متشکل قوتلی بردولتك کرسیٔ اداره‌سی ایدی کاشغر خانلغی الیوم فعلاً مستقل ایسه‌ده معاملات خارجیه‌سنجه چینه تابع بولنور .

§

﴿ کاشغری عبد الله افندی ﴾ — عبدالله کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ کاغد ﴾ — پموق وکتان ویا کنویر پچاوره‌لری و پرنج پیراقلری ایله اعمال ایدیلور واعلا کاغد یاپمق ایچون پموق پچاوره‌لرینك خیرینده اونده ایکی ویا اوچ کتان یاخود کنویر پچاوره‌سی قویمق لازم کلور . کاغد مقدما مذکور پچاوره‌لر بعدالتطهیر قوچیلرده چوریدیله‌رك وبیوك طوقاقلرله دوکیله‌رك معجون حالنه قوندقدن و (قلور) واسطه‌سیله

بياضلملدقدن صكره الك كبى غايت اينجه دليكلى قالبلرده ياپيلور ايدى ·
مؤخراً ايجاد اولنان برماكنه واسطه‌سيله طبقه اوله‌رق ويا برقاچ يوز آرشون
طولنده يكپاره كاغدلر چيقارلمغه باشلادى · كاغد قوررايكن يازويى جذب
ايتمامك ايچون شاب ايله مخلوط نشاسته قوله‌سى ويا ساقز صابونى مخلوطيله
شربتلنمك لازمدر · كاغدى ابتدا مصرليلر تصور ايتديلر و پاپيروس
صاپلرينك اينجه زارلريله برنوع كاغد اعمال ايلديلر و بو كاغدلر برخيلى
زمان يونانستانده ومصر وفنيكه و حواليسنده قوللانيلوب مؤخراً برغمه
حاكمى اتال زمانده ترشه‌لر ميدانه چيقدى · پاپيروس كاغدى
روماليلرك مصرى استيلاسندن صكره منحصراً همان ايتاليادهمستعمل اولوب
اوراده برنجى درجه حوايج ضروريه‌دن عد ايدلمش وعربلرك مصرى
ضبطى تاريخى اولان سكزنجى عصره قدر باقى قالوب بوتاريخدن صكره
رتبهٔ استعمالدن دوشمشدر · بعدازين ايجادى چينلولره حمل واسناد
اولنان پاموق كاغدى كورنمكه باشلايوب اون دردنجى عصرده اسپانياده
ولانس‌ده توطن ايدن اسلام هنروراني كنوير وكتان پچاوره‌لرندن كاغد
اعمالنى ايجاد ايتمكله بتون ممالك غربيه‌ده پموق كاغدينك اعمالى ترك اولندى
ايسه‌ده اوتوز سنه اينچنده كتان پچاوره‌لرينك آزالمسى مناسبتيله ايش ينه
پموغه چويرلدى · (١٧٨٩ م و ١٢٠٤ ه) ده فرانسه‌ده (اسون) ده كاغد
ايشجيسى اولان (لوى رو بر) چوق كاغد ياپمق ايچون برماكينه اعمال
وچوق صكره اشبو ماكنه‌يى انكلتره‌يه كچن (ديدوش له‌زر) نام ذات
اكمال ايلدى و (ادوارقوپر) نام انكليز مهندسى دخى كاغدى طبقه طبقه كسمك
ايچون برماكنه ياپدى · اليوم فرانسه‌ده برچوق جسيم كاغد فابريقه‌لرى
واردر · مجلا وبياض يعنى ترشه‌يى اكدير اولان يازى كاغدلرينى انكلتره‌ده
صوكنجى عصرده (باسكرويل) واپيك و يازوزف كاغدلرينى (ژوزف
مونغولفيه) اختراع ايتمشدر كه بو كاغدلر اسكيمش ايپكدن و يا اكرلمامش
كوكلدن اعمال اولنور · چين كاغدى چين قامش قبوغنك ايكنجى
اينجه زارى و يا پرنج صمانى و ياخود هند جوزينك داخلى اينجه زارى
وتوت اغاجنك كذلك ايكنجى اينجه زارى ايله وعادى وقبا كاغدلر كوزل

كاغد معجونلرينك طورتيسي وصمان وقامش وقوقوروز قبوغي وحصير اوتي وير الماسي صاپي و پنجار پوصه‌سي ايله ياپيلور . پرنج كاغدلري قادينلرك باشلرينه طاقدقلري صنعي چيچكلرك اعمالنده قوللانيلور و يشيل و ياكنوردن چيقاريلان ليفلردن ياپيلان كاغدلر غايت شفاف اولور . كل رنكلي كاغدلر عادي وايشه يرامز خيردن وصارغي كاغدلري اكثريا نصفي يوك ونصف ديكري ايپلكدن مركب پچاوره‌لردن ياپيلور .

§

﴿ كافرستان ﴾ — افريقاي جنوبيه‌ده واسع برقطعه‌در بحر محيط هنديدن ونيقرو بورندن لووابونك نهايتنه قدر ممتد اولور طولاً بيك اوچيوز عرضاً ايكي بيك بشيوز كيلو متر و اتساعي واردر واليوم كافرستان بحري وكافرستان سفلاناملريله ايكي‌يه منقسم اولوب بر طاقم قبائل مستقله ايله مسكوندر . هواسي باخصوص سواحله طوغري غايت صيجاق و اراضيسي بعضاً منبت اولوب داخلاً غايت صرب طاغلري وجسيم قوم چوللري واردر واكثر محللرنده صو يه مضايقه چكلمكده‌در . التون وكموش و باقر وتيمور معدنلري و پك چوق حيوانات وحشيه‌سي بولنور . كافرلر سياه جنسندن ايسه‌لرده ايري وكوزلدرلر بونلر بينلرنده برچوق شعوب وقبائله تقسيم اولنورلر باشليجه‌لري قوزاس زولو تانبوكي مانبوكي اولوب اشبو قبائل معدوده كافرستان بحريده ساكن وغوكاس مورولونغ بچوانه قبيله‌لري دخي كافرستان سفلاده متوطندرلر وجمله‌سي جنكاور و اكثريسي بدويدرلر . جسيم وكابيتلي اوكوز سوريلرينه مالك اولوب فقط زراعت وصناعتجه پك كيرو قالمشلردر . تعدد زوجاته رضاويررلر مذهبلري (قيش) نام بر مذهبدر . آوروپا مسيونرلري بونلري مذهبلرندن دوندرمكه پك چوق چالشديغي حالده مساعيلري ثمره‌سز قالمشدر .

§

﴿ كافور ﴾ — چينده وژاپونياده دفنه اغاجنه مشابه براغاجدن حاصل اولور شويله‌كه ذكراولنان اغاجك شعبات وجذور وجذلي قزغانه قونوب واوزرينه صمانله طولديرلمش برطپراق قپاق قپانوب اتشده قيناديلور وكافوري طيران ايدرك صمانه مرتبط اولور وصكره ديكر

قرعه‌لرده معتدل حرارتله تصفیه ایدیلور . کافور تخرش مثانه‌یی دفع ایچون بعض اجزالر علاوه‌سیله استعمال اولنمقده‌در و مضاد شهوتدر . فندق قدر وایکی طرفی اینجه دلیکلی برمسك یاغی قطوسی درونه کافورقونوب صندق والبسه ایچه وضع ایدلدیکی حالده کوکه طوقنمق احتمالی یوقدر .

§

﴿ کافور ﴾ — ملوك اخشیدیه‌دن ابو المسك کنیه‌سیله مکنی برعرب حکمداری اولوب (٩٦٦ م و ٣٥٦ ه) تاریخنده جلوس ایتمش وشام ومصر وحجازده نامنی خطبه‌ده اوقوتمشدر . رشدوسخا ونجابت‌وذکا ایله معروف ایدی ونامنه پك چوق کتابلر تألیف اولندی .

§

﴿ کالب ﴾ — کبرای بنی‌اسرائیلدن اولوب یوشع علیه السلامدن صکره مقام ریاستی احرازایتمشدر بو ذات حضرت موسی زماننده تیهدن ار یحاقلعه‌سنی تفتیشه کوندرلمشیدی (قال رجلان من الذین یخافون) آیت کریمه‌سنده اشارت بیوریلان ایکی رجلدن برینك حضرت یوشع دیکرینك بو ذات اولدیغی و بونك مختلف فیه اولمق اوزره سلك جلیل انبیایه داخل ایدوکی مرویدر .

§

﴿ کانی ﴾ افندی — اسمی ابو بکر مسقط رأسی توقاددر دیار رومك مهرهٔ شعراسندن‌ایدی دیوان همایون قلمندن نشئت وبعض وزرایه کتابت ایدرك بین‌الانام شهرت ونام تحصیل ایلدکدن‌صکره کوشهٔ انزوایه چکیلوب (١٧٩١ م و ١٢٠٦ ه) تاریخنده آخرته کتدی . اوائل حالنده عیاش ایدی صکره طریقت علیهٔ مولویه‌یه انتساب ایدرك صلاح حال کسب ایلدی دیرلر . (هرسوزی معدن جوهرایدی کتدی کانی) تاریخ وفاتیدر .

§

﴿ کاوه ﴾ — تخمیناً (٣٥٠٠ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکبیك طقسان درت سنه مقدمنده ملوك پیشدادیاندن ظلم وتعدیسی اهالی‌یی دلکیر ایدن مشهور ضحاك مارینك قاتلیدر . مرقوم کاوه بر تیمورجی پارچه‌سی اولدیغی حالده اوکنده‌کی دری‌یی بیراق برینه استعمال وملك

مومی الیه یوزندن جانلری یانان اهالینك آتش غیظ وهیجانی کوروکله اشعال ایدرك تشکیل ایلدیکی جمعیت واسطه‌سیله خدمت مذکوره‌یی ایفا ویرینه اتفاق اهالی ایله (فریدون شاهی) اجلاس ایتدی . اهالیٔ مرقومه مظالم وتعدیاتدن قورتلدیغنه تشکراً هرسنه اوکون (مهرجان) نامیله بربیرام یاپلمسنه قرار ویرمشلردر . ذکر اولنان بیراغه (درفش) وضحاکه (بیوراسب) وکاوه‌یه (کابی) دخی دیرلر . (مهرجان) و (درفش) کلمه‌لرینه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ کاهن ﴾ — مصر اهالیٔ قدیمه‌سنك امور مذهبیه‌لرینه ومعبدلرینك هردرلو مصالح جاریه‌سنه باقان رؤسای روحانیه‌در . بونلر مصرده نیجه زمانلر غایت قوی وذیقدرت برهیئت روحانیه تشکیل ایتمشلر وبعضاً حکومت جسمانیه‌یی بیله ید ادارهلرینه المشلر ایدی . کاهنلر درجه درجه اولوب برطاقی اکثری زمانده حکمدارلرك مستشارلغی وکتب ودفاتر محافظلغی خدمتلرنده بولندقلری کبی برطاقی دخی اهالی ارەسنده طبیبلك منجملك فالجیلق معمارلق سحربازلق یاپه‌رق کچینورلر ومعبدلرده وعظ ونصیحتله اوقاتکذار اولورلر ایدی .

بونلر ابداً بالق اتی یمزلر واوچ کونده بر بتون وجودلرینی تراش ایدرلر وهرکیجه ایکی دفعه صغوق صو دوکینورلر وطهارته زیارته اعتنا ایدوب ایکیده‌بر اللرینی یوزلرینی ییقارلر وصرتلرینه عادی برکتان کوملك کیرلر وصباحدن اقشامه قدر درت دفعه مقامله دعا اوقویوب قصور وقتلرینی تحصیل فنونه حصر ایدرلر واولنلرینك یرینه تام الاعضا واهلیتلی کسه‌لردن برینی انتخاب ایترلر ایمش . کاهنلر روحك بقاسنی ومکافاة ومجازات معنویه‌یی معترف ایدی دیرلر .

بنی اسرائیل نزدنده کهانت (لاوی) قبیله‌سنه مخصوص اولدیغندن انلر کاهنلرینه (لاوی) دیمکده‌درلر .

§

﴿ کبر ﴾ — آتشپرستلره ویریلور برنامدر کبرلر الوهیتك تمثالی والك صاف برآتشك اصلی اعتقادیله کونشه ودها بعض یلدیزلره طپارلر

وبالاختیار آتشی سویندرمیوب حتی خانه‌لری طوتیشه‌جق اولسه بیله تقید ایتمزلرایدی عندلرنده غایت‌مقدس‌کتاب (زردشت) ك تألیف‌ایتدیکی مشهور مجموعه‌در . کبرلر لطیف صادق خیر خواه ومهمانوازدرلر . آتشپرستلك قدیم زمانلرده عجمستانده حکم سوردکدن صکره اسکندر رومی واخلافی وسلوسیدلر زماننده اعتباری منطفی اولمشیدی (۲۲۵ م) ده عجم ساسانی سلاله‌سنك مؤسسی اولان ارد شیر بابك طرفندن برآره‌لق احیا ایدلدیسه‌ده مؤخراً (٦٥٥ م و ۳۵ ھ) ده عربلرك استیلاسی ودین اسلامك اورالره دخولی اوزرینه (اذاجاء الحق زهق الباطل) مضمونجه آیین آتشپرستی ایکنجی برصدمهٔ تخریبه اوغرادیغندن بومذهب طرفدارلری بحر حزرك جهت شمالیسنده کائن نواحیٔ جبلیه‌یه چکیلوب دیکر برقسمی دخی هندستانده بجرات ایالتنه التجا ایلمشلردر .

الیوم عجمستانده طهران واصفهان وباخصوص کرمانده کبر طائفه‌سی بولنمقده ایسه‌ده قسم اعظملری (بومبای) ده انکلیز حمایه‌سنده در بومبایك شمالنده کائن (دامان) ده مقدس برآتشکده‌لری واردرکه بوآتش بیك ایکیوز سنه‌دنبرو وبلکه دها زیاده مدت بلا انطفا اشتعال‌ایتمکده‌در .

§

﴿ کپلر ﴾ — مشاهیر فن هیئتندر (۱۵۷۱ م و ۹۷۹ ھ) ده ورتنبورغده تولد و (۱٦۳۰ م و ۱۰٤۰ ھ) تاریخنده راتسبونده وفات ایلدی . فقیر برفامیلیادن نشأت‌ایدوب‌ابتدا استیری‌ده قریج شهرنده‌ریاضیات معلمی اولدی و (۱٦۰۰ م) ده بعض ترصدات ایچون بوهمیایه کتدکده ایمپراطور بیك بش یوز فلورین معاشله اوراده توقیف ایلدی . (کپلر) قوپرنیقك اصولنی قوی اساسلر اوزرینه وضع وهیئت جدیده‌نك مستند اولدیغی قواعد وقوانینی کشف وتعیینه وسیاراتك احوال دوریه وکیفیات منجذبه وسائره‌سنی وشمسك حرکات دوریه‌سنی وهنوز معلوم اولمیان برطاقم سیاراتی کشف وترصیده وکذلك زماننه دکین یاپیله‌میان عرض وطوللری برمکملیت فوق‌العاده ایله حساب و (۱٦۳۱ م) ده شمسك قرصی اوزرندن زهره وعطارد نام سیاره‌لرك عبورینی تحقیقه همت ایتمش وکوزلکلری اکمال

و بر نوع لوغاریتمو جدولنی ترتیب وتنظیم ایلمشدر . مشهور (نوتون) بیله اجرام فلکیه‌نك بربرلرینه اولان جذبلرینك جوهرلریله متناسب اولدیغنی کپلرك حرکات اجرام حقنده وضع ایتدیکی قوانیندن استدلال ایتمشیدی .

§

﴿ کتبخانه ﴾ — ازمنهٔ متقدمه‌ده بالجمله اقوام متمدنه‌نك کرك عمومی وکرك خصوصی بر چوق کتبخانه‌لری موجود ایدی . بونلرك ایچندن برنجی درجه‌یی احراز ایتمش اولانلر (٥٣٠٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکیوز طقسان سنه مقدمنده مشهور بطلمیوس طرفندن تأسیس و (٦٤٠ م) تاریخنده تخریب اولنمش ویدی یوز بیك جلد راده‌سنده کتابی حاوی بولنمش اولان کتبخانه ایله برنجی (اتال) طرفندن مؤسس برغمه کتبخانه‌سی . وپالاتین طاغی اوزرنده اوکوست نام ایمپراطور طرفندن انشا اولنمش اولان پالاتین کتبخانه‌سی . وتراژان زماننده رومادە تشکیل اولنان اولپیوس کتبخانه‌سیدر . قرون وسطاده باربارلرك استیلالری مناسبتیله قدیم کتبخانه‌لرك قسم اعظمی محو ونابدید اولدی . بو کتبخانه‌لرك مناسترلرده محافظه ایدلمش اولان بقایاسندن اگرچه خیلی کتاب استنساخ اولندیسه‌ده ال یازوسی ایله اولدیغندن او قدر ترقی ایده‌مدی . طباعتك ایجادی دنیانك هرطرفنده کتبخانه‌لری مطلوب وجهله کتابه مالك ایتمشدر والیوم فرانسه و انکلتره و المانیا و ایتالیا و اسپانیاده معمور و مشهور کتبخانه‌لر موجوددر . فرانسه‌نك اك بیوك کتبخانه‌سنده مقدما اللی بیك کتاب وار ایکن شمدی التی یوز بیکه بالغ اولدی .

بونلره نسبة ممالك دولت علیه کتبخانه‌لرنده موجود اولان کتابلر اگرچه نقصان ایسه‌ده بونك باشلیجه سببی بوطرفلرده مطبوعاتك کیچ برزمانده رغبت اولنمسی واوروپا کتبخانه‌لرنده‌کی زنکینلکك سببی دخی هرفن ومثل وحکایات وسائره‌یه دائر یازیلان کتابلرك پیدرپی قبول وعلاوه‌سی اولدی .

§

﴿ کتله ﴾ — علم حکمت طبیعیه‌ده برجسم طبیعیده موجود اولان

عناصرك مقدار مجموعنه وجر اثقالده جسمه تأثير ايدن قوتك نسبتيله ماده‌نك تعيين مقدارينه اطلاق اولنور ٠

§

﴿ كتيم ﴾ — اولاد نوح عليه‌السلامدن يافثك بشنجى اوغلى (ياوان) لك اوچنجى اوغليدر ٠ بوندن تشعب ايدن قبائلك ايتاليا و يونان وقبريس سواحلنده تمكن ايتديكنى بعض تواريخ بيان ايده‌يور ٠

§

﴿ كثافت ﴾ — مساوى حجمده مثلا مكعب شكلنده اوله‌رق مختلف الجنس ايكى جسم وزن اولنسه اكثريا وزنلرى مختلف بولنور بنابرين برينك وزنى واحد اعتبار اولنوب اجسام سائره‌نك وزنلرى وزن مذكوره قياس ايله تعيين اولنور وواحد اعتبار اولنان مقدار جسمك وزننده‌ن هرنه‌مقدارى ايسه اولقدار جسمك كثافتنى ويا ثقلت اضافيه‌سنى تعيين ايلمش اولور واحد اولملق اوزره درت درجه حرارتده بولنان ماء مقطر اخذ اولنوب جميع اجسامك كثافتلرى اكا نسبت ايله تقدير وتعيين اولنمشدر ٠ تعبير ديكرله حجملرى مساوى اولان جسملرك جوهرلرى بربرندن زياده اولوب اشبو زياده‌لكه كثافت تسميه اولندى بو تقديرجه ذهبك برقدم مكعبنك جوهرى صويك برقدم مكعبنك جوهرندن اون طقوزكره زياده اولمغله ذهب مذكور كثافتنك صوكثافتنه نسبتى برعددك اون‌طقوز عددينه نسبتى كبى اولمش اولور يعنى التونك ثقلت اضافيه‌سى اون‌طقوزعدد اولنور ٠ اجسامك ثقلت اضافيه‌لرينى تقدير ايچون متعدد آلات ايجاد اولنمش وتعريفات وتفصيلاتى علم حكمت طبيعيه كتابلرنده مسطور بولنمشدر ٠

§

﴿ كجرات ﴾ — هندستانده غانژك بريسنده وشبه جزيره‌نك شمال غربيسنده بر ايالتدر طولاً التى يوز وعرضاً ايكيوز اللى كيلومترو اتساعى ويدى مليون نفوسى حاوى اولوب برى انكليزه تابع ديكرى مستقل ايكى قطعهٔ جسيمه‌يه تقسيم اولنور (دامان) (ديو) شهرلرى پورتكيزلرك مقدما ياپدقلرى تأسيسات مشهوره‌دندر ٠ بوراده اراضى غايت دوز وبطاقلق اوله‌رق انهار متعدده واسطه‌سيله اسقا اولنور وپك چوق حبوبات

ونباتات صبغیه ودهنیه یتشدیریلور وواسع اورمانلرنده کلیتلو حیوانات مضره بولنور ٠

مستقل بجرات اهالیسی اکثریا یغما کر برطاقم قبائلدن عبارتدر ٠ (١٠٢٢م و ٤١٣ ﻫ) تاریخنده اهل اسلام هندستانی استیلا ایتدیکی زمان بجراتده قبائل مذکوره‌دن راچویتلر حکم سورمکده ایدیلر تاریخ مزبوردن (١٢٩٧ م و ٦٩٧ ﻫ) تاریخنه قدر مغوللر و (١٣٩٠ م و ٧٩٣ ﻫ) ده تیمورلنك و (١٧٠٧ م و ١١١٩ ﻫ) ده ماهراتلر طرفندن ضبط اولنوب نهایت (١٧٨٠ م و ١١٩٥ ﻫ) ده قسماً و براز صکره کاملاً انکلیزلرك ید تسخیرینه کچدی ٠

اسکی هند تاریخلرینك افسانه صورتنده بیاننه کوره بجرات (قرشنا) نك حکمی التنده ایکن میلادك یوز یتمش سنه مقدمنده (وباللائی) ده واقع (عود) ده تسلط ایدن ابنای شمس سلاله‌سندن (قاناقستا) نك حکمی التنه واوچیوز سنه صکره (راچپوت) عشیرتی یدینه کچوب (میوار) نامیله برحکومت تشکیل اولنمش و بودخی برقاچ یوز سنه‌دن صکره منقرض اوله‌رق سلطنت (شاوکیه) یاخود (شالونغه) سلاله‌سنه انتقال ایلمشدر ٠

§

﴿ کدك ﴾ — فرجه معناسنه‌در قلعه دیوارلرنده آچیلان دلکلره وطاغ کچیدلرینه وچتله کرتکلرینه اطلاق اولنور بعضاً دخی بر دائره‌ده ثبات واعتبار پیدا ایدن اوشاقلره چتله کرتکی مثلو ثابت اولدقلرندن کنایة کدکلی تعبیر اولندیغی کبی بعض اصناف دکانلرینه باسند تخصیص واعطا اولنان اعتباره دخی ثبات ودوامندن ناشی کدك دنیلور ٠

§

﴿ کدك احمد پاشا ﴾ — اعاظم وزرای دولت علیه‌دن (فاتح سلطان محمد) زماننده درت سنه اجرای صدارت ایتمش بر ذاتدر (١٤٧٥ م و ٨٨٠ ﻫ) تاریخنده برنجی دفعه اوله‌رق قریمی جنویزلردن الوب عجملری قهر وتدمیر ومؤخراً ارناودلق اصلاحنه کیدوب واورادن ناپولی‌یه کچوب ایتالیا دولتی اداره‌سنده اولان (پی‌آو) یاخود (پولیه) و (اوترانت) ایله دها برقاچ شهرلری ضبط وتسخیر ایلدکدن صکره ایتالیاجه توسیع فتوحاتی ضامن بر

قوت جدید تدارك ایده‌بیلمك اوزره درسعادته كلدیسه‌ده دور فاتح سلطان بایزیدك جلوسیله تبدل ایتمش اولدیغندن اسكیسی كبی مظهر اعتبار اوله‌مدی وبرمدت اوتوروب اورالرك اهمیتنی وبراز عسكر دها ویرلدیكی حالده پك چوق فتوحات میسر اوله‌جغنی دفعاتله سویلدیسه‌ده كمسه‌یه اكلاده‌مدی واك صكره یعنی (١٤٨٢ م و ٨٨٧ هـ) تاریخنده سلطان محمد طرفلیسی دیه‌رك اسحق پاشا ایله برابر برمجلس عیش وطربده خناقاً اعدام اولنوب غوغای جهاندن قورتارلدی . درسعادتده حمام وسائر بعض تأسیساتی واردر .

§

﴿ كرج ﴾ — قریمده كفه‌نك شمال شرقیسندن سكسان كیلومترو‌ده ویكی قلعه بوغازی اوزرنده یكرمی بیك نفوسی حاوی برشهردر كوزل لیمانی وقلعهٔ داخلیسی واپیجه تجارتی واردر . بوراسنی میلادك التی عصر مقدمنده ملیزیه‌نلر تأسیس ایلدیلر وبرعصر صكره بوسفور قرالیتنك مقری وارده‌دن چوق كچمكسزین یوز بیك نفوسی حاوی اولدی . (مهرداد) روماليلر طرفندن تعقیب اولندقده بورایه قپانوب وفات ایتمشدر . كرج التنجی عصر میلادیدن صكره برچوق تقلباته اوغرایوب اون دردنجی عصرده جنویزلرو (١٤٧٦ م و ٨٨١ هـ) ده جنویزلردن سلطان محمد ثانی حضرتلری اخذ ایلدیكی حالده (١٧٧٢ م و ١١٨٦ هـ) تاریخنده روسیه‌یه ترك اولندی .

§

﴿ كرجستان ﴾ یاخود (ژورژیه) — آسیای روسیده برایالتدر شمالاً چركزستاندن كندوسنی تفریق ایدن قافقاسیه غرباً قره‌دكز جنوباً ارمنستان شرقاً طاغستان وشروان ایله محدوددر . طولاً درتیوز اللی وعرضاً اوچیوز كیلومترو وسعتنده وایكی یوز اللی بیك نفوسی حاوی ومركز اداره‌سی (تفلیس) شهریدر . انهار متعدده ایله اروا قلنمقده اولان اراضیسی غایت منبت وهواسی صیجاق اولوب توت واوزوم وسائر میوه وپاموغی كثرت اوزره اولور والتون كوش باقر تیمور قلای یاقوت شاب سیاه كهربا معدنلری بولنور . كرجیلر غایت شجیع وبهادر ونسوانی كوزللكله

مشهوردر وآریجه برلسانلری واردر واصللری (٢٩٥٠ خ) تاریخنه یعنی میلادك ایکبیك التی یوزاللی سنه مقدمنه قدر یوقاری کیتمکده‌در نمرود ایله معاصر اولان (تاغارموس) برنجی قراللری ایدی . بونلر اولا اسکندررومی‌یه وصکره ساسانیلره و (٧٣٢ م و ١١٤ هـ) دن اعتبارا عربلره انقیاد و (٨٦١ م و ٢٤٧ هـ) تاریخنده اسلام اداره‌سنه انتقال ایلدیلر و (١٠٢٧ م و ٤١٨ هـ) دن (١٠٧٢ م) تاریخنه قدر الپ ارسلان سلجوقی ضبطنده قالوب اون یدی سنه صکره قراللری اوچنجی داوید معرفتیله استقلال وبرطاقم فتوحات‌قزاندیلر ایسه‌ده کریبان استقلاللری ینه استیلادن قورتیله میوب (١٢٤٨ م) ده جنکیزیلره و (١٣٨٦ م) ده تیمورلنکه فرمانبر اولدیلر و برعصر صکره کرجستان شرقی عجملره وغربی عثمانلیلره چکوب (١٥٨٠ م و ٩٨٨ هـ) تاریخنده عثمانلیلر بتون کرجستانی فتح وتسخیر ایتدیلر وبرقاچ کره دها انقلاب کوردکدنصکره عاقبت (١٧٨٣ م و ١١٩٨ هـ) تاریخنده اکثریسی قریم ایله برابر روسیه تابعیتنه انتقال ایلدی . کرجستاندن معدود اولان باطوم سنجاغنك بعض اراضیسی دخی (١٨٧٨م و١٢٩٥ هـ) تاریخنده برلین معاهده‌سی موجبنجه دولت علیه‌دن روسیه‌یه چکمشدر .

§

﴿ کرد ﴾ — آسیاده‌برقوم اولوب دجله‌نك شرقنده‌واقع طاغلرده ووان وروسیه کوللرینك جنوبنده ساکندرلر مملکتلرینه کندونامریندنسبتله کردستان تسمیه اولنور . بونلر چابك وشجیع اولمقله‌برابر هربار حریشارلر . الیوم کردلرك برقسمی عثمانلی وقسم دیکری عجمه تابع اوله‌رق اکثریسی سنی‌المذهب و بعضیلری شیعی ونسطوریدر . بونلر قدیم کلدانی و پارتلره منسوب ظن اولنیور .

(کردستان) عثمانی — ارمنستان الجزیره عراق‌عرب وعجمستان بیننده‌در شهرزور وموصل ولایتلریله بغداد ولایتنك برقسمنی تشکیل ایدر . طولاً اوچیوز سکسان عرضاً درتیوز کیلومترو اتساعنده اولوب مرتفع طاغلری ومحصولدار وادیلری حاویدر . محصولات ارضیه‌سی پرنج بغدای اریه سیسام یمش توتون پموق مازو قدرت حوامی ومعدنلری کوکرد وشاب مثللو

شیلردن عبارتدر . واوچیوز اللی بیك تخمین اولنـان اهالیسی اکرچه
اکثریا جهل ونادانی ایچنده وحال بدویده متعیش ایسه‌لرده شجاعت وقناعت
ومهماننوازلقلرینه دیه‌جك یوقدر . سلطان سلیم اول (یاوز) حضرتلری
ایران سفرندن صکره کردستانك دخی دولت علیه‌یه التحاقنی آرزو ایلدیکندن
درسعادتده بولنان مشهور ادریس بدلیسی حضرتلرینی (۱۵۱۵ م و ۹۲۱ هـ)
تاریخنده کردستان امراسنه کوندروب مومی الیه ذاتاً سنی المذهب اولان
یکرمی اوتوزقدر قبائل اکرادی نصایح مؤثره‌ایله جلب وشاه اسماعیل علیهنه
تشـویق ایلدیکنه بناء قبائل مذکوره مملکتلرینی عجملردن حرباً تخلیص
ودولت علیه‌یه التجا ایلدیلر . یالکز دریار بکرجهتی براز حرب ایله النمشدر
کردلر پاره‌لق دولت علیه‌نك بعض تکالیفنی قبولده تردد ایلدکلرندن
(۱۸٤٥ م و ۱۲٦۲ هـ) تاریخنده مشـیر عثمان پاشـا ایچه برقوت ایله
کردستانه کوندلمش ایدی مومی الیه براز تضییق واوفاق تفك محاربه‌لردن
صکره برنجی رئیسلری (بدرهان) بکی متعلقاتیله برابر طوتوب درسـعادته
کوندرمکـله اوتردد دخی برطرف اولـدی ومیر مومی الیه ومتعلقـاتی
معاش تخصیصیله ممالك سائرهٔ دولت علیه‌ده اسکان ایدلدی .
(کردستان) عجمی — عجمستانده آذربایجان عراق عجم خوزسـتان
وکردستان عثمانی ایله تحدید اولنور برایالتدر طولاً اوچیوز یتمش عرضاً
ایکیوز یکرمی بش کیلومترو اتسـاعی ودرت یوز بیك نفوسی حاوی اولوب
مقری کرمانشاهدر یوکسك طاغلری وکنیش وادیلری وارسه‌ده کرمانشاه
صحراسندن ماعدا محللری زراعته صالح دکلدر .

§

﴿ کرداب ﴾ — دکزلر ویا نهرلرك سـواحلنده صولرك دونمسنه
اطلاق اولنورکه اوزرینه دوشن هرشیئی برابر چویرر وقوتلی اولورایسه
بلع ومحوایدر . کردابلر قصرغه واری دوران ایدن قارشولقلی جریانلرك
تأثیرندن ظهوره کلمکده‌در . ایتالیاده قاریبت وسیللا قدیمده الك مدهش عد
اولنان کردابلردن ایدی الیوم شمال دکزنده (میلستروون) وامریقای جنوبیده
کومانا کورفزنده (قاریاقو) کردابلری الك جسیم وتهلکه‌لی کردابلردندر .

§

﴿ كردك ﴾ — زار كرلمش اولان حجله كاه عروس كه ترجمه سی كلين اوطه سيدر مقدما كلين اوطه لری اوزری صرمه لی چوره لر وشالارله مزين زار يعنی قيمتلی قماشلردن معمول بيوك پرده لرله وكلينك جهاز يله تجهيز وتزيين اولنور ايدی . حالا ديشارولرده بعض محللرده بو عادت مرعی الاجرا اولمق كركدر .

§

﴿ كرز ﴾ — بيوك طوپوز ديمكدركه عهد قديمده اك آغر آلات حربيه دن ايدی وبونك بوزطوغان وششپر نامنده انواعی دخی بولنور ايدی . بويی قيصه طيقناز كمسه لرده بعضاً (كرز) (طپوز) ديرلر (صاری كرز) دخی بوصورتله تلقيب اولنان كمسه لردندر . (صاری كز) كلمه سنه نظر بيوريله .

§

﴿ كركان ﴾ — جرجان و هركان وهرقانيا دخی دنيلور جرجان كلمه سنه نظر بيوريله .

§

﴿ كركوك ﴾ — آسيای عثمانيده موصل ولايتی داخلنده برسنجاق مركزيدر وشهر زورك شمال غربيسندن يوز اون بش كيلو متر و مسافه ده برمرتفع موقعده واقع واون اوچ بيك نفوسی جامعدر و (رواندز) (صلاحيه) (اربيل) (رانيه) (كوی سنجاق) قضالريدر . حضرت دانيالك تربه سی بوراده ياخود سوسده اولديغی سويلنور : بصره وبغداد ايله ايجه دقيق تجارتی وجوارنده زفت منبعلری واردر (١٧٤٣ م و١١٥٦ ﻫ) ده عثمانليلر عجملره بوراده غلبه ايدوب مملكتی قورتارديلر .

§

﴿ كرمان ﴾ — عجمستانده برقطعه در شمالاً خوزستان شرقاً سجستان ومكران جنوباً عجم كورفزی وبحر عمان ايله محدوددر التی يوز التمش كيلو مترو طول والتی يوز عرضی اولوب التی يوز بيك نفوسی جامعدر وكرمان وهرمز باشليجه شهرلريدر . طاغلری نهرلری وشمال ووسطنده نهايتسز چوللری وكثرت اوزره بغدادی اوزوم خرما وقيونلری واردر بيوك تجارتی جسيم اولوب كچی ودوه يوكندن شال نسيج واسلحه اعمال ايدرلر .

(١٠٦٢ م و ٤٥٤ ھ) دن (١١٨٧ م و ٥٨٣ ھ) تاریخنه قدر سلجوقیلرك بر شعبه‌سی بوراده حکومت سوروب مؤخراً غوریلر طرفندن دوچار انقراض اولدی . جهت غربیسی الیوم عجمستانه ملحق وسواحلی مسقط امامتنه تابع اولوب ایران دولتنه براز ویرکو ویرمکده و باقیسی رؤسای مستقله ایادیٔ مقاسمه‌سنده‌در .

(کرمان) عجمده برشهر اولوب کرمان ایالتنك مقریدر بوکا سیرجان دخی دیرلر اصفهانك جنوب شرقیسندن بشیوزسکسان کیلومترو ده واقع واوتوز بیك نفوسی جامعدر . پازارلری کوزل شاللری اسلحه‌سی حالیلری وباخصوص هرات و بخارا ایله معتنا تجارتی واردر . وقتیله غایت مهم و معمور ایکن اون سکزنجی عصر نهایتنده محمد خان طرفندن ضبط وتخریب اولندی .

§

﴿ کرمانشاه ﴾ — عجمستانده مستحصن برشهردر . کردستان ایرانینك مقر اداره‌سی اولوب طهرانك جنوب غربیسندن اوچیوز یتمش سکز کیلومترو ده واقع واوتوز بیك کرد نفوسی جامعدر ودروننده برقلعه وجوارنده بیستون طاغی اوزرنده رستم تختی دینیلان مشهور براثر واردر . شهر مذکور ایکنجی شابورك اوغلی طرفندن تأسیس و (١٧٣٠ م و ١١٤٣ ھ) ده نادر شاه معرفتیله ضبط وتحکیم اولندی .

§

﴿ کرمیان ﴾ — اناطولیده وقتیله کرمیان حکومت صغیره‌سنه مقر اتخاذ اولنمش برشهردر . بو حکومت دولت سلجوقیه‌نك انقراضندن صکره دخی برمدت مستقلاً کوتاهیه وسلطان اوکی وملحقاتنه حکم ایتمش وحاکملری کرمیان زاده دیو شهرت بولمش ایدی . صکره یعنی (١٤٥١ م و ٨٥٥ ھ) تاریخنده سلطان (محمد) ثانی حضرتلری بورالری دخی سائر اناطولی ممالکی کبی ضمیمهٔ فتوحات عثمانیه ایتمکله منقرض اولدیلر وسلاله‌لرندن بعضیلری اول وقت اناطولی الای بکلکلرنده کمال اعتبار ایله استخدام اولندیلر .

§

﴿ کری ﴾ — بصره کورفزی ساحلنده الیوم قطیف نامیله عریف

شهرك نام قديميدر بو شهر وقتيله هندستانك و صوماترا اطه‌سنك انبارى حكمنده بر بيوك تجارتكاه ايدى ·

§

﴿ كريد ﴾ — دولت عليه‌نك آق دكز جزايرندن بر ولايت جسيمه‌سيدر · بوراده (١٨٢٢ م و ١٢٣٨ هـ) تحريرى موجبنجه ايكى يوز التمش التى بيك نفوس وار ايكن اون سنه صكره التمش بيك يدى يوزى اسلام وقصورى روم اولمق اوزره يوز قرق درتبيك سكز يوز نفوس بولنمشيدى · مقرى حانيه شهرى اولوب حانيه رسمو قنديه لاشيد اسفاكيه نام بش سنجاغه منقسمدر · نفيس زيتون صابون بال خرنوب ليمون پورتقال وسائر هرنوع حبوبات حاصل اولور · (حانيه) كلمه‌سنه دخى مراجعت بيوريله ·

كريد جزيره‌سنك ابتداكى حكمدارى اسكى يونانيلرك الوهيتنه قائل اولدقلرى وابراهيم عليه السلام ايله معاصر طانيدقلرى (مينوس) نام ذاتدر · اشبو مينوسك سلاله‌سى منقرض اولدقدن صكره كريد برچوق زمان جمهوريت وجهله اداره اولنه‌رق (٥٥٢٥ خ) تاريخنده يعنى ميلادك التمش طقوز سنه مقدمنده روماليلرك و (٨٢٧ م و ٢١٢ هـ) تاريخنده اندلسدن افريقايه مطرود عربلرك يد استيلاسنه ومؤخراً جنويزلره كچمش و (١٢٠٤ م و ٦٠١ هـ) تاريخنده استانبولى تسخير ولاتين حكومتنى تشكيل ايدن صليبيلر واسطه‌سيله متفقلرى اولان ونديكلولره بربدل مقابلنده انتقال ايتمشيدى نهايت (١٦٤٤ م و ١٠٥٤ هـ) تاريخنده دولت عليه‌ده دار السعاده اغاسى بولنان (سنبل) اغا مصره كيدركن ردوس جوارنده تصادف ايتديكى ونديك مالطه قورصانلرى طرفندن سفينه‌سنه تعرضله سفينه درونده موجود بيكدن زياده حجاجك اكثريسى شهيد وقصورى هديه طريقيله كريد امراسنه كوتورلمك اوزره اسير وبرطاقى دخى مالطه‌يه اثناى نقلنده يولده غرق ايدلدكلرندن كيفيت درسعادته منعكس اولمسى اوزرينه دولت عليه همان ونديكلولره اعلان حرب ايدوب سردار تعيين اولنان غازى يوسف پاشا ابتدا اللى درت كون محاصره ايله حانيه‌يى وسردار غازى حسين پاشا

برسنه صکره رسمونی فتح وکشاد ایلدی انجق قندیه محاصره‌سی فرانسه وایتالیا وسائره‌نك جانب خصمه وقوعبولان معاونتلرندن طولایی یکرمی ایکی سنه امتداد ایدوب بو اغورده نیجه یوز بیك آدمك قانی دوکلدکدن صکره نهایت (١٦٦٩ م و ١٠٨٠ ﻫ) ده فاضل احمد پاشانك حسن تدبیر وغیرتیله اوراسی دخی ضبط وتسخیر اولندی . بو ضبط وتسلیم وتسلم وقوعاتنك نه صورتده اجرا اولندیغنی ونه درجه فداکارلق ایلدیکنی مبین پاشای مشارالیهدن کلان تلخیصی اولوقت اریکه پیرای سلطنت اولان سلطان محمد رابع حضرتلری اشك سروردن اوقویه میوب بشقه‌سنه اوقوتمش ودرحال شهر آیین اجرا ایتدیرمشدر .

کرید اهالیسی ذکی وفطین اولوب هر زمان سربستلك وحریتلرینی اعاده‌اغورینه راحتلرینی فدا ایدرلر ایدی ونديكليلر زماننده یعنی (١٣٦٥م و ٧٦٧ ﻫ) تاریخنه قدر مدتده اون بش اختلال چیقاروب دولت علیه‌یه بعدالانتقال دخی روم اهالیسنك برقاچ وقوعاتی اولمشدر . کرید جزیره‌سنه عربلر (اقریطس) نامنی ویرمشلر ایدی که (قریتس) بوندن النمشدر .

§

﴿ کسائی ﴾ — قراء سبعه‌نك بری ونحاة کوفه‌نك امام رفیع القدری اولوب اسمی علی بن حمزه بن عبدالله بن عثمان بن فیروز الاسدی وکنیه‌سی ابوالحسن‌در . هرون الرشید ایامنده (محمد امین)ك معلمی اولوب مومی‌الیهه علوم ادبیه تعلیم ایدردی رشیدك دخی پدری مهدی زماننده معلمی اولمشدر . نقل اولنورکه امام محمد ایله کسائی هرون الرشیدك حضورینه کیردکجه که امام انك وکاه کسائی امامك اوزرینه تصدر ایتمکده اولوب بوحال برمقتضای بشریت بینلرنده کفتکویی دعوت ایلدیکندن برکون کسائی حضور خلیفه‌ده امامه توجیه خطاب ایله (سزکله برمباحثهٔ علمیه ایده‌لم هرقنغیمز حق تفوق قزانور ایسه من بعد صدره چکمك انك حق اولسون شویله که سز بکا فقهدن صوریکز بن نحوه تطبیقاً جواب ویره‌یم وبن نحودن صوره‌یم سز بکا فقهدن اکا موافق برجواب ویریکز) دیمسی اوزرینه امام محمد موافقت ایدرك (نمازده سهوی جهتیله اوزرینه سجدهٔ سهو لازم اولان برکیمسه ابتدیکی سجده‌ده سهو ایلسه بردها سجدهٔ

سهوه محتاج اولورمی) دیدکده کسائی (اولماز زیرا نحویون عندنده برکلمه تصغیر اولندقدن صکره بر دها تصغیر اولنمامق قواعد مقررهدندر) دیوب بر کیمسه اضافتله (اناسارق ثوب فلان) یاخود تنوینله (اناسارقٌ ثوب فلان) دیسه شو ایکی صورتده واجب اولان ندر دیو سؤال ایلدکده امام محمد هر ایکیسندهده اقرار یله قطعدر دیدی کسائی (خیر خطا ایتدیکز بلکه قطع اضافت حالده واجب اولوب حال تنوینده دکلدر زیرا اولکی ماضیدن ایکنجی حالدن اخباردر) دیمکله امامی الزام ایلدی . کسائی (٨٠٤ م و ١٨٩ هـ) ده هرون الرشید ایله (ری) شهرنده بولندیغی اثناده وفات ایتمش وغرائب اتفاقیهدن اولهرق امام محمد دخی اوکونده دار بقایه کیتمشدر .

§

﴿ کسائی ﴾ — کبار مشایخ صوفیهدن ابوبکر مقری دینورینک شهرتیدر . مشارالیه جنید بغدادی حضرتلرینک قدمای اصحاب واقراندن اولوب تخمیناً (٨٩٣ م و ٢٨٠ هـ) تاریخنده وفات ایلمشدر . حضرت جنیددن تحریراً بیك مسئله صوروب جملهسنك جوابنی آلدیغی حالده بوجوابلری وفاتندن براز اول کاملاً آتشه یاقش وجنیداجوبهٔ مذکورهنك یاندیغی خبرینی آلدقده ممنون اولمشدر . شیخ مشارالیهك ریاضتوقناعتی وبعض دفعهلر اویور ایکن سینهسندن تلاوت قرآن ایشیدلدیکی روایتی مشهور ومتواتردر .

§

﴿ کستلی ﴾ — ١٤٩٥ م و ٩٠١ هـ) تاریخنده وفات ایدن قاضیعسکر علامه مصلح الدین قسطلانینك شهرتیدر . اوآنه قدر دولت علیهده قاضیعسکرلك بر ایکن بوذاتك نصبی اثناسنده روم ایلی واناطولی قاضیعسکرلکی نامیله ایکیه آیرلمشدر . خیالی وخواجه زاده اقرانی بر ذات ایدی . شرح عقائده حاشیه یازمشدر . منلا کستل جامعی بونکدر .

§

﴿ کسرا ﴾ — ساسانیاندن فرس ملکی نوشیروانك لقب مخصوصی

ایکن مؤخراً اعقابی دخی تلقیب ایتمشلردر . بین العرب بتون ملوك اعجامه کسری اطلاق اولنور . کسری خسروك معربی اولدیغی قاموسده محرر ایسه‌ده دفع اشتباهه کافی عد اولنه‌من .

§

﴿ کسروان ﴾ — سوریه‌ده طاغلق برقطعهٔ اراضی اولوب بیروتك جنوبنده کائن و الیوم مارونیلر ودرزیلرله مسکوندر . (١٨٦٠ م و ١٢٧٧ هـ) تاریخنده درزیلر بوراده خرستیانلر اوزرینه دهشتلی برقتل عام اجرا ایتمشلر ایدی .

§

﴿ کشمیر ﴾ — نام قدیمی (سیر یناغور) که بلدة السعاده دیمکدر آسیاده برشهردر چلم نهری اوزرنده ودال کولی قربنده واقع و کشمیر ایالتنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب التمش بیك نفوسی جامعدر قلعهٔ داخلیه‌سی ومتعدد جاملری واردر افغانیلردن اول صناعتی ترقیده ایدی سوقاقلری ملوث ونامنتظم اولوب طاملری دخی اخشابدر .

(کشمیر ایالتی) — قدما نزدنده قاسپیری‌در لاهور حکومتنده برایالت اولوب طولاً یوزیتمش عرضاً یوز کیلومترو ککشلکده تخمین اولنور . مقدما اهالیسی سکز یوزبیك راده‌سنده ایکن (١٨٣٦ م و ١٢٥٢ هـ) ده قولرا وقحطدن یاری یاری‌یه تنزل ایتدی قارلر ایله مستور جبال مرتفعه‌سی ولطیف هوا وغایت منبت اراضیسی وسلاح بچاق کاغد وباخصوص شال اعمالاتندن عبارت صناعتی واردر و اشبو شاللر تبتده کچی یوکارندن یاپلقده و آوروپاجه ارانمقده‌در . اهالی اکثریا اسلام و بعضاً بودا مذهبنده‌درلر . سانسقری لساندن مشتق برخصوصی لسانلری اولوب فارسیجه دخی تکلم ایدرلر (١٣٦٤ م و ٧٦٦ هـ) تاریخنده اهل اسلامك فتحنه قدر کشمیر یرلی حکمدارلر اداره‌سنده ایدی تاریخ مذکوردن (١٥٨٦ م و ٩٩٥ هـ) تاریخنه دکین اسلام پادشاهلرینه مخصوص بر حکومت مستقله اداره‌سنده قالوب مؤخراً مغول ایمپراطورلغنه التحاق و (١٧٤٨ م) ده افغانیلره وبرمدت صکره شیخلره و (١٨٤٥ م یاخود ٥٧ و ١١٧٤ هـ) تاریخنده دخی حاکمی اولان ذاتك وفاتی اوزرینه لاهورحاکمی (کلاب سنك) ك انکلیزلرله مقاوله‌سی موجبنجه انکلیز حمایه‌سنده اولمق

وصورتا متوفانك چوجقلری بیوینجه‌یه قـدر وكالت ایتمك اوزره كلاب مرقومه انتقـال ایتـدی وكلاب لاهوری انكلیزلره ترك‌له كشمیره كاوب اوتوردقدن صكره چوجقلری بومبایه دفع ایدوب حكمدارلغی قزاندی .

§

﴿ كشف الـكلی وعلم اللدنی ﴾ — شیخ محی الـدین العربی حضرتلرینك علم حروفه دائر رساله‌سیدر .

(كشف الغوامض فی الفرائض) — شمس الدین محمد بن محمد بن سبط ماردینینك اثر مختصریدر .

(كشف السر) — (۱۲٤۷ م و ٦۷۳ ﻫ) ده وفات ایدن صـدر الدین قونوی حضرتلرینك اثریدر .

§

﴿ كعب ﴾ بن مالك — شعرای اصحـاب كرامدندر كنیه‌سی ابوعبدالرحمندر (عقبه) و (احد) غزالرنده بولنـوب حتی احدده اون ایكی یردن یاره‌لنمشدر انجق مراره بن الربیع وهلال بن امیه وبرده اشبو كعب اوچی (تبوك) غزوه‌سنه كیتمدكلرندن باعث اغبرار جناب پیغمبری اولدیسـه‌ده مؤخراً توبه كتنان اظهار ندامت وپشیمانی ایلدكلرینه مبنی هر اوچی حقنده بالخاصه (وعلی الثلثة الذین) الخ آیت كریمه‌سی شرفنـازل اولمشدر . مشارالیه كعب قرق تاریخندن مقدم وبعض روایتده ٥۰ سـنهٔ هجریه‌سنده وفات ایلدی .

(كعب) بن زهیر — شعرای قریشدندر بعض اطوار ناسزاسنه مبنی اراقهٔ دمی حقنده فرمان نبوی صادر اولدیغی حالده عرض ندامتی مشعر (بانت سعاد) قصیده‌سـنی تنظیم وقرائتی اوزرینه مظهر عفو رسالتپناه اولمش و قصیدهٔ مزبوره‌نك لطافت و بلاغتنی تقـدیراً دوش مفخرتی بردهٔ سعادت جهانقیمت فخرالانبیا ایله تبجیل واعزاز بیورلمشدر . پدری زهیر بن ابی سلماء معلقات سبعه اصحابندن ایدی .

قصیدهٔ مذكوره شراحندن (بیجوری) نك طبقات نحاتدن نقلاً بیاننه كوره

بندار اصفهانی نام ذاتك ازبرنده (بأنت سعاد) مطلعنده تام طقوز یوز قصیده وار ایمش ·

§

﴿ کعبه ﴾ — بیت‌الله وحطیم کلمه‌لرینه نظر بیوریله ·

§

﴿ کف الخضیب ﴾ — بر یلدیزك اسمیدر · بو یلدیزك کرهٔ ارض اوزرنده تأثیر ایتدیکی محللرده بعنایة‌الله تعالی دعا قبول اولنور یعنی تأثیری مدتی وقت اجابت صاییلور ایمش · نجم مزبورك قرق بر عرضنه تأثیری زمانلرینی مشاهیر منجمیندن طوراق پاشازاده ابراهیم بك زیرده مرقم جدولده کوسترلدیکی وجهله حساب ایتمشدر · عرض مزبورده بولنان برکسه وقت اجابتی بولمق مراد ایلدکده تقویم افتابك بروجیله بالاسندن ودرجاتیله کنارندن جدوله کیروب وبولندیغی کون یاخود کیجه‌یی بولوب اوراده مرقم اولان ساعت ودقیقه‌ده دعا ایتمك لازمدر و کیجه ساعاتیله کوندز ساعاتنی فرق وتمییز ایچون کیجه رقملری اینجه وکوندوز رقملری قالین طبع اولنمش اولدیغندن امر برعکس اولمامق ایچون بونلری کوزلجه تفریق ایتمك واثنای دعاده قبله‌یه توجه ایلمك وایاق اوزری طوروب باشنی آچمق وآووچلرینی سمایه طوغری آچیوب یغمور دعالرنده اولدیغی کبی زمینه طوغری آچمق مقتضیدر دیورلر ·

جدول كف الخضيب

تقوم افتاب	حمل		ثور		جوزا		سرطان		اسد		سنبله		ميزان		عقرب		قوس		جدى		دلو		حوت	
	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه	ساعت	دقيقه
٠	٦	٧	٣	٣٠	١٢	٥٧	١٠	٣٥	٨	٤٣	٧	١٦	٦	٦	٤	٥٥	٣	٢٩	١	٣٥	١١	١٢	٨	٣١
١	٦	١	٣	٢٥	١٢	٥٢	١٠	٣١	٨	٣٨	٧	١٤	٦	٣	٤	٥٢	٣	٢٦	١	٣٠	١١	٢	٨	١٩
٢	٥	٥٥	٣	٢٠	١٢	٤٧	١٠	٢٧	٨	٣٠	٧	١١	٦	١	٤	٥٠	٣	٢٢	١	٢٦	١٠	٥٣	٨	١٧
٣	٥	٤٩	٣	١٥	١٢	٤٢	١٠	٢٢	٨	٣٢	٧	٩	٥	٥٩	٤	٤٧	٣	١٩	١	٢٠	١٠	٤٢	٨	١٥
٤	٥	٤٤	٣	١٠	١٢	٣٧	١٠	١٨	٨	٢٩	٧	٧	٥	٥٧	٤	٤٥	٣	١٦	١	١٧	١٠	٣٣	٨	١٣
٥	٥	٣٨	٣	٥	١٢	٣٢	١٠	١٤	٨	٢٦	٧	٤	٥	٥٤	٤	٤٢	٣	١٢	١	١٢	١٠	٢٢	٨	١٠
٦	٥	٣٢	٢	٥٩	١٢	٢٨	١٠	١٠	٨	٢٣	٧	٢	٥	٥٢	٤	٤٠	٣	٩	١	٨	١٠	١٢	٨	٨
٧	٥	٢٨	٢	٥٤	١٢	٢٢	١٠	٦	٨	٢٠	٦	٥٩	٥	٥٠	٤	٣٧	٣	٥	١	٣	١٠	١١	٨	٣
٨	٥	٢٢	٢	٤٩	١٢	١٧	١٠	٢	٨	١٨	٦	٥٧	٥	٤٧	٤	٣٤	٣	٢	١٢	٥٩	١٠	١١	٧	٥٨
٩	٥	١٧	٢	٤٤	١٢	١٢	٩	٥٨	٨	١٤	٦	٥٤	٥	٤٥	٤	٣١	٢	٥٨	١٢	٥٤	١٠	١١	٧	٥٣
١٠	٥	١٢	٢	٣٩	١٢	٨	٩	٥٤	٨	١١	٦	٥٢	٥	٤٣	٤	٢٩	٢	٥٥	١٢	٤٩	١٠	١١	٧	٤٨
١١	٥	٧	٢	٣٤	١٢	٣	٩	٥٠	٨	٨	٦	٥٠	٥	٤١	٤	٢٦	٢	٥١	١٢	٤٥	١٠	١١	٧	٤٣
١٢	٥	٢	٢	٢٩	١١	٥٨	٩	٤٦	٨	٥	٦	٤٧	٥	٣٨	٤	٢٣	٢	٤٧	١٢	٤٠	١٠	١١	٧	٣٨
١٣	٤	٥٦	٢	٢٤	١١	٥٣	٩	٤٢	٨	٢	٦	٤٥	٥	٣٥	٤	٢١	٢	٤٤	١٢	٣٥	١٠	٦	٧	٣٣
١٤	٤	٥١	٢	١٨	١١	٤٨	٩	٣٨	٧	٥٩	٦	٤٣	٥	٣٣	٤	١٨	٢	٤٠	١٢	٣٢	١٠	٠	٧	٢٨
١٥	٤	٤٦	٢	١٣	١١	٤٣	٩	٣٤	٧	٥٦	٦	٤٠	٥	٣١	٤	١٥	٢	٣٦	١٢	٢٦	٩	٥٥	٧	٢٣
١٦	٤	٤١	٢	٨	١١	٣٩	٩	٣١	٧	٥٣	٦	٣٨	٥	٢٨	٤	١٢	٢	٣٢	١٢	٢١	٩	٥٠	٧	١٨
١٧	٤	٣٦	٢	٣	١١	٣٤	٩	٢٧	٧	٥١	٦	٣٦	٥	٢٦	٤	٩	٢	٢٨	١٢	١٦	٩	٤٥	٧	١٣
١٨	٤	٣١	١	٥٨	١١	٢٩	٩	٢٣	٧	٤٨	٦	٣٣	٥	٢٣	٤	٦	٢	٢٤	١٢	١١	٩	٤٠	٧	٨
١٩	٤	٢٦	١	٥٣	١١	٢٥	٩	١٩	٧	٤٥	٦	٣١	٥	٢١	٤	٣	٢	٢٠	١٢	٦	٩	٣٥	٧	٢
٢٠	٤	٢١	١	٤٨	١١	٢٠	٩	١٦	٧	٤٢	٦	٢٩	٥	١٩	٤	٠	٢	١٦	١٢	٢	٩	٣٠	٦	٥٧
٢١	٤	١٦	١	٤٣	١١	١٥	٩	١٢	٧	٣٩	٦	٢٦	٥	١٦	٣	٥٧	٢	١٢	١١	٥٧	٩	٢٥	٦	٥٢
٢٢	٤	١١	١	٣٨	١١	١١	٩	٩	٧	٣٦	٦	٢٤	٥	١٤	٣	٥٤	٢	٨	١١	٥٢	٩	٢٠	٦	٤٧
٢٣	٤	٦	١	٣٣	١١	٦	٩	٥	٧	٣٣	٦	٢٢	٥	١٢	٣	٥١	٢	٤	١١	٤٨	٩	١٥	٦	٤٢
٢٤	٤	١	١	٢٧	١١	٢	٩	٢	٧	٣١	٦	١٩	٥	١٠	٣	٤٨	٢	٠	١١	٤٣	٩	٩	٦	٣٧
٢٥	٣	٥٦	١	٢٢	١٠	٥٧	٨	٥٨	٧	٢٨	٦	١٧	٥	٧	٣	٤٥	١	٥٧	١١	٣٨	٩	١	٦	٣٢
٢٦	٣	٥٠	١	١٧	١٠	٥٣	٨	٥٥	٧	٢٦	٦	١٥	٥	٥	٣	٤٢	١	٥٢	١١	٣٣	٨	٥٢	٦	٢٧
٢٧	٣	٤٥	١	١٢	١٠	٤٨	٨	٥٢	٧	٢٣	٦	١٣	٥	٢	٣	٣٩	١	٤٧	١١	٢٧	٨	٤٥	٦	٢٢
٢٨	٣	٤٠	١	٧	١٠	٤٤	٨	٤٨	٧	٢١	٦	١٠	٥	٠	٣	٣٦	١	٤٣	١١	٢٢	٨	٣٧	٦	١٧
٢٩	٣	٣٥	١	٢	١٠	٣٩	٨	٤٥	٧	١٩	٦	٨	٤	٥٨	٣	٣٢	١	٣٩	١١	١٧	٨	٢٩	٦	١٢

§

﴿ككبزه﴾ — قرتالك اوچ ساعت ایلروسنده وساحل بحردن براز کیروده وصرت اوزرنده شهراماننك برقضا مرکزی اولوب اوچبیك قدر اهالیسی وسلطان سلیمان وزراسندن چوبان مصطفی پاشانك برکوزل کارکیر جامع ومدرسه و عمارتی واردر و خانلری و حمامی اولدیغه منتظمدر وجامع شریف مذکورك درونده قندیللر صرهسنه آصلمش یشیم آصقیلری شایان تماشادر . شیخ الیاس خلوتی حضرتلرینك وخواجه فضل الله پاشانك بوراده موجود اولان تربه‌لری زیارت اولنور .

§

﴿کل﴾ — باشده غایت اوفاق سیویلجه‌جکلر کبی حاصل اولور ساری بر مرضدر بو سیویلجه‌جکلر اکرچه بشره‌نك التنه کیرلنمش کبی کورینورلر ایسه‌ده اندفاعلرندن صکره بر صفت مخصوصه ایله تکون ایدن صارمتراق قشرداء مذکوری مشابهلرندن تفریق ایدر . باشده پیدا اولان دیکر بعض امراضه دخی کل نظریله باقلمقده ایسه‌ده آنلر کل کبی ساری دکلدر وصاچلرك کوکلرینی تغییر وقفایی طاسلاق ایتمز . اصل کل پیسلکدن ویا یوخسللقدن ویا مزاجك لنفائیتندن ویاخود کللرك استعمال ایلدکلری فس تاقیه طراق فیرچه کبی موادی قوللانمقدن حاصل اولور . بونك ایکی نوعی اولوب برنجیسی عساله‌یه مشابه اولدیغندن بو نوعنه قرع معسل تعبیر اولنمقده‌درکه قابوقلرینك رنکی آچیق صاری و نوع دیکردن فارق برده چقورلغی واردر ورایحه‌سی دخی لونی کبی غایت مستکره‌در و ایکنجی نوعنك سیویلجه‌لری دائره‌شکلنده وقشوراتی غیرمنتظم ومدورمسی برصورتده دیزلمش اولدیغندن بو نوعنه قرع حلقوی اطلاق ایدلمکده‌در بونك التئامی ممکن ایسه‌ده اولکی قرع معسلك کی مشکل اولور وعاقبت قفا صاچدن عاری برکرهٔ سیم اندود حکمنده قالور .

بوعلته مبتلا اولنلر داخلاً اطعمهٔ مقویه ایله اغدا وممکن اولدیغی صورتده صاچلری تراش ایدیلوب تراش ممکن اولمدیغی صورتده دخی غایت قیصه قطع وبعده‌دوکلمش کتان تخمی لابه‌سیله قشورات اسقاط وصیجاق صابونلی صو ویا کل صویی ایله غسل ایدیلور واندن صکره اصول وصنعته تطبیقاً کونده بردفعه علاجلی پوماته‌سوریله‌رك حرت والتهابی تقلیل وهرایکی کونده

برساچلر تقصیر ایدیلور . الحاصل بو مردار علتك وقتیله حکمایه مراجعت واك بیوك علاجی اولان غسل وتطهیرینه دقت وهمتله باشدن صاولمسی لازمدر .

§

﴿ كلات ﴾ — استحکام معناسنه‌در بلوجستان وساراوان ایالتنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب منبت براراضی اوزرنده وسطح دریادن ایکی بیك التی یوز مترو ارتفاعنده برتپه‌ده واقع ویکرمی بیك نفوسی جامعدر وهواسی غایت صغوق اولوب بعض مرتبه سلاح فابریقه‌لری واردر .

§

﴿ كلب ﴾ — کوپك کلمه‌سنه مراجعت اولنه .

§

﴿ كلبیون ﴾ یاخود (اسینیق) — حکمای یونانیه‌دن برشخصك تشکیل ایتدیکی طریقك اسمیدر . (انتی‌ستن) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ كل بیرامی ﴾ — طور سیناده حضرت موسی علیه السلامه اعطا بیوریلان اوامر الهیه‌یه وجناب حقك ویردیکی محصولات ارضیه‌یه تشکراً یهودیلرك بهرسنه مایس ایچنده ایکی کون یاپدقلری بیرامدر . بوکا عربلر عید الخمیس دیرلر .

§

﴿ كات ﴾ — اسکی برقومدر آوروپانك غرب وشمال طرفلریله بریتانیای کبیر وایرلانده‌ده وفرانسه‌نك غرب طرفلرنده بولنان اهالینك استعمال ایلدکاری السنه اعتباریله اشبو کات قومنه منسوب اولدقلری اکلاشیلور .

§

﴿ كل جامعی ﴾ — مقدما کلیسا اولوب مؤخراً برمدت ترسانه آلات انباری اتخاذ اولندیغی حالده سلطان سلیم ثانی حضرتلری زماننده جامعه تحویل اولنمشدر . بانیسی بیلنه‌میور .

§

﴿ كلخان بکی ﴾ — خلوتیه‌دن حسین دده نام ذاتك موسیقی شناسان زمانبیننده آلدیغی شهرتدر علم موسیقیده مهارتی فوق العاده‌دکل

ایدیسه‌ده انجق نغماتده طور وادا وحسن طبیعت وصداسی طنین انداز عالم بالا ایدی . سلطان احمد جوارنده کائن محمد پاشا درکاهنده قرق سنه حجره نشین خلوت وانزوا اولدیغی حالده (۱۸۳۳ م و ۱۲۴۹ ھ) تاریخنده ترك طربخانهٔ فنا ایلشدر .

§

﴿ کلدانی ﴾ — فرات وعربستان وبصره کورفزی بیننده مسکون اهالینك نام عمومیسیدر . بونری بابلیلردن عدایدنلر وارسه‌ده تحریات جدیده موجبنجه سیقت جنسندن آری برقوم اولدقلری ظن اولنور . الیوم آسیای علیادن آسیای صغرایی تفریق ایدن طاغلرده قبائل اکراد اره‌سنده خیلی کلدانی واردر .

کلدانیلر وقتیله علوم ریاضیه وفلکیه‌ده اقوام سائره‌یه تقدم ایتمشلر ایدی حتی سنه‌یی ابتدا ۳۶۵ کون ٦ ساعت ۱۱ دقیقه‌یه تقسیم ایدن ومنطقة البروجی طانیان بونلر ایدی . (۵۲۲۹ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوچیوز التمش بش سنه مقدمنده کلان (غالیستن) نام راصدك کلدانیلرك کندوسندن بیك طقوز یوز سنه مقدمنه‌قدر برسلسلهٔ رصداتنی بولوب ارسطویه کوندرمش اولدیغی تواریخده محرردر .

§

﴿ کلشنی ﴾ — کبار مشایخ صوفیه‌دن صاحب طریقت ابراهیم افندینك مخلصی ولقبی هیبتی‌در . ضمیر الهام مسیری حقایق علوم وفنونی عارف ووجود نادرالموجودی کل صدبرك کلشن معارف ایدی . جواب مثنوی اولمق اوزره (معنوی) نام کتابی قرق کونده نظم ایلدی‌که فارسی اوله‌رق قرق بیك ابیات حقایق آیاتی جامع وصفحات سطور بلاغتمنشورنده انواع انوارنکات ومعانی ظاهر ولامعدر . مشارالیه عن‌اصل آذربایجانلی اولوب روشنیٔ تبریزی ده‌ده‌عمر واودخی سید یحیای شروانی حضرتلرندن کسب فیض ودانش ایلدی . اسماعیل اردبیلی وقعه‌سنده مصره هجرت واورادن سلطان سلیمان حضرتلرینك دعوتنه مبنی درسعادته کلدیکی حالده مؤخراً ینه مصره عودتله (۱۵۳۳ م و ۹۴۰ ھ) تاریخنده اوراده عزم

مأوای رحمت ایلدی . ارتحاللرینه تاریخ « مات قطب الزمان ابراهیم »
دیمشدر .

§

﴿ کلنبوی ﴾ — اسماعیل افندی علوم متنوعه وبالخصوص ریاضیه ده
مشهور آفاق برذات اولوب (١٧٩٠ م و ١٢٠٥ ه) تاریخنده التمش ایکی
یاشنده وفات ایلمشدر . مشهور یسنجی و ایاقلی کتبخانه دن تعلم علوم ایدرك یاله
بیق خواجه ایله معاصر اولمشیدی . علوم ریاضیه وکلام وسائره ده اوتوز
سکز کتابی واردر مشار الیهك علومده بودرجه عالی کعب اولمسنه سبب
اوله رق برقصه نقل ایدرلر شویله که اون ایکی یاشنده بولندیغی آوان
کلنبه ده چوجقلرله جوز اوینار ایکن اورادن بچن براختیار بونی کوردکده
(واه واه سنك اجدادك عالم وفاضل ذاتلر ایدی شمدی قالقه ونلرده شوسنك
حالکی کورسونلر) دیه رك یوزینه توکورمکله کمال خجالتندن همان درسعادته
کلوب تحصیل علومه باشلامشدر .
زمانده لوغاریتمه یی اصلاح ایدن اوروپالی برذات اوغاریتمه سنی باب عالی یه
عرض ایدوب باب عالی طرفندن دخی بوذاته کوسترلمش وایلك نظرده
نه اولدیغنی ونه ایچون نصل ترتیب اولندیغنی اکلایوب نزدنده نسخه سی
اولمدیغی حالده ازوقتده دها مکمللی یاپه رق میدانه قویمشدر . کمالی
اوروپاجه دخی شهرت بولدیغنه بناء رسمی النوب اوروپایه کتورلدی دیرلر
لوغاریتمه کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ کانوش قادین ﴾ — سلطان محمد رابعك زوجه سی وسلطان
مصطفی خان ثانی وسلطان احمد ثالثك والده سیدر غلطه یکی جامعی ایله
اسکدارده کی والده جدید جامعی مخدوملری طرفندن مشار الیها نامنه تأسیس
ایدلمشیدی . اصل اسمی (امة الله) در .

§

﴿ کلهٔ ناری ﴾ — اکثری هوا درونده مواد کبریتیه دن حاصل
اولور برضیای عجیبدر اشبو کلهٔ ناری بعضاً بیوك و بعضاً
کوچك اوله رق الك اعظمی قمرك قطرندن زیاده جه کورینور وضیاسی

شمسك ضياسندن آز و بعضاً دها زياده اوله‌رق بعض كره دخی قمرك ضياسنه مشابه بولنور . حركتنك دخی بعضاً سريع و بعضاً بطیء اولديغی چوق دفعه‌لر تجربه اولنمشدر . كوزل هواده اولورايسه اثنای حركتنده ارقه طرفندن قويرق كبی ضيادار بر دومان چيقه‌رق اوزانديغی كوريلور وارتفاعی هروقت براولميوب كاه از وكاه زياده اولور و بر مدت صكره يانغه باشلايوب آره‌دن چوق چكمكسزين طوپ كبی پاطلايه‌رق صداسی خيلی محللردن ايشيدلدكدن بشقه كبريت رايحه‌سی دخی خيلی محلی استيعاب ايدر .

علوم رياضيه كتابلرنده ذكر اولنديغی اوزره اشبو كله ناری (١٧٤٩م و١١٦٣هـ) تاريخنده سطح دريادن تقريباً يوزقدم ارتفاعنده و برسفينه اوزرنده طوپ صداسندن اشدبرصدايله پاطلايه‌رق مذكورسفينه‌نك ديرك وبعض محللرينی شكست وخراب وبش نفرينی هلاك ايتمشدر .

§

﴿ كليبولی ﴾ — آوروپای عثمانيده برمستحكم شهردر قلعهٔ سلطانيه‌نك ساحل غربيسی اوزرنده وادرنه‌نك جنوبندن يوز قرق كيلو متروده اون سكز بيك نفوسی حاوی وكندو ناميله معروف سنجاغك مركز اداره‌سيدر وايكی كوزل ليمانی وسختيان فابريقه‌لری واردر وجوارنده وساحل بحرده (يازيجی محمد افندی) وبرادری حضراتنك چله خانه‌لری ودرون شهرده تربهٔ مخصوصه‌لری زيارتگاه خواص وعوامدر .

عثمانليلر اوروپاجه ابتدا بوشهری (١٣٥٦ م و ٧٥٨ هـ) ده فتح ايتمشلر ايدی . (كليبولی سنجاغی) مرمره دكزينك امتداد طوليسی اوزرنده طولاً درتيوز التمش عرضاً يوز اللی كيلو مترو اتساعنده اراضيی والتی يوز بيك نفوسی حاوی اولوب قديم (تراس)ك جنوب وماكيدونيانك شرقنده بولنمشدر .

§

﴿ كليكيا ﴾ — سليسيا كلمه‌سنه نظر بيوريله .

§

﴿ كليله ودمنه ﴾ — براهمهٔ هنديه‌دن (پيدها) نام فيلسوفك هند

ملکی (دابشلم) ایچون وضع میدان اشتهار ایلدیکی کتاب حکمتنصابدر .
مؤلف مومی الیه تخمیناً (۳۵۰۰ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکی بیك سنه
مقدملرنده ودیکرلرك روایتنه کوره (۵۳٤٤ خ) تاه‌یخنده یعنی میلادن ایکی
یوز اللی سنه مقدمنده یاشایور ایدی حین تألیفنده ملك مشار الیه مؤلفك
باشنه مکافاةً برتاج مرصع اکسا ورتبهٔ وزارتله قدرینی اعلا ایلمشدر .
بوکتاب عن اصل سانسقری لسانی اوزره مرقوم و (پانچاتانترا) یاخود
(اتوپاده‌زا) عنوانیله موسوم ومعلوم ایدی مندرجاتی اصلاح اخلاق
وتهذیب‌نفوسی مؤدی حکایات معارف آیاتدن عبارت اولوب السنهٔ بهایم
وطیور اوزره ترتیب اولنمشدر .
بو بابده یعنی تهذیب اخلاقه خدمت یولنده اولی الالباب طرفلرندن کرچه
حکایات غریبه واخبارات عجیبه‌یی شامل برچوق کتابلر یازلمش ایسه‌ده
فقط بوقپونك فاتح اولی اشبو کلیله صاحبی اولوب آندن صکره نقدر نوادر
حکایاتی جامع تصنیفات وار ایسه هپسی آنك انوار افکارندن مقتبسدر .
کتاب مزبور اون درت باب اوزرینه مرتبدر شویله‌که (۱) سماع کلام
ساعی ونمامدن‌وجوب اجتنابه (۲) اشرارك وخامت خاتمه ومآل عاقبتلرینه
(۳) منافع اصحاب واحبابه (٤) کید عدودن امنیتك عدم جوازینه (۵)
اهمال‌وغفلتك مضارینه (٦) آفت تعجیله (۷) حزم‌وتدبیره (۸) ارباب
حقد وحسد حقلرنده عدم اعتماده (۹) علو وصفحه (۱۰) مکافاة
ومجازاته (۱۱) قسمتدن زیاده‌یی طلبك ضررینه واوسیله فوت اولان
فوائده (۱۲) علم و وقاره (۱۳) خائن و غدار کلامنی استماعدن اجتناب
پادشاهلر اوزرینه واجب اولدیغنه (۱٤) تسلیم وتوکله متدائردر .
ساسانیاندن نوشروان حکیم (بروزیه) نام ذاتی هندہ ارسال ایله کتاب
مذکوری استنساخ ایتدیرمش وکیدرکن بشیوز بیك دینار ویرمشیدی اولا
حکیم مومی‌الیه بوکتابی عشرة فی عشره اولان شطرنج تام ایله برابر بلاد
هنددن چیقاردقدن صکره نوشران نامنه اوله‌رق لسان هندیدن فارسی‌یه
نقل ایلدی وصکره اسلامده ابی جعفر المنصور عباسینك کاتبی (عبدالله
بن مقفع) فارسیدن عربی‌یه ترجمه ایتدی نهایت فارسیدن عربی‌یه وعربیدن
فارسی‌یه نظماً ونثراً برچوق ذوات طرفلرندن النددقدن صکره ابوالمظفر

بهرام شاه بن مسعود غزنوی امریله و(ابو المعالی نصرالله بن محمد بن عبدالحمید) معرفتیـله زمانمزده کلیله ودمنه دیمکله مشهور اولان ترجمه میدانه قونلدی لکن بو ترجمه ایراد الفاظ مغلقه ایله برابر زیاده اطناب ایدلمش اولدیغندن سلطان بیقرا امراسندن امیر سهیلی نامنه اولمق اوزره (انوار سهیلی) اسمیله (حسین واعظ کاشفی) طرفندن تلخیص وتهذیب اولندی صکره عبدالواسع عیسی لقبیله معروف اولان (علی بن صالح رومی) انوار سهیلی یی فارسیدن ترکجه یه ترجمه ایدوب الیوم متعـاف اولدیغی اوزره (همایون نامه) نامنی ویردی ٠

§

﴿کلیوم﴾ — انکلترهده (هارولد) لک وفاتیله منقرض اولان ساقسون خاندان قرالیسی یرینه نورماندیا خاندانی تأسیس ایدن برنجی شیشمان کلیومدر که نامشروع برصورتله تولدینه مبنی پیچ کلیوم دخی دیرلر (١٠٣٦م و ٤٢٨هـ) تاریخنده نورماندیایی قبضهٔ تصرفنه آلدقدن صکره (١٠٦٦م)ده انکلتره یه بجـوب مومی الیه هارولدی مغلـوب ایتمسی اوزرینه جالس تخت قرالی اولدی و برمدت قلیلهده اسقوچیالیلری دخی تحت اطاعته الدی ومؤخراً فرانسه قرالی برنجی فلیبک تشویق ومعاونتنه استناداً علیهنه یوریان کندو اوغلی (روبر) ایله اون بش سنه محاربه ایدوب عقبنده یعنی (١٠٨٧م) ده مومی الیه قلیبه قارشو دخی عرصهٔ جداله چیقدیسـهده اثنای محـاربهده آتدن دوشـوب وفات ایلدیکنه بناً دعوا عرصهٔ عرصاته قالدی ٠ غایت بیرحم برغـدار اولوب ضبط ایتدیکی ممالکده یغما وعرضه تسلط ایچـون عسکرینه مساعده عادتی ایدی ٠ فرانسزلر ایله محاربه آچدیغنه سبب مومی الیه فلیبک (بزم شیشمان کلیوم عجبا نه وقت طوغورهجق) دیو تحقیری ایدی دیرلر ٠

§

﴿کلیوم تل﴾ — اسویچرهلی تیرانداز بربهادردر اوسـتریا دولتی طرفندن اسویچره والیسی بولنان (غسلر) برمیدانه برعمود رکزیله اوزرینه اوستریا ایمپراطورینک شابقهسنی قویوب کلوب کچنلرک بوکا تعظیم وتمناسی امر ایتمش ایدی اشبو کلیوم تل برکون چوجغیله برابر اورادن کچرکن

هرنصلسه تمنایی اونوتمش اولدیغندن غسلر حضورینه چاغیردوب (سن مشهور برتیرانداز ایمشسك چوجغنك باشنه قویه جغمز المایی اوره بیلدیککك حالده سنی عفو ایده جکز) دیدکده خواه ناخواه قبول ایدوب چوجغنه ضرر اصابت ایتمکسزین المایی اورمش ولکن بویله برتهلکه لی ایشی امر ایدن غسلره خصومتنی یکله مدیکندن برزمان بولدیغی فرصت اوزرینه مرقومی تلف ایتمشدر (آلتدروف) بلده سنده الیوم طاش اوزرینه محکول رسملری موجوددر ٠

§

﴿ کمال الدین ﴾ — اسمی یونس کنیه سی ابو الفتح موصلی ولادتی موصلده (١١٥٦ م و ٥٥١ هـ) تاریخیدر علم تفسیر حدیث فقه منطق تاریخ شعر موسیقی وفق و حکمتدن طبیعی الٰهی طب و ریاضیدن هیئت مخروطیات متوسطات مجسطی و انواع حسابدن حساب مفتوح جبر مقابله ارتماطیقی خطائین مساحه و سائر اقسام واصناف علومك هربرنده کمالیله ماهر بربحر زاخر ایدی که وصف حالی شاعرك اشبو (وکان من العلوم بحیث یقضی ٠ له فی کل علم بالجمیع) مقالیدر طائفهٔ یهود و عیسویدن بعضیلری دخی مومی الیهدن تورات و انجیل اوقورلردی حتی بو ایکی کتابی طائفهٔ مزبوره ایچون بر صورت واضحه ده شرح ایلمشدرکه انلر دخی بویله ایضاحه مقتدر دها بر کیمسه اولدیغنی اعتراف ایتمشلر ایدی ٠ ابن اثیر جمیع علومده متبحر بر امام علامه ایکن ابو الفتح موصلینك حضورنده مانند طفل مکتب زانوزدهٔ ادب اولوردی

شو قدرکه ابو الفتح علوم عقلیه ده زیاده توغلندن ناشی علمای عصر نظرنده ضعف عقیده ایله متهم اولمشدر ٠

§

﴿ کمال الدین ﴾ علی بن محمد المبارك — مقامهٔ بحریه صاحبی ادیب مشهور اولوب (١٢٩٢ م و ٦٩٢ هـ) ده وفات ایتمشدر قدس خطابتنی احراز ایدن پدری شیخ ظهیر الدین اعمایه نسبتله شهرتنه ابن الاعمی دخی دیرلر ایدی دولت ناصریه نك عظماء شعراسی بقایاسندن برشیخ کبیردر ٠ اشعارندن ساکن اولدیغی خانه یی هجواً سویلدیکی قصیده ٠ عند الادبا آثار لطیفه دن اولمغله برپارچه سی زیره چیقارلدی ٠

دار سكنت بها اقل صفاتها ان تكثر الحشرات فی حجراتها
الخير عنها نازح متباعد والشر دانٍ من جميع جهاتها
من بعض مافيها البعوض عدمته كم اعدم الاجفان طيب سناتها
و تبيت تسعدها براغيث متی غنت لها رقصت علی نغماتها
و بها خفافيش تطير نهارها مع ليلها ليست علی عاداتها
شبهتها بقنافذ مطبوخة تدع الطهاة تضج من شوكاتها
فتری ابا غزوان منها هارباً وابا الحصين يروغ عن طرقاتها
وبها خنافس كالطنافس افرشت فی ارضها و علت علی جنباتها

§

﴿ كمال الدين ﴾ عمر بن هبة الله بن ابی جراره — افاضل علمادن اولوب ابن العديم ديمكله مشهور در (م و ٥٨٦ ه) ده تولد و (١٢٦٧م و ٦٦٦ ه) ده مصرده وفات ايلدی ·

شام حلب قدس حجاز وعراقده بر چوق ذواتدن تحصيل علم و اجازت المشدر · محدث حافظ مورخ فقيه مفتی منشی بليغ كاتب اوصاف ممدوحه‌سنی تماميله حائز ايدی خصوصيله خطاطلقده اقرانی عديم ايدی حلبده بش سنه قاضيلك ايلدی تاريخ حلب وكتاب الدراری فی ذكر الذراری كه (ملك الظاهر ايچون يازدی) و الاخبار المستفاده فی ذكر بنی جراده · رفع الظلم والتجری عن ابی علاء المعری · تبريد حرارة الاكباد · فی الصبر علی فقد الاولاد · تصانيف رائقه‌سی جمله‌سندندر و آداب واوصاف واقسام واقلام خط اوزرينه دخی غايت مفيد بر كتاب يازمشدر · اليوم مصر قاهره‌ده مقطم نام محلده مدفوندر · اشعار آبدارندندر ·

فوا عجبا من ريقه و هو طاهر حلال و قد اضحی علی محرما
هو الخمر لكن اين للخمر طعمه و لذته مع اننی لم اذقها

§

﴿ كمال الدين ﴾ محمد ابن الشيخ همام الدين عبد الواحد — فقه نحو تصريف معانی بيان موسيقی وسائره‌ده علامه اولوب خصوصاً اصولده بلامدافع عصرينك امامی ايدی وكشف وكرامات خصوصلرنده دخی

وافر صاحبی ایدی . اولا بالکلیه عزم طریق تجرد ایلمش ایکن اهل طریقك (عزمکدن رجوع ایت زیرا عیلکه خلقك احتیاجی واردر) دیملرینه بناء تجردی ترك ایلدی . تصانیف کثیرەسی واردر ووفاتی (١٤٦٦ م و ٨٦١ ھ) تاریخندەدر .

§

﴿ کمال الدین عبد الرزاق ﴾ کاشی — علوم ظاهره و باطنه‌یی جمع ایتمش مشایخ کرامدندر وشیخ نورالدین عبدالصمد نظرینك مریدلرندندر (تفسیر تأویلات) و (کتاب اصطلاحات صوفیه) و (شرح فصوص الحکم) و (شرح منازل السایرین) کبی برچوق کتب ورسائل معتبره تألیف ایلمش وکبار مشایخدن معاصری اولان شیخ رکن الدین علاءالدوله نام ذات ایله بینلرنده وحدت وجوده دائر مباحثات و مخالفات عدیده و پك چوق مکاتبه وقوعبولمشدر .

§

﴿ کملیك ﴾ — بروسه سنجاغنه تابع برقضا مرکزی اولوب بروسه‌یه التی ساعت بعد ومسافه‌در قرا ونواحیسی خارج اولدیغی حالده یدی‌بیك اوچیوز نفوس ذکوری جامعدر (١٣٣٣ م و ٧٣٤ ھ) تاریخنده سلطان اورخان امراسندن قره تیمور طاش بك یدیله فتح اولندی وحین فتحنده استیانلر هجرته سربست براغلدیغی حالده تکفور ایله دائرەسی خلقندن ماعدا هیچ برکیمسه یرندن اوینامدی .

§

﴿ کمور ﴾ — قاربون کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ کمیل ﴾ — بن زیاد نخعی — مناقبی طبقات صوفیهٔ صافیه وسلسلهٔ خلوتیه‌ده زیب صحایف بیان اولوب جناب علی المرتضادن (رضی الله عنه) اقتباس انوار اسرار طریقت بیورمش و (٦٩٢ م و ٧٣ ھ) تاریخنده اقدام حجاج ایله شرف شهادتی وقوعبولمشدر .

§

﴿ کند ﴾ — ترك لساننده بلده معناسنه‌در (یار کند) کبی . قند دخی بونك معربیدر (قندهار) (خوقند) (سمر قند) کبی . (خجند) دخی (حاجی کند) لك مخففی اولمق کرك .

§

﴿ کنده ﴾ — مقدما یمنده بنو کهلاندن برقبیله اسمی ایکن بو قبیله‌دن ابتدا حضر موت وصکره دیار بکره حکومت ایدن عرب حکمدارلرینه عنوان اتخاذ اولنمشدر اشبو حکمدارلر دائما پادشاهان ساسانیانك عمالی مقامنده بولنورلر ایدی . (کهلان) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ کنز الحقایق ﴾ — علمادن (پوریاز) لقبیله معروف پهلون محمود نام ذاتك یادکار روزکار ایلدیکی کتاب دقایق نصابدر .
مؤلف مومی الیه (۱۳۲۰ م و ۷۲۰ ﻫ) تاریخنده ارتحال دار بقا ایلدی .

§

﴿ کنز الاخبار ﴾ ترکی — عالی مخلصیله معروف مصطفانك تاریخه دائر اثریدر .

(کنز البدایع) — شعرای رومدن آکاهینك لسان ترکی‌ده مستعمل امثالی نظماً ایراد ایلدیکی اثریدر .

(کنز العدة) — (۱۱۱۱ م و ۵۰۵ ﻫ) تاریخنده وفات ایدن امام ابی حامد محمد بن محمد غزالینك اثریدر .

(کنز الفتاوی) — مجمع الفتاوی صاحبی امام احمد بن محمد کدر .

§

﴿ کنعان ﴾ — حام بن نوحك دردنجی اوغلیدر اثنای تفرقده متعلقاتیله برابر عکادن غزه‌یه قدر اولان ارض کنعانه کیدوب توطن ایتمشیدی صکره بونلر اون‌بر یاخود طقوز قبیله‌یه تفرع ایلدیلر فنیکه‌لیلر انلردندرلر و اورالره ارض کنعان نامی بونلر براقمشلردر (ارض) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ کنغری ﴾ — اسیای عثمانیده قسطمونی ولایتنه تابع برلوا مرکزی

اولوب انقره‌نك شمال غربیسندن یوز کیلومترو مسافه‌ده کائن وقدیم غلاتیه‌نك بر قسمنه شاملدر مع نواحی اوتوز بشبیك بشیوز نفوس تخمین اولنیور . کنغری قصبه‌سی جوارنده طولاً اون عرضاً یدی ساعت قدر وسعتی اولان برمغاره‌نك ایچنده متعدد طوز معدنلری بولندیغندن طالبلری دائما حیوانلره وفنارلرله کیررلر واستدکاری قدر طوز چیقاررلر . بوندن بشقه محللرده کول طوزی دخی بولنور . بوراسی (١٣٩٦ م و٧٩٩ ﻫ) تاریخنده فتح اولنمشیدی .

§

﴿کوپك﴾ — اتییجی حیوانات ذوثدیه صنفندن برحیواندر . بونلرك اوك ایاقلرنده بشر آرد ایاقلرنده دردر پارمقلری وقرق ایکی عدد دیشلری اولور طرناقلری یرتیجی دکلدر علم حیوانات علماسندن بعضیلرینك قولنجه نقدر بیتی کوپکلر وار ایسه کافه‌سی چقال جنسندندر . کوپکلر الك قدیم بر زماندن برو بنی بشرله کسب انسیت ایتمش و اسملری توراتده و هندلیلرك (وه‌داس) نام کتابلرنده کورلمکده اولدیغی کبی رسملری دخی مصرلیلرك ابنیهٔ قدیمه‌لری اوزرنده قولاقلری دوشوك برصورتده کورلمکده بولنمشدر . کوپکلر انسانك بالجمله احتیاجاتنده بولنمق استعدادینی حائزاولوب آو ومحافظه ومحاربه وسائره‌ده قوللانیله‌بیلورلر . (قاریش) نام برنوع کوپك بوندن اللی سنه مقدمنده غایت چوق ایکن اخیراً اثرلری منعدم اولوب یالکز بالعار اطه‌لرنده قالمشلردر . المانیا انکلتره فرانسه کبی ممالك متمدنه‌ده بونلرك اوزرلرینه برطاقم خصوصی ویرکولر طرح اولندیغندن برو کوپکلرك عددی تدنی‌یه یوز طوتدی . کوپکلر چفتلشدکلرندن ٦٣ کون مرورنده یاوری چیقاررلر و بو یاوریلر ایکی سنه‌ده سن بلوغه واریرلر واون بش یاشنده هرم و پیری‌یه واصل اولورلر وطوغدقلرنده کوزلری قپالی اولوب اون کون صکره آچارلر وبعضاً قودوز تعبیر ایتدکلری شدید برخسته‌لکه دوچار اولورلر (قودوزه مراجعت)

(هامیتون سمیت) و (ژروی) نك افاده‌سنجه معروف کوپکلر التی صنفه منقسمدر (١) تازی کوپکلری درکه بونلر قولاقلری یارم صارقیق اولوب صفوغه آز تحمل ایدرلر (٢) ماتین کوپکلری درکه بو بلری اوزون تویلری

قیصه اولور (٣) بوكلی چوبان كوپكلریدر (٤) آو كوپكلریدركه قولاقلری دوشكدر (٥) مختلط كوپكلردر (٦) سوقاق كوپكلری كه كوكسلری انلی بللری قوی برونلری قیصه اولور بونلردن آو كوپكلرینی تربیه بربیوك صنعت ومهارته توقف ایدر .

فرانسه ده هركیم كوپكنی باشی بوش سوقاق ایچلرینه براغورایسه برفرانقدن بش فرانغه قدر جزای نقدی الورلر و (١٨٥٥م و١٢٧٢ﻫ) تاریخنده برو هركوپكدن سنوی برفرانقدن اون فرانغه قدر ویركو تحصیل ایدرلر ایمش .

§

﴿ كوتاهیه ﴾ — خداوندكار ولایتی داخلنده وبروسه نك اوتوز ایكی ساعت بعدنده برلوا مركزیدر . حاوی اولدیغی بش عدد ناحیه دن بشقه اوله رق نفس كوتاهیه قضاسنك نفوس ذكوری اون بیك ایكی یوز اللی كشیدن عبارتدر .

(١٣٨١ م و ٧٨٣ ﻫ) تاریخنده سلطان مراد اول امیر كرمیان اوغلنك كریمه سی دولتشاه خانمی مخدومی یلدیرم بایزیده تزویج ایلدیكی صره ده امیر مومی الیه كوتاهیه دن ماعدا سماو واكری كوز وطاوشانلی ناحیه لرینی جهاز اوله رق سلطان مشار الیه حضرتلرینه اهدا ایلمشیدی صكره كوتاهیه دخی آلندی .

§

﴿ كوچك امیرافندی ﴾ — اسمی ابراهیم اولوب سادات كرام وعلمای ایراندن واولیاء الله دن برذاتك مخدومیدر . ابتداجانب رومه هجرتنده اماسیه ده یكیجه قریه سنده اوتوروب صكره درسعادته كله رك مدرس اولدی وآخر عمرینه طوغری مبتلای عما اولدیغی حالده (١٥٢٨ م و ٩٣٥ ﻫ) تاریخنده وفات ایدرك ایوب جامع كبیرینك صول جهتنده كی پنجره التنه دفن اولندی .

قوهٔ معنویه واحوال خارق العاده صاحبی برذات كرامتسمات ایدی الیوم قبر شریفنی زیارتله استسعاد ایتمكده درلر .

§

﴿ كور ﴾ (عماء) — قوهٔ باصره دن محرومیتدر بوده یامادرزاد اولوركه بونوع كورلك پك نادردر یاخود عرضی اولور یعنی یاره

وياسائر خستهلكلردن وكوز اغريلرندن نشأت ايدر . كورلك خط استوايه نقدر ياقلاشيلور ايسه اونسبتده متزايد اولديغى كوريلوركه سببى اورالرده ضياء شمسك شدت انعكاسى تأثيرندن عبارتدر و بو عارضه قومصال محللرده دخى چوقجه وقوعبولمقدهدر (قتاراقت) نام علاج واسطهسيله برچوق دفعهلر انادن طوغمه كورلرك قوهٔ باصرهلرى اعاده ايدلدى وبو نتيجهٔ خيرتخشايه موفق اولان انكليز جراحى (شيلزلدهن) اعادهٔ بصر حقندهكى معاملهسنه دائر برچوق تفصيلات مفيده ويردى . كورلر عقللرينك قوتى وحافظهلرينك متانتى ومشربلرينك وقار وسكونتى وسامعه و لامسهلرينك رقت ونزاكتى ايله مشهوردرلر . كورلرك اكثريسى علوم وفنون وصنايعده مراتب عاليه يه واصل اولمشلر وبونلردن انكليزلى (سوندرسون) رياضياتده و بشقهلرى فنون سائرهده كركى كبى شهرت آلمشلردر . مقدما اعمار كندولريچون اصحاب خير طرفلرندن تهيه ايديلان اماكنده زانوزن اقامت اولوب تربيه وتعليمدن بى نصيب قالورلر ايدى صكره (ژان والانتهن هادوبى) قبارتمهلى اشارتلر يعنى قوهٔ لامسه واسطهسيله حس ايديلهجك حرفلر اختراع ايدوب بوواسطه ايله يازمق و اوقومغى و مبادئ علوم و فنونى و موسيقى يى انلره تعليمه موفق اولدى وبو موفقيتنى تأييد ايچون (١٧٨٣ م و ١١٩٨ ه) ده كنج علىلره مخصوص برمكتب احداث ايلدى .

اوروپا وشمالى آمريقانك باشلیجه شهرلرنده حالا بومثللو مكتبلر موجوددر .

§

﴿ كور اوغلى ﴾ — بوليده وقتيله شهرت بولمش برحيدود در پدرى بولى اعيانندن برذاتك سايسى ايدى . اول حوالى اراضيسنده حيوانلرينى اوتلاتمق ايچون كلان كردلرك بولى بكلرينه هرسنه بر حيوان ويرمسى عادت قديمه اقتضاسندن اولديغى جهتله بردفعه سايس مرقوم دخى افنديسنك امريله بركرد بكندن برحيوان بكنوب كتورمش ايدى بوحيوان بنلمز درجهده ضعيف و لاغر برشى اولديغندن افنديسى بيچارهنك بر كوزينى چيقارتهرق و منحنى اولان اشبو حيوانه بنديرمرك دفع ايلدى وصكره اشبو كور و فات ايدوب كور اوغلى نامنى الان اوغلى باباسنك وصيتى

موجبنجه غدار مرقومدن انتقام المق ایچون تخمیناً (۹۰۰ ﻫ) تاریخلرنده میدانه چیقوب و کندوسی کبی برقاج رفیق پیدا ایدوب چاملی بلده تحصن و بر اوزون مدت اوراده اجزای شقاوت ایلدی · مرقومك بارهلق درسعادت قصاب باشیسنك کوزلکده ممتاز ایواز یاخود (ایواد) نام جکر پارهسنی قاپوب کوتوردیکی و آنیده بیودکدن صکره کندوسی کبی انسان قصابی ایتدیکی مشهوردر · افسانه قبیلندن اولان احوال سائرهسی کور اوغلی حکایهسنه حواله اولنور ·

§

﴿ کوردس ﴾ — یونانستانده مورهشبهجزیرهسی بلاد متعینهسندن برشهردر اشبو شهره قورینتوس دخی دیرلرکه بونامده اولان برزخك جنوب غربیسنه دوشر ·

(کوردس) — کوردوس دخی دینلور مغنیساده آقحصارك اون ساعت جانب شرقیسنده اعلا قالیچه یاپمقله مشهور برقصبهدر ·

§

﴿ کورکیاس ﴾ — سوفسطائیهٔ یونانیهدندر · سچلیاده (لعونیتوم) بلدهسنده تولد ایدوب (۵۱۰۹ خ) تاریخنده یعنی میلادك درتیوز سکسان بش سنه مقدمنده (اهل ملاء) اثرینه اقتفا ایلدی · سچلیادن برخصوص ایچون آتنهیه کیتدیکی زمان مصنع نطقلری آتنهلیلره اول درجه تأثیر ایتمشدیکه فصاحت و بلاغتله نطق · دیهجك یرده (کورکیازین) دیرلر ایدی · فصاحتی مرقومك نامنه منحصراً نسبت ایلك اندن صکره (الینوز) لساننده قالمشدر · بوکور کورکیاس وجودی انکار ایدر ایدی ·

§

﴿ کوز ﴾ — نوع انسانده کوز دنیلان عضو شریف کوزقپاقلرینك التنده و کوز چقورینك ایچنده همان کروی الشکل برجسم اولوب بونك قسم خارجیسنك اوك طرفی (طبقهٔ قرنیهٔ شفافه) یعنی کوز آقی دنیلان شفاف برغشا ایله مستوردر و بونك وراسنده و اندن براز اوزاقجه (طبقهٔ قزحیه) یاخود (حدقه) دنیلان زار مثللو برطبقه واردرکه بعض کمسهلرده سیاه و بعضیلرنده قرال ویا مائی والا اولور و بونك وراسنده

دخی (بك) تعبير ايديلان دليك اولوب بونك دخی كيروسنده (جسم بللوری) تسميه اولنان محدب الطرفين عدسه مثللو شفاف برنسنه واردر وبونك وراسی دخی اصل كوزك ايچی اولان جوف اولوب درونی يمورطه آقنه شبيه واول قوامده شفاف (رطوبت زجاجيه) دنيلور برمادهٔ مخصوصه ايله وطبقهٔ قرنيه ايله جسم بللورينك اره سنده بولنان بوش محل دخی صو قوامنده (رطوبت مائيه) تسميه اولنور بر ماده ايله مملودر وجوف عينك يعنی رطوبت زجاجيه‌يی حاوی اولان جوفك ايچ طرف يانلری (طبقهٔ شبكيه) اطلاق اولنان يومشاق بياض و شفاف برغشا ايله احاطه اولنوب جوف مذكورك الك كيرو طرفنده (عصب بصری) تسميه اولنان عصبله برلشمشدر وحقيقت حالده طبقهٔ شبكيهٔ مذكوره اشبو عصب بصرينك برقسمی اولمق اوزره جوف عينك ايچ طرف يانلرينی تماماً قاپلامشدر .

ايمدی برجسم مرئی اوزرينه شمسدن ويا سائر برجسم مضيئدن كلان شعاع بعد الانعكاس كوزه وارد اولوب طبقهٔ قرنيهٔ شفافه‌دن و بعده ببكدن يچه‌رك جسم بللوری اوزرينه واصل اولدقده اشبو جسم بللوری شفاف و محدب الطرفين عدسه حكمنده اولديغنه بناءً درونندن مرور ايدن شعاعات منكسر اولمغله كوزك داخلنده وطبقهٔ شبكيه اوزرنده جسم مرئينك معكوس اولان كوچك خيالنی تشكيل ايلديكندن وطبقهٔ شبكيه ايسه عصب بصرينك برقسمی اولديغندن خيال مذكور بو واسطه ايله دماغه ايصال اولنور يعنی كوز صاحبی جسم مذكوری كورر .

طبقهٔ شبكيه‌نك اوزرنده تشكل ايدن خيال معكوس اولديغی حالده دماغك آنی مبسوط اوله‌رق حس ايلمسی حقنده پك چوق مقالات ايراد اولنمش ايسه‌ده هيچ بريسی صحته مقرون دكلدر .

برجسمك خيالی كوزلرك ايكيسنه دخی بشقه بشقه واصل اولديغنه كوره جسم مزبورك دخی ايكی كورنمسی لازم كلور ايسه‌ده ايكيسنكده عصب بصريلری برلشمش اوله‌رق دماغه يالكز برعصب واصل اولديغندن دماغ ايكی كوزه واصل اولان خيالی برحس ايدر .

بعض كسه‌لر يازويی واوفاق شيلری اوزاقدن وبعضيلری كوزينك ضعف ويا خلقتی ايجابنجه پك يقيندن كوره بيلوب بوبابده اصل معتبر اولان يازو

ایله کوزك اره یری اوتوز سانتیمتره اولمقدرکه بو صورتله کورنلرك کوزلری قصورسز وسالم دیمك اولور ۰

§

﴿ کوزلحصار ﴾ — آیدین سنجاغنك مرکزی اولان شهرك نام دیکریدر (آیدین) کلمه‌سنه نظر بیوریله ۰

(کوزلحصار) تراونیك وبوردور سنجاقلرنده دخی برر شهرك نامی اولدیغی کبی ازمیر سنجاغنه ملحق (منمن) قضاسنك دخی نام دیکریدر ۰

§

﴿ کوزیکون ﴾ — قپو طاغنك قدما عندنده معروف اسمیدر ۰

§

﴿ کوسه کتخدا ﴾ — رجال دولت علیه‌دندر عاقل وعالم وزیاده نافذ الکلم برذات اولوب دولت کتخدالغی مسندینی احراز ایتمشیدی وفاتی (١٨٢٧ م و ١٢٤٣ ﻫ) تاریخنده وقبری ایوبده حکیم قطب الدین مکتبی مزارلغنده در اصل اسمی مصطفی نجیب ۰

§

﴿ کوسم والده سلطان ﴾ — اسمی ماهپیکر اولوب سلطان مراد رابع وابراهیمك والده‌سیدر (١٦٥٠ م و ١٠٦١ ﻫ) تاریخنده معتبران اهالینك یکیچریلردن شکایاتی و مهر صدارتك سیاوش پاشایه اعطاسی یکیچریلره آغر کلوب علی روایة اشبو کوسم والده نك اخطاریله قیام ایلملری اوزرینه والده سلطان یکیچریلره طرفدار ایمش دیه‌رك سرایده قیل وقال چوغالدی واواثناده کوچك والده اغاسی سلیمان اغا سرای خلقنه (نه طوردیورسکز یکیچریلر اطرافزی صاردی بونلری تشویق ایدن کوسم والده‌در ومرادی پادشاهی خلعدر) دیمسیله علیهنده بولنان ساده دللر اوزرینه هجوم ایدوب بیچاره خاتونك قاننه کیردیلر ۰

شهید مشار الیها خیر پرور اولوب باغچه قپوسنده‌کی یکی جامعه وضع اساس ایتدیسه‌ده ختامنه موفق اوله‌مدی ۰ اسکدارده چینیلی جامع جمله‌ٔ خیراتندندر ۰ درسعادتده مشهور والده خانی اشبو جامع شریفه موقوف مسقفاتدن ایدی ۰

§

﴿ كوش ﴾ — حام بن نوحك برنجى اوغليدر . اولاد نوح آيرلدقلرى زمان بودنخى متعلقاتيله بلادعربك غربنه كيدوب صكره نسلى افريقايه وبصره كورفزينك شمالنه ودجله وفرات اره لرينه يايلمش واكراد وحبش طائفه سى بونلردن آزمشدر .

§

﴿ كوفه ﴾ — قديمده بورسيبا دينوردى . آسياى عثمانيده وعراق عربده برشهردر . بغدادك جنوبندن يوز اوتوز طقوز كيلو متروده وفراتك صاغ جهتنده واقعدر . (٦٣٦ م و ١٥ ﻫ) ده (حضرت عمر) زماننده عراق واليسى سعد بن وقاص رضى الله عنهما معرفتيله تأسيس اولندى . بغداددن اول برچوق اسلام حكمدارلرينه مقر اولوب خيلى زمان آسياده اك مهم ممالكدن برى اولديغى حالده يدنجى عصر هجريده ملوك جلاريه دن شيخ حسن كبير زماندن صكره اهاليسى تدريجاً طاغيلوب خرابه زار حكمنه كيرمشدر .

بوراده مشهد (على) رضى الله عنه ديو شهرت بولان ايكى مناره لى برجامع شريف حالا كورلمكده و قديم خط عربى يه ويريلان كوفى نامى بو مملكته نسبت اولنمقده در .

§

﴿ كوكبان ﴾ — يمن ولايتنده صنعا سنجاغى مضافاتندن برقضا مركزيدر . كوكبان قلعه سى اطرافى غير متصل برطاغده و غايت يوكسك برقيا اوزرنده مبنى اولوب (١٨٧٠ م ١٢٨٧ ﻫ) تاريخنده عساكر شاهانه طرفندن پك چوق زحمتلر وتلفات ايله النمشدر .

بورا اهاليسى (سباء اصغر) و بطون حمير و تبع و حمدان و بنى زرعه وسائره دن اجتماع ايتمشدر . واراضيسى منبت و محصولدار ومياه جاريه يى حاويدر . (طويله) نامنده برناحيه سى اولديغى كبى پك چوق قراسى وغير مسكون قبائلى واردر .

§

﴿ كوكرد ﴾ — جمله نك معلومى اولديغى وجهله صارى رنكلى ومشتعل وغايت منكسر برماده در . بركدى پوستيله دلك اولنسه بررائحهٔ

مخصوصه حاصل اولوب الکتریق منفی اظهار ایدر واحتراقنده علوی مائی
و یاخود حرارتنه کوره بیاض اولوب دومانی کسکین و بعض مرتبه کوزه
وصدره سوء تأثیری تجربه اولنمشدر حتی امریقا وولقانلری جوارنده واقع
کبریت معدنلرنده ایشلیان عمله دائماضعف بصر وضیق صدر علتلرینه اوغرارلر
باغ وبغچه‌لره واراضیٔ مزروعه‌یه تأثیرات مضره‌سی دخی درکار اولدیغندن
سیچلیا جزیره‌سنده کی معدنلردن چیقان کوکرد مخصوص فرونلرده تصفیه
اولنمقده ودومانلری اطراف واکنافه سوء تأثیر ایتمامك ایچون فابریقه‌لرك
خالی محللرده وهیچ اولمزسه برمیل مسافه‌ده انشاسنه اعتنا ایدلمکده‌در ٠
حالا مشتعل اولان وولقانلردن قولومبیا ممالکنده‌کی (پوراچه) وولقانندن
بیاض رنکده اول درجه ادخنه ظهور ایدرکه بوندن اطراف وولقانده
حاصل اولان توز بالتراکم ایکی اوچ قدم عمقنده برکوکرد طبقه‌سی تشکیل
ایلمشدر ٠ اوروپا قابلیجه‌لرنده وبروسه‌ده وعلی‌الخصوص (اسلانده) جزیره‌-
سنده میاه معدنیه ایچنده کاه خالص وکاه مولدالماءایله مخلوط کوکرده تصادف
اولنور ٠ دکز صولرنده دخی کوکرت وار ایسه‌ده خالص دکلدر نباتات
وحیواناتده دخی کوکرد واردر و طورپ و شلغام جنسندن اولان نباتاتده
سائرلرینه نسبةً ویمورطه‌ده زیاده‌جه‌در ٠

§

﴿ کوکرجین ﴾ — معروف برقوشدر لحمی لذیذ ومقوی و بر
خانه‌یه مجاورتی اول خانه‌ده بولنانلرك فلج وحمای بارده اویوشقلق علتلرندن
وطائفهٔ جن شرندن مصونیتنه سببدر ٠

وقتیله بعض ممالك شرقیه اهالیسنك و باخصوص محاربه‌ده محصور اولان
کمسنه‌لرك کوکرجین واسطه‌سیله مخابره ایتدکاری تواریخده کوریلیور بونلر
یازدقلری غایت اینجه برکاغدی قوشك ایاغنه باغلایوب اوله آلشدیرلمش
اولان محله قدر کوندررلر ایدی ٠ کوکرجینه نامه‌بر ایکی اوکرتمك ابتدا
برمحل مخصوصده بسلیوب وآره‌لقده اوچوره‌رق اوحوالی‌یی اوکردوب
اندن صکره تدریجاً مطلوب اولان محله کوتوریله‌رك اورادن مکتوبله
صالیویرلمکدن عبارتدر چونکه بوحیوان ابتدا طوغدیغی و یا آلشدیغی
یره عودت ایتمکه مجبور اولور ٠ اسکی زمانده اناطولی ومصردن سفره

کیدن برآدم بولدن مملکتنه مکتوب کوندرمك مراد ایتدیکی حالده یاننده برقاچ معلم کوکرجین آلهرق استدیکی یردن مکتوب ایله اعاده ایدر ایدی . فقط بولده دانه آرامق غائلهسیله وقت کچورمامسی ایچون اطارهلرندن اول قارنی طویوررلر وصویه کیروب مکتوبی اصلاتمامق ایچون ایاقرینی سرکه ایله یقارلر ایدی . دیشیسی یمورطه اوزرنده یتان ارکك کوکرجین واسطهسیله کوندریلان تحریراتك دها اسرع صورتده محلنه واصل اولدیغی وساعتده اون میل مسافه قطع ایتدیکی و بزکونده درسعادت ایله اسکندریه بیننده مخابره ممکن ایدوکی عندالتجربه ثابت اولمش وکوکرجینك بووجهله پوستهجیلقده استخدامی ایکی بیك سنهدنبرو طانمشدر . روما جنراللرندن (ماریوس) (٥٥٥٠ خ) تاریخنده یعنی میلادك قرق درت سنه مقدمنده (موتینا) نام محلده محصور ایکن کوکرجین واسطهسیله دوستلرینه خبر کوندردی وقرون وسطاده بریةالشامه هجوم ایدن اهل صلیب و (١١٧٤م و ٥٧٠ﻫ) تاریخنده ملوك مصریهدن نورالدین محمود و (١٢٢٥م و ٦٢٢ﻫ) تاریخنده خلفای عباسیهدن احمد و (١٥٧٣م و ٩٨١ﻫ) تاریخنده هولانده محاربهسنده هارلم کوکرجین پوستهسی قوللاندی . برمدت مصرده برمعلم کوکرجین بیك مجار التوننه قدر فروخت اولنمش واکثر ممالك مصریهده پوستهخانه کبی کوکرجین قلهلری یاپلمش واوروپانك بعض محللرنده یقین وقته قدر کوکرجین ایله مخابره اصولی دوام ایتمشدر لکن تلغراف وواپور وشمندوفر کبی وسائط ظهور ایلدکدن صکره لزومی قالمامغله ترك اولندی . بعض منشآتده کوریلان (اطارهٔ سوی سامیلری) و (علی جناح الاستعجال) سوزلرینك اول وقتدن قالمه تعبیرات ایدوکی خاطرلره کلمکدهدر .

§

❊ کول ❊ — قطعات خمسهده موجود ومشهور اولان کوللر

عدد	اسامی	منصبی	
۱	سایما	بحر بالطغه	اوروپا
۲	لادوغا	کذا	
۳	اونه غا	کذا	

عدد	اسامی	منصبی	
٤	پیپوس	بحر بالطغه	
٥	ونر	کذا	
٦	وتر	کذا	
٧	مولار	کذا	
٨	قوسطانس	رن نهرینه	
٩	زوریخ	کذا	
١٠	لوسرن	کذا	
١١	نوشائل	کذا	اوروپا
١٢	جنوره	رون نهرینه	
١٣	ماژور	پو نهرینه	
١٤	قوم	کذا	
١٥	غارت	کذا	
١٦	بلاطون	طونه نهرینه	
١٧	اشقودره	وندیك کورفزینه	
١٨	ارال	مجراسی یوق	
١٩	بالقاش	کذا	
٢٠	بایقال	تییزه لی نهرینه	
٢١	تکری نور		
٢٢	خوخو نور		
٢٣	توغ تنیغ		آسیا
٢٤	کویانغ		
٢٥	بحر میت		
٢٦	وان		
٢٧	رومیه		
٢٨	هامون		

عدد	اسامی	منصبی	
٢٩	چاد	كينهٔ شمالی كورفزینه	افريقا
٣٠	ويقتوريانيانزا	نيل نهرينك منبعيدر	
٣١	البرنيانزا		
٣٢	تانقانيقا	نياسانك غرب جنوبيسنده	
٣٣	نياسا	موزامبق قطعه‌سنده	
٣٤	دمبعا	حبشستانده	
٣٥	الدهايا	فاسده	
٣٦	سالی	اميد برونی جوارنده	
٣٧	نوامی	بودخی	
٣٨	شتازا	موزامبق جوارنده	
٣٩	آينوب	بحر ابيض جوارنده	
٤٠	شط الشرقيه	جزايرده	
٤١	منيز	تونسده	
٤٢	بركة الهارونيه	مصرده	
٤٣	ويذپيك	بحر اودسونه	شمال
٤٤	سوپريور وچورن	بحر محيط غربی‌يه	
٤٥	هورن	بحر منجمد شمالی‌يه	
٤٦	پاتوس و تيقاقا	بحر محيط كبيره	جنوب
٤٧	مارقاريبو	بحر آنتيله	

§

﴿ كومر ﴾ — يافث بن نوحك ايكنجی اوغليدر سلت ويا سيمرن دخی ديرلر. تفرق اثناسنده منسوباتنی بالاستصحاب بحر سياهك شمال طرفنه نقل كاروبار وكيت كيده نسللری جانب غربه دخی انتشار ايدرك آوروپانك جنوب غربيسنی طوتمشلردر. غال طوتون وسلت طائفه‌لرينك اصلی كومردر.

§

﴿ كوويت ﴾ — بصره كورفزنده برشيخلكدر (١٨٦٥م و١٢٨٢هـ) تاريخنده اميد برونه كيدن ايكى عثمانلى قوروتى تابعيت سلطنت سنيه يى قبول ايتدكارينه علامت اولمق اوزره اشبو شيخلكه خلعت وسنجاق كتورمش ايدى .

§

﴿ كوويه ﴾ — طبيعيوندن مشهور برذات اولوب اون طقوزنجى عصرك ارسطوسى تسميه ايدلمشدر (١٧٦٩م و١١٨٣هـ) ده مومبيلياردە تولد و(١٨٣٢م و١٢٣٨هـ) تاريخنده پارسده وفات ايلدى . (١٨٠٣م) ده فرانسه آقادميسنه داخل اولوب مؤخراً درس ناظرى و (١٨٣١م) ده مجلس اعيان اعضاسى اولدى . مومى اليه حيواناتى او وقته قدر مضبوط اوليان صنفلره تقسيم ايدوب فن تشريحجه ده اعضاى حيوانيه نك متسلسلاً يكديكره ارتباط ومناسبتنى كشف ايتمش ووقتيله موجود اولوب اليوم اصل و نسلى مفقود بولنان بر طاقم حيوانات و نباتاتك زمانده موجوديتنى فناً ميدان ثبوته چيقارديغى كبى طبقات الارض ايچون دخى بريكى تملر قورمشدر . خيلى مهم ومتنوع تأليفاتى واردر .

§

﴿ كوهستان ﴾ — آسياده مختلف ممالكه ويرلمش براسمدر اولا كوهستان عجمده برايالتدر شمالاً خراسان شرقاً افغانستان جنوباً كرمان وفارس غرباً عراق عجمله محدود اولوب التى يوز طول وايكى يوز التمش عرض كيلومترو وسعتده اوچ يوزبيك نفوسى جامعدر كرسىء ادارەسى شهرستاندر . ثانياً (كوهستان) بلوجستانده برايالتدر شمال شرقيده افغان شرقاً وجنوباً مكران غرباً وشمال غربيده عجم ايله محدوددر مركزى پوهرادر . ثالثاً (كوهستان) هندستانده لاهور حكومتنده برايالت اولوب پنجابك شمالنده وهمالايه واديلرنده كائندر بوراسى برچوق كوچك پرنسلر معرفتيله اداره اولنور .

§

﴿ كهانت ﴾ — ارواح بشريه نك ارواح مجرده يعنى (جن و شيطان) ايله مناسباتنى وعالم كون وفسادك مستقبله عائد بعض وقوعاتنى

استنباطه مخصوص بر علمدر . روایته نظراً بو علم زمان جاهلیتده بین العرب پك شایع اولوب حتی (شق) و (سطیح) نامنده ایکی کاهن (خاتم النبیین) افندمزك تشریفساز مهد نبوت اوله‌جقلرینی واتباعنه ودین مبیننه اتباعك شرف وفضائلنی اول وقت خبر ویرمشلر ایدی طائفهٔ مز بوره بعثت نبویه‌دن صکره مغیباته اطلاعدن محروم اولمشلردر حتی بعض روایاتده (لا کهانة بعد النبوة) وارد اولمش و بوندن بشقه (من اتی کاهناً فصدقه بمایقول فقد کفر بما ازل علی محمد) دخی بیورلمشدر .

امام رازینك (سرالمکتوم) نام کتابنه کوره کهانت ایکی قسم اولوب برقسمی بعض نفوسك خواصندن نشأت ایدرکه بو قسم مکتسب دکلدر وقسم دیکری عزایم ودعوت کواکبه توغل ایله حاصل اولور و بو دخی بعض طرقه تقسیم اولنور .

§

﴿ کهکشان ﴾ — هیئت کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ کهلان ﴾ — یمنده بنوسباء اولادندن (مدحج) (کنده) (ازد) کبی یدی قبیله‌نك جدیدر . قبائل مذکوره سیل عرمدن صکره شام ومدینه طرفلرنده اسکان ایلدیلر . یمن ساحلنده ابو عریش قصبه‌سنك قرق ساعت کیروسنده الیوم بنی کهلان دینور برقبیله مسکوندر .

§

﴿ کیئف ﴾ — اوروپای روسیه‌ده دینپر اوزرنده کیئف ولایتنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب سن پترسبورغك جنوبندن بیك ایکی یوز اللی کیلومترو ده کائن وقرق سکز بیك نفوسی حاویدر ولادمیر طرفندن مؤسس مکتب وقشله‌لری و بر چوق کلیسالری واردر . کیئف شهری بشنجی عصردن برو موجود وخیلی زمان حزرلره تابع ایدی طقوزنجی عصرده متصرفی اولان (روریك) طرفندن جنوبی روسیه‌یه مقر اتخاذ اولنوب (۱۰۳۷ م و ٤۲۹ هـ) ده ایاروسلاو نام بیوك دوقه زماننده بتون روسیه‌نك مرکز حکومتی اولدی مؤخراً بر چوق تخریباته اوغرایوب لیتوانلر لهلیلر تاتارلر قریم خانلری طرفلرندن اشغال ونهایت (۱٦۸٦ م

و ۱۰۹۸ ه) تاریخنده روسیه ایمپراطورلغنه الحاق اولندی . تکمیل ایالتنده بر ملیون نفوس واردر دیرلر .

§

﴿ کیانیان ﴾ — (٤۸۸۵ خ) تاریخنده ماد حکومتنی تأسیس ایدن کیقباددن کیخسروه یعنی (٥۰٥٦ خ) تاریخنه قدر جالس تخت فارس اولان ذواته ماد پادشاهی دینديکی کبی کیخسرو ایله آندن صکره کلانلره کیانیان اطلاق اولنمشدر . پای تختلری خیلی زمان ستسر شهری ایدی . مصر مدیا بابل آثوریه لیدیا ارمنستان بخارا و بعض ترکستان هندستان روم ایلی وماوراءالنهر و امثالی ولایاتی کیخسرو یوزیکرمی یه تقسیم واخلافندن برنجی دارا بعضیلرینی یکدیکریله برلشدیره رك یکرمی صدرابلق تشکیل ایلشیدی .

§

﴿ کیخسرو ﴾ — ماد پادشاهی کیکاوسك قزی یاخود همشیره سی اوغلیدر فرنکلر (خامینش) دیرلر پدری لیدیا قرالی ایدی کیکاوسك سرعسکری رستمك لیدیالولره اعانت یوزندن متبوعنه اهانتی و ارمنستان حکمداری (دیقران) لك معاونتی ایله (٥۰۳٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز التمش سنه مقدمنده ماد تختنه جلوس ایلدی . سلطنتی یکرمی طقوز سنه امتداد ایدوب بومدت ظرفنده لیدیا حکومتنی زیر وزبر وتوران اوزرینه یوریبوب اوکی پدری افراسیابی شمشیر قتل و اعدامه سپر ایتدکدن صکره حدود شرقیه سنی سند نهرینه وحدود غربیه وشمالیه سنی بحر حزز وسفیده قدر توسیع وبالعموم ممالکنی یوزیکرمی ایالته تقسیم و پوسته لر ترتیب وبتمش سنه دنبرو ممالك شرقیه ده منفی اولان یهودیلری عفو وبیت مقدسك انشاسنه مساعده ایلدی و (٥۰٥٦ خ) تاریخنده بابلی برمدت محاصره و فراتدن کلان صویك مجراسنی تحویل ایدرك ایچرویه کیروب حکمداری سفیه (نابونید) ی مجلس نوشانوشده اخذ وقتل ایتدی و مؤخراً تومیروس ایله ایتدیکی مساجت محاربه سنده قتل وسر مقطوعی دشمنی طرفندی قان ایله مملو بر طلوم ایچنه وضع اولنوب (اشته قانه قان) دیو تحقیر ایدلدی بوکا سیروز دخی دیرلر قبری ایرانده اصطخر شهری جوارنده بر خرابه تربه درونده اولوب قپوسی اوزرنده خط میخی ایله (آخیمنس قبیله سندن

خسرو شاهم) مآلی محرر اولدیغی مرویدر . مشارالیه بابلی ضبط ایلدکدن صکره (ماد) و (لیدیا) و (نینوا) حکومتلری نامنی اورته‌دن قالدیروب جمله‌سنه بردن (فرس) حکومتی یاخود (کیانیان) سلطنتی نامنی ویرمشدر .

§

﴿ کیخسرو ﴾ ثانی غیاث الدین — ملوك سلاجقه‌دن اولوب علاء الدین بن کیقبادك اوغلیدر (۱۲۳۸م و ۶۳۶ه) تاریخنده پدرینه خلف اولدقده کنجلك سببیله نیك و بدی تمییزه وقتی اولمدیغندن حال وشانی مجهول برحریفه قاپیله‌رق بوندن الدیغی درس نفاقله امرا و اعیاندن برچوق کسه‌لرك قاننه کیرمشیدی صکره اهالی حقیقت حالی اکلامغله بالاتفاق منافق مرقومی طوتوب لباس خباثت التباس حیاتنی چاق و تمزیق ولاشه‌سنی برتیمورقفس ایچنده دیواره تعلیق ایلدکلری حالده غرائبدن اوله‌رق برکون قفس یره دوشوب التندن کچن بر بیچاره‌نك مرع روحنی اوچورمش وهرکس لاشئ عدا ایتدکلری لاشه صاحبنك اولدکدنصکره دخی بویله برخباثت ایقاع ایلدیکنه شاشمش قالمشدر . کیخسرو اون سکز سنه پادشاهلق ایتدی . وزماننده اماسیه وتوقاد طرفلرنده (بابا اسحق) نامنده برحریف چیقوب پیغمبرلك دعواسنه قالقشدیغندن حرباً طوتیلوب اعدام اولندی .

§

﴿ کیره‌سون ﴾ — (سه‌رازونت) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ کیشنوی ﴾ — آوروپای روسیه‌ده برشهردر بسارابیانك کرسی اداره‌سی اولوب بندرك شمال غربیسندن اللی اوچ کیلومترو‌ده واقع وقرق بش بیك نفوسی جامعدر . چوق فابریقه‌لری وبیوك تجارتی واردر .

§

﴿ کیقباد ﴾ — مدیا حکومتنك بانئ ثانیسیدر ژوسس واشه‌من دخی دیرلر فی الاصل رؤسای قبائلدن ایکن (٤٨٨٥ خ) ده یعنی میلادك یدییوزطقوز سنه مقدمنده مظهر نظرخشنودیسی اولدیغی اهالینك معاونت

واتفاقيله اعلان استقلال و مجدداً یاپدیردیغی همـدان شهر جسیمنی پای تخت اتخاذ ایله وضع ایتدیکی قانون سایه‌سـنده اهالینك برقات دها حسن نظر وتوجهاتنی جلب واستحصال ایلدی . قانون مذکورك خلاصه‌سی (قانون) کلمه‌سنده محرردر . (همدان) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ کیکاوس ﴾ — ماد دولتی حکمـدارلرندندر (٤٩٩٩ خ) تاریخنده یعـنی میلادك بشیوز طقسان بش سـنه مقـدمنده جلوس ایدوب اوتوز بش سنه کامران ملك و سـلطنت اولدیغی حالده بنیره‌سی کیخسرو ایله متفقاً علیهنه قیام ایدن ارمنستان حکمداری دیقران طرفندن حرباً اخذ و اعدام ایدلدی یاخود سرعسکری رستمـك اهانیتله طوتیلوب کیخسروك حبسخانه‌سنده بلا ولد وفات ایلدی انجق اشـبو خلع و حبس ماده‌سی مشتبه فیه بر مسئله‌در . مومی‌الیهه فرنکلر (آسینپاچ) نامی ویررلر .

§

﴿ کیلان ﴾ — دیلم‌دخی‌دینور عجمستانده و بحرحزرك سواحلی اوزرنده بر ایالتدر شمال غربیده شروان شرقیده مازندران‌ایله تحدید اولنور ایکیوز یتمش طول وسکسان کیلومترو عرضی وایکی یوز اللی بیـك نفوسی حاوی اولوب کرسیٔ اداره‌سی رشت شهریدر هـواسی غایت صیجـاق واراضیسی منبتدر .

بوراسی (١٧٢٣ م و ١٢٧٦ ﻫ) ده روسیه آلوب برسـنه صکره دولت علیه‌یه ترك ایلدیکی حالـده (١٧٢٧ م) تاریخنده باب عالینك مساعـده‌سی اوزرینه ینه عجملره اعاده اولندی (آل بویه) کیلاندن نشأت ایتمشدر . مسقط قطعه‌سنده دخی بونامده برقصبه اولوب عربلر (جیلان) دیمکده‌درلر . (کیلان) پرشتنه سنجاغنده دخی بر قضا مرکزیدر .

§

﴿ کیلوساق ﴾ — اهل کیمیا وحکمتندر (١٧٧٨ م و ١١٩٢ ﻫ) ده ویانهٔ علیاده (سن لئونار) ده تولد و (١٨٥٠ م و ١٢٦٧ ﻫ) تاریخنده وفات ایلدی هواجه تدقیقات حکمیه‌سنی اجرا ضمننده یدی بیـك مترو قدر یوقاری‌یه چیقمش و (١٨١٣ م) ده تصادفاً قورطووا طرفندن کشف

اولنان ایوت اوزرینه ملاحظات عمیقه اجرا و بوکا دائر مطالعاتنی برتألیف مخصوصنده بیان ایتمشدر . بونلردن بشقه بعض اجزای کیمویه وغازلر وبارومترولر حقنده دخی کشفیات و تحقیقات مکمله اجراسیله علوم وفنونه کرکی کبی خدمت ایلدیکی تواریخده کورلدی .

§

﴿ کیلی ﴾ — طونه نهرینك صول کناری اوزرنده و بغدان ایالتی داخلنده برشهردر بندرك جنوبندن یوزاوتوز کیلومترو مسافه‌ده اولوب التی بیك نفوسی جامعدر . بوراسی وقتیله دولت علیه ممالکندن وصکره روسیه‌نك بسارابیا قطعه‌سی ملحقاتندن ایکن (١٨٥٦ م و ١٢٧٣ هـ) ده منعقد پارس معاهده‌سی موجبنجه بغدانه ویرلدی .

§

﴿ کیمیا ﴾ — برعلمدرکه واسطه‌سیله اجسام بسیطه‌نك خواص وکیفیاتی تحصیل و کرهٔ ارضده موجود اجسام مرکبه‌نك اجزای فردیه‌لری تفریق وجمع اولنه‌رق برجسم آخر احداث یعنی هر برجسم حل وترکیب اولنه‌بیلور . علم طب وفن معادن وبویاجیلق وزراعت کبی علوم وصنایعك اکثر قواعدی علم کیمیادن اخذ ایدلمش اولدیغندن بوعلم کیمیای نظری و کیمیای عملی ناملریله ایکی‌یه تفریق اولنمشدر . کیمیای نظرینك اجسام غیر عضویه ایله بونلرك ترکیباتندن بحث ایدن قسمنه (کیمیای معدنی) واجسام عضویه یعنی حیوانات ونباتاتدن بحث ایدن قسمنه‌ده (کیمیای عضوی) دنیلورکه بوده (کیمیای طب) (کیمیای صنایع) (کیمیای زراعت) نامریله یاد اولنان قسملره آیریلور . کیمیا اون التنجی عصر میلادیده علوم مدونه صره‌سنه کچدیکندن علوم جدیده‌دن معدوددر ملل قدیمه‌دن مصرلیلرده کیمیا اولدقجه شهرت بولدیغی اهالیٔ مذکوره‌نك نشادر روحی وسوده وجام وسرکه وانواع سموم وصابون استحصالنی بیلدکلری تاریخ دلالتیله ثابت اولمسندن اکلاشیلور چینلولرك‌ده بوفنده معلوماتلری اولدیغی قدیمدن بروکهرچله پورسلن باروت زرنیخ ومواد ملونهٔ سائره‌یی استحصالده‌کی مهارتلرندن استدلال اولنور رومل ایسه اجسامك یالکز خواص کیمویه‌سیله اوغراشوب تطبیقات وتجربه جهتلرینه

کیتمامشلردر . اون برنجی عصرده عربلر کیمیای عملی یی توسیع ایتدیلر ومحارباب صلیبیه مناسبتیله فرنکلر دخی عربلردن اقتباس ایلدیلر اون بشنجی عصرده (پاراسلس) نامنده ارباب فندن بری ایلك دفعه اولەرق کیمیایه دائر عمومی درس ویردی و (۱۷۱۸ و ۱۱۳۱ ھ) تاریخنده اجسامك امتزاج کیمیویلرینی مبین برجدول ترتیب اولنوب مرکباته ویریلەجك اسملر بشقەجه قاعده التنه آلندی .

کلەلم قدمای حکمای اسلامیەنك جواهر معدنیەدن خواص اصلیەیی سلب ویرلرینه خاصهٔ جدیده جلب ایتمك ممکنمیدردکلمیدر دیو (کیمیا) ناميله میدانه قویدقلری دعوایه . شیخ الرئیس ابن سینا وشیخ تقی الدین احمد بن تیمیه ویعقوب کندی کبی برطاقم ذوات اولبابده رسالەلر تألیفیله بطلانی ادعاسنده ثبات وامام فخرالدین رازی وشیخ نجم الدین بن ابی در بغدادی وابوبکر محمد بن زکریای رازی وسائرلری ایسه انلری رداً کتابلر چیقاروب ممکن مرتبه امکاننی اثبات ایلدیلر . ابن ماجهٔ اندلسی لقبیله معروف ابوبکر بن صائغ نام ذاتك شیخی ابی نصر فارابیدن حکایةً بعض تألیفاتنده اولان نقلنه کوره حکمای متقدمیندن مشهور ارسطو صناعت کیمیانك فقط لهم واسطەسیله امکانی متعسر اولمق شرطیله یازمش وحتی بوبابده برچوق رد وقبولدن صکره یاپدیغی برکتابده (فلزات) ومعدنیات نوعده متحددر بینلرنده کوریلان اختلافات ماهیاتده اولمیوب اعراضده واوده بعضاً اعراض ذاتیه وبعضاً دخی اعراض عرضیەدەدر . ونوعی متفق وعرضی مختلف بولنان هر ایکی شیئك یکدیکره انتقالی ممکندر شوقدرکه اکر عرض ذاتی اولورسه انتقالده صعوبت ومفارق ایسه سهولت اولور دیمشدر .

اوروپاده برقاچ قرال دخی معادن سائرەیی آلتونه تحویل ایتمکه هوس ایدوب حتی آلمانیا ایمپراطوری اوچنجی فردریق کویا حصوله کتوردیکی آلتوندن سکه ضرب ایتدیرمش وبوفن ایله مشغول اولنلره اصلزادەلك عنوانی ویرمش ایدی لکن (۱۵۰۰ م و ۹۰٦ ھ) تاریخنده ورتنبروغ دوقەسی فریدریق بومثللو شیلره متعقد اولمدیغندن کیمیاکرلردن برینه تیموردن بردار

اغاجنی التونه قلب ایلمسنی تکلیف ایدوب بابه‌مدیغی جهتله صلب ایتدیکی مرویدر .

کیمیا معجزهٔ حضرت موسی اولمق اوزره دخی روایت اولنور وقارونك غنا وثروت مشهوره‌سی کیمیایی مشار الیهدن تحصیلنه حمل ایدیلور . کیمیایی بروقت قوم هود جباره‌سی دخی اوکرنوب حتی التون وکموشدن اولمق اوزره ارم ذات العماد دنیلان محلی تأسیس ایتمش ایدیلرکه کیفیتی کتب تفاسیر وتواریخده مسطور ومقیددر .

بو علمه وصول ایله اشتهار ایدنلردن بری دخی بشنجی عصر هجری رجالندن قصیدهٔ لامیة العجم صاحبی مؤید الدین طغرائی‌در .

امام شافعی حضرتلری هر کیمسه‌که اکسیر ایله طالب مال اولور البته مفلس و پریشان اولور بیوردی .

بجوهر الکیمیاء لیس تری

من ناله و الانام فی طلبه

§

﴿ کینه ﴾ — افریقانك سواحل غربیه‌سنده ایکی ولایتدر . برنجیسی انکلتره حمایه‌سنده بولنان کینهٔ شمالیدرکه ساحلاً سیرالئوندن (لوپز) بورنه قدر ممتد اولوب شمالاً سودان وسنغامبیا وشرقاً (ونقاره) جنوباً (قونغو) اراضیسیله تحدید اولنور . (امة الدهومیه) (قلابار) (ساحل العاج) یعنی فیل دیشی ساحلی (ساحل الذهب) وامریقا حمایه‌سنده اولان بیر یا جمهوریت وآشانتی حکومتی ومشهور (قواره) نهری بو اراضیده‌در . ایکنجیسی کینهٔ شمالینك جنوبنده بولنان کینهٔ جنوبی‌که ساحلاً مذکور (لوپز) بورنندن (تعزو) بورنی شرقاً قزانج وجنوباً (موقوبمانامه) قبیله‌لری یاخود حوتانتو ممالکی ایله تحدید ایدیلور . (انقوله) و(نانو) قبیله‌لری و (بنکلا)لر دخی بو قسمده واقعدر . اشبو ایکنجی کینه‌یه قونغو دخی دیرلر . پورتکیز واسپانیوللر (۱۴۴۶ دن ۱۴۸۴ م) تاریخنه قدر کینه سواحلنی آز چوق کشف ایتمشلر ایدی .

بحر اوقیانوسده آوسترالیانك شمالنده وایکی بیك کیلومترو اتساعنده احوال

داخلیه‌سی مجهول براطه‌یه دخی (کینهٔ جدید) نامی و یرلمشدر . (لیبر یا) کلمه‌سنه مراجعت بیوریله .

§

﴿ کیوتن ﴾ — قتل نفوسه مخصوص برنوایجاد آلتك موجدیدرکه (۱۸۱٤ م و ۲۲۳۰ ھ) تاریخنده کندوسی دخی کندی قلیجیله کندی بوینی اورمق قبیلندن اوله‌رق یاپمش اولدیغی اشبو آلت قاتله ایله اعدام اولنمشدر . مذکور آلت صاحبی نامنه نسبتله یاد ایدیلور .

§

﴿ کیومرث ﴾ — (۲٤۱٥ خ) ده یعنی میلادك اوچبیك یوز یتمش طقوز سنه مقدمنده اولاد عیلامدن وارفخشد بن سامك دردنجی بطن اولادلرندن پیشدادیان طبقه‌سنی تأسیس ایدن ذاتدر . لقبی کلشاه ایدی . بعض ایرانیلرك اعتقادنجه آدم اول یاخود ولد آدمدر . اوتوز سنه سلطنتدن صکره حکومتی اوغلی هوشنکه ترك ایلدی و اسطخر ودماوند و بلخ شهرلرینی یاپدیردی . ابتدای حالنده عبادتله اشتغال ایتدیکی تواریخده مقیددر .

(ك) حرفنده اولان ممالك دولت علیه

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
کابی	ناحیه		جانیك	طربزون
کاخته	قضا		ملاطیه	دیاربکر
کارکار	ناحیه		وان	وان
کاظمیه	قضا		بغداد	بغداد
کافیرنی	ناحیه		سیواس	سیواس
کاویللو	ناحیه		سیواس	سیواس
کبان	قضا		معمورة العزیز	معمورة العزیز
کبسوط	ناحیه		قره‌سی	قره‌سی
کبیسه	ناحیه		بغداد	بغداد
کتکانلو	ناحیه	رقه	زور	حلب
کته	ناحیه		بروسه	خداوندکار
کچنوس	ناحیه	ویرانشهر	بولی	قسطمونی
کچی بورلی	ناحیه		اسپارته	قونیه
کدغره	ناحیه		اماسیه	سیواس
کدکچق	ناحیه		سیواس	سیواس
کدوس	قضا		کوتاهیه	خداوندکار
کرانس	ناحیه		منتشا	ایدین
کربلا	مرکز لواء		بغداد	بغداد
کرپه	قضا		ردوس	جزایر بحر سفید
کرتین	ناحیه		کمشخانه	طربزون
کرجانس	ناحیه	کماخ	ارزنجان	ارضروم
کرخ جیتی	ناحیه		بغداد	بغداد
کردی	ناحیه		موصل	موصل
کرده	قضا		بولی	قسطمونی
کرزه	ناحیه		سینوب	قسطمونی
کرکوك	مرکز لواء		کرکوك	موصل
کرك	ناحیه		حوران	سوریه
کرکر	ناحیه	بهسنی	ملاطیه	دیاربکر
کرکری	ناحیه		موصل	موصل
کرماستی	قضا		بروسه	خداوندکار
کرمکی	ناحیه		تکه	قونیه
کرمه	ناحیه		منتشا	ایدین

اسم واعتباری		در قضا	درلوا	درولایت
کرون	قضا		سیواس	سیواس
کرهسون	قضا		طربزون	طربزون
کرۀ نحاس	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کرۀ جدید	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کره بنه	قضا		یانیه	یانیه
کره کی	ناحیه		کوتاهیه	خداوندکار
کرینه	ناحیه		ایچ ایل	اطنه
کسروان	قضا		جبل	جبل لبنان
کسروان	ناحیه		حدیده	یمن
کسریه	قضا		کوریجه	مناستر
کسندره	قضا		سلانیك	سلانیك
کسندره	ناحیه		سلانیك	سلانیك
کسکین	قضا		قیرشهری	انقره
کشاب	ناحیه		طربزون	طربزون
کشان	قضا		کلیبولی	ادرنه
کشان	ناحیه		سیواس	سیواس
کش دره	ناحیه		جانیك	طربزون
کشلو	عشیرت		ایچ ایل	اطنه
کصور	ناحیه		موش	بتلیس
کفرطان	ناحیه		حما	سوریه
کفل	ناحیه		کربلا	بغداد
ککبوزه	قضا		شهر امانتی	شهر امانتی
ککسون	قضا		مرعش	حلب
ککله	ناحیه		جبل غربیه	طرابلس غرب
کل	ناحیه		کرکوك	موصل
کلالون	ناحیه		موصل	موصل
کلدیکلان	ناحیه		اماسیه	سیواس
کل عنبر	قضا		سلیمانیه	موصل
کلکیت	قضا		بایبورد	ارضروم
کلبه	ناحیه		ناحیه	ایدین
کلرید	ناحیه	کسندره	سلانیك	سلانیك
کلغاد	ناحیه		سیواس	سیواس
کلنار	قضا		ایچ ایل	اطنه
کلناغاج	ناحیه		زور	حلب
کلنکراس	ناحیه		اماسیه	سیواس
کلۀ موسی	ناحیه		موصل	موصل

اسم واعتباری		درقضا	در لوا	درولایت
کلیبولی	مرکز لواء		کلیبولی	ادرنه
کلیس	قضا		حلب	حلب
کماخ	قضا		ارزنجان	ارضروم
کمر	ناحیه		بوردور	قونیه
کمرادرمید	قضا		قرهسی	قرهسی
کمرچاك	ناحیه		قرهسی	قرهسی
کمشخانه	مرکز لواء		کمشخانه	طربزون
کملیك	قضا		بروسه	خداوندکار
کنج	مرکز لواء		کنج	بتلیس
کنجلو	ناحیه		ازمید	شهر امانتی
کنغری	مرکز لواء		کنغری	قسطمونی
کنوریو	قضا		قندیه	کرید
کنیر	عشیرت		تکه	قونیه
کوار	مرکز لواء		کوار	حکاری
کواش	قضا		وان	وان
کوپری	قضا		اماسیه	سیواس
کوپریلی	قضا		سلانیك	سلانیك
کوتاهیه	مرکز لواء		کوتاهیه	خداوندکار
کودل	ناحیه	ایاش	انقره	انقره
کور	ناحیه	شمدینان	کوار	حکاری
کورتش	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کوردوس	قضا		صاروخان	ایدین
کوردك	ناحیه		صاروخان	ایدین
کورله	ناحیه		بروسه	خداوندکار
کوره	قضا		جبل	جبل لبنان
کوره (سرکه)	ناحیه		صاروخان	ایدین
کورهله	قضا		طربزون	طربزون
کوریجه	مرکز لواء		کوریجه	مناستر
کوردجی	ناحیه		ایچ ایلی	اطنه
کورجیلو	عشیرت		اطنه	اطنه
کوردیلان	ناحیه		سعرد	بتلیس
کوردلان	ناحیه		بصره	بغداد
کورطون	ناحیه		کمشخانه	طربزون
کوز (آمد)	ناحیه		کوتاهیه	خداوندکار
کوزر	ناحیه		ملاطیه	دیار بکر
کوستره	ناحیه		قیصریه	انقره

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
کوشك	ناحیه		ایدین	ایدین
کوك اویك	ناحیه	دکزلی	ایدین	ایدین
کوکب	ناحیه		زور	حلب
کوکبان	قضا		صنعا	یمن
کوك تپه	ناحیه		کرکوك	موصل
کوکجه طاغ	ناحیه		بروسه	خداوندکار
کوکجه صو	ناحیه		بولی	قسطمونی
کوکجه لو	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
کوکجه اغاج	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کوك طاشلو	ناحیه		مرعش	حلب
کوکرجنلك	ناحیه		مرعش	حلب
کوکسون	ناحیه		مرعش	حلب
کول پازاری	ناحیه		بولی	قسطمونی
کول پازاری	ناحیه		بروسه	خداوندکار
کول باشی	ناحیه	طویران	سلانیك	سلانیك
کول حصار	ناحیه		بوردور	قونیه
کول صاری	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کول طاطای	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کولك	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
کومش	ناحیه		کوتاهیه	خداوندکار
کومش آباد	ناحیه		بولی	قسطمونی
کومش	ناحیه		اماسیه	سیواس
کونان	ناحیه	بیت الشباب	جوله‌مرك	حکاری
کونان	ناحیه		قره‌سی	قره‌سی
کونای	ناحیه		ایدین	ایدین
کون یوزی	ناحیه		انقره	انقره
کونی	ناحیه	چرکش	کنغری	قسطمونی
کونیه	ناحیه		لازستان	طربزون
کونیك	ناحیه	کیغی	ارضروم	ارضروم
کوه زید	ناحیه		کمشخانه	طربزون
کویان	ناحیه		ماردین	دیاربکر
کوی سنجاق	قضا		کرکوك	موصل
کویجکز	قضا		منتشا	ایدین
کویت	ناحیه		بصره	بغداد
کوینکلر	ناحیه		دیاربکر	دیاربکر
کوینك	ناحیه		بولی	قسطمونی

اسم واعتباری		در قضا	در لوا	در ولایت
کویلی اوزی	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کیف	ناحیه		لازقیه	سوریه
کیچریز	ناحیه		بغداد	بغداد
کیدروس	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کیره کوز	ناحیه		سینوب	قسطمونی
کیرون	ناحیه		سیواس	سیواس
کیسامو	قضا		خانیه	کرید
کیغی	قضا		ارضروم	ارضروم
کیکلان	ناحیه		موصل	موصل
کیکلر	ناحیه		قره حصار	خداوندکار
کیکی	ناحیه		دیاربکر	دیاربکر
کیلان	قضا		پرشتنه	قوصوه
کیل	ناحیه		انقره	انقره
کینولی	ناحیه		سینوب	قسطمونی
کیوه	قضا		ازمید	شهر امانتی

حرف ل

﴿ لاأوچو ﴾ — چین فیلسوفلرندندر . خونقچو دن براز اول یعنی (٤٩٨٩ خ) تاریخنده و میلادك التی یوز بش سنه مقدمنده یشار واعتقادده باشلیجه تناسخی تعلیم ایدر ایدی وچینلیلرك کتب مقدسه سندن معدود اولمق اوزره بر کتابی اولوب اسمی (تااوتیکینغ) ایدی که معناسی عقل اول دیمکدر . الیوم چینده یوز ملیون نفوس بونك مذهبنه تابعدرلر .

§

﴿ لابرنت ﴾ — متقدمین نزدنده نامتناهی فروع ایله تحت الارض واقع اولان برطاقم مغاره لره ومصنوع مخزنلره اهرام دینلدیکی حالده مؤخراً بونلره تقلیداً یاپیلان ابنیه یه دخی بو اسم اعطا اولنمشیدی . زمان قدیمده بش اهرام موجود ایدی برنجیسی مریس نام بحیره ده واقع (مندس) اهرامیدرکه انشاسی بونامده برمصر پرنسنه حمل واسناد اولنور . بو اهرام اخیراً موسیو (ژومارد) ایله (برتو) طرفندن بولنه رق (له ترون) و (له سیوس) نام ذاتلر معرفتیله وصف وتعریف اولنمشدر . ایکنجیسی اون ایکیلرك اهرامیدرکه (٤٩٢٩ خ) تاریخنده یعنی التی یوز التمش بش سنه مقدمنده مصرده مشترکا اجرای حکومت ایدن اون ایکی ذوات طرفندن انشا ایدلمشدر . اوچنجیسی کرید اهرامیدرکه طاش معدنلرنده تحصن یاخود حکمدار خاندانسه مدفن اولمق ایچون یاپلمشیدی . دردنجیسی لمنی اهرامیدرکه قابیرلره دین وآیین اجرا ایتمك ایچون مخفی برالتجاگاه ایدی .

بشنجیسی ایتالیاده بولنان قله‌زیوم اهرامیدرکه انشاسی (پروزه‌نه) یه حمل واسناد اولنوب اتروسك سردابلرندن بری اولدیغی ظن ایدیلور . بیان اولنان اهرام یاخود لابرنتلردن یالکز کرید لابرنتنك بعض احوالنه وقوف حاصل اوله‌بیلمشدر . بو لابرنت قندیه جوارنده واقع طاغك التنده اولوب اشاغیسنده‌کی قپوسندن یعنی بردلیکدن کیریلور وبراز کتدکدنصکره ایلرو ویمین یساره طوغرو برقاچ یوز ارشون غیر منتظم یوللر آیریلور وبو یوللر بعضاً یکدیکرینه دخی واصل اولور وکیرن آدم بر نشانهٔ رجعت اولمدقجه کوچ عودت ایده‌بیلور ودرونی غایت مظلم اولدیغندن نهایتسز براسه قوشلری بولنور ایمش . بونی قرن حاضرده اوروپا سیاحلرندن برینك بولوب درونی طولاشدیغی و شمدی آغزی قپانوب یری غیب اولدیغی بعض تواریخده کورلمشدر .

§

﴿ لاتور ﴾ — اهل حکمتدندر . (١٧٧٧ م و ١١٩١ ﻫ) ده پارسده تولد و (١٨٥٩ م و ١٢٧٦ ﻫ) ده وفات ایلدی . ناپولیون طرفندن شورای دولت اعضالغنه آلندیغی حالده توغل علوم ایچون استعفا ایلدیکندن (١٨٥١ م) ده دار الفنونه قبول اولندی . جر اثقال و کیمیا وسائره‌ده برچوق اختراعاتی واردر . آرشمید ویده‌سنی طوب طولمبه‌سنی صوبی رفعده پستونه محتاج اولمیان بخارلی ماکینه‌یی بو ایجاد ایلدی وبر صوتی حاصل ایدن هوانك اهتزازینی اولچمکه وقوشلرك کیفیت طیراننی اکلامغه مخصوص اولمق اوزره ماکینه‌لر یاپدی . بونلرك ایچنده صدای بشرینك حصولنه دائر تجربیاتی پك زیاده تقدیر اولنمشدر .

§

﴿ لاتین ﴾ — قدیم لاسیوم اهالیسیدر مؤخراً بونام قرون وسطاده باخصوص اهل صلیب محاربه‌سنده شرق ایمپراطورلغنه قارشو اولوقت روما غرب ایمپراطورلغی اقسامندن معدود اولان آوروپا مملکتی اهالیسنه تعمیم اولندی .

(لاسیوم) — قدیم ایتالیاده بحرك جهت سفلاسنده برقطعه یاخود ایالتدر . اشبو ناحیه اولا شمالده قدیم لاسیوم ویا خصوصی لاسیوم

ثانياً جنوبده يكى لاسيوم ناميله ايكى قطعه يه منقسم اولوب يكى لاسيوم مقدما اصل لاسيومدن معدود دكل ايكن روماليلرك تصرفنه انتقالندن صكره بو نامى الدى . قطعهٔ مذكوره نك روماليلر اطاعتنه دخولى بانئ روما (روسولوس) زماننده بدأ ايدر . (روسولوس) كلمه سنه دخى مراجعت بيوريله .

§

﴿ لاچين ﴾ — مصر حكمدارى ملك المنصور حسام الدينك لقبيدر موسى اليه اصلنده آلمانلى براسير اولوب سلطان قلاوون طرفندن اسلامه كتورلمشدر . شام واليسى تعيين اولندقده عصيان وسلطان عنوانى اعلان ايلديسه ده قلاوونك خلفى اولان خليل الاشرف طوتديروب (١٢٩٠ م و ٦٨٩ ﻫ) ده قتله محكوم عليه ايتمشيدى اثناى صلبده ايپى قيرلديغندن مشاراليه طرفندن عفو ايدلدى لكن لاچين (عاقبت كرك زاده كرك شود) مضموننه ماصدق اولمقدن فراغت ايتميوب همان او كيجه باعث حياتى اولان خليل الاشرفى قتل ايدوب روبراه فرار ونهايت اريكه نشين حكومت اولان سلطان محمد ناصرك صغرسنندن بالاستفاده آشكار اولدى ودرعقب صبى مشار اليهك وصيسى اولان (كت بوغابى) طرد ايله (١٢٩٦ م) ده يرينه كچديسه ده اوچ سنه دن عبارت اولان مدت اداره سنده طادينى قاچرديغندن امراى دولت عزل وقتل ايلديلر .

§

﴿ لارند ﴾ — لارنده قصبه سنك اسم صحيحيدر .

§

﴿ لاريسا ﴾ — اليوم يكيشهردر تساليا ده سالامبرى نهرى اوزرنده واقع اولوب پلازيژلر طرفندن تأسيس اولنمشدر . قديم الايامده آشيل قراللغنك مقر اداره سى ايدى و (٥٤٠٢ خ) تاريخنده يعنى ميلادك يوز طقسان ايكى سنه مقدمنده انتى يوخوسك قبضهٔ تسخيرينه دوشمشيدى . الآن لاريسا معمور برشهر اولوب يكرمى سكز بيك نفوسى جامعدر .

§

﴿ لازار ﴾ — حضرت مريمك قرنداشيدر قدس شريف قربنده ساكن ايدى تبديل مذهبدن يعنى دين عيسايى قبولدن براز صكره

وفات ایلدیکی حالده درت کون صکره معجزه اوله‌رق حضرت عیسی علیه السلام طرفندن احیا ایدلمشدر . اورتودقسلرجه هرسنه پاسقا لیه‌دن اون اوچ کون اول یورطیسی طوتیلور .

§

《لازقیه》 یاخود (لاأودیسا) — طرابلس شام سنجاغی داخلنده برشهردر طرابلسك شمالندن یوز اوتوز اوچ کیلو متروده یدی بیك نفوسی ومساجدن بشقه اون بر جامع اوچ مکتب یدی کلیسا التی حامی حاوی ولطیف برموقع اوزرینه مبنی اولوب وقتیله سوریه‌نك الك کوزل لیمانی ایدی جوارنده غایت نفیس توتون و پوق حصوله کلور واعلا صابون یاپیلور بوراسنی سلفکیاندن (سلو کوس نیقاتور) والده‌سی لاأودیس نامنه اوله‌رق تأسیس ایلمش ایدی . روماليلر زماننده فوق‌النهایه معمور بولنورایدیسه‌ده قرون وسطاده تاتارلر طرفندن تخریب اولندیغی کبی (۱۷۹۶ م و ۱۸۲۲ م و ۱۲۳۸ ه) تاریخنده وقوعبولان حرکت ارضدن دخی خیلیجه یرلری خراب اولدی . لازقیه چاموری اوزلی وقوتلی معناسنه‌در .

لازقیه یاخود (لادقیه) — آیدینده دکزلی قضاسنك دخی نام دیکریدر اشبو قضا داخلنده سرای کویی نامیله معروف قریه‌یه دخی بعضا ازینهٔ لازقیه دینلدیکی کبی ایدین ولایتنده بولادان قصبه‌سنده چهار شنبهٔ لادقیه تعبیر ایدرلر .

§

《لاژیت》 — (بتولومه) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

《لاغرانژ》 — ریاضیوندندر (۱۷۳۹ م و ۱۱۵۲ ه) ده تورین‌ده تولد و (۱۸۱۳ م و ۱۲۲۹ ه) تاریخنده پارس‌ده وفات ایلدی کمال ذکاسنه دلیل اولمق اوزره اون‌سکز یاشنده ایکن (اولر) نام اهل هنره اون‌سنه حلنه چالشدیغی برمسئله‌نك جوابنی کوندرمش واون طقوز یاشنده تورین طوپجی مکتبنه ریاضیات معلمی اولمشدر . پارسه ورودنده فنون

آقادميسى طرفندن بش دفعه رياضيات مكافاتى قزاندى و (١٧٦٦ م) ده فنون آقاميسنده رياست ايتمك ايچون بيوك فردريق طرفندن برلينه دعوت اولنمسى اوزرينه اجابت ايدرك كيدوب يكرمى سنه اوراده قالدى وفردريقك وفاتى اوزرينه پروسيايى ترك ايله فرانسه يه كلوب اون التنجى لوئى طرفندن مهم مأمور يتلرده استخدام اولندى وناپوليون زماننده دخى برچوق مناصب ورتب عاليه يه نائل وسناتويه داخل اولەرق هرزمان مشار اليهدن تعظيمات فائقه كوردى . لاغرانژ مسائل رياضيه حلنده كمال اقتدارى جهتيله شهرتنى اوج اعلايه ايصال وهندسه جه الك مهم قواعدى كشف واكمال ايلمشدر وتأليفاتى پك چوق اولوب جملەسى بحق مظهر قبولدر .

§

﴿ لاقديو ﴾ — هندستان غربينك جانب غربيسنده يعنى عمان دكزنده يكديكرينه متجاور برچوق اطه لر هيئت مجموعه سنه و يريلان نامدر اشبو اطه لرك اون طقوزى مسكون قصورى غير مسكون اولوب اهاليسى كاملاً هندى وعربلردن مركب اولمق وبرحاكمك زير اداره سنده بولنمق اوزره اسلام واهل سنتدرلر . اداره لرنده مستقل ايسه لرده دفع تسلط ايچون انكليزلره برمقدار اقچه ويررلر جزاير مذكوره بعضاً مالابار اطه لرى ناميله دخى ياد اولنور فقط بوندن مراد مالاباره منسوب ديمكدر زيرا مالابار بشقه در .

§

﴿ لاقونيا ﴾ — پلوپونيزده قديم يونانستانك برقطعه سيدر دكز وآرقادى ومسينى بيننده بولنور وقبيله كرسيسى (اسپارت) شهرى اولمق اوزره درت اداره يه تقسيم اولنور ايدى يكى يونان حكومتنده لاقونيا نامى اولا يونانستانك منقسم اولديغى اون اداره نك برينه اعطا ايديلوركن (١٨٣٦ م و ١٢٥٢ ه) ده انلرك يرينه قائم اولان يكرمى درت اداره نك برينه بونام ويرلدى (١٨٤٥ م) ده دخى لاقونيا نامى مركزى (اسپارت) وطقسان بيك نفوسى حاوى اولان (نومارش) ايالتنه اعطا اولندى كه اليوم لاقونيا بوندن عبارتدر .

§

﴿ لالاند ﴾ — ارباب نجومدندر (۱۷۳۲ م و ۱۱٤٥ ﻫ) ده بریس‌ده کائن بورغ شهرندن تولد و (۱۸۰۷ م و ۱۲۲۲ ﻫ) تاریخنده وفات ایلدی . ۱۷۵۱ ده قمرک کرهٔ ارضه اولان بعد ومسافه‌سنه دائر تحقیقات اجراسیچون برلینه عزیمته مأمور اولوب (۱۷۵۱ م) فنون اقادمیسنه قبول اولندی ایکی سنه صکره فرانسه مکتبنده نجوم معلمی اولدیغی جهتله بو خدمتی قرق التی سنه کمال دقتله ایفا ایلدی صکره‌لری هرنصلسه برنوع جنونه مبتلا اولوب اثرمجذوبیتی اولمق اوزره اورومجک وطرطر کبی شیلر دیه‌رک و بن نیچون زهره‌نک حسابنی یاکلش یاپدم وچکدیکنی کوره‌مدم دیه‌رک عمر چکوردی زیرا بردفعه زهره یلدیزینک مروری تعیینده قرق دقیقه سهو ایتمش ایدی .

برچوق اثرلرندن ماعدا قویرقلی یلدیزلر وزهره‌نک معبری حقنده شایان دقت برکتابی واردر والماناق نامیله چیقاردیغی تقویمی اون التی سنه نشر ایتمشدر .

§

﴿ لامبر ﴾ — مشهور علمادندر (۱۷۲۹ م و ۱۱٤۲ ﻫ) ده مولهوزده طوغوب (۱۷۷۷ م و ۱۱۹۱ ﻫ) ده وفات ایلدی فقیر بر ترزینک اوغلی ایدی مجاناً بر مکتبه دوام ایلدکدن صکره خواجه‌سز اوله‌رق قدیم وجدید السنه‌دن ماعدا جراثقال وفلکیات وفلسفه وادبیات کبی برچوق فنون ومعارفی تحصیل ایلدی بنابرین (۱۷٤۸ م) دن (۱۷۵۸ م) تاریخنه قدر مونیخ آقادمیسنده معلم اولوب مؤخراً بیوک فردریق طرفندن برلینه دعوت واورا آقادمیسنه اعضا تعیین اولندی .

طبقات‌الارض قواعدینی وقویروقلی یلدیزلرک نظریاتنی تدقیق و (ایغرومترو) یعنی میزان رطوبت و (پیرومترو) یعنی میزان نار و (فوتومترو) یعنی میزان ضیایی ایجاد ایلمش و بونلردن ماعدا دها علم حکمت و ریاضیاتجه برچوق مواد مهمه کشفنه موفق اولمشدر .

§

﴿ لامعی ﴾ — بروسه مشایخ کرامندن اولوب اسمی محمود بن عثماندر (۱۵۳۳ م و ۹٤۰ ﻫ) تاریخنده بروسه‌ده وفات ایلدی

نثر و نظمده کمالی تصدیق کردهٔ عرفا و (حسن دل) و اکا مماثل تألیفاتی
پسندیدهٔ ادبا وظرفادر ٠

§

﴿ لاوز ﴾ — سام بن نوحك اوچنجی اوغلیدر تفرق صره‌سنده
موجود معیتیله سوریه قطعه‌سنه کلوب یرلشدی و عمالقه نام اوغلی قفادار-
لریله آیری باش چکوب یمن طرفنده اوتوردی ایسه‌ده مؤخراً اورادن
طرد اولندقلرندن انلر دخی نیجه زمان بر چوق صدماته اوغرایه‌رق مصره
واندن سوریه‌یه کلدیلر ٠

§

﴿ لاهور ﴾ — هندستانده (رای) نهری اوزرنده لاهور ایالتنك
مقری بر شهر اولوب قالکوته‌نك شمال غربیسندن ایکی بیك بش یوز کیلو
مترو ده طقسان بش بیك نفوسی جامعدر ٠ اشبو شهر مقدملری غایت معمور
اولدیغی حالده الیوم آثار خرابیسی زیاده‌جه کورینور مع‌مافیه اسلحهٔ
حریریه‌واقمشهٔ قطنیه‌وسائر کارخانه‌لری‌واردر ٠ جهانکیرخان‌ایله نورجهان
نام زوجه‌سنك تربه‌لری شهرك اطرافنده کورنمکده‌در ٠
اسکندر رومی زماننده تأسیس اولنمش اولان قدیم ساغالا شهری بوراسی
اولدیغی ظن ایدیلیور ٠ خیلی زمان مغول ایمپراطورلغنك مقری ایدی
بر چوق تبدلاتدن صکره (۱۷۸۸ م و ۱۲۰۳ ه) تاریخنده رؤسای قبائلك
و (۱۸٤۷ م و ۱۲٦٤ ه) ده انکلیزلرك یدینه دوشمشدر ٠
﴿ لاهور ایالتی ﴾ — هندستانده بر قطعهٔ جسیمه‌در شمالاً کشمیر
شرقاً تیبت غرباً کابل جنوباً مولتان ولایاتی ایله تحدید اولنور و یوز اللی
التی بیك کیلومترو مربع اتساعنده اولوب اون ملیون اهالیسی واردر
امرتسیر ولاهور باشلی شهرلری و (سند) الك بیوك شهریدر هواسی
حارویابس و اراضیسی و باخصوص پنجاب جهتی محصولدار اولوب
بغدای توتون پموق شکر وسائره یتشدیرلمکده‌در ٠
لاهورمقدما(فیروز) نام حکمدارك ممالکندن معدودایدی متعاقباً مستقل
و مؤخراً افغان و مغول حکمدارلری حوزهٔ اداره‌سنه منتقل اولوب اون
سکزنجی عصرده شیخلرك تحت تصرفنده اولمق اوزره بر چوق امارتلره

تقسیم اولندیغی حالده امرای مرقومه‌دن بری اولان (رنجیت سنك)
بالاخره فرانسز جنرالی (آلار) لك معاونتیله بورایی یدتوحیدینه آلوب
قوتلی برحکمدارلق تشکیل ایلدی و (۱۸٤۰ م و۱۲۵٦ ﻫ) ده‌مومی الیهك
وفاتندن صکره وزیری (کلاب سنك) لك اداره‌سنه دوشدی ایسه‌ده
اختلالدن کوز آچه‌مدیغنه بناء انکلیزلره برمقاوله یاپمغه وموجبنجه لاهوری
انکلیزلره ویروب ومقابلنده کشمیر حکمدارلغنی آلوب چکلمکه مجبور اولدی .
اسکی لاهور حکومتنه (پنجاب) حکومتی دخی دیرلر ایدی .

§

﴿ لبنان ﴾ — لسان عبرانیده بیاض دیمکدر سوریه‌ده برسلسلهٔ
جبالدر حلب ولایتنك جنوب غربیسندن وانطاکیه جوارنده عاصی
نهرینك صول جناحی قربندن بدأً ایله دمشق وطرابلس شام اراضیسنی
یکدیکرندن تفریق وعکانك شمالندن مرور ایدرك صیدایه قریب محلده ختام
بولور امتداد طولیسی درت یوز اللی کیلومترودر . لبنان طاغی ایکی
شعبه‌یه منقسمدر برنجی شعبهٔ غربیه‌درکه اصل لبنان ایکنجی شعبهٔ شرقیه
درکه بوکا جبل شاهق دخی دیرلر . لبنانك اك مرتفع تپه‌لری درت بیك
سکز یوز متره‌یه قدر واصل اولور بوایکی شعبهٔ جبال بیننده کائن
وادیلره وقتیله سلیسیری ویاچقور سوریه دیرلر ایدی بوراسی اولوقت
چام اغاجیله مشهور اولدیغی حالده شمدی بوندن خالی اولوب یالکز انجیر
دفنه میشه سروی اغاجلری بولنور . لبنان بربرلرینه متمادیاً محارب بولنان
مارونیلر درزیلر متوالیلر وسائره ایله مسکوندر خیلی زمان شهاب الدین
فامیلیاسی طرفندن اداره اولندی که بونلرك صوکنجیسی امر بشیر ایدی .

لبنانده موجود اقوام

عدد	
۲٦۰،۰۰۰	مارونی
۵۸۰۰۰	درزی
٤۷۰۰۰	ملکی و روم
۱٦۰۰۰	متوالی
۰٦۵۰۰	سنی اسلام
۰۱۰۰۰	یهودی
۳۸۸۵۰۰	

§

﴿ لبيد ﴾ بن اسود — مشاهير شعراى عربدندر قبل البعثه عرب شاعرلرى حصر ذهن ادعا ايله نظم وانشاد ايتدكلرى اشعارى بيت مكه قپوسنه آصارلر وجمله ارباب بلاغت وفصاحت برر برر پيش نظر تدقيق وتصديقه الدقدن صكره معلق قالمسنى تجويز ايدرلر ايدى اشته اوجملهدن اولمق اوزره مومىاليه دخى (الا كل شئ ماخلا الله باطل ٠ وكل نعيم لامحالة زائل) قصيدهسنى تعليق وكافهٔ ادبا وشعرا درجهٔ بلاغتنى فوق العاده تقدير وتصديق ايلدكلرى صرهده افصح انام عليه الصلوة والسلام افندمز طرفندن دخى مشاهده وتحسين بيورلمش ومتعاقباً شرفنازل اولان (اقرأ) سورهٔ جليلهسى فرمان جناب پيغمبرى ايله قصيدهٔ مزبوره مقابلنه تعليق اولندقده لبيد معرفت بديد كورمسيله برابر بوكلام مخلوق دكلدر ديهرك همان رخساى خاكپاى نبوى اولوب عرض ايمان ايلمشدر وفاتى (٦٦١ م و ٤١ هـ) ٠

§

﴿ ليبنس ﴾ — (دى فرانسيبل) تفسيمده دائما وكتدكجه كوچيلان بر حساب هندسينك موجد و مخترعيدر بوحسابى (١٦٨٥ م و ١٠٩٧ هـ) تاريخنده اختراع ايتمش واسقوچيالى (قراغ) انكلترهيه كتورمش ايدى ٠ مومىاليه خرستيان مذهبنك مستند اولديغى دلائل قوتنك هربار تناقص ايتمكده اولمسنه نظراً (٣١٥٠) تاريخنده صفره منحصر قالهجغنى حساب ايدرك بر كتاب يازمشدر ٠

§

﴿ لختيعه ﴾ — يمن حكمدارلرندن ژوشنانرك مخلصيدر ٠ (٦٠٢٢ خ) ده يعنى ميلادك درتيوز يكرمى سكزنجى سنهسنده جلوس ايلدى ٠ مقاولدن خبر الديغى كنج چوجقلرى دائما سراينه كتوردوب فعلنى بعد الاجرا صاليويرمك عادتى اولديغندن اهالى منفعل ايدى ٠ بركون ينه خلوتخانهسنه آلديغى بر كنج يانندهكيزلديكى قما ايله مرقومى تلف ايتمكله اهالى طوپلانوب اشبو چوجغى حكمدار نصب ايلديلر ٠

بو چوجق صاچلرى ايكى بلوك واوموزلرى اوزرينه يايق اولديغى جهتله (يوسف ذونواس) لقبيله مشهور دركه تفاسيرده صاحب اخدود ديو

ذکر اولنور . ختیعه‌نك مقاول چوجقلرینی بویله بجرمسی مفعولك حکومتی
بین الاهالی ممنوع اولدیغندن کمسه برینه حکمدار اوله‌ماتی ایچون ایمش .

§

﴿ لر ﴾ عجمستانده شیرازك جنوب شرقیسندن ایکی یوز طقسان
کیلومترو مسافه‌ده اون ایکی بیك نفوسی حاوی برشهر اولوب لرستان
ایالتنك مرکز اداره‌سیدر . ایپك قماشلری وسلاحلری واعمالات سائره‌سی
واردر . وقتیله پك معمور اولوب بحریندن هرمز اطه‌سنه قدر ممتد بر
حکمدارلغك مقری ایدی . بر اره‌لق شاه عباس طرفندن ضبط اولنمشدر .

﴿ لرستان ﴾ ایالتی — فارسستانك جنوب شرقیسنده واقع و شمالاً
وغرباً بصره کورفزی ایله محدود اولوب طولاً درت یوز اللی عرضاً یوز
التمش کیلومتر وسعتی واردر وهواسی غایت صیجاق وصویی نادروسواحلی
عربلر ایله مسکوندر .

بورانك نام قدیمی (آلامايد) اولوب اهالیسی وقتیله سام بن نوحك بیوك
اوغلی (آلام) ه منسوبیت دعواسنده بولنورلر ایدی .

هجرت نبویه‌نك بشنجی عصرنده خورشید شجاع‌الدین نامنده برذات اتابك
نامیله برحکومت تشکیل ایدوب اخلافی یوزقرق التی سنه پایدار اولمشلردر .

§

﴿ لسان ﴾ — کندو قطعهٔ ثابته‌سیله جدار سفلیٔ فك قسم اعظمنی
تشکیل و قطعهٔ متحرکه‌سیله جوف فده تموج ایدن لحم پارهٔ مبارکك
اسمیدر .

لسانك وظیفه‌سی پك چوق اولوب جمله‌دن بلع وتقطیع اصواتده کی خدمت
وسرعتی حیرت افزای عقول وقدرت صمدانیه‌یی اثباته بربرهان معقولدر .
عضو مذکورك فك اسفلی حوالیسنده وهرجانبنده (لعاب) اسمیله متعارف
برمایعی افراز ایتمکه مخصوص اوچ عدد (غده) سی بولنور .

علمای فن طبدن (ورنیه) و (غیوت) و (ادمیرولت) نام کمسنه‌لرك
تجربه‌لرندن استنتاج اولندیغنه کوره حس ذوق قسم خلفیٔ لسانده یعنی
ثقبهٔ عورانك خلفنده و بتون محیطنك ذروه سنده مستقر و وجه ظهرینك
وسطی ایله وجه سفلیسی یالکز حس عمومی ایله مزیندر .

❋ لسان ❋ — اقوامك كندولرينه مخصوص اولان لغت وسوزلرينه ده اطلاق اولنور ٠

ارباب تحقيق اليوم مستعمل اولان السنه‌نك طانه بيلان اصول وشعباتنى شووجهله بيان ايتديلر ٠

هندستانك قديم ومتروك (پالى) و(پراقريت) و(اسكى سانسقرى) و(يكى سانسقرى) لسانلرندن مأخوذ ومتشعب واليوم مستعمل اولان لسانلرى شونلردر ٠

١ اردو لسانى
٢ يرلى هند لسانى
٣ ماهرات لسانى
٤ بنكاله لسانى

روايته كوره ذكر اولنان اردو لسانى جنكيز خان هندستانى محاصره ايتديكى زمان اردوسى خلقنى هندولرله اختلاطدن وجاسوسلر يله مكالمه‌دن منع ايچون اسكى ايران وترك لسانلرندن مركب اوله‌رق يكيدن ايجاد وتعليم ايتمش واردو ايچنده بوندن بشقه لسانله تكلم ايتاملرينى وايدنلرك قتل جزاسيله مجازات اولنه‌جقلرينى قطعياً امر واعلان ايلمشيدى ٠ صكره بو لسان هندستانده برنجى لسان اولدى ٠

ايرانك قديم ومتروك (زند) و(كونيفورم) و(پهلو) و(قديم فرس) لسانلرندن مأخوذ ومتشعب واليوم مستعمل اولان لسانلرى شونلردر ٠

١ جديد فرس لسانى
٢ افغان لسانى
٣ كورد لسانى
٤ ارمن لسانى

ترك لسانى ديديكمزك مباديسى (اويغور) (جغتاى) (قاپچاق) (قيرغيز) (نوغاى) (قالموق) (تركمان) (جواج) (جنوبى سيبريا) طائفه‌لرينك لسانلريدركه اليوم كاشغر ايله كامول بيننده و مستقل تركستان وخوارزم

وبخارا وماوراء النهرده استعمال اولنمقـده در و (قونغوز) و (مانجور) و (فینوا) و (مغول) لسانلری دخی بشقه‌جه اولوب بونلردن زیرده محرر لسانلر تولد وتشعب ایلمشدر ·

١ ژوت
٢ اسطوه‌نی
٣ لیوونی
٤ لاپونی
٥ جرمرنیس بلغارجه
٦ پرمیه‌ن
٧ مجارلرك اوغریه‌ن
٨ وغول
٩ اسـیناق

اسکی لاتین لسانیله فروعاتندن اولان قدیم ومتروك (اوسق)و(او مبریه‌ن) لسانلرندن مأخوذ ومتشعب والیوم مستعمل اولان لسانلر شونلردر ·

١ ایتالیان
٢ پرو وانسال
٣ فرانسزجه
٤ اسـپانیول
٥ پورتکیز
٦ اولاح

اسـکی الینوز لسانیله فروعاتندن اولان قدیم ومتروك (یونان)و(دوریه‌ن) و(ایئوتی ین)و(آتیکی) لسانلرندن مأخوذ ومتشعب اولان لسان شمدیکی یونان روم لسانیدر ·

اسکی ویکی المان لسانلری که (انکلیز)و(فریزون)و(فلامان) لسانلرینی دخی شاملدر جمله‌سی قدیم (توتونیك) لسانندن تفرع ایلدی · فلمنك

لسانی دخی (غوتیك) و (قدیم ساقسون)و(انكلیز ساقسونی) لسانلرینی حاوی و (دانیمارقه) و (اسوج) و (ایزلاند) لسانلری قدیم (اسقاندیناو) لساننی محتویدر ۰

اسلاو لسانك منقسم اولدیغی (لیت) و (له) شعبه‌لرندن زیرده محرر السنه تولد ایلدی ۰

لیت شعبه‌سی		له شعبه‌سی	
۱	لیتوانیه‌ن	۱	لوزایه‌ن
۲	قولاند	۲	بوهمیا
۳	لیتی	۳	روس
٤	لیوونی	٤	صرب
		٥	خروات

اسکی سامیلرك لسانلری (اولاً) ارآم و كردستان نسطوریلرینك (ثانیاً) كلدانی و نینوه و بابیلونیا اهالیٔ قدیمه‌سنك لسانلری دیمكدر ۰ وعربلرك لسانی (حبش) (غزی) (بربر) (قبط) لسانلرینه وعبرانیلرك لسانلری (توراتی) یعنی یهودیه و (سامری) یعنی اسرائیلیه و(قارتاجنه) و (فنیكه) لسانلرینه منقسم و (تامول) و (غانژه لیق) و (لوهیدیه‌ن) و (طایه‌ن) لسانلری سامویه‌ن لساندن متشعب و (سیام) لا أوس لسانلری دخی بورایه داخلدر ۰ (مالیزیا) و (ژاپون) و (قوره) و (قفقاسیه) لسانلری هیچ برصنف لسانه داخل اولمدیغی كبی (چین) و (افریقای قدیم) و (امریقای قدیم) لسانلرینك دخی قنغی لسانلردن تشعب ایلدیكی هنوز اكلاشیله‌مامشدر ۰

§

﴿ لسیوس ﴾ — مدللو جزیره‌سنك نام عتیقیدر ۰

§

﴿ لطائف الاشارات ﴾ — ابن قاضی سماونه لقبیله معروف اولدیغی حالده (۱٤۱٥ م و ۸۱۸ و) تاریخنده مصلوباً وفات ایدن شیخ بدرالدین محمودك فروعه دائر براثر مفید ومعتبریدر ۰

(لطائف الكلام فى احكام العوام) فارسى — محمد بن حسين سيد منجمك مدلولات بروج وكوا كبى متضمن اثريدر .
(لطائف الافكار وكاشف الاسرار) — احكام سياسيات تاريخ ادبيات اخلاق وعجايب مخلوقاتدن باحث بر كتابدر .

§

﴿ لطفى ﴾ — علوم رياضيه وفنون غريبه يه مالك برذاتدر سلطان بايزيد حضرتلرينه فوق الغايه تقربى رقيبلرنجه بادئ حقد وحسد اولديغندن خطيب زاده وطرفدارلرينك حضور شاهانه ده الحادينه ايتدكارى شهادت اوزرينه (١٤٩٤ م و ٩٠٠ ﻫ) تاريخنده آت ميداننده اعدام اولندى . شرح مطالعه وسيد شريفك مفتاح نام كتابنه حاشيه سى واقسام علومى محتوى بر رساله سيله خيلى تعليقاتى واردر تربه سى ايوبده ياودود اسكله سى جوارنده در . اصلى توقادلى وشهرتى صارى لطيف ايدى .

§

﴿ لطفى پاشا ﴾ — سلطان سليمان زماننده اوچ سنه صدارت وكسب شرف مصاهرت ايدوب (١٥٤٠ م و ٩٤٧ ﻫ) تاريخنده برفاحشه عورت حقنده كوستر ديكى جزاى فاحش سببيله عزل ونفى اولنمشدر . دعواى فضل وعرفانه مجبور وخود رأى وخود پسندلكله مشهور بر ذات ايدى درسعادتده لطفى پاشاده يالكز برچشمه سى واردر اوراده بولنان جامع شريف (١٥٣٤ م و ٩٤١ ﻫ) ده وفات ايدن دفتردار احمد چلبى نكدر .

§

﴿ لعلى فنايى ﴾ — مشايخ خلوتيه اولولرندندر واسمى احمد وذاتى قسطمونيلى اولوب تقريباً (١٦٨٨ م و ١١٠٠ ﻫ) تاريخنده وفات ايلمشدر .
اولا مملكتنده طريق شعبانيه يه رونق افزاى انتساب وشعبان ولى دركاهنده اون بش سنه فراشلقله كامياب اولدقدن وادرنه ده ودرسعادتده سنبلى دركاهنده دخى خيلى زمان چله چيقاردقدنصكره كاشنى دركاهى پوست نشينى اولدى . دائما فوق الغايه رياضت ومجاهده اوزره بولنور وبعض كره صداسى بيله ايشيديلور ايشيدلمز راده يه كلور ايدى . حضرت

سزایی کبی کمال ستایش وتوقیره سزا نیجه خلفا یتشدیرمشدر . علم خواصده دخی ید طولاسی نقل اولنور .

§

﴿ لقلق ﴾ — لیلك دیدیکمز معروف قوشدر غاغـه‌لری اوزون سـیوری ومخروطی الشکل وبوینلری وایاقلری کذلك غایت اوزون اولوب هرآیاغنده دردر پرمغی واردر . ویراوزرنده مشی وحرکتلری غایت بطائت واندازه ایله‌در وغاغه‌لرینك طاقردیسندن بشقه برصـدالری یوقدر دائما نهر بویلرنده وبالقان وبطاقلقلرده یشارلر ویوالرینی یوکسك اغاجلرده وبنالرك اك مرتفع نقطـه‌لرنده یپارلر . لیلکلر هر نقـدر وسط جسـامتده برقناده مالکسه‌لرده برحرکتلرنده نهایتسز مسافات قطع ایده‌بیلورلر وهرموسم صیف نهایتنده افریقایه چکلمك ایچون اقطار شماله‌یی ترك واکثریا نیلك کنارلری اوزرنده توطن ایلرلرولطیف الطبع اولدقلریچون انسانلره‌پك قولای آلیشورلر بوحیوانلرك یاورولرینه کوسـتردکلری شدتلی محبت شایان دقتدر . لیلکلر حیوانات مضره وسائر حشرات ایله مقاتله وانلری اکل ایتدکلریچون وقتیله تعبده یقین براحترامه مظهر اولمشلر ایدی حتی قدما لیلکی اولاد محبتنك شکل مرموزی عدایتمشلر وبرچوق یرلرده صیدوتلفی تحت ممنوعیته آلمشلردر . غاغه‌لری وایاقلری قرمزی برنوع بیـاض لیلکلر دخی اولوب بونلرك برمترو ٢٠ سانتیم یوکسکلری کورلدی وسیاه لیلکلرك اوبرلرینه نسبتله وحشی ایدوکی اثبات اولندی .

لیلکك حس وفراستی خصوصنده وارد اقوال جمله‌سـندن اولمق ورئیس حکما ابن سینادن منقول بولنمق اوزره قزوینی نام ذاتك کتاب الاشکال آدلی اثرنده محرردرکه لیلك ایکی یووه اتخـاذ ایدوب هر برنده بیلك بعضیسـنی امرار وحـدوث طاعون ووباده هوانك تغیرینی حس ایتـدیکی کبی برینی براغوب دیکرینه التجـا ایدر وکاه اولورکه بو اثناده یمورطه‌لرینی دخی براغور کیدر . لیلکك قسغانجلغنه دائر بعض حکایات دخی سرد ایدرلر ازجمله حریفك بری بر لیلك یواسنه خفیاً برقاز یمورطه‌سی قویوب یاوریلر چیقدیغی آنده ایچلرندن برینـك قاز یاوریسی اولدیغنی ارکك لیلك کـورمکله درحال جوارده‌کی همجنسلرینی طوپلایه‌رق لسان حال ایله کیفیتی اکلادیر

بونك اوزرينه برمدت لقلقهٔ مذاكراتدن صكره بسبللى هيئت ديشينك براجنبى ايله اجتماع ايدراك بويله برياورى حاصل ايتديكنه حكم ايلدكارندن بيچاره قوشى باشنه قاقه قاقه تلف ايدرلر وسبب اولان حريف دخى بحكمة الله تعالى برقضايه اوغرايوب بلاسنى بولور ٠

§

﴿ لقمان ﴾ — قدماى حكمادن وصلحاى قومدن برمبارك ذاتدر جناب حق قرآن كريمنده (ولقدآتينا لقمن الحكمة) بيوردى بعضيلرى نبوتنه دخى قائل اولورلر قنغى عصرده اولديغى قوياً معلوم دكل ايسه ده بعض مفسرين كرام (داود) عليه السلام عصرنده وبعضيلرى (ايوب) عليه السلامك قز قرنداشى ياخود تيزه سى اوغلى ايدوكنى وبرعبد حبشى اولوب عتقندن صكره درزيلكله تعيش وهركسه وعظ ونصيحت ومفتيلك ايلديكنى ويك چوق معمر اولديغنى بيان ايتمشلردر ٠ قبرى على روايته طرسوسده در ٠ حضرت لقمان اكثريا نصايحى كندو اوغلنه خطاباً سويلر ايدى بردفعه دخى (اوغلم حنظلى ييدم وصبرى طاتدم فقر اضطراريدن زياده آجى برنسنه كورمدم مقتضاى قدر اكر فقير اولور ايسك صاقين حالكى ناسه سويله مه تاكه سنى تنقيص وتحقير ايتميه لر سن مقصودينى يالكز الله تعالادن طلب ايله قنغى كيمسه دركه الله تعالادن سؤال ايتمش ده نائل مقصود اولمامش) ديدى ٠ بوكبى دها پك چوق نصيحتلرى كتابلرده مسطور اولديغندن صرف نظر اولندى ٠

§

﴿ لكام ﴾ — جبل دروزك عربان بيننده شهرت بولان اسم عتيقيدر ٠

§

﴿ لمظات ﴾ — اولياءالله كرام حضراتنى ذاكر بر رساله در ٠ (حلوى) كلمه سنه نظر بيوريله ٠

§

﴿ لوبون ﴾ — غاز اشعالنك موجديدر (١٧٨٥ م و١٢٠٠ هـ) ده احتراق اخشابدن حاصل غازلرى تنوير بيوت وسائره ده قوللانمق فكرى برنجى دفعه اوله رق ذهننه سنوح ايلديكندن ١٧٩٩ ده بوكشفى دارالفنونه بيان ايدرك برسنه صكره تنوير وتسخيندن هرايكيسنده مستعمل

التلرك امتیازینی‌الدی و ١٨٠١ ده برنجی تجربه‌سنی هاورده یاپدی ایسه‌ده قبول عمومی یه مظهر اولمدیغندن دها برچون تجربه‌لردن صکره کشفنی نهایت انکلتره‌یه کوتورمکه مجبور اولوب اوراده اکتساب موفقیت ایلدی .

§

« لوتر » — المانیاده سربستئ مذهب افکارینی یعنی پروتستان مذهبنی میدانه چیقاران ذاتدر (١٤٨٣ م و ٨٨٨ ﻫ) ده ساقس‌ده‌ایسلبین شهرنده تولد ایلدی (١٥١٧ م و ٩٢٣ ﻫ) تاریخنده پاپا بولنان اونجی (لئون) المانیایه عفووغفران معنوی یی مبشراوله‌رق برکاغد کوندروب فقط بونده مغفرتی ایکی فرقه اولان المانیا اهالیسندن یالکز دومنیکنلره تخصیص ایلدیکندن فرانسسکنلرکمال درجه منفعل اولمشلر ایدی بونلر بووقوعات اوزرینه کندو فرقه‌لرینه داخل اولان (لوتر) ی دلیل اتخاذ ایدرك پاپانك معاملهٔ واقعه‌سنی رد وتزییفه باشلادیلر لوتر دخی بونی فرصت عدایدرك پاپانك خلافنده طقسان بش تکالیف مذهبیه‌یی شامل برجدول اعلان ایتدی و بونك اوزرینه المانیاده بولنان پاپا وکیلی لوتری چاغرته‌رق تکالیف مذکوره‌سندن رجوعنی بیان وتکلیف ایتدیسه‌ده لوتر بوکا بردرلو احتمال ویره‌مدیکندن فراره مجبور اولوب بالاخره ساقس‌الیکتوری حمایه‌سنده بولندیغی حالده (١٥٢٩ م و ٩٣٦ ﻫ) تاریخنده مذهبنی کمال جسارت وسربستی ایله تکرار اعلان وتذکاره باشلادی بونك مذهبنه (لوتریه‌ن) دیرلر .

باشلیجه اعتراضاتی روماکلیساسنه وپاپایه ومناسترلره نذر ایتمك کبی شیلره وپاپاسلرك تأهل ایتملرینه وهیئت رهبانیه مراتبنه ورهبان هیئتنك اموال دنیویه‌یی تصرفنه اعتقاد مثللو عقائد خرستیانیه اوزرینه‌در (عقائد کلمه‌سنده یکرمی برنجی نمرویه‌دخی مراجعت بیوریله) پولیس‌و پتروس کبی قدمای خرستیانیه‌یه احترام ورعایتی دخی رد ایلمشیدی .

اونجی لئون (١٥٢٠ م و ٩٢٧ ﻫ) ده لوتری آفروز ایلدیسه‌ده لوتر بوکا اهمیت ویرمدکدن بشقه مقابلنده اولوقته قدر پاپا طرفندن صادر

اولوب زندنده بولنان اوراقی لاجل التحقیر آتشه یاقدی ومؤخراً تکرار مجبور فرار اولەرق حامیسی بولنان ساقس الیکتوری زندنده طقوز آی اختفا ایتدی وبو ایام اختفاده عمرینی بوشنه بکورمیوب اختراع ایتدیکی مذهب جدیدینه دائر برطاقم کتابلر یازدی وایام احتجابی آتلاتدقدن صکره (وتبرغ) ه تکرار کیرەرك اوراده وعظ ونصایحی اوزرینه برچوق طرفدارلر قزاندی‌که بونلرك ایچنده اسوج دانیمارقه براندبورغ هس حکمدارلری کبی برطاقم بیوك ذوات دخی بولنقده ایدی بناء علیه لوتر بو قوتلی طرفدارلرینك سایەسنده کندو مذهبداشلرینك حریتنی میدانه قودی مومی الیه فطرةً غضوب و حدید مشرب اولدیغندن خصماسنی تحقیردن چکنمز ایدیسەده اهالی حقنده غایت فصیح وبلیغ برخطیب عدیم الاقران ایدی برچوق تألیفات براقشدر٠

§

﴿ لودره ﴾ — اوزان عتیقەدن اولەرق برقنطاری یوز لودره اعتبار ایتمشلردر بو صورتده برقیه ($2\frac{3}{11}$) لودره وبرلودره (١٧٦) درهم اولمش اولور٠ لودره رطلك غلطی اولمق احتمالی واراسەده اصل رطل بطلمان دیمکدر واکثری ممالکده متخالف الوزندر٠

§

﴿ لورد ﴾ — انکلترەده مستعمل برعنواندر عن اصل مالکانه اصحابنه ویریلور ایدی اولوقتدن برو نجابتك لفظ مترادفی اولدی الیوم بوعنوان لورد قارەسی دنیلان مجلسك اعضالرینه مخصوصدر بعضاً عدلیه وخارجیه و بحریه ناظرلری کبی بیوك مأمورلرك عنوان رسمیلری اوزرینه دخی علاوه ایدیله‌بیلور٠

§

﴿ لوری ﴾ — اون ایکی بیك کشیدن مرکب برجمعیت مطربه‌آدیدر فرس پادشاهلرندن بهرام کور هندستانی ضبط ایتدیکی زمان اوراده بویله برجمعیتك طوپدن اجرای آهنك ایتدیکنی کورەرك بکنوب عودتنده برابر کتورمشیدی٠ (لوری) طیور بحریەدن برقوشك دخی اسمیدر٠

حتى

عاقبت‌اندیش اول ای دل چابك
یتشمز می سکا بو نمونه‌لك
قچن لوری قوشی بولسه برکیك
پشین اولیجر صکره یوطاردیمشلر

در

§

﴿ لوزنیان ﴾ — مرعش وحوالیسنده حکومت ایدنلره مخصوص برلقبدر بونلر برمدت قبریس جزیره‌سنی دخی حوزهٔ تصرفه الوب (١٣٠٠ م و ٧٠٠ ه) تاریخی اثنالرنده منقرض اولمشلر ایدی .

§

﴿ لوط ﴾ علیه‌السلام — حضرت ابراهیم علیه التحیة والتسلیمك برادرزاده‌سیدر مشارالیه ایله برلکده ممالك کلدانیه‌دن فلسطینه هجرت ایدوب فقط اورانك اراضیسی موجود دواب ومواشی‌یه کافی اولمدیغندن (٣٥٥٨ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکبیك اوتوز التی‌سنه مقدمنده عم اکرمی طرفندن سدوم اراضیسنه کوندرلمش ومؤخراً سدوم نواحیسی اهالیسنه پیغمبر بعث بیورلمشیدی . اهالیٔ مرقومه مشارالیهك دعوت ووعظ و نصیحتنی عدم اصغادن بشقه بیك درلو معاصی ومناهی‌یه جرأت ایلدکلرندن (فامطرنا علیهم . الی آخره) آیت کریمه‌سی منطوق منیفی وجهله غضب الٰهی‌یه اوغرایوب (٣٥٧٥ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکبیك اون‌طقوز سنه مقدمنده زیر وزبر اولدیلر مشارالیه اشبو وقعهٔ هائله‌دن براز اوجه حضرت ابراهیم زدینه معاودت بیوروب سکسان یاشنده ترك عالم فنا ایلمشدر .

§

﴿ لوغاریتمه ﴾ — فن هندسه وحساب اربابنه مدار سهولت اولمق ایچون ترتیب اولنمش جدوللردر بونی انکلیز ریاضیلرندن (ژان ناپیه) وجوده کتوروب (١٦٣٠ م و ١٠٤٠ ه) تاریخنده وفات ایدن مهندس (هانری بریغس) اصلاح واکمال ایلمشدر بوفنی اکمالده مشاهیر ریاضیین

اسلامیه‌دن کلنبوی اسماعیل افندینك دخی خیلی معاونتی کورلمشدر ۰ کلنبوی کلمه‌سنه نظر بیوریله ۰

§

﴿ لوقسانبورغ ﴾ — فلمنك دولتنده ادارهٔ مختاره‌یه مالك بردوقه‌لقدر (١٨٦٦ م و ١٢٨٣ ﻫ) تاریخنه‌دکین المانیا اتفاقنه داخل ایدی جنوباً فرانسه شمالاً وغرباً بلچیقا وشرقاً پروسیا ممالکیله تحدید اولنور شرقدن غربه یوزاون وشمالدن جنوبه یوزاون ایکی کیلومترو وسعتنده اولوب یوز طقسان بش بیك نفوسی حاوی ومقر اداره‌سی لوقسانبورغ شهریدر و طاغلری اورمانلری چوق بر محل اولوب صغوغی شدید واراضیسی غایت منبتدر ۰

بوراسنی برآره‌لق فرانسزلر الوب (١٧٩٧ م و ١٢١٢ ﻫ) ده (ده‌فوره) نامیله کندو ایالتلری عدادینه ادخال ایلمشلر ایکن (١٨١٥) ده یاپیلان ویانه معاهده‌سی صورت مستقله‌ده المانیا اتفاقنه صوقدی ومتعاقباً بیوك دوقه‌لق نامیله فلمنك دولتی اداره‌سنه وریلوب ١٧٦٧ ده لوندره معاهده‌سی موجبنجه بیطرفلغی اعلان ایدلدی ۰

(لوقسانبورغ) — لوقسانبورغ بیوك دوقه‌لغنك مقریدر بروکسلك جنوب شرقیسندن سکسان بش کیلو مترو‌ده اون ایکی بیك بش یوز نفوسی حاوی اولوب آوروپانك الٔ مستحسن شهرلرندن بریدر ۰

(لوقسانبورغ) — بلچیقا دولتی تابعیتنده بر ایالتك دخی نامی اولوب درتیوز اوتوزبیك نفوسی حاوی ومرکزی (آرلون) شهریدر ۰

§

﴿ لوقه ﴾ — اناجیل اربعه صاحبلرندن بری اولوب اوچنجی انجیلی یازمشدر اصلی انطاکیه‌لی ایدی ۰ حضرت عیسانك رفعندن صکره (پولیس) واسطه‌سیله خرستیانلغی قبول ایلدیکی ظن اولینور وعظ ایچون ٥٦ میلادنده یونانستانده واقع قورینت شهرینه کیدوب ٦١ ده پولیسك رومادە اسارتنه حصه‌دار اولدی صکره برچوق مملکتلر طولاشه‌رق ٨٤ یاشنده اولدیغی حالده یونانستانده آقایی شهرنده قتل

اولندی . بهرسنه تشرین اولك اون سکزنجی کونی یورطیسی طوتلقده‌در .
علامتی اوکوز .

§

﴿ لومباردیا ﴾ — قرون وسطاده لومبارد یا ایتالیانک شمالی ووسطانك برقسمی وهمان ایتالیای جنوبیدن مرکب اولوب اوتوزایکی دوقه‌لغه منقسم ایدی . الیوم ایتالیاده کائن قدیم قول سزالپین وایتالیای جنوبی خاصةً بونامله مسمادر . اشبو لومباردیا شمالا اسویچره غرباً ماژور جنوباً (پو) نهری شرقاً منسیو ایله محدود اولوب اوچ ملیون نفوسی حاوی ومقری میلان شهریدر . متعدد نهرلری وماژور وسائر بومثللو خیلی کوللری وقناللری واردر . هواسی طاغلرده صغوق وصحرالرده صیجاق وفقط عموماً صاغلامدر . واراضیسی غایت منبت اولدیغندن زراعتده کمال ترقیسنه مبنی نفیس برباغچه شکلنی المشدر . اعلا بال یتشدیرر آریلری وسنوی ایکی ملیون کیلو ایپك حاصلاتی وباقر تیمور قورشون کمور شاب مرمر معدنلری وسائر معادن نافعه‌سی واردر . وصناعتی ترقیده‌در .

لومباردیا قطعه‌سی غولواو رومالیلر طرفندن اشغال اولندیغی حالده لومباردلر طرفندن (۱۵٦۸ م) تاریخنده ضبط اولندی . ومؤخراً (۸۸٤ م و ۱۵۸ ھ) ده شارلمان الوب کیلف وژیبلینلرك محارباتی اثناسنده مستقل اولدی . لکن بواستقلال ملوك طوائف حالنده براستقلالدن عبارت اولدیغنه بناء داخل قطعه‌ده بولنان بالجمله لومباردیا حکومتلری اکثریا بربرلریله محاربه‌دن خالی قالمدیلر . واون دردنجی عصرده اکثریسی ایمپراطورلرك قوتنه قارشو دائرهٔ اتفاقه کیره‌رك (۱۱٦۷ م و ٥٦۳ ھ) تاریخنده اوچنجی الکساندر نام پاپانك حمایه‌سی تحتنده اوله‌رق برنجی لومباردیا اتفاقنی تشکیل ایلدیلر . وبواتفاق سایه‌سنده فردریق بارباروس نام المانیا ایمپراطورینی بوزه‌رق استقلاللرینی تصدیق ایتدیردیلر . واتفاق خارجنده اولان لومباردیا حکومتلری دخی استقلال قزانان اشبو میلان وونديك دوقه‌لقلرینه تبعیت ایتدیلر . واشبو دوقه‌لقلر نیجه انقلاباته اوغرامقله برابر برچوق زمان استقلاللرینی محافظه ایتدیلرسه‌ده حمایه‌لری مسئله‌سی فرانسه ایله آوستریا بیننده خیلی زمان منازعات شدیده‌یی موجب اولدقدن صکره (۱۷٤۸ م و

١١٦١ ﻫ) ده آوستريايه ويرلدى و بواثناده دخى برقاچ انقلابه اوغرايوب نهايت (١٨٥٩ م و ١٢٧٦ ﻫ) تاريخنده ناپوليون واسطه‌سيله ساردنيا قراليتنه ترك اولندى .

§

﴿ لوند ﴾ — ايتاليانجه‌ده شرقى معناسنه اولوب ونديكلولرك ممالك شرقيه‌دن الدقلرى تفنكجى عسكره علم شهرت اولمشيدى دولت عثمانيه دخى مؤخراً بو نامله برصنف عسكر تنظيم ايلديسه‌ده بونلر صكره ممالك محروسه‌ده صيانت يرينه اجراى خيانت وشقاوته باشلادقلرندن نظر دولتدن دوشوب (١٧٦٤ م و ١١٧٨ ﻫ) تاريخنده طاغيدلديلر .

بك اوغلنك اوته‌سنده وقتيله قشله‌لرى اولان محل اليوم لوند چفتلكى ناميله متعارفدر .

§

﴿ لونده ﴾ — انكلتره دولتنك مقريدر . (تايمس) لك هر ايكى ساحلى اوزرنده مبنى اوله‌رق آوروپانك الك زياده معمور و بيوك شهريدر . ايكى يوز كيلومترو مربعى اتساعنده اولوب اوچ مليوندن زياده اهاليى حاويدر . معارفه دائر لايعد تأسيساتى وبالخصوص اون التى حقوق مكتبى ومكاتب طبيه وعسكريه وسائره‌سى وبرچوق جمعيات علميه‌سى واون سكز كتبخانه‌سى وموزه‌خانه‌لرى وملت باغچه‌لرى ومتعدد جسر وتونل وليمانلرى وتايمس نهرى التنده اولان ديوانخانه‌سى شايان تماشادر . سوقاقلرى واو وچارشولرى منتظم ايسه‌ده مملكت غايت مغموم اولوب چوق آيلر برقالين سيس ايله انظار ناسدن احتجاب ايدر و فابريقه‌لرده ينان كورلرك دومانى ايسه شهرى بشقه‌جه تلويث ايلر . صناعتى خيزكاله واصل وتجارتى بتون كرهٔ ارض اوزرنده منتشردر .

لونده روماليلر زماننده اوفاق برقصبه ايكن (٥٢٦ م) ده ايسق قراليتنك موسسى اولان (ايركنوين) بورايى مقر اتخاذ ايدرك (الفرد) زماننده بتون انكلتره‌نك كرسئ اداره‌سى اولدى واخيراً برچوق فلاكتلره دوچار اولوب (١٢٥٨م و٦٥٦ﻫ) ده فوق الغايه برقحط و(١٦٦٥م و١٠٧٦ﻫ) تاريخنده يوز بيك نفوس تلفنه بادى اولان برطاعون ايله نهايت درجه حال

خرابی یه کلدی وبرسنه صکره اوتوز بیك خانه‌یی احراق ایدن دهشتلی بر حریقه طوتلدی ودواهیٔ مذکوره‌دن صکره مملکت همان مجدداً انشا اولنوب اولوقتدن برو رفته رفته شمدیکی درجهٔ معموریته واصل اولدی . انکلیزلر لوندره‌یه (لوندون) و (لاندن) دخی دیرلر .

§

﴿لویی﴾ اون‌دردنجی — فرانسه قرالیدر . (١٦٣٨م ١٠٤٨ھ) تاریخنده تولد ایدوب ١٦٤٣ ده بش یاشنده قرال طانندی اون سکز سنه صکره بالنفس ادارهٔ اموره باشلایه‌رق اسپانیا مصالحه‌سی عقیبنده قزاندیغی ایام فراغ ومسالمتی تجارتی تأسیس وبرکولری تنقیص صنایعی ترویج اداره‌یی اصلاح وقوانین معقوله وضعی مثللو اصلاحات داخلیه‌یه حصر وتخصیص ایلدی بعده (١٦٦٧ م)ده اسپانیایه تابع فلاندر ممالکنی وبرسنه صکره فرانسه‌یه قونتلغنی ضبط ایدوب مؤخراً فلمنك وانکلتره واسوج دولتلرینك اسپانیا ایله وقوعبولان اتفاق وحرکاتی اوزرینه (١٦٦٨ م) ده فرانسه قونتلغنی اسپانیایه تارك برعهدنامه امضاسنه مجبور اولدی ومتعاقباً بیطرفلغنه کوکنه‌رك (١٦٧٢ م) ده فلمنك دولتنه وبراز صکره اسپانیایه قارشو آچدیغی محاربه‌لری کمال غالبیتله برحسن نتیجه‌یه ایصال ایلدیکندن بیوك عنوانی اکتساب ایلدی و (١٦٨٦ م) ده اسپانیا وانکلتره وفلمنك تکرار فرانسه‌یه قارشو اشتعال نائرهٔ کاروزار ایلملریله (١٦٩٧ م)ده‌کی (ریسویق) معاهده‌سی حکمنجه مشار الیهك استرازبورغدن ماعدا کافهٔ ممالك جدیده‌سی دول متفقه‌یه ویرلدی ودرت سنه صکره اسپانیا ایله یکی باشدن برارث محاربه‌سی ظهور ایدرك بونك نتیجه‌سنده (لویی) فلمنك وایتالیایی دخی غیب ایتدیسه‌ده مؤخراً برطاقم موفقیات عدیده ایله تلافیٔ مافاته نائل اولوب (١٧١٥م و ١٢٢٧ ھ) تاریخنده وفات ایلدی . مشار الیهك زمان اداره‌سی فرانسه‌جه اك بیوك بر دور اقبال ترقی ایدی . خارجاً اعلای شان وشوکته صرف وسع وغیرت ایلدیکی کبی داخلاً دخی بتون فنون وصنایع وارباب معارفی تشویقه بذل مقدرت ایلمشدر . عالیجناب وشجیع ووقور ایدی . مع ذلك استبدادکارانه حرکتدن کیرو طورمیوب دائما (دولت بنم) دیر وذوق وصفایی سور ایدی .

§

«لویی آلوارس» — فرانسه مورخلرندندر . ترتیب ایتدیکی روما تاریخنده حضرت عیسی علیه السلامك روما ایمپراطوری (تیبر) زماننده حاشا صلب اولندیغنی و اولوقت قدس حاکمی (پیلاطوس) ایدوکنی و پیلاطوس حضرت عیسانك احوال و معجزاتندن تیره معلومات ویروب او دخی آنك کندو آلهه‌لری عدادینه دخولنی تکلیف ایتدیکنی یازمشدر . رومالولر حکمدارلرینه و متغلبینه آله ونصف آله عنوانی ویره‌رك پرستش ایتدکلرندن مورخ مومی‌الیه تیبر دخی کویا حضرت عیسی علیه‌السلامی پیلاطوسك اشعاری اوزرینه بو عنوان ایله قبول ایتدی دیمك استر . حضرت عیسانك اولوقت سمایه رفع اولنوب مصلوبك حضرت عیسایه شبیه دیکر بر کمسه ایدوکی لوندره کتبخانهٔ عمومیسنده محفوظ بر انجیلده محرر و بو دخی قرآن کریمی مصدق ایدوکنی بر تاریخده (الجوائب) غزته‌سی یازمشیدی .

§

«لهراسب» — کیانیاندن کیخسروك اوغلی و خلفیدر قاموس نامیله دخی یاد اولنور (٥٦٠٣ خ) ده یعنی میلادك بشیوز اوتوز بر سنه مقدمنده جلوس ایلدی سکز سنه ممتد اولان سلطنتنده یکرمی عصردن زیاده ممتد اولان سلالهٔ فراعنه‌یی محو و نابود ایدرك ممالك مصریه‌یی ید تغلبنه آلدیغی صره‌ده وقتیله پدرینی برقز ماده‌سندن طولایی آلداتمش اولان فرعون رامسه‌سی قبرندن چیقاروب دوکدیره‌رك کویا اخذ انتقام ایتمش ومؤخراً حبشستانه کیدرکن عسکری آجلقدن هلاك اولمغه باشلادیغندن قرعه ایله بربرلرینی یمکه مساعده ایدوب بو حال ایله ناچار مصره عودت ایلدکده اوکون اهالینك تصادفی اوله‌رق علی‌الاصول یاپدقلری بوزطی‌یی کندی موفقیتسزلکنه رغماً یاپیورلر ظنیله برچوق آدملری اولدیردکدن صکره کوردیکی بر رؤیا یاخود الدیغی برخبر موحش اوزرینه فارسه عودت و یولده وفات ایتدی . لهراسب غایت خونی وسفك دماء مجنونی اولوب حیاتنده تحت ازدواجنه آلدیغی همشیره‌سنی وقرنداشنی ودها برچوق کیمسه‌لری تلف ایتمش ایدی .

لهراسبك مصرلولره غلبه‌سی عسکرینك اوکنه برچوق اوکوز واینك

دیزه‌رك هجوم ایتمکله اولمشدر . زیرا مصرلولر اولوقت اوکوز واینکه پرستش ایدرلر وزیاده‌سیله مقدس طوتوب هیچ بر وجهله تلف ایده‌مزلر ایدی .

لهراسبك سبب عودتی اولان خبر موحشك نه اولدیغنی بیلمك ایچون (سمیردیس) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ لهستان ﴾ — (پولونیا) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ لئونیداس ﴾ — جماهیر یونانیه‌دن اسپارت قرالیدر عجملرك یونانستانه هجومنده آتنه‌لیلرله متفق اولدیغندن یدی بیك کشی ایله ترموپیل دربندینی بکلمکده ایدی فارس پادشاهی سرخس عساکر کلیه ایله دربند مذکوره کلوب (اکر بکا تسلیم سلاح و اطاعت ایدرسك سنی عموم یونان قرالی نصب ایدرم دیه‌رك خبر کوندرمسی اوزرینه (سلاحمی کلده آل) سکا خدمت ایتمکدن وطنم ایچون اولمك خیرلودر) جوابیله مقابله ایدوب (٥١١٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك درتیوز سکسان سنه مقدمنده عسکریله برابر محو اولنجه‌یه قدر چالشمشدر . لئونیداس غایت حمیتمند وغیرت وشجاعتده بلند برذات ایدی . معیتنده بولنان عسکر کندولرینك برقاچ بیك قاتی اولان فارسلولردن اورکوب دشمن پكچوق مزراقلری کونشی طوتمش دیملرینه جواباً مومی الیه (اشته دها اعلایا حاضر کولکه‌ده محاربه ایدرز) دیمشدر .

§

﴿ لیبریا ﴾ — کینهٔ شمالیده واقع امریقا مستملکاتندن اولوب انکلیز مستملکاتندن سیرالئون و پالماس بورنی بیننده واقع واوچ یوز بیك نفوسی جامعدر مقری مونروو یا شهریدر بوراسی امریقای مجتمعه طرفندن اطلاق اولنان سیاه اسرایی اسکانه تخصیص ایدلدیکندن سربست یری معناسنه اوله‌رق لیبریا تسمیه ایدلمشدر اشبو مستملکات (١٨٢٠ م و ١٢٣٦ ﻫ) ده تأسیس اولندی (١٨٤٨ م) ده برقانون اساسی وضع

ایدوب اشبو قانونی سنهٔ مزبوره ظرفنده انکلیز و فرانسز و بلچیقا دولتلری دخی تصدیق ایلدیلر . بو قطعه‌یه ذخیره ساحلی دخی دیرلر .

§

﴿ لیبی ﴾ — افریقانك نام یونانیسیدر خصوصاً بو نامدن مصرك غربنده واقع ممالك یعنی برقه چولی طرابلس ولایتی کردفان دارفور وسائره اکلاشیلوردی مؤخراً لیبیای داخلی وخارجی نام‌لری ظهور ایدوب اولکیندن اطلسك جنوبنده واقع فاس جنوبی وصحرا وایکنجیسندن فلسطین ویاسوریه سواحلی مراد اولنمغه باشلادی، مؤخراً بو دخی علیا وسفلا نام‌لریله ایکی‌یه منقسم اولمشدر . الیوم طرابلس غرب وتونس ومصرك کیروسنده اولان وصحرای کبیرك جهت شرقی وشمالیسنده بولنان اراضی‌یه منحصر قالدی .

§

﴿ لیبیساس ﴾ — ککبوزه وملحقاتنك نام قدیمیدر .

§

﴿ لیدیا ﴾ یاخود (لیدی) — آیدین و صاروخان سنجاقلرندن وحوالیسندن عبارت برقطعه‌نك اسمیدر اشبو قطعه‌ده وقتیله متشکل لیدیا حکومتی بر اره‌لق اناطولینك قزل ارماغه قدر ممتد اولان ممالکنی دخی ید اداره‌یه آلمشیدی . لیدیا حکمدارلرینك مقر اداره‌سی سارت شهری اولوب بورانك اهالیٔ قدیمه‌سنه ماوونی نامی ویریلور ایدی بودروم ازمیر میلاس ساقز سیسام لیدیانك مشهور شهرلرندندر . بوراده (آتیان) نامنده بر سلالهٔ حکمرانی دها کلوب (٤٠١٣ خ) ده یعنی میلادك بیك بشیوز سکسان برسنه مقدمنده شهرت بولمش واشبو سلاله دخی ایکی یوز سکسان یدی سنه دوام ایتدکدن صکره حکومت هر اقلیدلره چکمشدر . (سارت) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ لیزاندر ﴾ — اسپارت جهوری سرعسکرلرندندر یکرمی یدی سنه دوام ایدن (پلوپونیسو) محاربه‌سنك نتیجه‌سی اولمق اوزره (٥١٩٠ خ) ده یعنی میلادك درتیوز درت سنه مقدمنده آتنه‌یی ضبط واداره‌ٔ مملکتی ارخون نامیله اوتوز نفر معتبرانه تودیع ایدوب آتنه‌لیلری پیره

استحکاماتنك هدمی واون ایکیدن زیاده حرب سفینه‌سنك ترکی کبی بر طاقم
شرائط ثقیلهٔ مصلحانه‌یه ربط ایتمش و اتنه‌لولری اسپارتلیلرك اولکی صلح
رجاسنی قبول ایتمدکلرینه نادم وپشیمان اولمشدر ٠

§

﴿ لیزبون ﴾ — پورتکیز دولتنك تاج نهری اوزرنده ایکی یوز طقسان
بیك نفوسی جامع مقر حکومتیدر و درجه درجه یاپلمش اولدیغندن غایت
کوزل بر منظره‌سی واردر واستحکاماتی وتجارت موقعلری وقرال سرایلری
وترسانه‌سی شایان نظردر وفنون و بحری آقادمیلری ورصدخانه‌سی وطوپ
ورسم واستحکامات آقادمیسی واصلزادکان مکتبی ودرت کتبخانه‌سی
وبانقه‌لری وطوپ و باروت وپورسلین بیوك فابریقه‌لری اولوب سائر هر نوع
تأسیساتی بولندەدر وتجارتی غایت جسیمدر ٠ افسانه‌یه کوره لیزبونك
(اولیس) طرفندن تأسیس اولندیغی مروی ایسه‌ده فنیکه‌لیلرك تأسیساتی
جمله‌سندن اولمسی قوی‌یاً ظن اولنور ٠
لیزبون (۷۱٦ م و ۹۸ ه) ده اندلس حکومت اسلامیه‌سی طرفندن ضبط
اولندقدن صکره کسب اهمیت ایلمشیدی مؤخراً یعنی (۱۱٤۷ م و ٥٤۲ ه)
تاریخنده پورتکیز قرالی برنجی الفونس اسلامدن استرداد ایلدی ٠ لیزبون
برچوق حرکت ارضه دوچار اولوب خصوصیله (۱۷٥٥ م) زلزله‌سنده
کاملاً منهدم اولمشدر ٠ عربلرك (اشبونه) دیدکلری بودر ٠

§

﴿ لیشتن‌ستن ﴾ — اوستریا نیم مستملکاتندن مستقل بر بکلکدر
مالك اولدیغی یوز یتمش سکز کیلومترو مربعی اراضیده طقوز بیك نفوسی
وقرق درت بیك فیلورین واردات سنویه‌سی واردر اوستریا عموم
کمرکلری اتحادینه داخل بولندیغی ایچون آوستریا دولتی اشبو بکلکه سنوی
اون التی بیك فیلورین اعطا ایدر ٠

§

﴿ لیغوریوس ﴾ — ارباب نفاقدن بریدر رومفیرتی اثناسنده یعنی
(۱۸۲۰ م و ۱۲۳٦ ه) تاریخنده یونانستاندن ممالك عثمانیه‌یه منتشر فساداتده

اشتراکی واستانبولده دخی براختلال احداثنه اتهاکی تبین ایلدیکندن قوش اطه‌سی وادرنه متره‌پولیدلریله برابر اعدام اولندی .
روسیه سفیری بوبابده‌کی اعتراضنه مقابل هردولت کندو تبعه‌سنی تربیه‌ده مختاردر جوابنی السی اوزرینه قطع مناسبات ایدرك بوغاز ایچنه چکلدیسه‌ده ایلروسنه کیده‌میوب انجق بوحرکتنك روملر حقنده عفوعمومی اعلاننه براز مداری اولدی .

§

﴿ لیفا اونیا ﴾ — قونیه سنجاغندن عبارت برقطعهٔ قدیمه‌در روماللوره انتقالندن اول براداره‌ٔ خصوصیه‌یه مالك ایدی .

§

﴿ لیقورغ ﴾ — اسپارت حکمداری متوفی پولیدقتك قرنداشیدر متوفای مرقومك زوجه‌سی بوکا (اکر بنی تزوج ایدرسکز قارنمده‌کی چوجغی تلف وسلطنتك سزه توجیهنی تسهیل ایدرم) دیمش ایسه‌ده قبول ایتمیوب وطننك سعادت حالنی التزاماً کرید ومصرده اون سنه سیاحتدن صکره ایرالرك قانونه موافق برقانونامه تنظیم ونشر ایلمش والك صکره برماده‌دن طولایی کمال درجه متأثر اولمغله کندی کندیسنی تلف ایتمشدر . نوعاما خلاصه‌سی قانون کلمه‌سنده محرر بولنان قانون مزبور اسپارت جمهوری بیننده لیقورغون نامیله برچوق زمانلر مرعی الاجرا ایدی .
(قانون) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ لیکتور ﴾ — رومادە باشلیجه حاکملری محافظه ایتمك واوکلرنده کیتمك ایچون مأمور ضابطلردر دیکتاتورلرك اوکنده یکرمی درت وقونسللرك اوکنده اون ایکی وپرتورلرك اوکنده التی نفر لیکتور یورر وهربرینك بلنده بر بالطه واللرنده بر دسته چبوق بولنور وحاکملرك یولی اوزرنده بولنان غلبه‌لکی بونلر دفع ایدر وحاکمك زیارتنه کیتدیکی قپوبی اودستدلرله بونلر چالار وطیاق یه‌جکلری بونلر دوکر وباشی کسیله‌جکلری بونلر کسر الحاصل بزم اسکی قواصلریمز کبی هربر اجراآتی بونلر یپار ایدی . لیکتور لاتینجه باغلایجی معناسنه‌در .

§

﴿ ليلا خانم ﴾ — شاعرهٔ مشهوره‌در صدور عظامدن موره‌لی زاده حامد افندینك كریمه‌سی اولوب اقرباسندن كیچه‌جی زاده عزت منلا واسطه‌سیله تحصیل معارف ادبیه ایلش و برمرتب دیوان براغوب (١٨٣٠م و ١٢٤٦ ه) تاریخنده وفات ایتمشدر .

§

﴿ لیمنوس ﴾ یاخود (لیمنی) — بحر سفیدده ایمروس وسمادرك اطه‌لری جنوبنده برجزیره‌در . وقتیله وولقانلری شامل اولدیغندن یونانیلرك اعتقادنجه وولقان وآتش آلهنك مقری عد اولنور ایدی . لیمنی عن اصل پلازیژلر طرفندن مسكون اولدیغی حالده هنوز معلوم اولمیان بر سببه مبنی بونلر بر كیجه‌ده قاریلری معرفتیله كاملاً قتل ایدلمشلردر . اشبو وقعهٔ مدهشه اوزرینه اورایه ارغنوتلر نقل وتوطن ایتدیلر . بوراسی (٥٠٨٣ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز اون بر سنه مقدمنده برنجی دارا و بر سنه صكره آتنه‌لیلر طرفندن ضبط اولنوب دردنجی اهل صلیب محاربه‌سنه‌قدر دخی شرق ایمپراطورلری ینه تابع قالدیغی حالده (١٤٧٨ م و ٨٨٣ ه)ده ونديكلرله وآنلردن صكره‌حالا متصرفی اولان دولت‌علیهٔ عثمانیه‌اداره‌سنه انتقال ایتدی . الیوم ایكی بیك نفوسی حاوی وغیر مزروع وخراب بر حالده‌در وسته‌سی چوق ایسه‌ده همت اولندیغی حالده هواسنك اصلاحی وزراعت وحراثتله اهالیسنك اقداری ممكندر .

§

﴿ لیمیا ﴾ — بعض حیوانات بریه وبحریه یاغلری واجزای سائره ایله اعمال اولنان فتیل و یوارلاقلرك اشعالندن عبارت بر طاقم اویونلردر كه بوكا آتشبازلق نامی و یرلسه مناسب اولور بونلرك بعضیسی یاندیغی محلده بولنانلری ملكه صورتنده كوسترر و كیمیسی دخی صوایچنده وسائر بو كبی مانع احتراق واشتعال یرلرده ینار و تحف تحف شكللر ورنكلر كوسترر ایمش .

سیمیا كرانك وقتیله غایت مكتوم طوتوب درلو اشاراتله ستر ایلدكلری خلطیاتدن اولمق اوزره (اسفیداج ویموطه آغی وسخ اذن مركب ایله قارشدیریلوب بر كتان بزینه صارلدیغی حالده روغن زیبق ایله یاقیلور ایسه غریب شكللر مشاهده

اولنور) ایمش و (قرمزی زرنیخ ایله شب یمانی بر مقدار اوکوز اودی و (حی العالم) عصاره‌سیله خمیر ایدیلوب ال آیه‌لرینه سوریلور ایسه اله آتش آلنور یانمز) ایمش . شمدی دخی بو یولده ترکیبات موجوددر .
ازجمله (شیمی آموزانت) ده محرراولدیغی اوزره مرجان قطعه‌ده اوفادلمش متعدد فوسفور دانه‌لری سونمامش کرج توزندن معمول خمیردن یوجک نخود قدر یاپیلان حبلر درونند بر جهتی آزاجق خارجده قالمق اوزره صوقیلوب اشبو حبلر دخی اشاغیسی ککیش بوقاروسی طاروازنجه بر شیشه درونند بر طبقه کرج توزی و بر طبقه حب اوله‌رق وضع وشیشه‌نك اغزی منطار ولوله‌جی چاموریله محکم سد ومنطارك اورته‌سنده براغیله‌جق اینجه دلیکدن اینجه بر قومناستیق بوری ادخال ایدیلوب بورینك او بر اوجی دخی صو طولو بر کاسه‌نك اینچه قونیلور وبورینك آغزی صوینك سطحنه قریب برمحلده براغیلور وبوحال اوزره مذکور شیشه خفیف آتش اوزرنده تسخین ایدیلور ایسه درونده حاصل اولان هوا بوریدن طولاشه‌رق صوینك یوزینه چیقه‌رق هوای نسیمی ایله برلشه‌جکی جهتله نوره مشابه وبربرینی متعاقب بر چوق حلقه‌لر چیقمغه باشلار . بونك دها تحفلری واردر .

§

﴿ لینه ﴾ — اسوج طبیعیونی مشاهیرندندر (١٧٠٧ م و ١١١٩ ه) ده راشولد تولدده و (١٧٧٨ م و ١١٩٢ ه) تاریخنده وفات ایلدی فقیر برچوبانك اوغلی وقونده‌جی شاکردی ایدی مؤخراً درجهٔ ذکاوتی تقدیر ایدن بر قریبی واسطه‌سیله تدرس علومه مشغول اوله‌رق خصوصا فن نباتاتده اکتساب نصاب فیض وکمال ایلدی بنا برین (١٧٣٢ م) ده لاپونیا ممالکی نباتاتنی نظر تدقیقدن کچورمکه مأمور اولوب بر مدت صکره فلمنکه کیده‌رك اوراده علم طبی دخی اوکرندی بعده انکلتره وفرانسه‌یی کزه‌رك مملکتنه کاوب قرال حکیمی و (١٧٤١ م) ده اوبسال مکتبنه نباتات معلمی نصب اولندی . اوتوز یدی سنه امتداد ایدن بومأموریتی اثناده نباتاتی صنوفه تقسیم و علم نباتاته مخصوص سهل الحفظ قاعده‌لر وضع وعلم حیوانات ومعادنی اصلاح ایلمشدر .
باشلیجه تألیفاتی (اولا) اصول طبیعیه . که بونده موالید ثلثه‌نك اصول

تقسیماتنی بیان ایدر . (ثانیاً) فن نباتاتك اساسنه دائر اثری كه بو واسطه ایله علم نباتاتی تشكیل ایدن قواعدی تعریف ایلر . (ثالثاً) نباتات كتبخانه سی كه بونده نباتاته دائر اولوقتـه قدر انتشـاره چیقان آثاری تعـداد ایدر . (رابعاً) تقسیمات میوه كه بواثرنده نباتاتك انواع ومیوه سـنی تقسیم وبیان ایدر . (خامساً) فلسفهٔ نباتیه كه بونده دخی كافهٔ تألیفات وآثارینی بربرینه ربط والحاق ایلر . تألیفاتنك اكثریسی طبع اولنمشدر .

مومی الیه رطوبت هوا و سـیالهٔ الكتریقیه و حرارت و ضیا كبی بر طاقم اسبابدن ناشی دائما آچیلوب قپانمقده اولان ازهارك اشبو آچیلوب قپانشلرینی تدقیق وساعات یومیه دن قنغیسـنه مصادف اولدیغنی ضبط ایدرك (تقویم الازهار) نامنده برجدول دخی تنظیم ایتمشدر .

(جدول مذكور زوالی ساعت حسابیله شویله در)

كوندز ساعت		كیجه ساعت	
١	بقلة الیهودیه	١	اوبلیت (قرنفیل)
٢	یكی صقالی	٢	قره پید احمر
٣	بیقرید كبیر	٣	هندبا یپراقلی
٤	چادر چیچكی	٤	الیس (سله مذهب)
٥	قره پلید سقفی	٥	كیجه صفا
٦	اسقورچینا	٦	ابرة الراعی
٧	نیلوفر	٧	زغفران
٨	استلاریا	٨	فیقوید لیلی
٩	یبانی نركس	٩	نیكطانت
١٠	فیقوید پالولیتان	١٠	ارغوانی چادر چیچكی
١١	ساعت اون برخانمی	١١	سیلق (قرنفیل)
١٢	بوز چیچكی	١٢	بیوك یپراقلی قاقتوس

§

﴿ لیوادیا ﴾ — یونانستانده برشهردر كندو نامیله مسمی بر كوچك ایرماق اوزرنده اولوب آتنه نك غربندن طقسـان كیلومترووده كائن واون

بیك نفوسی حاویدر دولت علیه اداره‌سنده ایکن والی مقری ایدی وقتیله خیلی معمور اولوب یونانیلرك اختلال ومحاربه‌سی اثناده خرابه یوزطوتمشدر اسکی یونانیلر زدنده شهرتشعار تروفونیوس مغاره‌سی بوشهر جوارنده بولنور .

§

﴿ لیورپول ﴾ — انکلتره‌ده برشهرشهیردر لانقاستزك جنوبندن التمش بش لوندره‌نك شمال غربیسندن ایکی یوز سکسان کیلو متر و مسافه‌ده ومرسی نهرینك صاغ جناحی اوزرنده مبنی اوله‌رق درت یوزبیك نفوسی حاویدر ومرسی نهرندن متشکل لیمانی اولوب اطرافی استحکام ایله محاطدر بونلردن بشقه مملکتك برقسمی تحتندن مرور ایدر بیك سکز یوز مترو طولنده برتونلی ومانجستره شمندوفری وعلمی جمعیتلری ومصر آثار عتیقه‌سنه مخصوص موزه‌خانه‌لری ونباتات باغچه‌لری واردر وتجارتی واسع وصناعتی زیاده ومتنوع اولوب شکر وچوملك وانکلتره‌جه الك مشهور اولان جام وصابون فابریقه‌لری مکملدر .

اون اوچنجی عصرده لیور پول بالقجیلره مخصوص برقصبه‌جقدن عبارت اولوب (١٧٠٠ م و ١١١٢ هـ) تاریخنده بش بیك نفوسی وار ایکن (١٨٠٠ م) ده یتمش بش بیکه بالغ اولدی و (١٨٤٢ م) ده قسماً محترق اولدیسه‌ده ینه سرعتله تلافئ مافات ایلدی .

§

﴿ لیویانغ ﴾ — (٥٣٩٢ خ) ده یعنی میلادك ایکیوز ایکی سنه مقدمنده چینده خان سلاله‌سنی تشکیل ایدن ذاتك اسمی اولوب عنوانی (قااوهاآنغتی) در اشبو سلاله درت یوز یکرمی سکزسنه پایدار اوله‌رق چین ممالکنی بحر حزره‌قدر توسیع ائلشدر . مؤسس مومی الیه ارباب معارفه چوق رغبت ایدرایدی زماننده چین اهالیسنك ذهننه علوم ومعارف هوسی کیرمش وآصمه کوپریلر احداث اولنمشدر .

(ل) حرفنده اولان ممالك دولت علیه

اسم واعتباری		در قضا	درلوا	درولایت
لاپسکی	قضا		بیغا	قره سی
لادیق	قضا		اماسیه	سیواس
لازقیه	مرکز لواء		لازقیه	سوریه
لازستان	مرکز لواء		لازستان	طربزون
لاشید	مرکز لواء		لاشید	کرید
لجون	ناحیه		عکا	سوریه
لحیه	قضا		حدیده	یمن
لد (رمله)	ناحیه		قدس	قدس
لریوس	قضا		ساقز	جزایر بحرسفید
لسقویك	ناحیه	قونیچه	یانیه	یانیه
لش	قضا		اشقودره	اشقودره
لفکه	ناحیه		بروسه	خداوندکار
لمنی	مرکز لواء		لمنی	جزایر بحرسفید
لنقظه	ناحیه		سلانیك	سلانیك
لوادیه	ناحیه		سرفیجه	سرفیجه
لوك	ناحیه		بنغازی	بنغازی
لوله برغوسی	قضا		قرق کلیسا	قرق کلیسا
لومه	قضا		مناستر	مناستر
لیت	قضا		جده	حجاز
لیجه	قضا		دیاربکر	دیاربکر

حرف م

﴿ مائده ﴾ — حواریونك امر دینده قلوبنی تأمین ایچون حضرت عیسی علیه السلامه نازل اولان سفره‌در کتب تفاسیر وسائره‌ده نقل اولدیغنی اوزره بوسفره حضرت عیسی واصحابی سمایه نظر ایدرلر ایکن ایکی بلوت ارا‌سنده اینوب اوکلرینه قوندی عیسی علیه السلام دعادن صکره اوزرندن اورتوسنی آچدقده درونده پولسز وقیلچقسز یاغی طاملر پشمش بالق ظهور ایدوب اشبو بالغك باشی اوجنده طوز وقویروغی طرفنده سرکه واطرافنده پراصه‌دن ماعدا جمله سبزوات وار ایدی بوندن بشقه بش عدد بوفقه اکمکی دخی اولوب برینك اوزرنده زیتون ایکنجیده بال اوچنجیده یاغ دردنجیده پیاز بشنجینك اوزرنده پاصدیرمه موجود ایدی حواریوندن شمعون دیدی‌که (یاروح الله بونلر دنیا طعامندنمی یا آخرت طعامندنمیدر) عیسی علیه السلام (هیچ برندن دکلدر بلکه الله تعالی بونلری قدرتیله اختراع ایتمشدر استدیککزی ییك والهه شکر ایدك‌که ازدیاد نعمتی موجبدر) بیوردی انلر تکرار (یاروح الله بو علامتدن بشقه بزه بر نشان دها کوسترمکزی ایسترز) دیدکلرنده حضرت عیسی سفره‌ده اولان بالغه باذن الله تعالی دیریل دیمکله فی الحال بالق حرکته کلوب بعده ینه اولکی کبی اول دیدکده بریان اولدی بوسفره کون آشوری قرق کره نازل اولوب اندن هرکس تناول طعام ایدرلر ایدی وزوال وقتنده اوکلرندن اوچوب باقه قالورلر ایدی بیك اوچ یوز کیمسه‌نك مذکور سفره‌دن اکل ایلدکلری

حالده درونده کی طعامه قطعاً نقصان کلمامشدر اکل ایدنلرك فقراسی غنی ومریض وعلیللری شفایاب اولورلرایدی بعده عیسی علیه السلامه (بنم مائده‌می فقرایه ویر اغنیایه ویرمه) وحی جلیلی وارد اولمغله بو حکمدن منفعل اولان کیمسه‌لر مائده‌یی سحره حمل ایلدکلرندن سکسان اوچ کیمسه خنزیر صورتنه مسخ واوچ کون صکره جمله‌سی هلاك اولدیلر .

§

﴿ مائدهٔ سلیمانی ﴾ — اسپانیاقرالنك پای تختی اولان طلیطله شهرینی (۷۱۱ م و ۹۳ هـ) تاریخنده قبضهٔ تسخیره کچورن عساکر اسلامیه‌نك اولوقت اغتنام ایتدکلری زمرددن مصنوع التمش ایاقلی برسفره‌نك اسمیدر موسی بن نصیر ایله طارق اشبو مائده ماده‌سندن طولایی شامه جلب ومحاکمه اولنمش ونهایت طارق حقلی چیقوب موسانك سبب عزلی اولمشیدی . اول وقتکی روایته کوره اشبو مائده حضرت سلیماندن قالمه بر اثر نادیده ایمش .

§

﴿ ماوون ﴾ — (۴۰۱۵ خ) تاریخنده یعنی میلادك بیك بشیوز یتمش طقوز سنه مقدمنده لیدیا حکومتنی تشکیل ایدن ذاتدر بونك اوغلی آسیاد دخی حکومت مذکوره‌یه (آتیس) نامنی ویرمشیدی . (ماوون) زماننده لیدیاده برقحط ظهوری مناسبتیله تبعه‌سنك اکثریسنی طرد ایلدیکندن اهالیٔ مطروده دخی تدریجاً اطه‌لره وافریقا وایتالیایه طاغلمشلردر .

§

﴿ ماتم ﴾ — سوکیلی برشخصك فقدانیله یورکده براقدیغی اثر حزن وکدرك صورت اظهاری اولوب بوده زمان ومحله نظراً مختلفدر اسرائیلیلر اقربا ویا دوستلرینك وفاتنده البسه‌لرینی ییرته‌رق وباشلرینه کل ویا طپراق سربه‌رك واذای نفس ایچون چپلاق تنلری اوزرینه سرت قوشاق قوشانه‌رق وناله‌فریاد ایدرك کیدرلر ویرلره یاتوب کوکسلرینی دوکرلر وصقال وصاچلرینی یولارلر وبوماتمی یدی کوندن یتمش کونه قدر سوردیررلرایدی مصرلیلر یهودیلرك عین ماتملرینی اجرادن فضله بتون قاشلرینی تراش ایلرلر واجرتله متعدد (نوحه‌کر) لر طوتوب جنازه‌نك اوکی صره نالان وکریان

ومیتك برطاقم اوصافنی ذکر ایله حقنده ثنا خوان اولورلر ایدی بونوحه کرلرك ایچنده اوچ بش بیك غروش اجرتلیلری دخی بولنور ایدی ·

(بردفعه مصر خاندانندن برکیمسه وفات ایتمکله برمعتاد اجرای مراسم فریاد ایچون الك مشهور برنوحه‌کره آدم کوندرلدکده « بن بوکون صنعتمی لایقیله اجرایه مقتدر دکلم بنابرین کیدوبده شهرتمی ضایع ایتمك استمم زیرا بوکون زوجه‌م وفات ایتمشدر بو مسرت ارەسنده لایقیله ماتم اجرا ایتمك قابل اوله‌مز » جوابنی ویرر)

یونانلیلرده ارککلر صاچلرینی اوزادیرلر وقادینلر ایسه بالعکس صاچلرینی تراش ایدرلر ایدی رومالیلرك ماتمی اون‌آی ممتد اولوب بواثناده شیون وماتم اصحابی شنلکلر ویوم مخصوصلر واویونلردن امتناع ایدرلر وصقال وبیقلرینی برهیئت غیر منتظمه‌ده براغیرلر ایدی قرون وسطاده علامت ماتم اولمق‌اوزره قادین‌وارکك کورکسز کزرلر وصرتلری‌اوزرینه‌ایندیرلمش برنوع تاقیه کیرلر وبیوك ماتملرده اوچ آی یوکدن معمول البسه کیوب ماتمك نصفی اولان بربچق‌آی ظرفنده رنکنی سیاهه ودیکر نصفی‌اولان بربچق آینده‌بیاضه تحویل ایدرلر ایدی · الیوم فرانسه‌ده ماتملرك مدت معینه‌سی برزوجك وفاتنده برسنه التی هفته وپدر ووالده وزوجه‌نك فقداننده التی‌آی و برجدك وفاتنده درت بچق آی وهمشیره وبرادر ایچون ایکی ماه وعموجه وتیزه ایچون اوچ هفته وعموجه زاده‌ایچون اون‌بش کوندر · حکمداردائره‌سنده مدت ماتم ارادهٔ حکمداری ایله تعیین ایدیلور وبیوك ماتم ایکی ماهدن التی‌ماهه وکوچك ماتم اوچ کوندن یکرمی برکونه قدر تمدید اولنور · بالجمله آوروپا وآمریقاده ماتملرده اکثریا اولنان رنك سیاه ایسه‌ده ماتملرك ایلك زمانلرندن صکره سیاه یرینه پارلاق رنکلر کیلمسی مجازدر · مصرده ماتم اثوابلرینك رنکی صاری وممالك زنجیه‌ده کل رنکی وچینده وژاپونیاده بیاض ایمش ·

§

﴿ ماتم کربلا ﴾ — عید غدیر کلمه‌سنه نظر بیوریله ·

§

﴿ مأجوج ﴾ — ماغونك ياخود مانجونك معربى اولمق كرك كلەلرینه مراجعت بیوریله .

§

﴿ ماد ﴾ — یافث بن نوحك دردنجى اوغلیدر آوان تفرقده منسوباتیله ایرانك جانب شمالیسنه كیدوب خراسان الكاسنى مقر اتخاذ ایتمشیدى ماد دیلم وامثالى قبائل بونسلدندر .

§

﴿ ماداره ﴾ یاخود (مادەرا) — شمنى داخلنده برجسیم قریەنك وپورتكیز مستملكاتندن افریقایه منسوب برطاقم اطەلرك نام مشتركیدر قریۀ مزبوره وقتیله منابع لحشیاتدن برموقع مشهور اولدیغى جهتله شمنى یه كیدنلره (مادارەیه واردكمى) دیو طاقیلورلر ایدى . تركیبى دخى واردر .

§

﴿ ماداغشقار ﴾ — بحر محیط هندیدەواقع جزائردن برى والڭ جسیمى اولوب افریقاى شرقیدن التیوز كیلومترو عرضنده اولان و موزامبیق قنالى دنیلان بوغاز ایله فصل وتفریق اولنمشدر الان بش ملیون نفوسى واوچبیك متردن درتبیك مترویه قدر مرتفع طاغلرى حاویدر هواسى حار وسواحلنكى مهلكدر طپراغى منبت ایسەده اهالیسى اصول زراعتى بولیله بیلدكلرندن منافعى استحصال اولنەمامقده وكثرت اوزره بولنان باقر وقورشون وقلاى وتیمور و جیوه معدنلرندن یالكز تیمور معدنى ایشلدلمكدەدر . جزیرۀ مزبوره (١٥٠٤ م و ٩١٠ ھ) تاریخنده پورتكیزلو قپودان (لورانژو) طرفندن كشف اولنمسیله فرانسەنك مطمح نظرى اولەرق اون التنجى عصر میلادیده دردنجى هانرى نام فرانسه قرالى جزیرەنك (تنلتنك) و (تاماتاو) و (قووالپوانت) كبى باشلیجه مواقعنى اله كچوردى و (درفین) موقعنده برقلعه دخى تأسیس ایلدیسەده (١٨٣١ م و ١٢٤٧ ھ) تاریخندەانكلیزلرك تحریكیله (اوواس) نام عشیرتك واقع اولان هجومى اوزرینه مواقع مزبوره فرانسزلرك یدندن چیقدى ومؤخراً دخى (راداما) نام رئیسك اثر رویت

ودرایتی اوله‌رق حکومات متفرقه برلشدیرلمکله بر حکومت جسیمه ومستقله عدادینه داخل اولدی . (حکومت) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مادراس ﴾ — هندستانده برشهردر بوشهر مادراس ایالتنك مرکزی اولوب قورومندیل ساحلی اوزرنده واقع وپوندشیرك شمالندن یوز اوچ وقالکوته‌نك جنوب غربیسندن بیك التی یوز اوتوز کیلو مترووده و بیاض وسیاه قصبه‌لریله برابر بشیوز بیك نفوسی جامعدر . اطرافنده بولنان اراضی غایت قوراق اولدیغندن قابل زراعت دکل ایسه‌ده نباتات باغچه‌لری وصناعتی وباخصوص اقمشهٔ قطنیه‌سی رواجلیدر تجارتی واسع اولوب اینجو صدف چوید خام پموق توتون اخراج ایدر ومتعدد غزته‌لر چیقار . جوامع وکلیسا وپتخانه ورصدخانه‌سی مکملدر . مادراس وقتیله هند حکومتلرندن بری اولان (قارناتیق) لك مقری ایدی صکره‌یعنی (١٦٣٩م و١٠٤٩ھ) ده انکلیزلره کچدی که الیوم انکلیزلرك هندجه برنجی مستملکاتی عداولنور .

§

﴿ مادرید ﴾ — اسپانیا دولتنك مقری ویکی قستل ومادرید ایالتنك کرسیٔ اداره‌سیدر درت یوز التمش بش بیك نفوسی جامع اولوب اطرافی اون بش قپولی برسوایله محاطدر سوقاقلری کنیش ومنتظم ایسه‌ده قالدیرملری بوزوقدر . موزه‌خانه‌سی ترسانه‌سی ضربخانه‌سی متعدد شمندوفرلری فنون آقادمیسی صنایع نفیسه آقادمیسی یدی کتبخانه‌سی بر رصدخانه‌سی نباتات باغچه‌لری مکاتب متنوعه‌سی فابریقه‌لری مطبعه‌لری واردر و تجارتی وسط حالده‌در .

مادرید رومالیلر زماننده برقریه‌دن عبارت اولدیغی حالده اهل اسلام ضبط وتحکیم ایدوب (مجریط) نامنی ویرمشلر وصکره اسپانیولر تحریف ایلمشلردر . (١٠٨٣ م و ٤٧٦ ھ) ده التنجی الفونس طرفندن اخذ واسترداد و (١٥٦٠ م و ٩٦٨ ھ) ده (طولید)ه بدل بتون اسپانیانك مقر حکومتی اتخاذ اولندی . (١٨٠٩ م و ١٢٢٤ ھ) تاریخنده فرانسزلر بورایه کیروب برسنه صکره ینه تخلیه ایلمشلر ایدی . بوراسی اندلس

دولت اسلامیه‌سی النده ایکن حکمای اسلامیه‌دن امام الریاضیین ابومحمد مسلمه‌کبی مشهور ذاتلر یتشدیردی .

§

﴿ مأرب ﴾ — یمنده وقتیله مشهور شمدی مفقود برشهردر . بونی علی روایة (سباء بن یشجب) بنا ومقر حکومت اتخاذ ایدوب اوست طرفنده ایکی طاغ اراسندن کلان (سیل عرم) ك تهلکه‌سنی دفع ایچون دخی برطاغدن برطاغه زفت ایله ملصوق عظیم طاشلرله سد یاپدیردی . دیکر روایته کوره سد مذکورك تملرینی مومی الیه آتدیروب اخلافی معرفتیله تدریجاً اکمال اولندی . بعضیلری دخی اخلافندن یعنی ملوك حمیریه‌دن (بلقیس) نام خاتون یاخود (لقمان بن عادیا) یاپدیردی دیرلر .

مأربك حوالیسی فوق‌الغایه منبت وبساتین ومزارعی معمور ومیوه‌سی مبذول ومشهور ایدی . اهالی بونلرك شکرینی ادا ایتمدکلرندن حکمداران مومی الیهمدن (عمر ومزیقیا) زماننده سد مذکور ییقیلوب مملکت واهالی وحیوانات ومزارع کاملا صو التنده تلف اولدی .

بوراسی بعضاً اهلنك اسمیله یعنی (سبأ) نامیله دخی یاد اولنور یوخسه سباء بشقه ومأرب بشقه‌دکلدر .

شمدی بونام (مأرب) صنعانك جهت شرقیسنده وقرق‌ساعت بعدنده برسنجاقلق اراضی‌یه ویرلشدرکه اهالی (بلاد مأرب) دیرلر . ایچنده‌کی جبل ملحده اولان طوز معدنندن بللورکبی اعلا طوز چیقار لکن اورالری هنوز دولت علیه اداره‌سنه کچمدی .

§

﴿ مارتابان ﴾ — هندستانده برمان حکومتی داخلنده جاری (سالوئین) نهری منصبندن اللی درت کیلومترو مسافه‌ده و پغونام شهرك یوزقرق اوج فرسخ اعشاری شرق جنوبیسنده قدیماً معمور وشمدیکی حالده یالکز التی بیك نفوسی حاوی برشهردر .

سیام وبرمان ممالکیله مارتابان کورفزی بیننده اولان مارتابان اراضیسی وقتیله مستقل برحکومته منسوب ایکن (١٧٤٥ م و ١١٥٨ ﻫ) تاریخنده

برمانیلرك زیر حكمنه و (١٨٥٢ م) ده دخی قسم اعظمی انكلیزلرك ید
ضبطنه چكمشدر . الآن برمانیلرك حاكم اولدقلری قسمك مركز اداره‌سی
مذكور (مارتابان) شهری اولوب انكلیزلرك ضبطنده اولان قسمك مركزی
دخی (آمهرستوو) شهر مشهوریدر اقسام مزبوره‌نك شرق وشمال جهتلری
طاغلق وهواسی جید وترابی محصولدار وایپك و یوق منسوجاتی
مشهوردر . وقتیله اغنیا خانه‌لرنده قوزی طوله‌سی قونان وشمدی اسكی
معدن نامیله انتقه حكمنده بولنان بیوك مرتبانی طبقلر هب اورانك معمولاتندن
ایدی .

§

﴿ ماردین ﴾ — آسیای عثمانیده دیار بكرك سكسان بر فرسخ اعشاری
جنوب شرقیسنده اسكی بر قلعه ایله برمدرسه وبرقاچ جامع وكلیسایی ویكرمی
یدی بیك نفوسی شامل وجزره‌یه حاكم وپك قدیم ومهم برشهردر (١٣٠٠ م
و ٧٠٠ ه) تاریخندن یعنی تاتارلرك هجوم واستیلاسندن اول كركی كبی معمور
بر شهر ایدی .

§

﴿ مارس ﴾ — اساطیر یونانیه‌دن محاسبه الهی وژوپیتر یاخود ژونونك
اوغلیدر سناتورده باشدن ایاغه مسلح وشدت وجرأت نشانه‌سی اولمق اوزره
ایاغنك آلتنده برخروس مرتسم اوله‌رق تصویر اولنور ایدی (تراكیا) اولو
ایله (روما) اولرك معبود اتخاذ ایتدكاری اشبومارسی روماناولر روملوزك
اوغلی ظن واعتقاد ایتدكلرندن سنه‌نك ایلك كونیله هفته‌نك ایلك كونی
(مارسا) دیو توسیم ایتمشلردركه (مارت) انك غلطی اوله‌رق حالا برنجی
شهر رومی‌یه اطلاق اولنمقده‌در .

§

﴿ مارسلیا ﴾ — فرانسه‌نك (بوش دو رون) ایالتنك مقر
اداره‌سی اولوب آق دكز ساحلی اوزرنده وپارسك سكز بیك یكرمی كیلومترو
جنوب شرقیسنده ایكیوز التمش بیك نفوسی شامل برشهر جسیم ومعموردر
فرانسه فرق عسكریه‌سندن برینك موقعی اولدیغی كبی تجارت وصنایع
وطب مكتبلرینی وبرچوق جمعیت علمیه‌یی حاوی وكثرت ادخالات واخراجات

ایله مشهور ویك ایکیوز کمی استیعاب ایده‌جك صورتده واسع بر لیمانی حائزدر . شهر مزبور (٤٩٩٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك التیوز سنه مقدمنده برچوق قراسیله برابر تأسیس اولندیغنده بیله حائز اهمیت اولدیغندن اهالیسی تجارت خصوصنده (قارتاج) و (فنیکه) اهالیسیله رقابت ایدرلر ایدی مارسلیالیلر (١٥٣ م) تاریخنده روماللولرله اتفاق ایدرك روماللولره غول ممالکنك قپوسنی آچلریله بیوك ایش کوردیلر وروماللولرك تعرضندن قورتلدیلر .

شهر مزبوره خرستیانلق اوچنجی عصرده داخل اولمش ویدنجی عصرده عربلر طرفندن ضبط اولنمشدر .

§

﴿ مارغراف ﴾ — آندره سیچموند دخی دنیلور . المانیا مشاهیر کیمیا کراننددر (١٧٠٩ م و ١١٢١ هـ) تاریخنده تولد و ١٧٨٢ ده وفات ایلدی . بوذات برلین آقادیمیسنده اعضا وحکمت طبیعیه شعبه‌سنك رئیسی وپارس انجمن دانشنده اعضای فخری اولمشدر پانجاردن شکر استحصالی وموادعضویه تحلیلنده مایع استعمالی ابتدا کشف ایدن وخرده‌بینی تدقیقات فنیه‌یه تطبیق ایلیان بودر .

§

﴿ ماروق ﴾ — فاس ولایتنك آوروپالیلرجه نام دیکریدر مرا کشدن غلط ظن اولنور (فاس) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مارونی ﴾ — سوریه اهالئ خرستیانیه‌سنك برقسمی وبوقسمك نامیدر مارونیلر شمالاً نصیری وجنوباً دروز طاغلری اراسنده وجبل لبنان وطرابلس شامده ساکندرلر وایکیوز التمش بیك نفوسدن عبارت اولدقلری حالده برصورت ممتازه‌ده اداره اولنمقده‌درلر عربلرك ایلك استیلاسی زماننده یوسف نامنده برلك تبعه‌سیله برابر جبله التجا ایتمش وکندولرینه برابرلرنده و(مارون) نامنده اولان بر باباس خرستیانلغی تعلیم ایلمش اولمغله مذکور پاپاسك نامنه ویاخود قدیماً موجود ومؤخراً مندرس ونابود اولان (مارونیا) نام شهره نسبت اولنه‌رق تبعهٔ مزبوره‌یه مارونی نامی ویرلمش اولدیغی مرویدر

مارونیلر الآن مذهباً روما کلیساسی طائفه‌ده و مکتبلرنده برچوق زکی کیمسه‌لر یتشدیرمکده‌درلر مع مافیه برابر برموقعـده یشامقده اولدقلری دروزیلرله نزاع چیقارمقدن خالی اولمزلر نته‌کیم (١٨٦٠ م و ١٢٧٧ هـ) تاریخنده چیقاردقلری نزاعده اوروپانك مداخله‌یه قیامی بیله واقع اولدی . مرقوم پاپاس مذهب مذکوری ابتـدا (٧٨٠ م و ١٦٤ هـ) تاریخنـده ایتالیـاده نشر ایدوب پاپا طرفنـدن آفروز ایدلدیکنه بنـاء سوریه‌یه صـاوشمش ایدی . بو مذهب (٤٤٩ م) تاریخنده افسده تشکل ایدن جمعیت رهبانیه معرفتیله تدقیق اولنان (اوتیشست) مذهبی شعباتنـدندر که صکره قبط و یعقوبی فرقه‌لرینه آیرلمش وجهله سنه بردن (مونوفیزیت) دینلمشدر .

§

﴿ ماریاندینی ﴾ — سقاریه نهری حوالیسـنده مسکون بر صنف اهالینك قـدیماً معروف اولـدیغی نامدر که دهـا اول بونلره (بریس) نامی ویریلور ایدی .

§

﴿ ماریوس ﴾ — روماجنراللری ایچنده حکومت عوام طرفدارلغیله معروف برذاتدر (٥٤٩٣ خ) تاریخنده یعنی میلادك یوز برسنه مقدمنده روما ممالکنه یوریش ایدن سیمبر و طوتون طائفهٔ وحشیه‌سـنك خدنك مهاجماتنه دلیرانه کوکس و یره‌رك ثابتقدم مرکز ثبات اولمش و بو وسـایه‌ده افس وورسل محاربات عظیمه‌سی قزانه‌رق طوائف مرقومه‌یی مغلوبیت بینهایه‌یه دوچار ایلمشدر .

§

﴿ مازندران ﴾ — عجمستانك شمالی بر ولایتیدر بحر حزز ساحلنجه ممتد اولوب عراق عجمك شمالنده و کیلان ولایتنك شرقنده واقع ویدی‌یوز بیك نفوسی جامعدر بلاد مشهوره‌سی (استرآباد) و (بالفروش) شهرلرندن عبارت اولوب اراضیسی طـاغلق و بعض جبالنك زروه‌لری قارایله مستور و اقلیمی حار و رطوبتلی و اهـالیسی سلحشورلقده مشهوردر لکن مهمان‌نوازلق و غریب دوستلق کبی شیلر بیلمزلر . مازندران غزنویلر ایله

سلجوقیلرك ایران علیهنه آچدقلری محاربانك اکثر یسنه میدان ظهور اولمشیدی .

§

﴿ ماسقاره ﴾ — جزایرده (اوران) دنیلان (وهران) ولایتنده ساحلی بر شهر مستحکمدر و نام صحیحی (مسخاره) در بر قاچ جامع شریفی وبورنوس وقلیچ دستگاهلری واردر ویدی بیك قدر نفوسی حاویدر شهر مزبور وملحقاتنی فرانسزلر (١٨٣٥ م و ١٢٥١ ه) تاریخنده امیری شیخ عبدالقادردن حرباً ضبط ایدرك ایکی سنه صکره (تافنا) معاهدهسی موجبنجه شیخ مومی الیهه ترك ایلدیلر سهده بو ترك اهالی یی بر دن بره اورکوتمامك ایچون برزمین اولدیغندن درت سنه صکره یعنی (١٨٤١ م و ١٢٥٧ ه) تاریخنده تکرار آلدیلر وشیخ مومی الیهی بش التی سنه فرانسهده حبس ایدوب اندن صکره موافقتیله ممالك دولت علیهیه کوندردیلر (عبدالقادر) کلمهسنه نظر بیوریله .

§

﴿ ماصون ﴾ یاخود (فرماصون) — انکلتره وفرانسه والمانیا وسائر ممالکده منتشر برجمعیت خفیهدر بونلرك وظیفهسی خیرخواهلق واخلاق عمومیهجه حسن اتحاده خدمت وابنای جنسنه معاونت ایمش . برکسه ماصونلرك جمعیتنه داخل اولمق استدیکی زمان سیاحت تعبیر اولنان بعض تجربهلر اجرا اولنور واسرارلرینی افشا اتمیهجکنه یمین ایتدیریلور وبعدالقبول بربرلرینی طانیمق ایچون مرتب اولان اشارات تعریف وبعض اسرارلری تلقین ایدیلور ایمش . ماصونلرك بیوجك مملکتلرده لوجهلری ودیشلیجه آدملردن رئیسلری واردر ومنقسم اولدقلری اوتوز اوچ مراتبدن اوتوزی مبتدی نامیله برنجی واوچی ملازم ورفیق ومعلمناملریله منتهی اعتبار اولنور والك یوکسك درجهده واقف اسرار اولنلرك تحت ریاستنده بیوك شرق مجلسی نامیله برمجلسلری وهرسنه انقلاب صیفی وشتائیده ایکی شنلکاری اولور فرانسز ماصونلرینك الك بیوك شرق مجلسلری پارس ایچنده در . پولتیقهسنی ترویجه ماصونلغی مداراتخاذایدن اوچنجی ناپلیون زماننده ماصونلق کرکی کبی شهرت بولمشایدی .

ماصونلغك ابتـداى ظهورى يكده معـلوم اولهميوب بعضيلرى مصردن
ياخود يونانسـتاندن چيقدى و بعضيلرى حضرت سليمان عليه السلام
زمانـنده وقدس شريف معبدينك تأسـيسى صره‌ده (تير) يعنى (صور)
ملكى حيرام معرفتيله اختراع اولندى ديديلر واخيراً برچوق كمسه‌لر دخى
سكزنجى عصر ميلاديده معابد ومكاتب انشاسى امتيازاتنه نائليتله تشـكل
ايدوب مؤخراً بينلرنده معهود برخصوصك ترويجنه چاليشان هيئت معماريه
اتحادندن النمش وفقط كيده‌رك مقصد دكيشـوب (ديدكارى كبى ايســه)
وقتيله اناطوليده ظهورايدن اخيلر مسـلكنه كيرمشدر ديديلر · نشـان
واعتمادنامه‌لرنده پركار وكونيه كبى الات معماريه مرتسم اولديغنه باقيلو ايسه
ذكراولنان هيئت معماريه‌دن اله برشى اولديغى مأمولدر · هرنه‌حال ايسه
بركمسه مصونلغك پك ايلروسنه وارديغى حالده اوكنه برشمس پرسـتلك
چيقه‌جغى ظن اولنور (اخيلر) كلمه‌سنه دخى نظر بيوريله ·

§

﴿ ماغوغ ﴾ ويا (ماغوس) — يافث بن نوحك اوچنجى اوغليـدر
ماغوغ دخى دينور حين تفرقده منسوباتيله تاتارستان طرفنه كيتمكله تاتارستان
سندچين خطاى چاپون اهاليسـنك و (٥٤٣٢ خ) تاريخنده يعنى ميلادك
يوزالتمش سـنه مقدمنده چيندن مطرود (ديوش) نام ترك قبيله‌سـنك اصلى
اولمشدر · (مأجوج) كلمه‌سـنك ماغوغدن معرب اولمسى ظن اولينور
ايسه‌ده (مانجور) دن مغرب اولمسى دخى خاطره كلور ·

§

﴿ ماقسيملين ﴾ — المانيـا ايمپراطورلرندن برى وبونامده اولان
حكمدارلرك برنجيسـيدر وايمپراطور اوچنجى فردريقك اوغليدر ·
(١٤٥٩ م) ده وجوده كلوب (١٤٨٤ م و٨٨٩ هـ) تاريخنـده پدرى
مقـامنه جلوس ايلدى · جلوسـندن مقدم شارل تمورك قزى وارثهٔ تخت
اولان مارى دو بورغونى ايله ازدواج ايلديكـنه بنـاءً وراثت دعواسى
ايدن اون برنجى لويى ايله پك چوق محـاربه‌لر ايتدى · مشـاراليه غايت

مقدم اولوب حتى محارباتده بیله ملکنك اصلاح احوالی دوشوندیکی تحقیق اولنمشدر ٠

§

﴿ ماقسیملین ﴾ — المانیا ایمپراطورلرندن بری و بو نامده اولان حکمدارلرك ایکنجیسیدر وایمپراطور برنجی فردیناندك اوغلیدر ١٥٢٧ ده وجوده کلوب (١٥٦٤ م و ٩٧٢ ه) تاریخنده پدری مقامنه جلوس ایلدی ٠ ترانسلوانیا یعنی اردل بکی شیرسموند وسلطان سلیمان وسلطان سلیم ثانی حضراتیله ایچه محاربه‌سی واردر ٠ مشارالیه صلح ومعارفی سور واعمار ملك ایدر برذات ایدی ٠

§

﴿ ماکیدونیا ﴾ — تسالیانك شمال وتراسك غرب وایلیریانك شرق طرفنده واردار نهری بویجه واقع اولان اراضیدن عبارت بر قطعه‌در تراسلولر ایله یونانلولردن عبارت اولان اهالیسی مقدم بدوی ایکن فلیب نام قرالك زمان سلطنتنده طریق تمدنه قدم باصمشلردر ٠

ماکیدونیا (٥١٠٢ خ) تاریخنده یعنی میلادك درت یوز طقسان ایکی سنه مقدمنده فرس حکمداری دارانك ید استیلاسنه دوچار اولمغله اهالیسی بالضروره عجملرك داخل دائرهٔ اتفاقی اولدیلر ایسه‌ده اون اوچ سنه صکره واقع اولان (پلاته) محاربه‌سی ختامنده ثمری ینه یونانلولره دویردیلر ومؤخراً جالس سریر حکمرانی اولان ایکنجی فلیب حال فترتی اسایشه تحویل وغیب ایدیلان ممالکی استرداد ویونانستانی کاملاً ماکیدونیایه الحاق ایدرك عجم اوزرینه اسباب سفر تدارکیله مشغول اولدیغی صره‌ده مقتولاً وفاتی وقوعبولمغله اسکندر رومی باباسنك قوردیغی عجم سفری پلانی اجرا ومتعاقباً تکمیل اسیایی استیلا ایلدی ٠ (اسکندر کلمه‌سنه نظر بیوریله) مؤخراً اسکندر دخی وفات ایتدیکنده ممالکی متغلبه بیننده تقسیم اولنمسیله ماکیدونیا دخی روماللولرك استیلاسنه قدر بر متغلبك زیر حکمنده قالدی و دها صکره (٥٤٤٦ خ) تاریخنده یعنی میلادك یوز قرق سکز سنه مقدمنده روماللولر استیلا ایتمکله بر ولایت تشکیل اولندی وروما ممالکنك

انقسامنده دخی شرق ايمپراطورلغی ونهایت اون بشنجی عصر میلادیده عثمانلو اداره‌سنه کچدی . (سلانیك) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ مالابار ﴾ — هندستانده غانژ نهری فمی یقیننده بدأ ایله جنوبه طوغری ممتد اولان ساحل غربینك اسمی اولوب ایکی ملیون قدر نفوسی ویوز یکرمی میل اعشاری قدر ممتد اراضی‌یی شاملدر .

اوته‌دنبرو مشهور اولان معدنلرندن شمدی یالکز تیمور معدنی ایشلدلمکده‌در . بوراسنی (١٤٩٨ م و ٩٠٤ هـ) تاریخنده پورتکیزلر استیلا ایلدیسه‌ده طاغلرده ساکن اهالیسی انقیاد ایتمامش ایدی صکره یعنی (١٧٧٤ م ١١٧٨ هـ) تاریخنده حیدر علی نام امیر تحت انقیاده الوب دها صکره انکلیزلرك ید ضبطنه کچدی . انکلیزلر قطعهٔ مزبوره‌دن زوجی وفات ایدن‌قادینلرك زوجلرینك نعشی اوزرنده کندولرینی یاقق عادت مکروهه‌سنی قالدیره‌بیلمشلردر .

§

﴿ مالاقوف ﴾ — قریمده سیواستپول شهرینی مدافعه ایدن قلاعك الك جسیم ورصینیدر (١٨٥٥ م و ١٢٧٢ هـ) تاریخنده فرانسه جنرالی (پلیسیه) طرفندن سوق اولنان هجوم قولی طرفندن ضبط اولنمسی بتون شهرك بالاستیمان تسلیمنه سبب اولدی وجنرال مرقومك رتبه‌سی مارشاللغه ترفیع و (دوق دو مالاقوف) نامیله تلقیب ایدلدی .

§

﴿ مالاقه ﴾ — هندستانده غانژك اوته‌سنده برشهردر . مالاقه ایالتنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب کندو نامنه اولان شبه جزیره‌نك منتهای جنوبیسنده واقع وچینلی ومالنیز وآوروپالی اولمق اوزره اوتوز بیك نفوسی جامعدر و برکوزل لیمانی واردر . بوراسی (١٢٥٢ م و ٦٥٠ هـ) ده مالنیزلر طرفندن تأسیس اولنمشدی .

﴿ مالاقه شبه جزیره‌سی ﴾ — هندده غانژ نهرینك اوته‌سنده و بنکاله وچین دکزلری بیننده بیك یوز طقسان کیلومترو طول ویوز طقسان کیلومترو عرض اتساعنده بر قطعه اولوب (تناسیریم) دیلی ایله بره

التصاق ایدر ونفوس موجوده‌سی اوچ یوز یتمش بش بیکه بالغ اولور ۰ طاغلری چوق هواسی صیجاق ووخیم وزراعتی تدنیده‌در ۰ صاری صبر و صندال وامثالی نباتات والماس وسائر احجـار ثمینه‌سی والتون قلای تیمور معدنلری واردر ۰ اشـبو شبه جزیره همـان بالکلیه سـیام قرالیتنه تابع صایلور ۰

§

﴿ مالدیو ﴾ — هندسـتان غر بیده وقومور برونی آچیقلرنده بربرینه قریب برقاچ یوز اطه‌نك نام عمومیسیدر بواطه‌لرك انجق اللی قدری مسکون وقصوری خالی عن العمران والسکون اولوب کافه‌سی مخوف ومدهش قیالر ایله احاطه اولنمشدر اهالی اسلام وبرحاکمك زیر اداره‌سنده اوله‌رق هند وچین طرفلریله اخذ واعطا ایدرلر ۰

§

﴿ مالطه ﴾ — آق دکزده انکلتره‌یه تابع ویوز اوتوز بیك نفوسی جامع براطه‌در اکثر اراضیسی قیـالق وزراعته غیر صالح ایسـه‌ده اهالیسی سجلیادن طپراق طاشـییوب اینجه ترلا تدارك ایتدیلر بوراسی مقدما مالطه شـوالیه‌لری نامیله مشهور (سن ژان) لرك قرارکاهی ایکن (۱۸۰۰م و ۱۲۱۵ ھ) تاریخنده انکلیزلره چکمشدر ۰

§

﴿ مالك ﴾ بن انس — ائمهٔ مذاهب اربعـه‌نك ایکنجیسی اولان امام مالك حضرتلریدر ولادتلری (۷۱۳ م و ۹۵ ھ) تاریخنـده مدینهٔ منوره ده ووفاتلری (۷۹۵ م و ۱۷۹ ھ یاخود ۱۷٤) تاریخنده اولوب (بقیع) نام محلده مدفن آرای احترامدرلر ۰

علومی زهری ویحیی بن سعید ونافع وهشام بن عروه وزید بن اسلم وربیعه ابن ابی عبدالرحمن وسائر ذواتدن اخذ واستماع ایدوب امام شافعی ومحمد بن ابراهیم بن دینار وابوهاشم وعبدالعزیز بن ابی حازم ومعز بن عیسی ویحیی بن یحیی وعبـدالله بن مسلمه وعبدالله بن وهب کبی ذاتلر دخی کندولرندن مستفید اولمشلردر ۰ تعلیم علم شریفده فرط اعتنا واحتراملری اولوب حتی نقل حدیثه مباشرت مراد ایلدکلرنده تجدید وضوء وتسریح لحیه واستعمال

یرلرینی ضبط واوتوز ایکی‌سنه خاقان ایله مشترکاً اجرای حکومت ایلدکاری حالده (١٦٤١ م و ١٠٥١ ﻫ) تاریخنه قدر وقوعبولان اختلالاردن بالاستفاده قصور ممالکی دخی زیر تسخیره الەرق تاریخ مذکورده نائل استقلال اولدیلر ورئیس اختلال (لیچونغ) ی پکینده تخت چینه اجلاس ایتدیلر ٠ وقتیله چینلولر چین دیارینی مانجوریا جهتندن محافظه ایچون سد بنا ایتمشلر ایدی ٠ مأجوج لفظی اشبو مانچودن معرب اولمق کرکدر ٠ (چین) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله ٠

§

﴿ مانغانه ﴾ — اسپانیاده (خوئلوا) ایالتنده چیقار برنوع معدندر قولرا ووبا وقتلرنده اوطه ایچنده حفظی هوایی اصلاح ایله بقای صحته مدار اولور ایمش ٠

§

﴿ مانومترو ﴾ — اجسام هوائیه‌نك الاستیقیه‌سنی استعلام ایچون یاپلمش برآلتدر بوآلتك برقاچ نوعی اولوب اکثریا واپور قزغانلرنده وغاز فابریقه‌لرنده‌کی غاز خزینه‌لرنده وتیمور اوجاقلرنده قوللانیلور ٠ انواع مذکوردن بریسی ایکی طرفی اچیق و برقولی دوز ودیکر قولی نصفندن یوقارو خزینه‌لی واکری شیشه بوریدن عبارت اولوب درونلرینه قونه‌جق اولان جیوه مساوی ارتفاعده طوردیغی حالده خزینه‌لی واکری قولی بر واپور یاخود غاز قزغانینه صوقیلور اکر قزغانك دروننده اولان بخارك وغازك قوهٔ الاستیقیه‌سی هوای نسیمنك قوهٔ الاستیقیه‌سنه مساوی ایسه کیروده‌کی قول دروننده اولان جیوه اصلا حرکت ایتمیوب لکن زیاده اولدیغی حالده صعوده باشلار وجیوه بووجهله یکرمی درت پرمغه‌قدر صعود ایدر ایسه قزغانك دروننده اولان بخار ویاغازك قوهٔ الاستیقیه‌سی هوای نسیمنك تضییقنك ایکی مثلی وقرق‌سکز پرمغه‌قدر صعود ایدر ایسه اوچ مثلی اولدیغی اکلاشیلور ٠ دیکر نوعلری دخی برطرفی مسدود ودیکر طرفی آچیق وامنیت بوریسی وسائره ناملریله تفریق وهر بری بر بشقه صورتده ترتیب اولنمشدر ٠

§

﴿ مانی ﴾ — (۲٤۰ م) تاریخنده تولد ایتمش بر کیمسه‌در اون ایکی یاشنده سودای تنبی‌یه دوشه‌رك لسان سریانیده باشلی باشنه اون ایکی کتاب یازمشدر بری خالق وعقل یاخود ضیا آبی دیکری شیطان وماده یاخود ظلمت کونی اولمق اوزره زعمنجه ایکی مبدأ اثبات ایدرك ازلی انکار و روح الله کندوسی اولدیغنی ادعا ایله نبوت عیسی علیه السلامی رد ایدوب فقط آدم شیث نوح ابراهیم وموسی علیهم السلامك رسالتلرینی تصدیق واقرار ایلرایدی بونلدن بشقه کندوسیله‌وپیرولری هرکون‌درت‌وقت نماز قیلارلر وکذب وقتل وزنا وبخل وسحری نهی ایدرلر ایدی . مذهب مذکور اربابندن عصر سعادته یتیشان کیمسه‌لر حضرت محمد علیه الصلوة والسلامی دخی صفت رسالت ونبوتله توصیف وتبجیل ایلمشلردر .

مذهب مذکور چوق کشیلر زدنده خصوصیله شاه شابور بن اردشیر عندنده رهین قبول ومانی اوتوز بش‌سنه صکره بهرام شاهك سیف‌جلادیله بلاامان مقتول اولمشدر .

§

﴿ مانیاتیزمو ﴾ — مقناطیس حیوانیه — کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مانیات ﴾ — لهستان دوقه‌لرینك‌اسکی عنوانیدر بونلره‌پالاتین دخی دیرلر ایدی مقدماً اسلا وشعبه‌سندن متفرق اوله‌رق سارمات نامیله بنام بولندقلری حالده طونه‌نك شمالنده واقع ویستوله نهری وسطنده بر دوقه‌لق تشکیل ایدرك (۸٤۲ م و ۲۲۸ ه) تاریخنده پیفاست نامنده برینی دوقه تعیین ایلمشلر ایدی مؤخراً اونجی عصرده اشبو دوقه‌لق لهستان قراللغنه تحویل اولندی .

§

﴿ ماوردی ﴾ — اسمی علی بن حبیب کنیه‌سی ابی الحسن وفاتی (۱۰۵۸ م و ٤۵۰ ه) تاریخیدر .

کبار فقهای شافعیه‌دن اولوب فقهی بغدادده ابی حامد اسفرائنی وابی‌القاسم ضمیریدن اخذ ایلدی . حافظ مذهب شافعی ایدی برچوق بلده‌لرده حائز منصب قضا اولوب نهایة الامر بغدادده توطن ایلمشدر .

مذهب شافعیه دائر (حاوی) نام برکتابی وتفسیری و (کتاب النکت والعیون) و (کتاب ادب الدین والدنیا) و (کتاب الاحکام السلطانیه) و (قانون الوزاره) و (کتاب سیاسة الملك) و (کتاب الاقناع) نامنده خیلی آثار مفیده‌سی واردر ․

§

﴿ ماورو قورداتو ﴾ — فنارلی مشهور برروم فاملیاسنك نامیدر بو فاملیادن خیلوجه معروف آدملر یتشدی ازجمله (علکساندری) سرای همایون طبابت خدمتنده بولندیغی حالده اوستریا دولتی نزدینه و (۱۶۹۹ م و ۱۱۱۱ ﻫ) تاریخنده (قارلوویچ) معاهده‌سی مکالمه‌سنه مأمور اولمش وموما الیهك اوغلی (نیقولا) اولاً دیوان همایون ترجمانلغنه ومؤخراً افلاق ومتعاقباً بغدان ویوده‌لغنه تعیین اولنمش ومؤخراً کوریلان بعض صداقتسزلکی اوزرینه بردرجه‌یه قدر نظر دولتدن دوشمش ایدی ․ اندن صکره دولت علیه نزدنده بو فاملیانك اعتباری قالمدی وانلره منسوب اولان دیکر برعلکساندری دخی یونانستانك اختلافات معلومه‌سنده اك غیور محرکلر صره‌سنه کچمکله (۱۸۲۳م و ۱۲۳۹ ﻫ) تاریخنده یونستان (اتریا) ریاستنه نائل اولدی ․

§

﴿ ماورومیخالی ﴾ — یونانستانده پتروبك دیمکله معروف برمحرکدر بو آدم یونان اختلالی اثناسنده مشاهیر رؤسای عصاتدن اولمسنه مبنی حکومت موقته اعضالغنه نائل اولدی ورئیس (قاپودیستریا) ایله عدم امتزاجنه مبنی مأموریتندن عزل وحبس اولنوب مؤخراً رئیس مرقوم اوغلی وبرادری معرفتلریله قتل اولندیغنه بناء (ماورو) حبسدن قورتلدی وقرال (اوتون) زماننده هم جنراللق رتبه‌سنه وهمده سناتو اعضالغه نائلیتله ارکان یونانیه‌دن اولدی ․

§

﴿ ماهان ﴾ — فرس پادشاهی (سرخس)ك وزیریدر ․ کندوسی عمالقه‌دن اولدیغی ایچون منفیاً فارسده بولنان یهودیلره خصومت ایدرایدی ․ فقط بو خصومتك سیئه‌سنی ینه کندو نفسنده مشاهده ایدوب شویله که برکون یهودیلرك سوء حالندن بحثله شاهه قناعت ویره‌رك جمله‌سنی اعدامه

امر آلدیغی حالده اجراسندن براز اول قضیه‌نك ساده برغرضدن عبارت اولدیغی اكلاشلدیغندن بالعكس كندوسی صلب اولندی ·

هركه كند نیك وبد · آخر بنفسش كند

(استیر) كلمه‌سنده نظر بیوریله ·

§

﴿ ماهرات ﴾ یاخود (مهرات) — هندستانك وسطنده بش بیك ساعت مساحهٔ سطحیه‌یی ودرت ملیون نفوسی حاوی بر حكومتدر · اشبو حكومت جوانب اربعه‌سی انكلیزلر النده اولدیغی حالده مستقلاً اداره اولنور · مقری یوز یكرمی بیك نفوسی وسكسان درت باب پتخانه وبر رصدخانه‌یی جامع اولان (عجین) شهریدر · حكومت مرقومه‌یه بعضاً سندیا حكومتی دخی دیرلرایسه‌ده انكلیز حمایه‌سنده آولان اصل سند بشقه‌در ·

§

﴿ مایانس ﴾ — هس دارمستاد دوقه‌لغنك بلاد مشهوره‌سندن رن نهری ساحل یساری اوزرنده التمش بیك نفوسی حاوی برشهردر ومواقع مستحكمه‌دندر · یوك و پموق منسوجاتی ومصنوع اینجو والات موسیقیه معمولاتی مشهوردر · بر مدت پورتوفرانق اعلانی مناسبتیله كركی كبی معمور اولدی · شهر مزبور (۵۵۸۱ خ) تاریخنده یعنی میلادك اون اوچ سنه مقدمنده تأسیس اولنمش وروماولر زماننده برنجی درجه‌ده مستحكم برحاله قونیلوب موخراً یعنی (۴۰۶ م) تاریخنده اقوام وحشیه طرفندن تخریب ایدلمكله شارلمان زماننده ینه معموریتنه چالیشلمشدر ·

§

﴿ مایسور حكومتی ﴾ — هندستان اقسام ممتازه‌سندن بریدر وبالاغاتك جنوب وقووامباتورك شمال وقنارا ومالابارك شمال شرقی جهتلرنده واقع وسطح بحردن بیك ذراع مرتفع اولدیغی حالده اوچ ملیون بشیوز بیك نفوسی حاوی وهواسی معتدل وترابی نابت اولوب منطقهٔ حاره‌یه مخصوص اولان محصولاتك كافه‌سنی حاصل ایتمكده‌در ویك چوق تیمور معدنلری اولوب همان كافه‌سی ایشلدلمكده‌در · برقاچ عصر راجه‌لر

ادارەسنده بولندقدنصکره (۱۷٤۰ م و ۱۱۵۳ ھ) تاریخنده حیدر علینك ید تغلبنه کچدی وموعی الیهك خلفی واوغلی تیپو صاحب انکلیزلرك هجومنه فرانسزلرك یاردمیله اپیجه مقابله ویکرمی بش سنه مدافعه ایتدیسەده غلبه میسر اولەمدیغندن عاقبت (۱۷۹۲ م و ۱۲۰۷ ھ) تاریخنده ممالکنك نصفنی ومصارف سفریەیی وبروب بقایی قورتاردی و (۱۷۹۹ م) تاریخنده وفات ایلدیکنه بناءً اهالی اسکی راجەلردن برینك اوغلنی تخته چکوردیلرسەده اسکی نفوذلری قالمدی ومرکز ادارەلری اولان اللی بیك نفوسی جامع نفس مایسور شهری انکلیزلره کچدی . بو شهر سرهنك اباراك اون بش میل غرب جنوبیسنده بولنور .

§

﴿ مبارزالدین ﴾ — شیرازده بنو مظفر حکومتنك واضع اس الاساسیدر . نسلی خراسان فتحنده کلوب اورایی مسکن اتخاذ ایدن عرب امراسندن امیر غیاث الدین نام ذاته منسوبدر . پدری مظفر ملوك ایلخانیەیه ویزد حاکملرینه چوق خدمتلر کوروب طبل وعلم المش وکندوسی (مبارز) دخی ابو سعید جنکیزی طرفندن یزد والیسی اولمش ایدی . مؤخراً (۱۳۱۸ م و ۷۱۸ ھ) تاریخنده دوشوردیکی فرصت اوزرینه استقلالنی اعلان ایلدی واخلافی شیرازده ۹٤ سنه حکومت سوردی .

مبارز غایت مرحمتسز و متجسس بر آدم اولدیغندن جزئی بر تهمتله متهم اولدیغی کمسەیی ولو اقرباسی اولسون کندو الیله قتل ایدر کیدردی وبو سببه مبنی (محتسب) لقبنی آلمشیدی .

§

﴿ مترنیخ ﴾ — اوستریانك مشهور دیپلوماتلرندندر . موعی الیه بریوك فاملیایه منسوب اولەرق (۱۷۳۳ م و ۱۱٤٦ ھ) تاریخنده قوبلنج شهرنده تولد ایتمش و ۱۸۵۹ ده وفات ایلشدر . اوائل حالنده استرازبورغ شهری مشاهیر معلمیندن قوش نام ذاتدن تاریخ وحقوق درسلری تعلم ومشهور دیپلومات قونیچك کریمەسنی تزوج ایدوب مأمور اولدیغی راستادقونغرەسی کتابتنده ایکن ایکنجی فرانسوانك نظرینی جلب ایتمکله درست وبرلین سفارتلرینه و ۱۸۰٤ ده دخی پارس سفارتنه تعیین اولندی واعلان حرب

اولنجه‌یه قدر دولت متبوعه‌سنك پوليتيقه‌سندن ايمپراطور ناپليونه بر سررشته بيله ويرمامسنه بناءً ويانه‌يه ورودنده باش وكالت مقامنه كچورلدى واغرام مغلوبيتنى متعاقب اوستريا ارشيدوشه‌سنى ناپليونه تزويج و پوليتيقه‌سنى ترويج و ناپليون عليهنه اولان آوروپا اتفاقنه دولتنى دخى تشريك ايدرك لپسيق محاربه‌سنى قزانديردى ومكافاتاً پرنس عنوانى الدى و پارسك دول متفقه اردولرى معرفتيله ضبطنده ناپليون خاندانى عليهنده و بوربون خاندانى لهنده بولندى واوستريا اختلالى وقوعنده ادارهٔ اموردن چكيلوب (۱۸۵۱ م و ۱۲۶۸ ه تاريخنه قدر كذران ايدن اوقاتنى اوستريا خارجنده كچوردى ٠

مومى اليه تجددات وسربستىٔ افكارى سومز وحكومت مطلقه اصولنى بكنور برذات ايدى ومصر غائله‌سى حقنده اوروپا دولتلريله وقوعبولان مخابراتى دولت عليه‌يه طرفدارلقدن وحق كولكدن عبارت اوله‌رق حسن نتيجه حاصل ايتمش واو اثناده دولت عليه‌نك ويانه سفيرى بولنان رفعت پاشا ايله پك كوزل كچنمشدر ٠

§

﴿ متنبى ﴾ — اسمى احمد بن حسين بن حسن بن عبدالصمد الجعفى كوفيدر بعضيلر احمد بن حسين بن مره بن عبدالجبار ديديلر لقبى ابى الطيبدر ٠ هنكام صباوتنده شامه قدوم واقطار سائره‌ده جولان ايله تحصيل علوم ايدرك بتخصيص فنون ادبيه‌ده بالغا مابلغ اكتساب مهارت ايلدى ٠ متنبى اكثر اوقاتده نقل لغات ولغاتك غريب و وحشيسنه اطلاع ايدن ثقاتدن برى اولوب شعرى دخى فصاحت وبلاغت وسائر جهتله حد نهايته واصل اولمشيدى ٠ بعضيلرى متنبى‌يى (ابى تمام) ه برطاقى دخى ابى تمامى متنبى‌يه ترجيح ايدرلر ٠ علمادن برچوق ذوات ديوانى شرحه اعتنا ايدوب حتى اولبابده مطول ومختصر قرقدن زياده شرح تأليف اولنديغى متواتردر ٠

متنبى ايله اشتهارينك وجهى حاشا دعواى نبوته قيام ايلمسى ايديكه بوكامبنى حبس اولنوب بعده توبه ايلديكى جهتله اطلاق اولنمشيدى ٠

بعضيلرى (انا اول من تنبى بالشعر) ديمسندن ناشى متنبى ايله شهرت بولدى

وديكرلرى بعض اشعارنده (انا فى امة تداركها الله غريب ٠ كصالح فى ثمود) ديمسنه مبنى اولدى ديديلر ٠

قبيله وتوابعيله بغداددن كوفه يه رجوعى اثناده (فاتك) بن ابى جهل الاسدى نام شخص يوللرينه چيقه رق بعض مقاتله دن صكره اوغلى (محجد) وكوله سى (مفلح) ايله برابر صافيه نام محلده قتل اولنمشدر ٠

مرويدركه اثناى مقاتله ده متنبى بالآخره مغلوب اوله جغنى اكلايوب فراره قرار ويردكده كوله سى مرقوم لايقميدركه يار واغياره قارشو اختيار فرار ايده سك معهذا شو بيتك (الخيل والليل والبيداء تعرفنى ٠ والسيف والرمح والقرطاس والقلم) قائلى سن دكليسك ديدكده كيرو دونوب مقتول اولنجه يه قدر اعداسنه مقاومت ايلمشدركه بو بيت سبب مستقل قتلى اولمغله مشهوردر ٠

ولادتى (۹۱۵ م و ۳۰۳ ه) ده كوفه ده كند نام محله ده وقتلى ٠ (۹٦٤ م و ۳۵۳ ه) تاريخنده در ٠

§

﴿ متوشلخ ﴾ ياخود (ماتوشلخ) ادريس عليه السلامك اوغلى ونوح عليه السلامك والدى اولان (لامك) ك پدرى اولوب حضرت ادريسك رفعندن صكره خليفه اولمشدر ٠

§

﴿ متوكل على الله ﴾ — خلفاى عباسيه دن اولوب (۸٤٦ م و ۲۳۲ ه) تاريخنده تخته چيقمش و (۸٦۱ م و ۲٤۷ ه) تاريخنده بعض احوال غير لايقه سنه بناء وكلا ووزرا ايله علماسى طوپلاشوب خلع واعداميله بغدادى دار السلام ايتمشدر ٠

مومى اليه اسلام ايله خرستيانلرى تفريق ايچون خرستيانلرك باللرنكنده طيلسان كيملرينى وعموماً زنار قوشانملرينى امر ايتمشدر ٠ مقدما حبش نجاشيشدن زبير بن عوام حضرتلرينه و انلردن عليه الصلاة والسلام افندمزه كلوب (۸۵۸ م و ۲٤٤ ه) تاريخنده بعض شرائطله كندوسنه (متوكله) واصل اولمش اولان برحربه يى هر سوقاغه چيقدقجه اوكى

صره كزديرمك عادتی ايدی . متوكلك غضب وحست و سكر وعيشی تاريخجه مشهوردر .

§

﴿ متی ﴾ — حواريوندن طبريه‌ده تولدايتمش و انجيل جمع ايلمش برذاتدر اوائل حالنده روما حكومتی نامنه ويركو تحصيدارلغی ايدرايكن عيسی عليه‌السلامك دعوتنه اجابت وخدمت عاليلرينه ملازمت ايدوب طبريه وعكا طرفلرنده ومؤخراً ايران طپراغنده نشر دين وآيين ايتديكی صره‌ده عجملر طرفندن قتل اولنمشدر . مومی اليهك كلدانی لسانی اوزره عروجدن سكزسنه صكره جمع ايتديكی انجيل اناجيل اربعه‌نك الك قديميدر بوانجيل مؤخراً رومجه‌يه ترجمه اولنديغی حالده نسخهٔ اصليه‌سی حالا مفقوددر .

§

﴿ مثقال ﴾ — اوزان عتيقه‌دندر بربچق درهمه يعنی التی دنكه اطلاق اولنور . (درهم) كلمه‌سنه نظر بيوريله .

§

﴿ مثلث ﴾ — علم هندسه‌ده برسطح مستوی اوزرنده اوچ عدد خط احاطه‌سندن حاصل اولان شكله اطلاق اولنور اضلاع ثلثه‌سی مساوی امتدادده اولان مثلثه (متساوی الاضلاع) ايكی ضلعی مساوی اولان مثلثه (متساوی الساقين) اضلاعی مختلف اولانه (مختلف الاضلاع) تسميه اولنور كندوسنده برزاويهٔ قائمه بولنان مثلثه (قائم الزاويه) وبوزاويه‌نك قارشوسنده واقع ضلعه (وترقائمه) دنيلور .

هرمثلثك ضلع اسفلنه اول مثلثك قاعده‌سی دنيلوب زاويهٔ رأسندن قاعده‌سنه نازل اولان خط عمودی دخی ارتفاعی اولور وكندوسنده زاويهٔ منفرجه بولنان مثلثلرك خط ارتفاعی دائما خارجلرنده بولنور .

(ذوا اربعة اضلاع) برسطح مستوی اوزرنده درت عدد خط مستقيم احاطه‌سندن حاصل اولان شكلدر ذوا اربعة اضلاعدن ضلعين متقابلينی متوازی اولان شكله (شبه منحرف) وهرضلعين متقابلينی متوازی اولان شكله (متوازی الاضلاع) وزوياسندن هيچ بری قائم اولميوب جميع اضلاعی

متساوی اولان شکله (معین) وهرزاویه‌سی قائم اولان شکله (مربع) وهرضلعین متجاوری مختلف وجمیع زاویاسی قائم اولان (مستطیل) دیرلر ·

اشکال ذاویا اربعهٔ اضلاعده هرایکی زاویهٔ متقابله بیننه واصل اولان خطلره (قطر) دنیلور واشکال مذکوره‌یه ایکیشر قطر رسم اولنه بیلوب بونلر نقطهٔ تقاطعده یکدیکرینی تنصیف ایدرلر ومعین ایله مربع شکللرینك ایکی قطرلری بری برینه عمود اولور ·

§

﴿ مثنوی ﴾ — مولانا جلال الدین رومی حضرتلرینك فارسی منظوم ومزاحفات رمل مسدس اسلوبی اوزره مرقوم التی جلد اثر حقایقرهبرلریدر · وکتاب معجز خطاب مذکور ترکجه وفارسجه برچوق ذوات معارفسمات طرفلرندن شرح اولنمشدر اوجمله‌دن اولا فارسجه شاعر معروف سروری وترکجه شمعی وسودی وفاتح الابیات نامیله شیخ اسماعیل انقروی ودرویش علی ودرویش علی‌نك منتخب شرحی اولمق اوزره (کتاب المعنوی فی انتخاب المثنوی) نامیله واعظ بیهقی ومصنفك و (جواهر الاسرار وزواهر الانوار) نامیله امام فاضل واعظ حسین بن حسین و (ازهار مثنوی وانوار معنوی) اسمیله شیخ سیواسی حضراتی شرح ومشکلاتنی حل وایضاحه همت ایتمشلردر ·

§

﴿ مجارستان ﴾ — اوستریا دولتنه تابع برقطعهٔ جسیمه‌در اسقلاونیا وترانسیلوانیا یعنی اردل ومیلیتر غرانسه ایله قرواتیا نامنی آلان خرواتلق باشلیجه اقسامندن صاییلور مجارستانك نام عمومیسی لایتا نهرینك اوته طرفی معناسنه اولان (ترانس لایتانیا) اولوب الیوم طقوز ملیون نفوسی واردر وبودین پشته سکدین وارادین طمشوار اردل بلاد معروفه سندندر اراضیسی محصولدار اولوب طونه وتیس ودارو وصوا نهرلریله اسقا اولنور مجارلر عثمانلیلر کبی (اویغور) جنسندن اولوب غایت شجیع وغریبنواز وصادق برملتدرلر ·

مجارستان مقدما برقراللق ایدی اهالیسی یقینلره طوغری آوستریالولره

غلبه ایله اعادهٔ استقلال ایلدیلرسه‌ده (١٨٤٩ م و ١٢٦٦ ﻫ) تاریخنده روسیه‌نك یوز بیك عسكرله اوستریالولره وقوعبولان معاونت كایه‌سی جهتیله ینه انقیاده مجبور اولدیلر و او اثناده بر چوق معتبران دولت علیه ممالكنه فرار والتجا ایلدیلر . شوقدركه مجارستانك ادارهٔ داخلیه‌سی الیوم مستقل اولوب كندوسنه مخصوص بر دیت مجلسی واردر . مجار كندو لسانلرنجه هبه وجهاز معناسنه‌در (هون) كلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ مجدالدین ﴾ فیروز آبادی — مشهور قاموس محیط صاحبیدر كنیه‌سی ابوطاهر اسمی محمد بن یعقوب مسقط رأسی شیرازده فیروز آباد ملحقاتندن (كازرون) قصبه‌سی وفاتی (١٤١٤ م و ٨١٧ ﻫ) تاریخیدر سلسلهٔ نسبی صدیق اكبر حضرتلرینه منتهی اولور یدی یاشنه قدر قرآن كریمی ازبر ایلدی بعده شیراز بغداد بلاد شرقیه هندیه شام مصر یمن روم طرفلرنده سیر وسیاحت ایله كیمنده تعلم وكیمنده تعلیم علم ومعرفت ایدوب نهایت معقولات ومنقولاتده واصل اقصای درجات اولدی . هر كزدیكی یرلرده ولاة وحكام طرفلرندن مظهر حسن رعایت اولور ایدی خصوصا آذربایجان حكمداری شاه شجاع وسلطان مصر اشرف وامیر تیمور كركانك غریق لطف واحسانلری اولمش وسلطان بایزید خان تختگاه بروسه‌ده فرمانفرما ایكن كلوب طرف شاهانه‌دن فوق النهایه اكرام والتفات كورمشدر . یمن حكمداری ملك اشرف (اسماعیل) نزدنده ایسه هپسندن زیاده رعایت كوروب مشار الیهك كریمه‌سیله تزوج شرفنه نائل ومركز اداره اولان (زبید) شهرنده یكرمی سنه قدر شیخ الاسلاملقله ممتاز اماثل اولدی تألیفاتی حد واحصادن بیروندر ازجمله اصل قاموس اولان (اللامع المعلم العجاب الجامع بین المحكم والعباب) نام تألیفی كه التمش جلدن عبارت اولدیغی حالده تلخیص ایدوب اشبو تلخیصندن قاموس محیط وجوده كلمشدر ٤ جلد (تنویر المقباس فی تفسیر ابن عباس) ٢ جلد (بصائر ذوی التمییز فی لطائف كتاب الله العزیز) ١ جلد (الدر النظیم المرشد الی مقاصد القرآن العظیم) (شرح قطبة الخشاف فی شرح خطبة الكشاف ٤ جلد (شوارق

الاسرار العليه فی شرح مشارق الانوار النبویه) ٢٠ جلد (شرح صحیح بخاری) ٣ جلد (الاسعاد بالاصعاد الی درجة الاجتهاد) ٢ جلد (عدة الاحکام فی شرح عمدة الحکام) دخی جملهٔ آثار نفیسه سندندر . صحیح مسلمی اعلام محدثیندن ناصرالدین ابو عبدالله محمد بن جهبل حضرتلرندن بطریق الضبط و الاتقان اوچ کون ظرفنده قرائت و اخذ ایلدیکنی کندوسی اشبو ابیاتنده اشعار وبیان ایتمشدر .

قرأت بحمدالله جامع مسلم — بجوف دمشق الشام جوف الاسلام
علی ناصرالدین الامام ابن جهبل — بحضرة حفاظ مشاهیر اعلام
وتم بتوفیق الاله و فضله — قرأة ضبط فی ثلاثة ایام

§

﴿ مجدالدین ﴾ — مشایخ کرامدندر (نجم الدین) کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مجریطی ﴾ — حکمای عربدن امام الریاضیین ابو محمد مسلمة بن احمدك شهرتیدر . مومی الیه اندلسده مادرید شهرنده تولد و (١٠٠٤ م و ٣٩٥ هـ) تاریخنده وفات ایلدی .

(اخوان الصفا) (رتبة الحکیم فی الکیمیا) (روضة الحدائق) (غایة الحکیم) کبی پك چوق آثار برکزیده سی واردر .

§

﴿ مجسطی ﴾ — علم هیئته دائر بر کتابك مؤلفیدر (بتولومه) کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مجنون ﴾ — قبیلهٔ بنی عامردن اولوب اسمی قیس بن ملوح در بین العرب شعر وشعور ایله مشهور برذات ایکن معشوقه سی اولان لیلی بیچاره بی مجنون اولمق اوزره تشهیر ایتدی ومدت عمری بادیه ده یچوب آخر کاردولت بنی امیه ده یعنی (٦٨٤ م و ٦٥ ویاخود ٦٨ هـ) تاریخنده وفات ایلدی .

(لیلی) قبیلهٔ مذکوره دن لیلی بنت سعددر بونلر دها طفل نارسیده ایکن الفت وبربرلرینه علاقه ومحبت ایدوب بیودکارنده لیلایی ابوینی قاچیرمغه باشلادقلرندن مجنون اولوقت شو بیتلری سویلمشدر .

تعشقت ليلى وهى ذات ذوأبة ‌‌ ولم تبد للاتراب من ثديها حجم
صغيرين نرعى البهم ياليت اننا ‌‌ الى الآن لم نكبر ولم تكبر البهم

قزك باباسى كمال عنادندن قزينى قيسه ويرميوب نهايت برچركين عربه ويرمكله بيچاره قيس اوآندن اعتباراً مجنون اولەرق واويلا كنان صحراى جنونه دوشمش وبويله غدار ودلازار آدملرله بولنمقدن ايسه وحوش وطيور ايله الفت وانسيتى دها معقول كورمشدر ·

حكمداران عربدن برى قيسك حالندن خبردارا اولدقده مرحمت ايدرك بر بشقه قز ويرمك اوزره جلب وليلايى دخى احضار ايدوب ليلانك سيهفام وضعيف اندام برقز اولديغنى كورنجه متعجبانه برطور ايله مجنونه (سكا بوندن بيك قات اعلاسنى بولەيم بوقز چكديكك سلسلهٔ جنونه دكر برشيمدر) ديمكله مجنون بنم كوزمله باق كه ليلاده اولان سر جماله مطلع اولەسك ديەرك بيابانه صاوشمشدر ·

مجنون امام حسن رضى الله عنه حضرتلرينك رضاعاً قرنداشى اولديغى دخى مرويدر ·

§

﴿ مجوزه ﴾ — اسطوانوى الشكل برصاريقدر وقتيله بوصاريغى پاشالر ايام عاديەده صارارلر ايدى ‌ مجوزه كيمك امتيازينى قانونى سلطان سليمان حضرتلرى ابتدا اوق آتمقده ماهر برعربه ويرمش ايكن صكره‌لرى يكيچريلرك تعليمخانه ناظرى اولان وسائر اورتەلرك ضابطلرندن ممتاز بولنان ذاتلرك امتياز مخصوصى اولدى ودها صكره بعض پاشالر دخى ايام عاديەده صارديلر · (اجوزەيى بيلم)

§

﴿ مجوس ﴾ — هندوچين وبعض تركستانده مرعى برمذهبك اسميدر اصحابنه مجوسى ديرلر ظن اولنديغنه كوره بومذهب (صابئى) مذهبندن آزمه برشئ اولەرق ابتدا چينه اذربايجان وبعض ممالك ايرانيەدن منتشر اولمش وملوك فرسدن برنجى (دارا) زماننده (زردشت) نام كمسه معرفتيله

ایرانده بربشقه قالبه وچینده (بودا) و (لامه) وسائره نامل‌ریله درلو درلو قالبل‌ره افراغ اولنه‌رق تشعب ایتمشدر .
٣١٩٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکیبیك درتیوز تاریخلرینه طوغری جزیرة العربه بیله نشر اولندی . مجوسیلر تمثال مشخص آتش اولمق اوزره برصانع قدیمك وجودینی وروحك بقاسنی اعتقاد وآتشکده‌لرده هیچ سوندیرمامك اوزره آتش دائمی ایقاد وهرصباح حین طلوعده شمسی تقدیساً برطاقم دعالر ایراد ایدرلر وبعد الموت ارواحك بوعالم سفلیدن بشقه بشقه معدنلره منسوب اولان وهربرینه سیاراتدن بری حاکم بولنان یدی عدد قپودن چکه‌رك مقر سعدا اولان شمسه واصل اوله‌جغی ذهابنده بولنورلر وبناء علیه پاپاسلری علم هیئت ونجومی اوکرنمکه چالیشورلر .

(بودا) و (زردشت) کلمه‌لرینه دخی مراجعت بیوریله .

مجوس شعبه‌لرینك تنوع ایدن اعتقاداتندن برطاقی مؤخراً اسلام ایچنده (قرامطه) (باطنیه) (اسماعیلیه) (بابکیه) (محمریه) وامثالی خوارج ناملریله ظهور ایدن فرق باطله‌یه دخی ساری ایدی .
عربلر مجوسیلره (کبر) دخی دیرلر .

§

﴿ محاضره ﴾ — غیرك کلامندن ترکیب خاصی یاخود معانئ وضعیه‌سی جهتیله مقامه مناسب اولانی محلنده ذکر وایراده ملکه ویرر برعلمدر . فائده‌سی غیردن منقول کلامی معانئ اصلیه‌سی ویاخود ترکیبك کندی ذاتی وجهله مقام مخاطب مقتضاسنه تطبیقده خطادن احترازدر . محاضره ایله معانی بیننده اولان فرق (معانی) ده متکلم کلامنی مقتضای حاله وغیرك کلامنی دخی کندی حالنه لایق خواصه تطبیق ایتمکدن و (محاضره) ده متکلم بلغا کلامنی اوکلامه مناسب محلده علی طریق الحکایه استعمال ایلمکدن عبارت کورینور .

علامهٔ زمخشرینك (ربیع الابرار) وراغب اصفهانینك (فنون المحاضره) وعلامه ابن حمدونك (تذکرهٔ حمدونیه) وابن سعدك (ریحانة الادب) وابن عبد ربه‌نك (کتاب العقد) وتیفاشی‌نك (فصل الخطاب) وآبی‌نك

(نثرالدر) وابو الفرج اصفهانینك (اغانی) وابن ابی حجله نك (کتاب السکردان) وثعالبی نك (مونس الوحید) نام کتابلری فن محاضره ده مؤلف آثارك الك باشلیجه لری اولوب دها بونلردن بشقه حد واحصادن خارج نیجه کتابلر تألیف اولنمشدر ٠

§

﴿ محمد ﴾ صلی الله تعالی علیه و سلم — نبی سنی آخر الزمان ورسول مطلق انس وجاندر وقطب وجود ومدار عالم شهود اولمغله مظهر اسم اعظم یعنی اسم رحماندر ٠ قول مشهور اوزره سلسلهٔ نسب شریفلری (محمد بن عبدالله بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن مره بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر بن مالك بن نضر کنعان بن خزیمة بن مدرکة بن الیاس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان) اولوب بوندن اوته سی بین المورخین مختلف فیه در ٠

خلقتك (٦١٦٤) ومیلادك (٥٧٠) سنه سی ربیع الاولنك اون ایکنجی بازار ایرتسی کیجه سی شرفبخش صفحهٔ عالم وجود اولدی ٠ تواریخ اجنبیه ده تاریخ ولادت علیه لری (٢٧ نیسان) در ٠

شب ولادت نبویه لرنده بتپرستلرك پتلرنده وآتشکده لرده ارهاصات قبیلندن اولمق اوزره علامات انکسار وانطفا کورلدی و (حضرت عیسانك هنوز طوغمش بر طفل شیر خواره ایکن تکلمی کبی) خورشید وجودی مطلع سعادتدن طوغار طوغماز مبارك فم عالیلرندن کوش لطافت منکوش مادره درر صلوة وسلام شرفصادر اولدی ووالدهٔ محترمه لری حضرت (آمنه) نه قیز و نه ارکك مشارالیه حضرتلرندن بشقه هیچ بر مولود دنیایه کتورمدی ٠

حضرت فخر کائنات ایکنجی دفعه اوله رق یکرمی درت یاشنده تجارت طریقیله شام شریف جوارینه قدر کیدوب عودت ایتدکدن صکره (خدیجة الکبری) حضرتلرینی تزوج بیوردیلر وقرق یاشنه واصل اولدقلرنده التی آی قدر رؤیا ایله مظهر وحی الٰهی اولوب اندن صکره اره صره منزوی اولدقلری جبل حراده پایهٔ قدر وجلالتلری سلطنت ابدیهٔ رسالتله اشعه پاش عیون اصناف امت بیورلمغله اوسنه ایچنده زوجهٔ محترمه لری مشار الیها خدیجهٔ الکبری

وعمزاده لری علی المرتضی و ابوبکر وعثمان حضراتی وسائر بعض اصحاب
کرام اظهار دین اسلام ایلدیلر بونك اوزرینه درت سنه صورت خفیه ده
تبلیغ احکام الهیه‌دن صکره شرف صدور ایدن (فاصدع بما تؤمر) نص
جلیلی موجبنجه امر دعوتی میدان علانیته چیقاردقلرنده بتون اهالیٔ
مکه وقبیله قریش حق عالیٔ نبویلرنده ابولهب (وکعب) ه همکعب اولدیلر
وکیتدکجه اذایی آرتیروب بعض اسلامه کلنلری تهدیده وبعضیلرینی اشکنجه
واعدامه قالقشدیلر نهایت اسلام رخصت نبوی ایله حبشستانه هجرته مجبور
اولدی مکه‌لیلر حبش نجاشیسنه دخی عرض شکایتله اسلامك مملکتنه
عدم قبولنی رجا ایلدیلرسه‌ده نجاشیٔ کاردان اول امرده ایشی اکلامق
اوزره مسافرین مومی الیهمی حضورنده ورهابین وامراسی مواجهه‌سنده
زیور مجلس امتحان ایدوب کیفیت اسلامدن و من قبل الرحمن نازل اولان
کلام عظمت التسامدن سؤاله باشلادقده اجوبهٔ لایقه ایرادندن صکره
ایچلرندن دادر عالیقدر حیدر کرار جعفر طیار حضرتلری سورهٔ شریفهٔ
(کهیعص) ی تشنیفساز مسامع حضار ایلدی و نجاشی کمال تأثیرندن
اغلیه‌رق (والله بو کلام ایله حضرت عیسایه نازل اولان کلام
ایکیسی برچراغك نوریدر) دیوب جمله اهل اسلامی زیر حمایه و صحابتنه
آلدی صکره اسلامده حضرت عمر ظهوره کلنکله فرقهٔ موحدین قوت
بولدیسه‌ده غلوی ارباب تعاند دخی اونسبتده اثرنمای تزاید اولوب برطرفدن
دخی مدینهٔ منوره اهالیسی شرف قدوم مسعدتملزوم جناب نبوی یه
ازدل وجان تحسر و آرزو درمیان ایلدکلرندن بعثتك اون اوچنجی یعنی
میلادك التی یوز یکرمی ایکنجی سنه‌سنده مدینهٔ منوره یه هجرت سنیه
وقوعبولدی ودرحال رسم بیعت اجراسندن صکره یوز ذراع طولنده وبراز
نقصان عرضنده برعالی مسجد بنا ایدیلوب اوراده اجتماع واداى فریضهٔ
صلاته شروع قلندی .

آنفاً بیان اولندیغی وجهله نبی مشار الیه صلی الله علیه و سلم حضرتلرینك
اون اوچ سنه ایچنده چکدکلری بونجه محن ومشاقه تحمللری وحق عالیلرنده
هر درلو شناعت و فضاحتدن چکنمیان ارباب بغی وفساده کمال حلمله

معامله‌لری معجزات جلیلهٔ نبویه‌لرینك الڭ باشلیجه‌سی عد اولنمغه سزاوار کیفیت اولوب طوغریسی حیرت افزای عقول و شایان تحریر سر دفتر نقولدر ٠

بر امر کریه منظور چشم عالیلری اولدیغنده ، درعقب گل رخسار نبویلری عرقریز حجاب اولور وبر کیمسه‌نك یوزینه دقتله باقمقدن وکوتولکه کوتولکله مقابله‌دن ورفع اصواتدن محترز بولنور و هرکسی حال وشانه کوره تعظیم وکولر یوز ولطیف سوز ایله تطییب بیورر ایدی حتی مجلس عالیلرندن چیقان اصحاب کرام بر برلرینه (حضرت پیغمبر بوکون جمله‌کزدن زیاده بکا التفات ایتدی خیر بنی سزدن زیاده تلطیف بیوردی) دیو اظهار حبور وبشاشت ایدرلر ایدی ٠ کمال تواضع نبویلری آثارندن اولمق اوزره بردفعه حبش حکمدارندن لمصلحةٍ کلمش اولان ایلچیلره کندولری بالذات خدمت ایتمکه قالقوب اصحاب کرام (یارسول الله بز خدمت ایدرز سز راحت بیورڭ) دیدکلرنده (بنم اصحابم وقتیله حبشه هجرت ایتدکلرنده بونلرك پادشاهی طرفندن مظهر قبول واحترام اولمشلر ایدی اکا مبنی بوکون بالذات مکافاتنی ایتمك استرم) بیورمشلردر ٠ هیچ برکون یان‌اوستی اوتورمدقلری کبی بغداش دخی قورمیوب و تشریفلرنده کیمسه‌یه قیام ایتدیرمیوب مجلسلرنده نفس نفیس نبویلری ایچون تعیین مقام ایتمامشلر و متعدد خدمتجیلری اولدیغی حالده بر شیلرینی کیمسه‌یه طاشتدیرمامشلردر ٠ و خزینه‌لری مال غنایمله مالامال وهرکون سکرین طعام اکلنه اقتدار برکمال‌ایکن اکملیت زهد و اتقالرندن ناشی مدت عمرلرنده بری بری اردنجه اوچ کون اتمك ایله قارنلرینی طویورمامشلردر ٠

ابتدای هجرت‌ایله داربقایی تشریفلری ارەسنده کچن اون سنه ظرفنده قریش وطرفدارلریله یکرمی بش‌دفعه غزالری وقوعبولوب انجق بوغزالرك کافه‌سی (غزوه) کلمه‌سنده محرر اولدیغی اوزره مخالفین مرقومه‌نك شر ومکیدتنی دفع وتهدید ایچون وقوعه کلمش تدافعی وتحفظی محاربادن عبارت ایدی ٠ مخالفت واعتراض یالکز مشارالیه حقنده اولمیوب انبیاء کرام سالفین حقلرنده دخی نیجه‌نیجه مخالفتلر ایقاع ایدلدیکی وبوجهتله نه‌مرتبه قانلر دوکولدیکی تواریخشناسان نزدنده آزادهٔ برهاندر ٠

عليه الصلاة والسلام افندمزك ارهاصات ومعجزات جليله وسائر اوصاف واحوال سنيه‌لری کتب سيرده محرر وجمله‌يه معلوم اولديغندن اوبابده تفصيلاته کيريشلمدی .

اولاد کرامی

١ حضرت قاسم	جناب خديجة الكبرادن	
١ حضرت عبدالله		
١ حضرت طيب		
١ حضرت طاهر		
١ حضرت ابراهيم	ماريه نام جاريه‌دن	
١ حضرت زينب	زوجهٔ ابی العاص	جناب خديجة الكبرادن
١ حضرت فاطمه	زوجهٔ جناب علی المرتضی	
١ حضرت رقيه	زوجهٔ حضرت عثمان	
١ حضرت ام‌کلثوم		

§

﴿ محمد اول ﴾ چلبی — سلاطين عثمانيه‌نك بشنجيسی اولوب يلديرم سلطان بايزيدك اوغلی ومراد خان ثانينك پدريدر ولادتی (١٣٧٩م و ٧٨١ هـ) جلوسی (١٤١٥م و ٨١٨ هـ) وفاتی (١٤٢١م و ٨٢٤ هـ) تاريخنده‌در .

پدری اسير اولدقدن صکره قرنداشی سليمان چلبی ادرنه‌ده وعيسی چلبی بروسه‌ده تخته چقوب اشبو چلبی سلطان محمد دخی ولايتی اولان اماسيه‌يه چکيله‌رك ديکر قرنداشی موسی چلبی ايله برلشمشيدی . بروسه‌ده‌کی قرنداشيله برمحاربه‌دن صکره موسی چلبی واسطه‌سيله سليمان چلبی‌يی مغلوب ايتديسه‌ده موسی چلبی ادرنه تختنی قبوللنديغندن دلکير اوله‌رق ايکنجی دفعه استانبولدن کچورديکی عسکر واسطه‌سيله ذاتاً امرای عسکريه‌يی کندوسندن خشنود ايده‌مامش اولان موسی چلبی‌يی دخی بالتعقيب بوزوب تخته جلوس ايلدی . اثنای سلطنتنده ازميددن استانبوله قدر اولان سواحلی روملردن ضبط وجانيك وکنغری‌يی استرداد ايدوب صاحب علم شقاوت بورکلوجه مصطفی غائله‌سنی دفعه موفق اولمش وحرمين الشريفينه صره ارسالی عادت مستحسنه‌سی زمان مسعدتنشانندن قالمشدر .

§

﴿ محمد ثانی ﴾ ابو الفتح — کزیدکان سلاطین عثمانیانك یدنجیسی اولوب سلطان مراد ثانینك اوغلی وسلطان بایزید ثانینك پدریدر . ولادتی (١٤٢٩ م و ٨٣٣ ھ) ایکنجی جلوسی (١٤٥١ م و ٨٥٥ ھ) وفاتی (١٤٨١ م و ٨٨٦ ھ) تاریخنده‌در .

افق سلطنت شرف قدومیله مطلع انوار سعادت اولدقده دولت علیه علیهنه اتفاق ایدن قرمان وکرمیان وآیدین ومنتشا اوغللرینی صدمه کذار پنجهٔ غالبیت ایدوب قونیه‌یی آلدی بعده ایکی یوز بیك عسکرله ادرنه‌دن درسعادته کلوب براً وبحراً اللی درت کون محاصره‌دن صکره (١٤٥٣ م و ٨٥٧ ھ) تاریخنده فتح استانبول دولت جهان مشمولنه نائل اولدی . اشبو مظفریت جسیمه عقیبنده اینوز طاشوز سمادرك وصربستانده نوه‌برده کبی برچوق قلاع متینه‌یی دخی الده ایتمی اوزرینه (١٤٥٥ م و ٨٦٠ ھ) تاریخنده یوز اللی بیك عسکر ایله بلغراد فتحنه کیدوب مجارلری مهم برصورتده مغلوب ایدرك ایکی سنه صکره آتنه‌یی استرداد وبعض موره ممالکنی تهدید ایله صربستانده واقع سمندره قلعه‌سنی فتح وکشاد ایلدی وکردستان وایران حکمداری اوزون حسنه غلبه‌سندن صکره یعنی (٨٦٤ ھ) تاریخنده طربزون وسینوب وقسطمونی‌یی ومتعاقباً مدللو وبوسنه‌ده بعض قلاع ایله هرسكك قطعه‌سنی ضبط وتسخیر وبو اره‌ده برقاچ دفعه ارناودلغی تهدید ایتدی . اخیراً یعنی (١٤٧٣ م و ٨٧٨ ھ) تاریخنده ایران حکمداری اوزون حسنك ایکنجی اچدیغی محاربه‌یی بعد المغلوبیه قزانمغله اجرای شهر آیین ایتدیردی واهالیسنك طلب واستدعاسنه بناءً قریم ضمیمهٔ ممالك وکدك احمد پاشا واسطه‌سیله ارنودلغه وبرقاچ ایتالیا ممالکنه وخیلی کافتلرله اشقودره‌یه دخی مالك اولدی . درسعادتده نام نامرینه منسوب جامع شریفی (١٤٦٢ م و ٨٦٧ ھ) تاریخنده بنا ایتدیرمشدر .

§

﴿ محمد ثالث ﴾ — دولت عثمانیه‌ده اون اوچنجی پادشاه اولوب سلطان مراد ثالثك اوغلی واحمد خانك پدریدر . ولادتی (١٥٦٦ م و ٩٧٤ ھ) جلوسی (١٥٩٤ م و ١٠٠٣ ھ) وفاتی (١٦٠٣ م و ١٠١٢ ھ) تاریخنده‌در .

مشارالیه فاتح اکری دیمکله مشهور اولوب جلوسی عقیبنده ایجاب زمانه مبنی اون طقوز شهزاده‌یی بردن سفر آخرته کوندرمشدر . اوائل سلطنتنده وکلاسنك اتفاقسزلغی ثمره‌سی اوله‌رق مملکتین ومجارستانده خیلی محاربه‌لردن صکره استرغون قلعه‌سی الدن چیقوب بوصره‌ده یکرمی اوتوز بیك قهرمان ونسوان وصبیان ایاقلر آلتنده قالدی وشاه مشارالیه بالذات کیدوب مشهور (اکری) قلعه‌سنی الدیغی اثناده‌دخی اوستریالولرك خطواتده مغلوب ایتدیکی عساکر عثمانیه واهالی‌یه امان ویردکدن صکره جمله‌سنی قلیجدن بچوردیکنی خبر الدیغندن کندوسی دخی بالمقابله اکری اهالیسنی قتل عام ایتدی و (١٥٩٦ م و ١٠٠٥ ﻫ) ده اوستریالولر تکرار اوچیوز بیك کشی ایله کلوب عساکر اسلامیه‌یی رجعت وفراره مجبور ایلدی .

اعدانك اشبو غلبه وهجومنده ذات شاهانه اوتاغ همایونك ایچنده خرقهٔ سعادتی لابس وقضیب نام سیف نبوی دیزلری اوستنده اولدیغی حالده اوتوروب اعدانك خزینه چادرلرینه وارنجه‌یه قدر نصل یغما ایتدکلرینی سیر ایدر وشیخ الاسلام خواجه سعدالدین افندی وسائر مقربین دخی کمال وله وحیرتله صبر وثباته متعلق سوزلر سویلیوب تسلی ویرمکه چالیشور ایدی اواثناده یعنی ذات شاهانه وکلاسیله برابر اسیر دوشمك راده‌سنده آت اوغلانی واشجی وسایس مقوله‌لری صوپه‌لر واودونلرله یغما کرلری قاچیرملریله اعدا بوزلدی سوزی وبو سوز شایع وفرار ایدن واتمکده اولنلرك سمعنه واصل اولدیغی کبی هر کسه یکیدن بر جسارت کله‌رك طوپلانوب ایلك هجومده اعدایی پوسکورتدیلر وبالتعقیب یوزالی بیك قدرینی قیردیلر . وتریاقی حسن پاشا قانژه قلعه‌سنده بیوك بر مظفریت قزاندی لکن اناطولیده یکیچریلرك ادبسزلکی سیئه‌سیله روان وتبریز ولایاتی حوزهٔ تابعیتدن چیقدی .

§

﴿ محمد رابع ﴾ آوجی — ملوك عثمانیه‌نك اون طقوز نجیسی اولوب سلطان ابراهیمك اوغلی وسلطان احمد ثالثك پدریدر ولادتی (١٦٤١ م و ١٠٥١ ﻫ) جلوس (١٦٤٨ م و ١٠٥٨ ﻫ) خلعی (١٦٨٧ م و ١٠٩٩ ﻫ) تاریخنده‌در .

پدرینك شهیداً ارتحالندن صکره یدی یاشنده اجلاس اولنوب اولوقت امور

دولته مداخله‌یه قدر ادبسزلکده قطع مسافه ایتمش اولان ینگیچری کروهی ایکی دفعه اختلال چیقاره‌رق خیلی کیمسه‌لرك قاننه کیرمش وسپاهی طاقمی اعتباردن دوشوب ینگیچریلرك کسر علم شقاوتلری اغورنده لواء سعادت میدانه چیقارلمشیدی هله (١٦٥٥ م و ١٠٦٦ هـ) تاریخنده صدر صدارته کچن کوپریلی محمد پاشا ثمرهٔ غیرت وتدبیریله ایشلر اینجه بولنه قویوب برسنه صکره شمدی‌یه قدر مسدود اولان چناق قلعه بوغازینی فتح وکشاد وبوزجه اطه ولمنی اطه‌سنی استرداد ایلدی وبونی تعقیب ایدن مجارستان مظفریتندن صکره (١٦٦٩ م و ١٠٨٠ هـ) ده قندیه قلعه‌سی دخی ضبط اولندی لکن بوراده کرك فرانسه وایتالیا ومالطه وونديك عساكر متفقه‌سندن وکرك عساکر اسلامیه طرفندن یکرمی اوچ سنه ظرفنده پك چوق تلفات وقوعبولدی و (١٠٨٩ هـ) ده مشهور چهرین قلعه‌سی روسلردن النوب قریم خانی بومحاربه‌ده قلیجدن کچوردیکی یکرمی بیك روسدن بشقه اللی بیك ده اسیر الدیغندن شهر آیین یاپلدی و (کلوار) آوستریالولردن استرداد ایدلدی مؤخراً المانیا روسیه له وندیك وآوستریا متفقاً دولت علیه علیهنه یوریه‌رك پشته وآق کلیسا محاربه‌لرینی قزاندیلر ومجارستان وموره‌ده وطونه‌نك بوقارولرنده برچوق یرلر الدیلر. ینگیچریلرك کرك اردولرده وکرك درسعادتده یاپدقلری خسارات دخی بوحسابه صوقلدیغی حالده دولت علیه‌نك اولوقتکی ضایعاتی پك کلیتلیدر.

ینگیچریلر طونه بوزغوننه ویردکلری سببیتی ستر ایچون قباحتی صدر اعظمه تحمیل و بو یولده محضر تقدیم ایتدکدن صکره اطاعتی بتون بتون سلب ایدرك ادرنه‌یه رجعت وقباحتلرك کافه‌سی صدر اعظمدن بشقه ذات شاهانه وکلایه عائد اولدیغنی مبین دیکر بر محضر عمومی ارسال ایلمشلر ایدی بو محضر ایاصوفیه‌ده اوقونوب کوپریلی زاده قائمقام مصطفی پاشانك تدبیریله سلطان محمد رابع خلع اولندی اندن صکره ینگیچریلر ادرنه‌دن درسعادته دخی کلوب درلو درلو ادبسزلکاره قالقشدیلر و صدراعظم سیاوش پاشانك قوناغنی باصوب کندوسنی اعدام ومالنی یغما وجاریه‌لرینی آچیق صاچیق صرتلرنده قشله‌لره کوندردیلر واهالیٔ استانبول دخی قیام ایدوب نیجه قانلر دوکلدی.

§

﴿ محمد ﴾ بن ابابكر الصديق رضى الله عنه — حضرت على رضى الله عنهك ايام خلافتنده مصر واليسى ايكن (٦٥٧ م و ٣٧ ﻫ) تاريخنده معاويه طرفندن (معاويه بن مديخ) قوماندا سنده كوندريلان شام عسكرينك مصره استيلالرى اثناده طوتيلوب بعض روايته كوره كويا بر مركب لاشه سى درونده احراق ايدلمشدر . مصرك بروجه محرر استيلا و مومى اليهك شو ابتلاسى مصر والئ سابق عمرو بن العاص تشويقيله وقوعبولديغى وعقيب استيلاده مومى اليه عمرو بن العاص حضرت معاويه طرفندن مصره والى تعيين اولنديغى مضبوط صحايف نقولدر .

§

﴿ محمد ﴾ بن ابى بكر بن ايوب بن سعد الزرعى الدمشقى — ابن قيم الجوزيه ايله مشهوردر فقه تفسير حديث اصول ونحو ده رياست كندوسنه منتهى ايدى محبت وانابت وافتقار الى اللهده امثالى كورلمامشدر عبادتده نهايت درجه مفرط اولوب كرك ديانت وكرك علومده براعتى ابناى زماننى بحق مستفيد ايتمشدر فنون عديده اولـق اوزره برچوق مصنفاتى واردر (١٣٥٠ م و ٧٥١ ﻫ) تاريخنده شامده سرنهادهٔ بالين لحد غفران اولدى قبرى شام شريفده الآن معروف زيارتكاهدر .

§

﴿ محمد ﴾ بن ابى عبدالله الحسين — كنيه سى ابو الفاضل شهرتى ابن العميددر ملك آل بويه نك صدر وزراسى وعضد الدوله نك پدرى ركن الدوله ابو على الحسنك وزير معارف سميرى ايدى . مشار اليه خصوصيله كتابت وانشاده اوحد عصرى وزمانك استاذ ورئيس على الاطلاقى اولوب نفاست معانى ايله برابر جزالت وسلاست الفاظ وحسن ترسل وبلاغتده ضرب مثل اولنور ايدى . حسن تدبير وسياست ملك وكتابت وادب واشعار عرب ومحاضراتك جامع اولديغى معلوماتى هيچ كيمسه اكتساب ايده مامشدر سلامت اعتقاد ايله برابر علوم اوائلده دخى ماهر ايدى واصحاب واحبابى ايله حسن معاشرت اوزره اولوب شجاعت تامه صاحبى والحاصل كافهٔ فضائل جوهر ذاتنده سرنماى تجلى اولمش بر نسخهٔ كبرى ايدى . شعرادن برچوق ذواتك وبالخصوص شاعر اعجاز مآثر ابو الطيب متنبى نك ممدوحى اولمشدر

متنبی نك مشار اليه حقنده كی قصائدی مشهور اولوب بونلردن الڭ مشهوری ایسه اولا ابن فرات حقنده یازمش اولدیغی حالده مؤخراً مشار الیه نامنه چویردیکی قصیدهٔ رائیه درکه حین تقدیمنده اوچ بیك دینار جائزه آلمشدر ابن عمیدڭ مجاریٔ امثالده جاری سوزلرندندر (متی خلصت للدهر حال من اعتوار اذی وصفا فیه شرب من اعتراض قذی . خیر القول ما اغناك جده والهاك هزله . الرتب لا تبلغ الا بتدرج وتدرب ولا تدرك الا بتجشم كلفة وتصعب . المرء اشبه شیٔ بزمانه وصفة كل زمان منتسخة من سجایا سلطانه . المرء یبذل ماله فی اصلاح اعدائه فكیف یذهب العاقل من حفظ اولیائه . هل السید الامن تهابه اذا حضر و تغتابه اذا ادبر . اجتنب سلطان الهوی وشیطان المیل) .

ابن عمید علم نجوم ومسلك فلاسفه یه میلان ایله متهم ایدی عمر اخیرنده قولنج ونقریس علتلرینه مبتلا اولدی . مومی الیه باغچه‌نك برنده بر رنجبرڭ صوغان ویوغورت ایله اتمك یدیكنی كوردكده برمدت مفتونانه دقتدن صكره (كاشكی شو آدم بن اولیدم ده هر اشتها ایتدیكم شیئی یه‌ایدم) دیمشدر . وفاتی (٩٧٠ م و ٣٦٠ ھ) تاریخنده‌در . مدت وزارتی یكرمی درت سنه یه بالغ اولدی وفاتندن صكره اوغلی ابو الفتح علی بدرینك یرینه قائم اولمش وسیف وقلمی برآره یه جمع ایتدیكندن ذو الكفایتین تلقیب اولنمشدر .

§

﴿ محمد ﴾ بن ابی محمد — ابن ظفر لقبیله معروف و (حجة الدین) تعبیری ایله موصوف برذات فضائل نهاد ایدی مولدی (سچلیا) و منشئ مكهٔ مكرمه‌در .

سچلیاده بعض امرا ایچون تألیف ایتدیكی (سلوان المطاع فی عدوان الاتباع) نام كتابدن بشقه (خیر البشر بخیر البشر) و (نجباء الابناء) نامنده ایكی تألیف لطیفی و (ینبوع) آدلی بر تفسیر كبیری وحریرینك (درة الغواص) نام كتابنه بر حاشیه‌سی ومقاماتنه بری بیوك دیكری كوچك ایكی شرحی و بعض آثار شعریه‌سی واردر .

برچوق ممالكده دور وسیاحتدن صكره آخر عمرنده حمایه كلەرك اوراده توطن ایلدیكی حالده (١١٦٩ م و ٥٦٥ ھ) تاریخنده وفات ایلدی .

مومی‌الیه قیصه بویلی وغایت چرکین بر آدم اولوب زمان موتنه دکین تعاقب سهام فقر و فاقه‌دن بر آن کوز آچامش ایدی حتی کمال احتیاج و ضرورتندن قزینی کفوی اولیان بر شخصه تزویج ایلدیکی حالده شخص مزبور قزی حمادن چیقاره‌رق دیار آخرده صاتمشدر ٠

§

﴿ محمد ابوالمظفر ناصرالدین ﴾ — هندستان مغول پادشاهلرندندر وجلوسی (۱۷۱۷م و ۱۱۳۰ھ) تاریخنده‌در ایران تختنك غاصبی اولان مشهور نادر شاه بونك زماننده حدود هندیه‌یی تجاوز ایدرك زیر تصرفنده اولان ولایات غربیه‌یی دخی استیلا ایلدی وفاتی (۱۷٤۷ م و ۱۱٦۱ ھ) تاریخنده‌در ٠

§

﴿ محمد ﴾ بن احمد — اجلهٔ علمادندر ابن کیسان لقبیله مشهور ومتعارف اولوب (۹۳۲ م و ۳۲۰ ھ) تاریخنده وفات ایلدی مجلس تدریس و مصاحبتنده رؤسا وکباردن هرکون یوزی متجاوز ذوات حاضر بولنور ومع هذا کندوسی فقرا و مساکین ایله اختلاط وموانستدن دها زیاده محظوظ اولور ایدی ٠

علم نحوده (مهذب) (غلط ادب الکاتب) (السلامات) (البرهان) (غریب الحدیث) (معانی القرآن) (علل النحو) (مصابیح الکتاب) نام کتابلر جملهٔ آثار مقبوله‌سندندر ٠

§

﴿ محمد الادریس ﴾ — عرب جغرافیونندن مشهور بر ذات اولوب (۱۰۹۹ م و ٤۹۳ ھ) ده سوته‌ده ادریس خاندانندن ساحهٔ وجوده کلمشدر کنیه‌سی ابو عبدالله‌در ٠ افریقاده متصرف اولدیغی اراضیدن طرد اولدیغنه بناء دور ودراز بر چوق سیاحتلر ایتدکدن صکره برای توطن سچلیایه کلوب اولوقت سچلیا قرالی بولنان ایکنجی (روژر) طرفندن الك عالی برصورتله حسن تلقی اولندی بنابرین اشبو قرالك سراینده امرار وقت ایدوب (۱۱۵۳ م و ٥٤۸ ھ) تاریخنه طوغرو درتیوز لیره ثقلتنده کومشدن اولمق اوزره برکره اعمال ایلدی‌که زمانتجه جغرافیایه دائر

اولان معلوماتنك كافه‌سی اوكره اوزرنده محكوك ايدی بوكره جغرافيا تحصيل وتعليمنه خيلی زمان اساس اتخاذ اولنمشدر ٠

§

﴿ محمد الامين ﴾ — خلفای عباسيه‌نك التنجيسيدر (٧٨٦ م و ١٧٠ ﻫ) ده رصافه‌ده تولد و (٨٠٨ م و ١٩٣ ﻫ) ده جلوس ايدوب بش سنه صكره قتل اولنمشدر ٠

اوزون بويلی كوچك يوزلی لهو ولعب وعيش ونوشه منهمك كيمسه اولوب كيجه كوندز سياه طواشی وعورتلرله دوشرقالفار واطراف واكنافدن چنكيلر وخواننده‌لر كتوردوب امور مملكتدن كمال مرتبه غفلت ايلر ايدی حتی نقل ايدرلركه برادری مأمونك هجومنه قارشو كوندريلان عسكرينك مغلوب وسرعسكری علی بن عيسی‌نك مقتول اولديغی خبری كلدكده بالق آولاردی خبر كتورن آدمه (بنی حالمه قوار قداشم ايكی بالق طوتدی بن هنوز بربالق طوته‌مدم) ديمشدر ٠

§

﴿ محمد بهاء الدين ﴾ بن محمد البخاری — طريقت نقشبنديه صاحبيدر ٠ مشار اليه باطناً خواجه عبد الخالق غجدوانی حضرتلرينك روحانيتلرندن وظاهراً سيد امير كلال حضرتلرندن كسب فيض ومعرفت ايدوب (١٣٨٨ م و ٧٩١ ﻫ) تاريخنده وفات ايلمشدر ٠

خواجهٔ اعظم بهاء الحق والدين نقشبند
آنكه مشهور ولايت شد كمال ملتش

مسكن ومأوای اوچون بود قصر عارفان
قصر عرفان زين سبب آمد حساب رحلتش

قطعه‌سنده‌كی (قصر عرفان) تركيبی وفاتنه تاريخدر قصر عارفان ايسه مفاد قطعه‌دن مستبان اولديغی اوزره بخارادن بر فرسخ اوته‌ده شيخ مشار اليهك مسكن ومأوامی اولان برقصبه‌در ٠ نقشبنديه طريقنه بوندن اول يعنی عبد الخالق غجدوانی‌يه كلنجه‌يه قدر طريق خواجكان دينلور ايدی ٠

اساس اداب نقشیه (هوش دردم . نظر درقدم . سفر دروطن . خلوت درانجمن . یادکردد . بازکشت . نکاه داشت) دن عبارتدر بر روایته کوره مولانا جلال الدین رومی حضرتلری لفظهٔ جلال ذکرینی شاه نقشبنده تبلیغ اولنمق اوزره (عزیزان) دیمکله معروف خواجه علی رامیتنی حضرتلرینه تلقین ومشار الیه دخی کذلك امیر کلال حضرتلرینه تفهیم ایدوب اوده شاه نقشبند حضرتلرینه تبلیغ ایلمشدر .

علاء الدین عطار وحافظ بخاری محمد پارسا صاحب طریق مشار الیهك اخص خلفاسندن اولوب دها پك چوق خلیفه ومریدلری واردر .

§

﴿ محمد افندی ﴾ — یازیجی زاده (یازیجی زاده) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ محمد پاشا ﴾ طویل — دولت علیه‌ده عصر سلطان سلیمان وسلیم ثانی ومراد ثالثده اون بش سنه صدارت ایتمش وداماد شهریاری دخی اولمش ایکن نهایت (۱۵۷۹ م و ۹۸۷ ھ) تاریخنده دیوانده بولندیغی اثناده برجرار مجذوب بیدیله شهید اولمشدر . عزب قپوسی جامعی جملهٔ خیراتندندر اصلی صوقللی ایدی .

§

﴿ محمد پاشا ﴾ کوپریلی — اصلی ارناود ایسه‌ده اناطولیده کوپری قصبه‌سنه نقل مأوی ایتمشیدی سلطان محمد رابع زماننده یعنی (۱۶۵۵م و۱۰۶٦ھ) تاریخنده دارالسعاده اغاسنك حقوقه مبنی والده سلطانه اخطاریله صدر اعظم اولمشدر .

صدارتی وکلاده اتحاد مأمورلرده اعتماد عسکرلرده انقیاد ترسانه‌ده دونما خزینه‌ده پاره اولمدیغی وآق دکز مسدود وذخیره مفقود والحاصل اسباب سعادت ملك ودولت هریوزدن معدوم ونابود بولندیغی بر زمانه تصادف ایلدیسه‌ده (همة الرجال تقلع الجبال) مفهومنجه حسن تدبیری سایه‌سنده هر بر شعب امور واداره‌یی تنظیم واصلاحه موفق اولدی وابتدا چناق قلعه‌دن قپویی آچه‌رق لمنی وبوزجه اطه‌یی الدقدن صکره (۱۶۵۸ م

و ١٠٦٨ ﻫ) ده اردل ولايتنى حرباً تنظيم و (محمد پاشا صدارتدن عزل اولنمدقجه سفره كيده‌ميز) دعواى جاهلانه‌سيله برهيئت متفقه تشكيل ايدوب شوغرض واهيلرينى اجرا ايچون قونيه‌دن اوتوز بيك عسكرله درسعادته يورييان حلب انقره ديار بكر واليلرينى قارشو چيقاريلان بغداد واليسى مشهور مرتضى پاشا همتيله حلب جوارنده حرباً اخذواعدام ودائما عليهنده بولنان وبوآدم وكلاى دولت عليه‌يى تماماً ازاله ايده‌جك صكره حال مشكل اوله‌جق كبى سوزلرله ذات شاهانه‌يى اغفاله چاليشان شيخ الاسلام بولوى محمدافندى‌يى نفى ايدرك مصالح دولت عليه‌يى تمام يولنه قويدقدن وكريد سفرينى تازه‌لدكدن صكره تصميماتنى اجرايه ميدان قالمقسزين (١٦٦١ م و١٠٧٢ ﻫ) تاريخنده طقسان التى ياشنده وفات ايتمكله يرينه اوغلى احمد فاضل پاشا تعيين بيورلدى .

§

﴿ محمد پاشا ﴾ بالطه‌جى — زمانده تبردار محمد پاشا ديمكله معروف ايدى سراى همايون بالطه‌جيلغندن كلمه و قسطمونيدن يتشمه‌در سلطان احمد ثالث دورنده ايكى دفعه صدر اعظم اولوب ايكنجيسنده يعنى (١٧١١ م و ١١٢٣ ﻫ) تاريخنده پروت واديسنده روسيه چارى بيوك پترويى تكمل اردوسيله برابر ابلوقه وقبول اسارته مجبور ايتديكى حالده چارك زوجه‌سى قترينه‌نك بالذات تقديم ايتديكى هدايا وسائره‌يه طيانه‌ميه‌رق مرقومه‌نك قلمه الديغى مصالحه‌نامه‌يى امضا ايله بويله بر بيوك فرصتى قاچرديغندن درسعادته كلدكده اعدام اولندى .

مومى اليهك صدارتنى مقدما دولت عليه‌يه التجا وبوجاقده اقامت ايدن اسوج قرالى مشهور (شارلو) توصيه ايتمش ايدى حتى قرال مشاراليه مصالحه‌دن برايكى كون صكره كمال ممنونيتله پروته كلوب انجق رقيبى اولان روسيه‌نك بويله برطوزاقدن پك اوجوز قورتلمش اولديغنى يعنى مصالحه اولمش بتمش ايدوكنى كورنجه بالطه‌جى‌يى آشورى درجه‌ده تحقير ايدرك (بن ده سنى برآدم ظن ايتدم ايدى) ديمش وكمال حدتله قالقوب كيدركن چزمه‌سى پاشانك كوركنه طاقيلوب ييرتمشدر . روسيه‌نك مصالحهٔ مذكوره‌ده

امضاسی آلتنده بولنان تعهداتنی برطاقم سفسطه‌لرله چکیروب جمله‌سندن قورتلدیغی تواریخده مقیددر .

§

﴿ محمد بك ﴾ — متغلبین مصریه‌دندر متنفداندن علی بکك کوله‌سی اولدیغی حالده کولمن سلکنه داخل و علی بکك قزینی اله‌رق مصرجه برقوماندانلغه نائل اولدی و (۱۷۷۳ م و ۱۱۸۷ ه) تاریخده متغلباً ولی‌النعمتی علی بکی قاهره‌دن اخراج وپاشالق عنوانیله مصر والیلکنی استحصال ایلدی وطرف دولت علیه‌دن سوریه‌ده خروج ایدن طاهرك رفع وجودینه مأمور اولمغله کیدوب غزه ویافه وعکایی مرقومك ید غصبندن قورتاردی . تاریخ مزبوردن برسنه صکره عکاده وبایه طوتیله‌رق وفات ایلمشدر .

§

﴿ محمد چلبی ﴾ — مجاذیب الٰهیه‌دن کشف وکرامته مالك برذات اولوب (اون قپانلی) دیمکله شهرت آلمشیدی وفاتی تخمیناً (۱۶۸۸م و ۱۱۰۰ ه) تاریخنده‌در .
زماننده قطب جهان اولان ذاتك وقوع ارتحالنه مبنی اظهار آرزوی قطبیتله جناب حقه (یاربی بونجه‌سنه‌دن برو محضا رضای شریفك ایچون چالیشه‌رق نفسمی ازدم وکرم وسرد عالمه قارشو برعبا ایله عریان وبی‌مکان کزدم ارتق کمال عنایتکدن مرتبهٔ قطبیت شرفنی احراز ایتمك استرم) دیو تضرع و نیاز ایلدکده ورای پردهٔ غیبدن (سن دها بوادرا کده میسك (محمد چلبی) (طلب) (عریان) بوقدر و آرلق و کثرتله قطبیته نائلیت نصل اولور) خطابنی آلمقله همان کندوسنی اورادە بولنان برلغمه آتوب نجاست آلود ایتمش ایسه‌ده درحال اعوان واتباعی طرفندن چیقاریلوب برحامده کندوسی و عباسی تطهیر ایدلدکدن صکره قطب الاقطاب شمس الدین سیواسی حضرتلری جلب ایدرك البسه اکسا ایتمش ومسکن ومأوی پیدا ایتدیرمشدر .

§

﴿ محمد ﴾ بن حسن الشیبانی الواسطی — اجلهٔ علمای کرامدن و(مبسوط)(جامع الصغیر)(جامع الکبیر)(کتاب الزیادات)(سیر کبیر)

(نوادر) نام کتابلر جملهٔ آثارندندر (۸۱۳ م و ۱۸۹ ھ)تاریخنده (ری) قاضیلغی اثناده والی درت یاشنده متوجه سمت بقا اولدی ·
مشار الیه امام اعظم حضرتلرینك جملهٔ اصحاب کبارندن بر علامهٔ جلیل الاعتبار ایدی · هرون الرشیدك تکلیف ایتدیکی قاضیلکی عدم قبولندن ناشی ایکی آی قدر حبس اولندیسه‌ده مؤخراً چیقاریله‌رق خواه ناخواه (رقه) یه قاضی نصب اولندی بعده نزد خلیفه‌ده قضایه رضا و یروب وفاتنه قدر برابر بولندی ·
امام شافعی و امام احمد بن حنبل حضراتی فضل و کمالنی تصدیق و تسلیم ایدرلر وامام ابو یوسف حضرتلری نظر خلیفه‌ده قزاندیغی رفعت شان و اعتباری بحسب البشریه براز قسقانورلر ایدی · حین وفاتنده هرون رشید (دفن الفقه والعربیة) دیمشدر ·
قوام الدین یحیای شیبانی ویحیی بن عمار الشیبانی بشقه‌در (یحیی) کلمه‌سنه نظر بیوریله ·

§

﴿ محمدحسن خان ﴾ — الآن ایرانده حکمران اولان قاچار خاندانك مؤسسیدر مشار الیه مازندران والیلرندن برینك اوغلی اولوب نادر شاه وخلفی عادلشاه زمانلرنده اردو قوماندانلقلرنده بولنمش و (۱۷٤۸ م و ۱۱٦۱ ھ) تاریخنده عادلشاهك وفات ایتمسیله رفع علم استقلالیت ایدرك مازندران وخراسان وکیلان واصفهان ایالتلرینی ضبط ایلدیسه‌ده اون سنه صکره کریم خانك الینه دوشمکله قتل اولنمش ومخدومی محمد اغا خان پدریله برابر طوتلدیغی حالده قتل اولنمیوب یالکز طواشی ایدیله‌رك حبسیله اکتفا ایدلدیکندن براره‌لق محبسدن قورتیلوب پدری ممالکنه و بتون ممالك ایرانیه‌یه مالك اولمشدر چه فائده که بودخی (۱۷۹۷ م و ۱۲۱۲ ھ) تاریخنده کرجیلر ایله ایتدیکی محاربه‌ده مغلوب ومقتول اولمغله چکدیکی آجی ایتدیکی سلطنته دکمامشدر ·

§

﴿ محمد ﴾ بن رشد — علوم نقلیه وحکمیه ورياضیه وطبیه‌ده زمام تفردی اله آلمش برذات ایدی مولدی اندلس مضافاتندن قرطبه وکنیه‌سی

ابو الولید اولوب (١١٩٨ م و ٥٩٥ ھ) تاریخنده مراکشده وفات ایتمش وتألیفاتندن سکز جلدی جامع اولان (خلیجه) و اکا مماثل آثاری السنهٔ اجنبیه یه ترجمه ومأخذ علوم اتخاذ اولنوب سائر ترجمه اولنان کتابلری پاپا طرفندن منع واحراق ایدلمشدر ٠

§

﴿ محمد الرضی ﴾ بن طاهر بن حسین بن موسی بن محمد بن ابراهیم بن موسی الکاظم — کنیه‌سی ابوالحسن اولوب سادات علویه‌دن وبلغای شعرادندر ٠ پدرندن صکره بغداد ده نقیب علویه اولدی حضرت علی رضی الله عنهك خطب واحکام علیه‌سندن عبارت اولان (نهج البلاغه) یی جمع و (تعلیق خلاف فقها) و (مجازات آثار النبویه) نام کتابلری تألیف ایلدی ٠ بونلردن بشقه ابو علی فارسینك ایضاحی اوزرینه حاشیه‌سی ودرت جلد دیوان اشعاری واردر سنی اونی آزکچدیکی صره‌ده اشعار نظمنه باشلامشیدی وفاتی (١٠١٣ م و ٤٠٤ ھ) تاریخنده‌در ٠

§

﴿ محمد بن سماعه ﴾ — کنیه‌سی ابوعبدالله اولوب کبار ثقاتدن بریدر ولادتی (٧٤٧ م و ١٣٠ ھ) وفاتی (٨٤٦ م و ٢٣٣ ھ) تاریخی اوله‌رق یوز اوچ یاشنه وارمش اولدیغی حالده آته بینر قیز آلور و کیجه وکوندزده ایکی یوز رکعت نماز قیلار ایدی ٠ مأمون خلیفه زماننده بغداد قاضیسی ایکن ضعف بصرندن ناشی ترك مأموریت ایلشدر ٠
فقهه دائر (اصول) و (کتاب ادب القاضی) و (کتاب المحاضره) و (سجلات) تألیفات معتبره‌سندندر ٠

§

﴿ محمد ﴾ بن سیرین — مشاهیر معبرین وکبار تابعیندندر (ابن سیرین) کلمه‌سنه نظر بیوریله ٠

§

﴿ محمد ﴾ بن عبدالله — حضرت حسن رضی الله عنهك اولاد کرامندندر خلیفه منصور مدینه‌ده ساکن اولادحسندن اون برذاتی زنجیر بند اوله‌رق عراقه کتورتدیکی زمان بونی دخی غایت کنج اولدیغی حالده اومیانه ادخال ایدرك دیکرلریله برابر زندانه آتدیرمشیدی وجهنده او قدر

صباحت واندام پاکنده بردرجه تناسب ولطافت وار ایدی که ایشیدن اهل
عراق زندانه کلوب کمال حیرتله حسن جهـان آراسنی تماشـا ایدرلر ایدی
منصور خباثتمنشـور ایسه بویله بر نور مجسمك زندان بلیه‌سـیله دلخون
ومحصور اولدیغنه دخی قناعت ایتمیـه‌رك بر کون یوز اللی قامچی ضربنی
امر ایله کلبرك وجودینی لعله دوندردیکی صره ده قامچینك راست کلدیکی
برکوزینی نعمت نوردن محروم براقش وبرازصکره یعنی (٧٦٣ م و ١٤٦ ه)
تاریخنده دخی اول نونهال روضهٔ حسنی ایکی اسطوانه اره‌سنده ازدیره‌رك
ثمرهٔ حیات عزیزینی اقتطافه میدان ویرمامشدر ٠

§

﴿ محمد بن علی الحـکیم ﴾ الترمذی — کنیه سی ابو عبداللهدر ٠
طبقهٔ ثانیه اصحابندن وخراسان کبار مشایخندن کراماتی ظاهر وعلوم وفنونده
کمالاتی باهر بر ذات اولوب (ختم الولایة) و (نهج) و (نوادر الاصول
فی معرفة اخبار الرسول)ی ودهـا نیجه متعدد کتابلری یازدی وبرتفسیر
دخی باشـلادیسه‌ده عمری وفا ایتمدیکندن اتمامی نصیب اولمیوب (٨٦٨ م
و ٢٥٥ ه) تاریخنده اللی بش یاشنده وفات ایلدی ٠

§

﴿ محمد ﴾ بن علی الشلمغانی — ابن ابی الغراقر دیمکله معروفدر ٠
زماننده بغدادده تشیع وتناسخه دائر برمذهب سخیف احداث ایدرك خلق
اخلاله یلتندیکی جهتله حکومت طرفندن ارانمسی اوزرینه موصله قاچوب
ناصر الدوله حسن بن عبدالله بن حمدان نزدنده برقاچ سـنه اکلندی ٠
مؤخراً بغداده عودتله برمدت اختفادن صکره ربوبیت دعواسیله ینه اورته‌لغی
افساد واخلاله باشلادی ٠ اشبو دعوای مجنونانه‌سنه آلدانان برطاقم سـاده
دلان ایچنده مقتدر باللهك وزیری حسین برقاسم وابوجعفر وابوعلی وابراهیم
بن محمد بن ابی عون وابن شبیب الزیات واحمد بن محمد بن عبدوس کبی
اصحـاب عقل ودهانك موجود بولنمسی غرائب احوالدن ایدی ٠ بونلرك
شـو حال غرابتمآلی بالآخره آچیغه چیقمغله (٩٣٣ م و ٣٢٢ ه) ده ابن
مقله‌نك راضی باللهه وزارتی اثناده دردست اولنملری ایچون تحریاته باشلانوب
چوق چکمدین ابن الشلمغـانی مشـارالیه ابن مقله طرفندن اله کچوریله‌رك

تسجين وخانه‌سی تفتيش اولندقده مذهب مردودی اوزرينه برچوق اوراق وكتب بولندی . اوراق مذكوره ميانده سالف الذكر حسين بن قاسمك خط دستيله محرر برطاقم اوراق دخی موجود ايدی . بونلر كتور يلوب ابن الشلمغانی‌يه كوسترلدكده كندو يازولری اولديغنی اعتراف وفقط مذهب فكرينی انكار ايدرك ظاهراً عرض اسلام ايلدی . بونك اوزرينه ابن ابی عون وابن عبدوس اخذ واحضار ايديلوب معبودلريله برلكده حضور خليفه‌يه چيقارلدقده خليفه بونلره حقلرنده دوران ايدن كفتكودن برائتلرينی اثبات ايتمك اوزره آلهلرينه بر توقاد اورملرينی امر ايتدكده ابن عبدوس امتناع ايتسه جاندن اوله‌جغنی تيقن ايدرك ناچار بر توقاد اوره‌بيلديسه‌ده ابن ابی‌عون توقاد اورمق اوزره النی قالديردقده مقدما كوكلنده يرطوتمش اولان اعتقاد باطل اثری اوله‌رق النه بر رعشه كلكله همان كف يد وابن الشلمغانينك صقالنی وباشنی اوپه‌رك آلهی وسيدی ورازقی ديوعرض عبوديت ايلدی وراضی بالله ابن سلمغانی‌يه (هانی يا سن الوهيت دعواسی ايتميور ايدك بوآدمك سويلديكی نه‌در) ديدكده مرقوم (ابن ابی‌عونك سويلسندن بكا نه ترتب ايدر الله بيلوركه بن اصلا الوهيت دعواسی ايتمدم) ديدی ومرقومك شو افاده‌سی براهين قاطعه ايله ثبوت بولمش اولان فضاحت مذكوره‌سنه برفائده ويره‌مديكندن فقهانك فتواسی ايله كندوسی وعبد صادقی اولان مرقوم ابن ابی‌عون (٩٣٢ م و ٣٢٢ ه) تاريخنده صلب وجسدلری احراق اولندی .

بومثللو آلهلق ادعا ايدنلر (ملائكه هر برنفسنه مالك وحق عارف اولانلردر وجنت بزی بيلمك ومذهبمزی قبول ايتمك اولوب جهنم ايسه بزی بيلمامك ومذهبمزدن عدول ايتمكدن عبارتدر ديرلر وصلوة وصيام وبوكا مماثل عباداتی تركله امر ايدرلر وتناكحی طانيميوب زنايی مباح طوتارلر ايدی . برمدت صكره خبيث مرقومك سركرده‌لرندن اولان سالف البيان وزير حسين بن قاسم دخی رقه‌ده قتل اولنوب باشی بغداده كتورلمشدر .

§

❊ محمد ❊ بن علی — مبرمان ديمكله شهرت آلمشدر . فنون

عدیده‌ده وباخصوص علم نحوده یدطولا صاحبی ایدی (۹۵۶ م و ۳٤۵ ﻫ) تاریخنده وفات ایلدی .
(شرح کتاب سیبویه) (شرح شواهد کتاب سیبویه) (شرح الاحفش) (النحو المجموع علی العلل) (العیون) (التلقین) (المجاری) (صفة شکر المنعم) جمله‌ٔ تألیفاتندندر .

منقولدرکه مبرمان کتاب سیبویه‌یی یوز دینار المدقجه کیمسه‌یه تعلیم ایتمز ایدی ابوهاشم جبائی نام ذات برکون مومی الیه‌ه کلوب کتاب مذکوری کندوسنه اوکرتدیکی حالده‌دکل یوزدینار برقاچ یوز دینار ویره‌جکنی وفقط بونی ختام تحصیله‌قدر کندوسندن استماسنی افاده ایلمسی اوزرینه مومی الیه کمال ممنونیتله قبول ایدوب تدریسه باشلار ایش بیتدکدن صکره ابوهاشم برکوچك زنبیل الهرق طیشنی سختیان وسائره‌ایله کوزلجه تزیین وایچنی مال یرینه طاشلرله مالا مال ایدوب (بغداددن اقچه‌مزك ورودینه دکین یانکزه رهن طریقیله طورسون) مألنده برپوصله‌ایله مبرمانه کوندرر مبرمان دخی زنبیلك ثقلتنی کوردکده ایچی التون کموش‌ایله مملوظن ایدرك کونلرینی کمال شادی ایله کچورمکده ایکن ابوهاشم منتظر اولدیغم مالك الآن عدم ورودینه‌مبنی بغداده کیده‌یورم یانکزده‌کی امانتی سزه هبه ایتدم کیف‌مایشاء تصرف ایدیکز) دیو بر مکتوب دها کوندرمکله مبران علی العجله وفوق‌العاده برسونجله همان زنبیلی ییرته‌رق معدن امیدی تحجر ایتمش اولدیغنی کورنجه ابوهاشم دیدکاری ظالم بکا سحر ایتمش دیه‌رك بددعا ایدر .

§

﴿ محمدعلی پاشا ﴾ — (۱۷۶۹ م و ۱۱۸۳ ﻫ) تاریخنده قواله‌ده تولد ایتمشدر اوائل‌حالنده بیاغی براصناف ایکن خدمت عسکریه‌یه کیره‌رك برمدت بیراقدارلق‌ایله تپه دلنلی علی پاشایه خدمت ومؤخراً طایفه‌سیله مصره عزیمت ایدوب (۱۷۹۹ م و ۱۲۱٤ ﻫ) تاریخنده فرانسزلرله وقوعبولان ابوقیر محاربه‌سنده ایجه ایش کورمش ومصرجه خیلی نام المشدر . مومی الیه (۱۸۰۵ م و ۱۲۱۹ ﻫ) ده مصروالیسی خسرو پاشا علیهنه کوله‌نلرله اتفاق‌ایدوب پاشایی مصردن دفعه موفق اولدی ومتعاقباً کوله‌نلری دخی رئیسلری علیهنه تحریك‌ایله برابر هرنصل ایتدیسه ایدوب

عيون الاثر فى فنون المغازى والشمائل والسير والمنهج الشتذى فى شرح الترمذى وسمر اللبيب بذكر الحبيب ومنح المدح تأليفاتندندر . شعرى غايت رقيق سهل التركيب منسجم الالفاظ عذب النظم وعارى عن الكلفه ايدى . اوجمله دندر .

ان غص من فقرنا قوم غنى منحوا   فكل حزب بما اوتوه قد فرحوا
ان هم اضاعوا لحفظ المال دينهم   فان ما خسروا اضعاف ما ربحوا

§

﴿ محمد ﴾ المنصور — بربريلردن اندلس ملكى اولان سلطان هشامك حاجبى يعنى صدر اعظميدر كمال مظفريت و فتوحاتنه مبنى (المنصور) عنوانيله ياد اولنور ايدى قشتاله سنجاغى وشلنكه ورسموره واشتورغه شهرلرينى فتح واهاليسنى طاغلره فراره مجبور ايلدكدن صكره برمحاربه‌ده عساكر اسلاميه‌يه ضعف وفتور كله‌رك هربرى برطرفه طاغلمغه باشلادقده همان رجعت ايدن سپاه موحدينك يوللرى اوزرينه قليجنى قويوب وكندوسى دخى اورايه بوبلى بوينه ياتوب (بنى چيكنيوب كچمك دنائتنى قبول ايدرسه‌كز يازقدر) يوللو برچوق مؤثر سوزلر ايراد ايلمكله عساكر متفرقه‌يى چارچابك باشنه طوپلايه‌رق (٩٨٠ م و ٣٧٠ ياخود ٣٧١ ﻫ) تاريخنده ينه دشمنى فنا حالده بوزمشدر . اوچ سنه صكره ليون قرالنك پاى تختى اولان ليون قلعه‌سنى دخى بش كونده ضبط ايدوب انجق (١٠٠١ م و ٣٩٢ ﻫ) تاريخنده قلعة النسر محاربه‌سنده مظفريت اعدا طرفنده وقوعبوله‌رق اللى بيك اسلام عرصهٔ قتاله شهيد دوشديكندن مشار اليه شمدى يه قدر اللى ايكى دفعه ايتديكى محار باتك جمله‌سنده غالب كلوبده بو دفعه مغلوب اولديغنه و بو قدر اهل اسلامك نوش جام شهادت ايلديكنه نهايت درجه تأسف ايدرك مقدمجه قاپمش اولديغى جريحه‌نك باغنى چوزوب قاننى آقيده آقيده ميدان محاربه‌يى قانلرله كلكون ايدن شهداى سائره عدادينه داخل وبووجهله دنيا ومافيهايى دكر برشرف ابدى‌يه نائل اولمشدر .

§

﴿ محمد المهدی ﴾ بن حسن العسکری — ائمهٔ اثنی عشرک اون ایکنجیسی اولوب کنیه‌لری ابوالقاسمدر (٨٦٨ م و ٢٥٥ هـ) تاریخنده دنیایه کلدی اوزمان حکمدارلر محافظهٔ سلطنت ایچون اولاد رسولی محو سوداسنده بولندقلرینه بناءً پدرلری کمسه‌یه خبر ویرمیه‌رک کیزلی بیودوب اون بر یاشنه بالغ اولدقده وفات یاخود غیبوبت ودیکر روایتده کوره یتمش بش یاشنه قدر معمر اولوب (٣٣٠ هـ) تاریخنده رحلت ایلمشدر. شیعیلردن اثنی عشریه فرقه‌سنک قیامته قریب بر زمانده اصلاح احوال اسلام ایچون کله‌جک دیدکاری مهدی بوذاتدر وبوبابده دها برچوق اقوال مختلفه واردر.

§

﴿ محمد المهدی ﴾ — خلفای عباسیه‌دن ابو جعفر المنصورک اوغلی وخلفی اولوب (٧٧٥ م و ١٥٩ هـ) تاریخندن (٧٨٥ م) سنه‌سنه قدر بغدادده خلافت ایتمشدر رومله غلبه وقسطنطینیه‌یی تضییق ایدرک ضربخانهٔ عامره اتصالنده الآن اسلحه انباری اتخاذ ایدلمش اولان (ایارنه) کلیساسنک بانیه‌سی (رنه) نام ایمپراطوریچه‌یی ویرکو اعطاسنه مجبور ایتمشدر مشارالیه زیردستانی حقنده شفقت ومرحمتی مبذول وعالم اسلامیته حسن خدمتی مسبوق اعاظمدن بر ذات ایدی. کعبهٔ مکرمه‌یه دخی پك چوق خدمتی واردر مصردن بالخاصه درت یوز سکسان عدد مرمر دیرك کتوردوب حرم شریفی توسیع وتزیین وبیت مکرمه برکسوهٔ کرانبها اعمال واکسا والتون زنجیرلرله قندیللر تعلیق ایلدی. (ابراهیم بن ادهم) حضرتلری بونك زماننده وفات ایلمشدر.

§

﴿ محمد ﴾ بن نصرالدین بن نصر بن الحسین بن عنین الانصاری — کنیه‌سی ابوالمحاسن لقبی شرف الدین ولقب معروفی ابن عنین‌در مومی‌الیه شعرای عربك خاتمی اولوب کندوسندن صکره وکرك عصری اوائلنده مثیلی کلمامشدر. شعری جودت افاده ایله برابر براسلوبه مقصور اولیوب نظم اشعار خصوصنده تفنن ایتمشدر کندوسی ظریف لطیف سبکروح وفقط صاحب مجون وهجویات ایدی. رؤسای شامدن برچوق ذواتك ذمنی مشعر یوز بیتدن عبارت یازدیغی ومقراض الاعراض نامنی و بردیکی

قصیده اوزرینه سلطان صلاح الدین طرفندن یمنه نفی اولندی . شامدن خروجی اثناده

فعلام ابعدتم اخا ثقة　　　لم یقترف ذنباً ولا سرقاً
انفوا المؤذن من بلادکم　　　ان کان ینفی کل من صدقاً

قطعهٔ خنده انکیزینی قرائت ایدر ایدی یمنه وصولنده حاکمی اولان طغتکین بن ایوبی مدح ایدرك مشار الیهدن اموال جزیله استحصال ایلدیکندن آنی سرمایهٔ تجارت اتخاذیله مصره توجه ایلدی اولوقت مصر حکمداری بولنان عزیز عثمان بن سلطان صلاح الدین ابن عنیندن نزدنده کی اشیانك زکاتنی (یعنی رسمنی) آلمسی اوزرینه عزیز مشار الیه حقنده دخی شو قطعه‌یی سویلشدر .

ماکل من یتسمی بالعزیز لها　　　اهل وماکل برق سحبه غدقه
بین العزیزین بون فی فعالهما　　　هذان یعطی وهذا یأخذ الصدقه

اورادن شام عراق الجزیره آذربایجان خراسان غزنه خوارزم ماوراء النهر حوالیسنده دخی برطاقم شهرلر کزەرك هنده مواصلت و بعده ینه شامه عودتله تکرار هنده مسافرت ایدرك سلطان صلاح الدینك وفاتنه قدر اوراده قالدی .

مشار الیه وفات ایله زمام ملکه ملك العادل مالك اولدقده ینه شامه کلوب درون شهره دخولنی مستدعی بر قصیده تنظیمیله ملك عادله تقدیم ایلدی که بونده شام شریفی و اطراف و اکنافنی بر طرز دلربایی اوزره توصیف وغربتده چکدیکی آلام واکداری تحریك رقت ایدرجه‌سنه تعریف ایده‌یوردی قصیده‌سنده وصف شامدن فارغ اولدقدن صکره صورت نفینه واشتکا عن الغربته نقل کلام ایله شو وادیده ادارهٔ لجام مرام ایتمشدر .

فارقتها لاعن رضیً وهجرتها　　　لاعن قلی ورحلت لامتخیراً
اسعی لرزق فی البلاد مشتت　　　ومن العجائب ان یکون مقتراً
واصون وجه مدایحی متقنعاً　　　واکف ذیل مطامعی متستراً

اشكو اليك نوى تمادى عمرها حتى حسبت اليوم منها اشهراً
لاعيشتى تصفو ولارسم الهوى يعفو ولاجفنى يصافحه الكرى
اضحى عن الاحوى المريع محولا و ابيت عن ورد النميـر منفراً
ومن العجائب ان يقبل بظلمكم كل الورى و نبذت وحدى بالعرا
الى آخره

ملك العادل كيفيت حالنه واقف اولدقده دخولنه رخصت و يروب شامه كيردكده ينه شويولده فتح دهان كفتكو ايلشدر ٠

هجوت الاكابر فى جلق ورعت الوضيع بسب الرفيع
و اخرجت منهـا و لكننى رجعت على رغم انف الجميع

حل و صنعت الغازده دخى يد طولاسى وار ايدى طبيعت لا ابالیانه سى حسبيله اشعارينى جمعه اهميت ويرمديكنـدن مدون بر ديوانى بولنه ميوب يالكز ايادئ خلقده بر طاقم آثار متفرقه سى قالمشدر ٠ فنون سائره ده دخى تأليفـاتى اولوب تاريخ العزيزى ولغتـدن مختصر الجمهره سى او جمله دندر مومى اليـه ادبار مشروحندن صكره نائل درجهٔ عال العال اولوب شـامده (ملك المعظم) لك اواخر حكومتنده مسـند وزارته صاعد وملك الناصرك ختام مدتنه قدر سرير اقبالده قاعد اولدى مؤخراً ملك اشرفك جلوسى اوزرينه خانه سنده اقامتله امرار اوقات ايدوب فيمابعد برخدمتله مقيد اولمدى ولادتى (١١٥٤ م و ٥٤٩ ﻫ) ده شـامده و وفاتى (١٢٣٢ م و ٦٣٠ ويا ٦٣٤ ﻫ) ده كذلك شامده وقوعبوله رق ارض مزه ده انشا ايتديكى مسجد شريف دروننده دفن اولنمشدر ٠

§

﴿ محمد بن الوليد ﴾ ابن محمد بن خلف بن سليمان بن ايوب الفهرى الطرطوشى — سراج الملوك وسائر كتب نافعه مؤلفى اولوب كنيه سى ابو بكر وشهرتى ابن ابى رندقه در اندلسدن نشأت ايدوب قاضى ابو الوليد باجى دن مسائل خلافى تحصيل وفرائض وحسـابى وطننده تكميل ايلدكدن صكره شرقه توجيه سمند مرام ايله بغداد وبصره يه داخل وبورالرده علوم وفيره

اكتسابنه نائل اولدی بعده برمدت شامده اوتوروب تدریس طلابه اشتغال وشهرتنی اقطار بعیده‌یه ایصال ایله برچوق لبتشنگان معارفی سیراب زلال کمال ایلمسی اوزرینه اسکندریه‌یه کیده‌رك اوراده توطن ایلدی .
زاهد عابد متورع صادق برآدم ایدی . دیر ایدی که (امر دنیا وعقبادن هرایکیسی سکا عرض اولندیغی حالده عقبایی ترجیح ایت که اولوقت امر عقبا ودنیا هر ایکیسنی تحصیل ایتمش اولورسك . مشارالیه ملوك وامرا قپوسندن دائما متجانب اولوب حتی بردفعه لاجل المصاحبه حکمدار طرفندن استندیکی حالده اجابت ایتمامشیدی . برکون افضل نام امیر جیشك حضورینه کیره‌رك مومی الیهه وعظ وپند طریقیله دیمشدرکه (دنیاده حال حیاتکده اولان شوملك وحشمتك حین موتکده دخی بعینه ید تملککده اولمسی عدیم الامکاندر اویله ایسه نائل اولمش اولدیغك نعمت ودولتك شکرینی ایفایه مسارعت ایت محققدرکه جناب عز وجل یارین بونلرك حسابنی سندن نقیر وقطمیر استیه‌جکدر الله تعالی حضرتلری سلیمان علیه السلامی سرتسر ملك دنیایه مالك وانس وجن وشیاطین وطیور ووحوش اوزرینه حاکم وروزکاری کیف مایشاء امرینه رام ایتدیکی وبونلرك حسابندن تمهٔ عطایای الهیه‌سی اوله‌رق کندوسنی معفو طوتدیغی حالده مشارالیه بونی سزك عد ایتدیککز کبی نعمت وظن ایتدیککز وجهله کرامت عد ایتمیوب بلکه براستدراج اولمسندن خوف ایدر وکمال خضوع وافتقار ایله « هذا من فضل ربی لیبلونی أأشکر اما کفر » دیه‌رك باب عدالتنی کافهٔ عجزهٔ مخلوقاته کشاده طوتار ایدی) .
سراج الملوك کتابنی نعم فراوانه مظهر اولدیغی مأمون البطائحی نامنه تألیف وبوندن بشقه مختصر تفسیر ثعالبی ومسائل خلافده کتاب الکبیر وکتاب بدع الامور ومحدثاتها وسائر بومثللو کتابلر دخی تصنیف ایتمشدر . اشعارینك لطافت وجیادتنه سراج الملوك کتابنی اهدا ایتدیکی صره‌ده اوزرینه یازدیغی قطعهٔ آتیه دلیل کافیدر .

النـاس یهدون علی قدرهم لکننی اهدی عـلا قدری
یهدون مایفنی واهدی الذی یبقی عـلی الایام والـدهر

§

﴿ محمد بن هانی ﴾ الازدی الاندلسی — شاعر مشهور اولوب کنیه‌سی ابوالقاسم وشهرتی ابن هانیدر پدری هانی افریقیه‌ده برقریه اهالیسندن ایدی مؤخراً اندلسه انتقال ایدوب اوغلی شاعر مومی‌الیه اشبیلیه‌ده وجوده کلدی واوراده اشتغال علومه باشلایوب خصوصیله ادبیاتده مهارت کامله تحصیل ایلدی فی‌الواقع ابن هانی هربرفنده صاحب وقوف اولدقدن بشقه غواص بحر ادب وعارف اخبار واشعار عرب اولوب شعری بلاغت ودقت‌معانی وجودت اسالیب وانتظام تراکیبی جهتیله شعرای اندلسك مابه‌الافتخاری ایدی اقتدار مشروحنه وشاعر مشهور متنبی ایله معاصر اولدیغنه بناءً متنبیٔ غرب تسمیه ایدلمشدر.

حروف معجم اوزرینه مرتب بردیوان اشعاری واردر. لکن لذائذه انهماك ومذهب فلاسفه‌یه اتباع ایله متهم ایدی اشبو حاللری بین‌الناس شهرت بولمغه باشلادقده اشبیلیه اهالیسی علیهنده نمایشلره قیام ایتدکلرندن منتسبی اولدیغی اشبیلیه ملکی درون بلده‌ده نامی اونودیلنجه‌یه قدر غیبوبتی ایچون امر ایلدی وبناءً علیه یکرمی یدی یاشنده اشبیلیه‌یی ترکه مجبور اوله‌رق زابه کیدوب جعفر بن الاندلسی‌یه انتساب ومدحنی متضمن قصائد غرا تقدیمیله نزدنده نعم فراوان اکتساب ایلدکدن صکره مصر حاکمی معزابی تمیم طرفندن اولنان دعوت رغبتکارانه‌یه اجابةً مشارالیه طرفنه پا برکاب شتاب اولدی نزدینه‌وصولنده مشارالیه انعامنده مبالغه ایدوب‌صکره معز مصره توجه ایتمسی اوزرینه ابن هانی مشارالیهی براز تشییعدن صکره عائله‌سنی الوب کتورمك اوزره ینه مغربه رجعت ایلدی وکیجه سرخوش اولدیغی حالده کیدرکن وفات ایتمکله صباحلین یول اوزرنده میتی بولندی دیکر نقله کوره برقه اهالیسنك کندو علیهنده چیقاردقلری برعربه‌ده قتل اولندی. تاریخ قتلی (٣٦٢) سنهٔ هجریه‌سی اولوب اولوقت اوتوز التی وبعضیلرینه کوره قرق ایکی یاشنده ایدی وفاتی معزه خبر ویرلدکده زیاده تأسف ایدوب (بز استر ایدکه بوآدمله شعرای مشرقه تفاخر ایده‌لم حالبوکه مقدر اولمدی) دیمشدر. ابن هانی مشارالیه معز حقنده برچوق غرر مدایح نظم ایتمشدر. نظمده تشبیهات بدیعه صاحبی ایدی. نمونه اولمق اوزره برقاچ بیتی اثبات ایتمشدر.

كان السماكين الذين تراهما	على لبدتيه ضامنان له حتفاً
فذا رامح يهوى اليه سنانه	وذا اعزل قدعض انمله لهفاً
كأن سهيلاً فى مطالعه افقه	مفارق الف لم يجد بعده الفا
كان نبى نعش ونعشاً مطافل	بوجرة قد اضللن فى مهمه خشفاً
كان سهاها عاشق بين عود	فآونةً يبدو وآونةً يخفى

مومى اليهمك ديوان اشعارى مدحده كفرى مؤدى برطاقم غلو وافراط ايله آلوده اولمسه ديوانلرك اك كوزلى عد اولنه بيلور ايدى مغاربه ده نه متقدمين ونه ده متأخريندن ابن هانى طبقه سنده شاعر كلمامشدر .

§

﴿ محمد ﴾ — امراى مصريه دن ابو الذهب كنيه سيله شهرتشعار برذاتدر امرادن على بكك كوله سى ايكن محضا شجاعت ورويتى سايه سنده اميرالامرا مسند رفيعنه ارتقا ايتمشيدى مصردن شام واليسى عثمان پاشانك اوزرينه هجومه كوندرلدكده دولت عليه ازالهٔ تسلطيچون درت وزير تعيين ايتديسه ده داريا اوه سنده وقوعبولان محاربه ده عساكر عثمانيه يى مغلوب دوشورديكندن (۱۷۷۱ م و ۱۱۸۵ ه) تاريخنده شام اهاليسى بلامدافعه مملكتى النه تسليم ايدرك اوراده جزئى برمدت اوتوردقدن صكره بعض ملاحظاته مبنى شامى ينه عثمان پاشايه براغوب مصره دوندى انجق افنديسى اوله جق على بك شام كبى يرى نيچون براقدك ديو تكدير وطردينه يوريه رك اره لرنده كى مودتى مبدل خصومت ايتمكله ابو الذهب صعيددن طوپلاديغى عسكرله همان مصره كيروب على بكى مجبور فرار وبعض محارباتدن صكره زنجير اسارته كرفتار ايدرك برسطوت قاهره ايله مصر واليلكنه اوتوردى بوصره ده دولت عليه دخى ولايتنك تصديقنى وعد ومظهر تلطيف ايتسنه مبنى مقابلنده دولت عليه نامنه عمر طاهرى عكاده محاصره ودردست ايدوب باغىٔ مرقومك شرور مفاسدينه نهايت ويردى . واليلكى فرمانى وارمقسزين (۱۷۷۵ م و ۱۱۸۹ ه) تاريخنده وفات ايلمشدر .

§

﴿ محمودخان ﴾ اول — ملوك عثمانیه‌نك یکرمی دردنجیسی اولوب سلطان مصطفای ثانینك اوغلیدر ولادتی (١٦٩٥ م و ١١٠٨ ه) جلوس (١٧٣٠ م و ١١٤٣ ه) وفاتی (١٧٥٤ م و ١١٦٨ ه) تاریخنده‌در جلوسنده یکیچریلرك نفوذ باغیانه‌سی حددن تجاوز ایتمشیدی برسنه صکره موصلی وپاطورنه کبی رؤسای اهل فساد وکلا طرفندن خفیاً سرای همایونه جلب و اعدام اولندی واون بش کون صکره بعض سرکشان مقتوللرك قانی دعوی ضمننده اجتماع واغا قپوسنی یغمایه اجتسار ایلدیلرسه‌ده اهالی سنجاغ شریف التنه دعوت اولندیغی کبی پایدار اوله‌مدیلر . دیکر طرفدن سنهٔ مزبوره ایچنده بغداد والیسی احمد پاشا برمکمل اردو ایله کیدوب (کرمان) (همدان) وسائر بعض قلاع ایرانیه‌یی وحکیم اوغلی علی پاشا دخی (تبریز) ی ضبط واسترداد ایلدی و (١٧٣٣ م و ١١٤٦ ه) ده بغداده هجوم ایدن ایران بیوك اردوسی بیوك برهزیمته دوچار اولوب مجروح واسیردن بشقه اوتوز بیك عجم قلیجدن کچورلدی و (١٧٣٥ م) ده روسیه‌لیلر بغتة نقض عهد ایدرك (آزاق) قلعه‌سنی تحت محاصره‌یه الدیلر وبرسنه صکره قریم زادکانی بیننده موجود اختلافدن بالاستفاده تاتارلری مغلوب وقریمی ضبط ایلدیلرسه‌ده مؤخراً بارینه‌مدقلرندن رجعته مجبور اولدقلری اثناده تاتارلر طرفندن تعقیب اولنه‌رق یوز بیك قدر روس عسکری تلف واسیر ایدلدی وینه سنهٔ مزبوره ظرفنده ایران شاهی (نادر شاه) ایران حاجیلرینه طوقنلمامق وعجم اسیرلری التوب صاتلمامق شرائطیله رجامند صلح ومسالمت اولمغله بالمذاکره قبول اولندی و (١٧٣٧ م) ده روسیه‌لیلر یوز سکسان بیك کشی ایله (اوزی) و (دربند) قلعه‌لرینی محاصره وضبط ایلدی ومتفقلری اولان آوستریا دولتی دخی نقض عهد ایله سوق ایتدیکی اردو معرفتیله (ایزورنیق) (استرویچه) (پوژین) و (وچتین) قلعه‌لرینی تحت محاصره‌یه الدیسه‌ده قلاع مذکوره‌ده متحصن ذکور واناث اهالی کافهٔ سلاح مقاومته صاریله‌رق آوستریالیلری کلدکلرینه پشیمان ایتدیلر . بوسنه والیسی قهرمان علی پاشا ایسه موجود معیتی اولان یرلی عسکر ایله (بنالوقه) مظفریتنی قزانوب کذا اوستریالیلری اون بش بیك

واریل باروت ومهمات وذخیره ترکیله فراره مجبور ایلدی و (ودین) فرقهٔ عثمانیه‌سی (تیموق) نهری کنارنده‌کی اوستریا اردوسنی مغلوب وصوفیه اردوی همایونی (شهرکوبی) و (نیش) قلعه‌لرینی استرداد ایدوب (١٧٣٨ م) ده (اوزی) اوزرینه کوندریلان عساکر عثمانیه دخی اوزی قلعه‌سنی برمدت محاصره ایله اخذ واسترداده موفق اولدی وروسیه‌نك قریمه ایکنجی دفعه اوله‌رق کوندردیکی بیوك اردو تاتارلرك ضربهٔ انهزامنه اوغرایوب اثنای کیروداررده مشهور طوپال (یوانوف) وامثالی جنراللردن پك چوق آدم قتل واعدام اولندی. وینه بوصره‌ده آوستریالیلر اوزرینه اکتساب ایدیلان مهادیه مظفریت مشهوره‌سندن صکره (١٧٣٩ م) ده بلغراد ایله سمندره اره‌سنده واقع (حصارجق) نام محلده وقوعبولان میدان محاربه‌سنده دخی آوستریالیلر بوزیلوب اوچده ایکیسی انجق تخلیص جان ایده‌بیلدی.

نهایت فرانسه ایمپراطورینك توسطی اوزرینه روسیه واوستریا دولتلریله عقد مصالحه اولنوب حسب المعاهده (صربستان) (خرسوه) (افلاق) (بلغراد) (سپاج) و (بکوردلن) قلعه‌لری اوستریا طرفندن و (ازاق) قلعه‌سی هدم اولنمق و (اوقوجه قوفی) قلعه‌سی قریم اداره‌سنده بولنمق شرطیله روسیه طرفندن دولت علیه‌یه ترك اولندی بونلره برابر روسیه سفینه‌لرینك قره دکزده کزماسی و قبارطای قبیله‌لرینك قریم اداره‌سندن چیقاریلوب سربست براغلمسی شرط قلندی و (١٧٤١ م و ١١٥٤ ه) تاریخنده اوستریا قراللرندن متوفی التنجی (قارلوس) لك رومادە تربیه اولان کوچك اوغلی درسعادته کلوب شرف اسلامله مشرف اولدی وایران حکمداری (نادرشاه) اکر دولت علیه مذهب جعفریه‌یی تصدیق ایدر وایرانیلر ایچون مکهٔ مکرمه‌ده بر موقع تعیین ایلر ایسه تجدید مصالحه وتشیید محادنه‌یه حاضر ایدوکنی ایلچیٔ مخصوص واسطه‌سیله استفسار وبوخصوصك ملت اسلامیه اراسنده حکم سورن اختلافی اتحاده تحویل ایده‌جکنی اخطار ایلدیسه‌ده استانبول علماسی حیفاکه اول وقت شو تکلیف سلامتردیفك درجهٔ اهمیتنی تقدیر وموافقتی تجویز ایتمامش

اولدیغندن باب عالی بالضروره جواب رد ویردی و (١٥٧٠ م) تاریخنده شط العرب قوماندانی میر میراندن مصطفی پاشا دعوای سلطنته قیام و (مناوی) قلعه‌سنی دخی استیلا ایلدیسه ده بغداددن و ولایات متجاوره‌دن براً ونهراً کوندریلان عساکر شاهانه طرفندن برمدت محاربه ایله غائله‌سی بتورلدی ونهایت (١٧٥٤ م) تاریخنده سلطان محمود اول حضرتلری خسته وغایت ضعیف اولدیغی حالده جمعه نمازینه چیقوب عودتنده (تیمور قپو) آره‌سنده وفات ایلمکله یرینه سلطان عثمان ثالث حضرتلری اللی یدی یاشنده جالس تخت سلطنت اولدی .

§

﴿ محمود ثانی ﴾ — جالس تخت عثمانیان اولان ملوك عظامك اوتوزنجیسی وسلطان عبدالحمید اولك اوغلی وسلطان عبدالمجید وعبدالعزیز حضراتنك پدریدر ولادتی (١٧٨٤ م و ١١٩٩ ھ) جلوس (١٨٠٨ م و ١٢٢٣ ھ) وفاتی (١٨٣٩ م و ١٢٥٥ ھ) تاریخیدر .

اولجه خلع اولنان سلطان سلیم ثالثی اجلاس ایچون سرای همایونه کیرن علمدار مصطفی پاشا سلطان مشار الیهی مقتول بولوب نه یاپه‌جغنی و کیمدن اخذ انتقام و کیمه بیعت اولنه‌جغنی کمال غضبله دوشینور ایکن سلطان محمود ثانی حضرتلری حفظ اولنان محلدن اخراج واحضار اولنمغله درحال امر بیعت اجرا اولندی . وپادشاه مشار الیه بر طاقم وصایادن صکره پاشای مومی الیهی صدر اعظم نصب بیوردی . زماننده سکبان جدید عسکری یازلدیسه‌ده برقاچ آی صکره علمدار یکیچریلرك آتش غدریله کباب اولدیغنی متعاقب لغو ایدلدی وروسیه محاربه‌سنه کرمیت ویریلوب انکلتره ایله عقد مصالحه اولندی روسیه (١٨١٠ م و ١٢٢٥ ھ تاریخنده وارنه‌یی محاصره وسلستره‌وروسجغی ضبط واوته‌طرفدن صرپلولر دخی بلغراده استیلا ایدرك شویله برمشکلات ایچنده برده یکیچری غائله‌سی چیقدیغندن بالضروره (١٨١١ م و ١٢٢٧ ھ) ده صرپلولرك مختاریت اداره‌سی تصدیق اولنه‌رق بووجهله دها ایلروده ظهوری محتمل بولنان بعض غوائله برسد متارکه‌چکلدی و (١٨١٨ م و ١٢٣٤ ھ) تاریخنده وهابی غائله‌سی مصر والیسی محمدعلی واوغلی ابراهیم پاشانك همتیله حرباً برطرف ایدیلوب دره بکلرینك ازالهٔ

وجودینه حصر مرام اولندی و (۱۸۲۰ م و ۱۲۳۶ ه) تاریخنده تپه‌لنلی علی پاشا ومتعاقباً یونانستان غائله‌سی میدانه چیقوب علی پاشانك غائله‌سی برسنه صکره حرباً بتورلدیسه‌ده یونانستان ایله اوغراشیلور ایکن (۱۸۲۵م و ۱۲٤۱ ه) ده یازیلان نظام جدید عسکری علیهنه یکیچریلر قیام ایلدکلرندن همان سنجاغ شریف سلطان احمد جامعنه چیقاریلوب ات میدانده اولان جمعیتلری پریشان ایلدکدن صکره عساکر منصوره نامیله یکیدن عسکر تحریرینه باشلانلدی وایکی سنه صکره انکلتره‌فرانسه روسیه‌دونانماسی یونانلولره معاونت قصدیله دوستلق یوزندن ناوارین لیمانه کیروب دولت علیه‌نك اللی قطعه دونماسنی یاقدی ودولت علیه دول متفقه‌نك یونانستان سربستیسی تکلیفنی قبول ایتدیکندن روسیه اعلان حرب ایدوب اخسخه‌یی ووارنه‌یی اله‌رق بالقاندن ادرنه‌یه واناطولیده ارضرومه قدرکلدی ویونانستان وجزایر الدن چیقدی و (۱۸۳۱ م و ۱۲٤۷ ه) تاریخنده مصر والیسی محمد علی پاشانك امتیاز دعواسی میدانه کلوب محمد علی پاشا برنجی محاربه‌ده رشید پاشایی ویدی سنه صکره حافظ پاشایی بوزدی ودونمای همایون قپودان احمد پاشانك وهم وجبانیتله اسکندریه لیمانه کیره‌رك مصرلولره تسلیم اولدی . پادشاه مشارالیهك بونجه غوائل اره‌سنده قلب جمعیت اسلامیه‌یه صوقلمش اولان وهابیلرك تنکیلی وحکومت سنیه‌نك بیاغی نفوذینی غصب ایتمش واطاعتدن چیقمش اولان دره بکلریله یکیچریلرك ازاله‌سی کبی خدمتلری انکار اولنه‌من .

§

﴿ محمود غزنوی ﴾ — غزنه حاکمی سبکتکینك اوغلی وخلفیدر پدری (۹۹۷ م و ۳۸۷ ه) تاریخنده وفات ایلدیکی زمان کندوسی خراسان والیسی ایدی پدرینك وفاتنی وبرادری اسماعیلك جلوسنی خبر الدیغی کبی عسکرله غزنه‌یه کیدوب قرنداشنی حرباً تختدن ایندیره‌رك کندوسی اوتوردی وماوراء النهرده آل سامان ایله برچوق محاربه‌لردن صکره اللرنده قالان ممالك متباقیه‌یی دخی ضبط ایدوب شوکت وقوتی کیتدکجه متزاید اولمغله بغداد خلیفه‌سی قادر بالله مشار الیهه یمین الدوله عنوانی اعطا وخلعت اهداسیله بارانمغه مجبور اولدی مشار الیه هندستان مجوسیلریله هرسنه برمحاربه آچار ایدی . وفاتی (۱۰۳۰ م و ٤۲۲ ه) تاریخنده غزنه‌ده‌در لقبنه قره بلا

معناسنه اولەرق (قرا بحکم) دیرلر ایدی . اصلی ترك نسلندندر بونلرك دولتنه آل سبکتکین وملوك غزنه تعبیر اولنور .

اسلامده (سلطان) لقبیله یاد اولنان پادشاهلرك برنجیسی ترکلردن اشبو محمود سبکتکین اولوب اکا بولقب ایله خطاب ایدن برنجی آدم دخی عباسیەدن مشار الیه قادر باللهدر محمود غزنوی اعیان فقهای شافعیەدن ایدی فروعه دائر التمش بیك عدد مسائل مرغوبەیی جامع اولمق اوزره (تفرید) نامنده برکتابی واردر .

ومشهور فردوسی شهنامەسی وعتبی تاریخی آثار الطاف کریمانه سندندر . شعراء ادبایه کمال مرتبه اعزاز واکرام ایدردی جیحون نهری اوزرینه برجسر بنا ایلدی که کندودن نه اول و نه صکره بر پادشاه اویله براثر ابقاسنه موفق اولمامشدر هندستانده طولاً وعرضاً التی ایلق یول مملکت فتح ایتدی عسکرنده درت یوز جنکاور فیلی وار ایدی وفاتنده یرینه اوغلی جلال الدوله پادشاه اولمشدر .

§

﴿ محمود غازان ﴾ — چین ومغولستان قاآنی قبلای خانك وزیریدر واصل اسمی احمد بناکیدر خطۀ چین وخطایده اسلامك تکثرینه سبب بوذات اولوب خان مومی الیهك اصحاب اغراض سعایتیله دین اسلامه ایتمك استدیکی اهانت وحقارتی حسن تدبیر وغیرتی سایەسنده منع وازالەوحمید الدین سمرقندی حضرتلریله مشترکاً خانه نصیح وپند اجراسنه چالیشەرق بالآخره مومی الیهی اسلام طرفنه جلب وامالە ایلمشدر .

§

﴿ محمود پاشا ﴾ — سلطان محمد الثانی عصرنده ایکی دفعه اون التی سنه صدر اعظم اولوب خیلی یارارلقلر ایتمش برذات عالیقدردر . هرسك قطعەسنی فتحدن صکره (١٤٦٤ م و ٨٦٩ ﻫ) تاریخنده بعض اوروپا دولتلری معاونتیله (کرمه) قلعەسنی استرداد ایدن ونديکليلر اوزرینه یوریوب دها ایلك هجومده قلعۀ مذکوره ایله برابر دیکر التی عدد قلعەیی اخذ وکشاد ایلدی وبرسنه صکره (ازووریتق) محاصرەسنه قویلان مجارلری طوپ ومهماتلرندن برشیٔ قورتلامق اوزره کاملاً مجبور فرار وعودتنده

ارناودلق حاکمی اسکندر بکی تأدیب وویرکو کذار ایدرك مقری اولان شهرك کوبکنه ایلبصان قلعهٔ مشهورهسنی یاپدیردی (۱٤٦۸ م و ۸۷۳ ﻫ) تاریخنده ینه وندیکلولرك یتمش سکسان سفینه ایله کلوب (اینوز) قلعهسنی تسخیر واهالیسنی اسیر ایتدکاری شایع اولدیغندن وزیر مشار الیه دکزدن وفاتح حضرتلری قرهدن درعقب هجوم ایله برساعت ظرفنده قلعهیی استرداد ایلدیلر .

مشار الیه محمود پاشا دور فاتحده دولت عثمانیهیه بونجه خدماتی بکمشیکن نهایت غمز اعدایه اوغرایهرق عزل ومؤخراً (۱٤۷٤ م و ۸۷۹ ﻫ) تاریخنده قتل اولنمشدر . سبب اعدامی (بایبورد) مظفریتندن صکره پادشاهی ایلرو کیتمکدن منع ایتمسی . یاخود شهزاده مصطفانك وفاتنه ممنون اولدیغندن خانهسنده ماتم اثوابی کیمامسی ایمش . اصلی خروات اولوب بین العوام نائل رتبهٔ ولایت وکرامت اولدیغی ظن ایدلدیکندن محمود پاشای ولی نامیله شهرت بولمشدر .

§

﴿ محیی الدین ﴾ العربی — شیخ الامام المحقق رأس اجلاء العارفین والمقربین ابو عبد الله محمد بن علی بن احمد العربی المغربی الطائی الحاتمی الاندلسیدرکه علوم ظاهره وباطنهده ید بیضا صاحبی اولوب (شیخ الاکبر) عنوانیله یاد ایدلمکدهدر (۱۱٦٤ م و ٥٦۰ ﻫ) تاریخنده مرسیهده تولد و(۱۲٤۰ م و ٦۳۸ ﻫ) تاریخنده شامده وفات ایدوب جبل قاسیون اتکنده یعنی (صالحیه) دهآرایش لحد غفران اولدی .

مشار الیه وحدت وجوده قائل اولنلرك قدوهسی اولوب محققون جمیع علومده جلالت قدرینی تصدیق ایتمشلردر حق عالیلرنده بعض منکرلر واراسهده آنلرده شیخ حضرتلرینك دقت کلامندن ویاخود کندولرینك طریق ریاضتده عدم وقوفلرندن ناشی مرامنی اکلایهمدقلرندن معتقدلرینی عوارض شبهاتدن محافظه ایچون اعتراض ایتمشلردر محیی الدین عربی حضرتلرینك تصوفده طوتمش اولدیغی موقع جلیله کیمسه واصل اولهمامشدر وشعر وادبده مهارتی ایسه حائز اولدیغی مقام عالی ایله متناسب برصورتدهدر . تألیفات جلیلهسی بشیوزدن متکاثر وقسم اعظمی تصوفه دائر اولوب بونلرك ایچنده

اك زياده دقيق (فصوص الحكم) در · مشار اليه حضرتلرينك كلامده
وسعت وذكاء وقوهٔ حافظه‌سی دخی بشقه‌جه شايان حيرتدر اولا (٥٦٨ ﻫ)
تاريخنده وطنی اولان مرسيه‌دن اشبيليه‌يه انتقال ايدوب اوراده (٥٩٨ ﻫ)
تاريخنه قدر اوتوردقدن صكره مشرق جانبنه توجيه وجههٔ ارتحال ايدرك
مصر حجاز بغداد موصل بلده‌لرينی زيارت و برمدت دخی قونيه‌ده طرح بساط
آرام ايله نهايت شامده اختيار اقامت ايلدی وقونيه‌ده اقامتی اثناده مشاهير
علمادن شيخ صدرالدين قنوی حضرتلرينك والده‌لرينی تزوج ايتدی ومشار
اليه خلافت ويردی · شيخ الاكبر حضرتلرينك طريقت صوفيه‌ده منسوب
اليهی بواسطه ايله عبد القادر كيلانی حضرتلريدر · شامده اوتورديغی
مدتجه برچوق مال ومنال واقچه هديه ايتدكلری حالده بر حبه‌سنی ادخاره
رغبت ايتميوب جمله‌سنی محتاجينه ايثار وتصدق ايدر ايدی · اكثر مصنفاتی
مكاشفات واثنای نومده وقوعبولان الهامات اثری اولديغنی بركتابنده بيان
بيورمشدر ·

ابيات آتيه اشعار لطافتشعار حكيمانه‌لری جمله‌سندندر ·

بين التذلل والتدلل نقطة   فيها يتيه العالم النحرير
هی نقطة الاكوان ان جاوزتها   كنت الحكيم وعلمك الاكسير

ديكر   ايا حائراً مابين علم وشهوة   ليتصلا مابين ضدين من وصل
ومن لم يكن يستنشق الريح لم يكن   يری الفضل للمسك الضيق علی الزبل

تأليفات معالی آيانلرندن بر نبذه‌سی دخی بروجه آتی كشيدهٔ سلك سطور ايدلدی
تفسير كبير الی سورة الكهف · فتوحات مكيه عشرين مجلدات · تدبيرات
الهيه وتنزلات موصليه · فصوص الحكم · تاج الرسائل ومنهاج الوسائل ·
كتاب العظمة · كتاب السبعة · تجليات · مفاتيح الغيب · كتاب الحق ·
مراتب علوم الوهب والاعلام باشارات اهل الالهام · العبادة · المدخل
الی معرفة الاسماء · حلية الابدال · الشروط فيما يلزم اهل طريق الله ·
اسرار الخلوة · عقيدة اهل السنة المقنع فی ايضاح سهل الممتنع · اشارات
القولين · كتاب الهوية والاحدية · اتحاد العشق · الجلالة · الازل ·

القسم ٠ عنقاء مغرب ٠ ختم الاولياء ٠ شمس المغرب ٠ شواهد ٠ مناصحة النفس ٠ اليقين ٠ تاج التراجم ٠ القطب ٠ الامامين ٠ رسالة الانتصار ٠ الجب ٠ الانفاس العلوية ٠ ترجمان الاشواق ٠ مواقع النجوم ٠ مطالع اهلة الاسرار ٠ المواعظ الحسنة ٠ خطبهٔ ترتيب عالم ٠ الجلال والجمال ٠ مشكاة الانوار ٠ شرح اصطلاحات صوفيه ٠

§

﴿ محيي الدين ﴾ محمد بن ابي الحسن على بن محمد بن يحيى بن على بن عبدالعزيز — نسبى عثمان بن عفان رضى الله عنه حضرتلرينه منتهى اولور كنيه‌سى ابولمعالى شهرتى ابن زكى الدين در فقه وادب وسائره‌ده فضائل عديده صاحبى اولوب اشعار لطيفه ورقيقه‌سى وبرطاقم خطب ورسائل نفيسه‌سى واردر (١١٩٢ م و ٥٨٨ هـ) تاريخنده شام قاضيسى اولدى سلطان صلاح الدين ايوبى نزدنده غايت عالى برموقع اقبال واعتباره مالك بولنوردى سلطان مشار اليه (٥٧٩ هـ) ده حلبى فتح ايتدكده مومى اليه اولبابده برقصيدهٔ بائيه يازمشدركه تماثيل فضل وكمالنه يكانه آيينه‌در ٠ قصيدهٔ مزبوره‌سندن ٠

(وفتحك القلعة الشهباء فى صفر ٠ مبشر بفتوح القدس فى رجب)

بيتى ايسه كندوسنك « قلوب الشعرا خزائن الرحمن » مضموننه ماصدق برشاعر اعجاز مأثر اولديغنى كوستركه فى الحقيقه بيت مذ كورده ديديكى كبى قدس شريف دخى (٥٨٢ هـ) سال هجريسى رجبنده فتح اولنمشدر ٠ فاضل مومى اليه (١١٥٥ م و ٥٥٠ هـ) ده شامده تولد و (١٢٠١ م و ٥٩٨ هـ) ده شامده ينه وفات ايلدى اليوم جبل قاسيون اتكنده مدفن آراى احترامدر ٠

§

﴿ محيي الدين ﴾ اسكليبى — پادشاه شيخى ديمكله مشهور برذات اولوب كثرت زهد وكراماتله اتصاف ايتمش و (١٥١٤ م و ٩٢٠ هـ) تاريخنده داربقايه كيتمشدر ٠ حديث شريف نقلنه على قوشيدن مأذون ايدى (واردات) نام كتابه شرحى واردر ٠

§

﴿ محيي الدين ﴾ كافيجى — اسمى محمد بن سليمان بن سعد بن مسعود رومى مسقط رأسى برغمه ولادتى (١٣٨٦ م و ٧٨٨ ﻫ) تاريخيدر ·
كرك علم كلام واصول فقهده وكرك نحو وتصريف واعراب ومعانى و بيان وجدل ومنطق وفلسفه وهيئت وسائرهده صاحب يد طولا ايدى اولابلاد عجم وتاتاره ارتحال ايدوب شمس الدين فنارى و برهان حيدر وشيخ واجد وابن فرشته وحافظ الدين بزازى كبى اجلهٔ علمادن اخذ واكمال فنون ومعرفت وبعده قاهره يه عزيمتله الى نهاية العمر نشر علومه همت ايتدى ومؤخراً ابن همامك برينه قاعد كرسىٔ مشيخت اولوب حلقهٔ تدريس فيوضات انيسندن سيوطى كبى نيجه متبحرين علما نشأت ايلدى ·
فقه وتفسير وحديث وعلوم سائرهده خيلى تأليفاتى وباخصوص علوم عقليه ده حوصلهٔ تعريفدن بيرون تضيفاتى واردر ·
وفاتى (١٤٧٤ م و ٨٧٩ ﻫ) جمادى الاولىسنك دردنجى جمعه كيجهسنده شهيداً واقع اولمشدر ·

§

﴿ مخا ﴾ — يمن ولايت جليلهسى مضافاتندن بحر احمر ساحل شرقيسى اوزرنده وصنعانك ٢٨٠ ميل اعشارى غرب جنوبيسنده يدى بيك نفوسى حاوى برشهردر · خارجاً منظرهسى لطيف ايسهده داخلاً غير منتظم وهواسى غايت سيجاق وحواليسى چول وقومسالدر · سنوى يوز بيك قنطار قدر قهوه اخراج ايدر وكايتلو ضمغ عربى وكونلك تجارتى اولور ·

§

﴿ مختار ﴾ بن عبدالله — دهات عربدن برمشهور ذاتدر مسقط رأسى اولان كوفهده محبوس ايكن برتقريب قورتيلوب امام حسين حضرتلرينك مخدوملرى عمرو عبدالله ومنسوباتيله برلكده خون جناب حسينى دعوايه قيام وموصل وملحقاتنى الهكچورهرك (جازر) محاربهسنده قتلهٔ حسيندن يتمش بيك كشىيى قتل واعدام ايلدى لكن مختارك اختيار ايلمش

اولدیغی شو حرکت هر نصلسه حرمینده ادعای خلافت ایدن عبدالله بن زبیرك دخی ایشنه الویرمدیکندن (٦٨٥ م و ٦٦ یاخود ٦٧ ه) تاریخنده اوزرینه عسکر کوندروب اردوسنی محو ونابدید ویانده بولنان اولاد حسینی شهید ایتدیردی ٠

§

﴿ مد ﴾ — عربستانده مستعمل بر اولچکدر ترکستانده موط دیرلر اشبو اولچك مختلف الوزن اولوب بعض محللرده ایکی رطل وبعض طرفلرده بروثلث رطل ذخیره استیعابنه کافی صورتده استعمال اولنور ایکن مؤخراً ٢٦٠ درهمدن عبارت وزنه تحویل اولندی فقط عراقده مستعمل اولان مد ١٧٣ درهم اولوب (من) دنیلان وزن دخی بومقداردن عبارتدر ٠

§

﴿ مدارات ﴾ — خط استوایه موازی اولان دوائر صغیره ایچنده مدارات تسمیه اولنور درت عدد دوائر اولوب ایکیسی خط استوانك شمال وجنوب طرفلرنده ویکرمی اوچ بچق درجه مسافه‌ده ودیکر ایکیسی دخی کذلك قطبلردن یکرمی اوچر بچق درجه بعدده واقعدر ٠ خط استوانك شمال طرفنده واقع اولان مداره (مدار سرطان) وجنوب طرفنده بولنان مداره (مدار جدی) دنیلوب قطبلره قریب اولان مدارلرك برینه (مدار قطب شمالی) ودیکرینه مدار قطب جنوبی تسمیه اولنور ومنطقة البروجك مدار سرطان ایله تماس ایدن نقطه‌سنه (مدار رأس سرطان) ومدار جدی ایله تماس ایدن نقطه‌سنه (مدار رأس جدی) دنیلور ٠

اشبو مدارلرك اره‌سنده واقع قسملره منطقه تسمیه اولنور بناء علیه کرهٔ ارض بش منطقه‌یه منقسم اولوب مدار سرطان ایله مدار جدی اره‌سنه (منطقهٔ حاره) ومدار سرطان ایله مدار قطب شمالی ومدار جدی ایله مدار قطب جنوبی اره‌لرنده واقع قسملره (منطقهٔ معتدله) دنیلوب مدارین قطبین ایله قطبلر بیننده واقع قسملره دخی منطقهٔ بارده اطلاق اولنور ٠

منطقهٔ حاره‌ده هوا غایتله سیجاق ومنطقهٔ بارده‌ده زیاده صغوق اولوب منطقهٔ معتدله‌لرده ایسه حرارت وبرودت درجهٔ اعتدالده‌در ٠

§

﴿ مداين ﴾ — بغدادك اوتوز بش فرسخ اعشارى جنوب شرقيسنده وفرات نهرى ساحل يسارى اوزرنده الان آثارى موجود برشهر قديمدر قبل الاسلام يعنى ساسانيانك اواخر سلطنتلرنده پاى تخت اكادره ايكن (٦٣٧ م و ١٦ هـ) تاريخنده يداسلاميانه چكوب جوارنده بشقه شهرلر وقصبه لر تأسيس اولنمغله اولكى اعتبارندن دوشدى . بوكا يونانيلر كتەسيفون ديرلر .

§

﴿ مداين صالح ﴾ — شام شريفدن مدينهٔ منوره يه كيدركن دار حمرا نام قوناقدن اون طقوز ساعت ايلروده برموقعدر بورايه (حجر) دخى ديرلر . وقتيله بوراده هلاك اولان قوم ثمودك يكپاره طاشلردن اويمه خانه لرى وحضرت صالح عليه السلامك طاشدن اويلمش مسجدى حالا كورلمكده در . عليه الصلاة والسلام افندمز بورانك صويندن ايچلمسنى منع بيورمشلر ايدى . مداين صالحك طقوز ساعت ايلروسنده كى (علا) نام قصبه نك صويى وبغچه لرى پك كوزلدر .

§

﴿ مدلاو ﴾ — آق دكزده قديماً (لسيوس) دنيلان اطه نك اسميدر . بوراسى آتنه لولرك باشليجه مستملكاتندن ايكن اسكى موره محاربه سى اثناسنده اهاليسى عصيان ايتمكله تأديب اولنمشلر و (٨٦) تاريخ ميلاديسنده (مهرداد ايله) عقد اتفاق ايتملريله روماليلرك دخى خيلى سله سنى يمشلر وبو مناسبتله مملكتلرينى ويرانه يه دوندرمشلر ايدى . مؤخرا جنرال پومپه اعمار يله قالفيشوب بر طاقم تياترو ومكاتب ومعابد كبى شيلر ياپديردى واهالى دخى تازه جان بوله رق تحصيل معارفه چالشدى .

§

﴿ مدينهٔ ﴾ منوره — يثرب . اثرب . ارض الله . مدينة الرسول دخى دينور . مكهٔ مكرمه نك شمال غربيسندن سكسان ساعت مسافه ده وجبل احد ايله جبل بئر ارەسنده كنيش بر صحرا اورته سنده برشهر شريفدركه اوتوز بشبيك نفوسى حاوى اولوب قرق قله لى وجبل احد طرفى اوتوز وقصور طرفلرى دها نقصان مترو ارتفاعنده برسور ايله احاطه

اونمشدر . بوسوری (٩٧٨ م و ٣٦٨ ﻫ) تاریخنده عضدالدوله بنا ویا تعمیر ایلدی . مدینهٔ منورهنك باب القبله (الیوم باب مجیدی) باب المصر باب الشام باب الجمعه نامرنده درت قپوسی اولوب حرم شریف نبوی مملکتك قلبكاهنده واقعدر . حرم مز بوره عمر بن عبدالعزیز درت مناره احداث ایلدیسهده مؤخراً سلیمان بن عبدالملك بونلردن برینی (مروانك خانهسی جهتنه دوشمش دیو) هدم وصكره مصر ملکی محمد بن قلاون تکرار انشا ایتدیردی . بشنجی منارهٔ سلیمانی دخی (الیوم مجیدی) نامیله یاد اولنور . درون حرم شریفده برده محراب سلیمانی واردر مدینهٔ منورهنك هواسی غایت لطیف ومعتدل اولوب لذتده نظیری نایاب و (عین زرقا) نامیله شهرتنصاب اولان ارماغی ایسه بوكا برقات دها آب وتاب ویرمکدهدر . (نهر مذکورك مجراسی اشاغی اولدیغیچون کنارینه نردبان ایله اینیلور بوصویی حضرت معاویهنك امریله مروان اجرا ایتدیرمشیدی) خرماسی فوق الغایه نفیس وسبزه نار قاوون قاربوز اوزوم ترنج شفتالو انجیر وفواکه سائرهسی دخی اعلا ولذیذدر . خارج قلعهده بقیع شریف دنیلان محلده آل واصحاب وشهدا وسائر صالحین وصالحاتك مراقد منورهلری موجود اولدیغندن محل مزبور ایله برساعت مسافهده وجبل احد قربنده بولنان عم رسول جناب حمزه وقبله جهتنده واقع (مسجد قبا) زیارتگاه عشاق وعرفادر . مسجد شریف مذکورك اساسنی علیه الصلوة والسلام افندمز اصحاب کرامیله برابر وضع بیورمشلر ایدی .

بیت

صاقین ترك ادبدن کوی محبوب خدادر بو
نظرگاه آلهیدر مقام مصطفادر بو
بوخاکك پرتوندن اولدی دیجور عدم زائل
عمادن آچدی موجوات چشمن توتیادر بو
مراعات ادب شرطیله گیر نابی بو درگاهه
مطاف قدسیاندر بوسهگاه انبیادر بو

§

﴿ مدينة الزهرا ﴾ — اندلس حكومت قديمه‌سنك پایتختی اولان قرطبه‌یه اوچ ساعت مسافه‌ده سلطان عبدالرحمن ثالثك بنا ایتدیکی سرایك اسمیدر • بوسرای درت بیك اوچ یوز مرمر ستون رنكارنك اوزرینه مبنی اولوب هر سنه اوچ یوز بیك دینار صرف اولنمق اوزره یکرمی بش سنه‌ده اکمال اولنمشیدی • مؤخراً خرستیانلرك النه کچدکده خاکله یکسان ایتدیلر فقط ملك ابن احمرك غرناطه‌ده بنا ایتدیردیکی مشهور (قصرالحمرا) هرنصلسه حالا هدم اولنمامشدر •

§

﴿ مدیا ﴾ یاخود (مادی) — الآن آذربایجان وعراق عجم دنیلان قطعه‌نك نام قدیمیدر • حدودی غرباً آثور یا دنیلان شمدیکی کردستان قطعه‌سیله شمالاً بحرخزری محیط اولان طاغلر وجنوباً کوهستان و(حرقانیا) یعنی مازندرانك قسم جنوبیسی بیننده محصور ومحدود وحدود سائره‌سی غیر معیندر • هواسی معتدل وجیددر • موقع جغرافیسی اقتضاسنجه مدنیت الك اول بوقطعه‌دن انتشاره باشلادی • مدیا اهالیسی اولاد یافثدن اولدقلری حالده نینوس وسیرامیس نام حکمدارلر زماننده آثوریلره تابع ایدی صکره (٤٨٣٥ خ) تاریخنده یعنی میلادك یدییوز اللی طقوز سنه مقدمنده رفع ربقهٔ اطاعتله رئیسلری اولان آرپاسه قرال نامی ویره‌رك جسیم بر حکومت تشکیل ایلدیلر و مؤخراً کاه غالب وکاه مغلوب اوله‌رق یشایوب نهایت (٥٩٦ م) تاریخنده عجملرك تحت تحکمنه کیردیلر ایسه‌ده بیوك اسکندرك آسیا فتوحاتنی بالاکمال وفات ایلمسی اوزرینه استقلاللرینی اعاده ایلدیلر • بوندن صکره اشکانیان وکیانیان حکومتلری تبعه‌سندن معدود طانینورلر •

§

﴿ مدیق ﴾ — قدیم فرس دولتی حمایه‌سنده اولان (اُوتی) جمهوریتك عصیانیله آتنه‌لیلرك بونلره اعانه‌سی ومقدما ایرانه التجا ایتمش اولان آتنه حکمدار سابق (هیپیاس) ك آتنه‌لیلردن اخذ انتقام ایچون وقوعبولان تشویق متمادیسی سببیله ایران شاهی (دارا) طرفندن (٥١٠٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك درت یوزطقسان سنه مقدمنده آتنه اوزرینه کوندریلان برجسیم

اردو ایله آتنه‌لیلر بیننده ظهوره کلان محاربه‌نك و آندن صکره متکون دیکر برمحاربه‌نك اسمیدرکه مقدمی برنجی ومؤخری ایکنجی مدیق محاربه‌سی نامیله بین‌الانام متعارف وبنام اولمشدر . اشبو برنجی مدیق محاربه‌سی بر سنه ظرفنده عجملرك مغلوبیتیله وایکنجیسی (٥١١٤ دن ٥١٤٥ خ) تاریخنه یعنی درت یوز قرق طقوز سنه میلاد مقدمنه دکین سوروب کذلك عجملرك انهزامیله نهایت بولدی . عقد اولنان مصالحه فرس کیلری یونان دکزینه کیرمامك وقره‌دن ساحله نهایت بر ساعت مسافه‌یه قدر اینیله بیلمك کبی برطاقم شرائطی متضمن ایدی .

❋ مدیق ❋ — حما مضافاتندن برقصبه‌نك دخی اسمیدر . بوقصبه حمایه اون‌ایکی‌ساعت مسافه‌ده ونهر عاصی اوزرنده واقع‌اولوب برقلعه‌سی وجوارنده برکوچك کولی واردر .

§

❋ مدین ❋ — بحر احمرك شمال شرقیسنده وعقبه کورفزی نهایتنده عربستانك اك قدیم برشهریدر . شمدیکی حالده یرینه عقبه قصبه‌سی قائم اولمشدر . صالح و شعیب علیهما السلام حضراتی بو شهره مبعوث اولمشلر ایدی . حضرت موسی قائن پدرلری مشارالیه شعیب علیه السلام نزدینه مهاجرتله قرق سنه بو شهرده ساکن اولمشلردر .

§

❋ مرآة الاخلاق ❋ ترکی — (١٦٤٠ م و ١٠٥٠ ه) تاریخنده وفات ایدن یحیی بن محمد بستانینك اخلاق ممدوحه‌یی جامع یازدیغی مجموعه‌در .

❋ مرآة الاخلاق ومرقاة‌الاشواق ❋ ترکی منظوم — (١٥٩٥ م و ١٠٠٦ ه) ده وفات ایدن شمس الدین احمد بن محمد سیواسینك اخلاق حمیده وذمیمه‌یی مشعر اثریدر .

❋ مرآة‌الادب ❋ منظوم — (١٤٥٠ م و ٨٥٤ ه) تاریخنده وفات ایدن ابن عربشاه احمد بن محمد دمشقینك معانی و بیانه دائر اثریدر .

❋ مرآة الادوار ومرقاة الاخبار ❋ فارسی — مصلح الدین محمد

لارینك اول خلقتـدن (١٥٦٦ م و ٩٧٤ ﻫ) تاریخنـه قدر اولان وقایعی جامع اثریدر ٠

❊ مرأة الزمان فی تاریخ الاعیان ❊ — (١٢٥٦ م و ٦٥٤ ﻫ) ده وفات ایدن شیخ ابی المظفرك قرق جلد اثریدر ٠ مومی الیه سبط ابن جوزی دیمکله معروف ایدی ٠ بو اسمده بر تاریخ دها وار ٠

❊ مرأة صفا ❊ — فارسی — میر خسرو دهلوینك یوز اللی بیتدن عبارت قصیدهٔ سینیه سیدر ٠

❊ مرأة شفا ❊ — (فاضل رکن الدین استرآبادینك فن طبه دائر اثریدر ٠

❊ مرأة عوالم ❊ ترکی — عالی افندینك ابتدای خلقتی شارح واندن اولنه مستند بر طاقم اوهام واباطیل جاهلانه یی نقل صحیح اوزره موضح اثریدر ٠

§

❊ مراد اول ❊ — سلاطین عثمانیه نك اوچنجیسی اولوب سلطان اورخانك اوغلی ویلدیرم بایزیدك پدریدر ولادتی (١٣٢٥ م و ٧٢٦ ﻫ) جلوسی (١٣٥٩ م و ٧٦١ ﻫ) شهادتی (١٣٨٨ م و ٧٩١ ﻫ) تاریخنده در ایام سلطنتنده قرمان اوغلی واخیلر غائله سی بتوریلوب انقره وحوالیسی و آیدین و بولی ضبط ایدلدکدن صکره روم ایلیده اولان فرقه لر واسطه سیله ادرنه زغره کوملجنه وارداریکیجه سی فلبه دیمتوقه قبضهٔ فتح و تسخیره کجدی و (١٣٦٤ م و ٧٦٦ ﻫ) تاریخنده پاپا اوربنك تشویقیله اتفاق ایدن بلغار وخروات ومجار وروماننرك یوز بیك عسکرله ادرنه اوزرینه هجومی کرکی کبی دهشت ویروب تدارکات کلیه یه تشبث اولندیغی صره ده لالا شاهین پاشا رفاقتنده اولان حاجی ایل بك استکشاف ایچون بر قاچ بیك عسکرله کیدوب متفقین اردوسنی مریچ کنارنده حال غفلت ومستیده کوردیکی کبی جسارت آله رق همان بر شبخونله ایشلرینی بتوردی و (١٣٦٨ م و ٧٧٠ ﻫ) ده پای تخت عثمانی ادرنه یه نقل اولندی وایکی سنه صکره لالا پاشا قپولی دربندینی خیلی زحمتله مرور ایدرك اهتمان و صماقوی و تیمور طاش پاشا

قرق كليسا وسوزه بولى بى ضبط ايلدى وسيروز درامه قواله كوستنديل زيخنه وحواليسى غازى اورانوس بكك همتيله آلنوب نيش صوفيه سلستره نيكبولى قلعه لرى وسائره بلا محاربه ضميمهٔ ملك عثمانى اولدى وتوابعيله مناستر واشتب وقومانوه والحاصل اوتوز يدى مملكتك فتحى ميسر اولمسى اوزرينه اوروپاليلر دولت عثمانيه نك سلطنتنى تصديقه مجبور اولدى و استانبول ايمپراطورى (يانى باله لنوس) ايكى قزينى شاه مشار اليهك اوغللرينه و بر قزينى كندولرينه قبول ايتديرمكله بيوك بر جمعيت ازدواج اجرا اولندى و (١٣٨٨ م و ٧٩١ ھ) تاريخنده اولكى متفقلر لهستان وجهستاندن دخى عساكر معاونه كتورده رك جمله سى اوچيوز بيك كشى يه بالغ اولديغى حالده روم ايلى يه يوريديلر وسلطان مراد حضرتلرى دخى قرق بيك قدر عسكر جمع ايدرك قوصووه ده قارشو ليوب مشهور (قوصوه) محاربه سنى قزانديسه ده عقبنده صربلو (ميلوش قو پيلويچ) نامنده بر فدايى يديله شهيد اولدى . نعش عاليلرى بروسه ده وامعاسى قوصووه ده تربهٔ مخصوصى درونده مدفوندر .

مناره لرده صلوة وسلام و يرلمسى و دولت عثمانيه بيراغنك شكل ورنكى وطغرا بونك امريله تنسيب واتخاذ اولنمشدر .

§

﴿ مراد ثانى ﴾ — دولت عليهٔ عثمانيه ده التنجى پادشاه اولوب چلبى سلطان محمدك اوغلى وابو الفتح سلطان محمد الثانى حضرتلرينك پدريدر ولادتى (١٤٠٣ م و ٨٠٦ ھ) جلوسى (١٤٢١ م و ٨٢٤ ھ) فراغتى (١٤٤٣ م و ٨٤٧ ھ) دفعهٔ ثانيه ده جلوسى (٨٤٨ ھ) وفاتى (٨٥٥ ھ) تاريخنده در .

اوائل سلطنت سنيه لرنده امراى عثمانيه دن اورانوس بك زاده لرله دها سائر بر چوق كيمسه لر مقدما غيبوبت ايدن شهزاده مصطفى چلبى بنم ديه رك استانبول ايمپراطورينك دسيسه سيله ميدانه چيقاريلان شخصك باشنه طوپلانوب عادتا روم ايلى يى استيلا ايلدكدن صكره اناطولى يه يوريديلر ايسه ده شاه مشار اليه حسن تدبير ايله جمعيتلرينى پريشان و كردنكش اطاعت اولان برادرينى ازنيقده طوتوب قتل و بى نشان ايلديكى كبى ازمير ومنتشا حاكملرينى اورته دن رفع ونابديد وسلانيك وكوتاهيه وقونيه وقره

حصاری ودیکر براردو واسطه‌سیله دخی صرپلولری بوزوب الاجه حصار سنجاغنی ونیکبولی وسمندره‌یی فتح و افلاقی وصو انهرینک اوته طرفنی بالدفعات تهدید ایلدی • مؤخراً مجارلر ایله افلاقلولر دولت علیه علیهنه اتفاق ایتمکله بونلره دخی ایکی دفعه بیوك غلبه چالدی •

اورنك نشین سلطنت عثمانی مشار الیه سلطان مراد ثانی حضرتلری (١٤٤٣ م و ٨٤٧ ھ) تاریخنده تخت حکومتی اوغلی سلطان محمده فارغ اولدقلرینی متعاقب لهستان وصرب ومجار وافلاق عساکر متفقه‌سی قرمان اوغلی خبیثنك وپاپا حضرتلرینك تشویقیله وارنه اوزرینه یوریدکارنده کارآشنایان امرای عثمانیه اعدانك بوکلیشنی بکنمیوب و پادشاه نوجاهك تجربه‌سزلکنی دوشینوب هرحالده پدری سلطان مراد ثانینك ینه جلب واجلاسندن بشقه چاره اولمدیغی اکلادقلرندن درحال اوغلی طرفندن دعوتنامه‌لر ارسالیله جلب واجلاس و اولدم اوله‌سی یه اعدانك اوزرینه هجوم ایدرك جمله‌سنی فنا حالده پریشان ایلدیلر • روایته کوره اعدانك یوسفر اوچیوز بیکدن متجاوز اولدیغی وسکسان بیکی زرهلی ایدوکی و عساکر متفقه‌نك باش قوماندانی اولان (لادیسلاس) قتل اولنوب باشی بال ایچنده بروسه‌یه کوندرلدیکی و هر طرفده شهر آیینلر اجرا اولندیغی توار یخده مقیددر • مشارالیه موره‌ده کرمه وبالیپا دره‌یی دخی اخذ وتسخیر وارناودلغی تهدید ایتدیکی کبی (١٤٤٨ م و ٨٥٢ ھ) تاریخنده وارنه مغلوبینك آجیسنی چیقارمق اوزره کلان عساکر متفقه‌یی دخی قوصوه‌ده اوتوز ساعت دوام ایدن بر بیوك محاربه نتیجه‌سنده پریشان ایلدی بو محاربه‌ده دخی یکرمی بشبیکدن عبارت اولان اعدانك انجق سکز بیکی قورتیله بیلمشدر •

شیخ الاسلام نصبی سلطان مشار الیه زمانندن بدأ ایلر • بروسه‌ده بر جامع شریفی واردر •

§

﴿ مراد ثالث ﴾ — دولت علیه‌ده اون ایکنجی پادشاه اولوب سلطان سلیم ثانینك اوغلی وسلطان محمد ثالثك پدریدر ولادتی (١٥٤٦ م و ٩٥٣ ھ) جلوسی (١٥٧٤ م و ٩٨٢ ھ) وفاتی (١٥٩٤ م و ١٠٠٣ ھ) تاریخنده‌در •

زماننده فاس امیری (مولا محمد) اعادهٔ تختی ایچون دولت علیه‌دن استمداد ایلدیکندن جزایر والیسی معرفتیله مطلوبی حاصل اولوب بو صورتله فاس نوعما دولت علیه حمایه‌سنه کچدی وترانسیلوانیا ویوده‌سی (اتین پاطور) لهستان قرالی تعیین اولندی وامرای بسالت انتماسندن لالا مصطفی پاشا چلدیر محاربه‌سنی قزاندقدن صکره تفلیس شکی وتوابعیله شماخی وروانی تسخیر ایدوب اشبو فتح اخیرده یعنی روان فتحنده نفوس ذکوری قتل عام وسردار عثمان پاشا عجم سفرنده وقریمده غلبات عظیمه‌یه نائل اوله‌رق هله مشهور تیمور قپو محاربه‌سنده پك‌چوق غیرت واقدام وبری طرفدن آوستریالولر ایسه سسق قلعه‌سی محاربه‌سنده حسن پاشانك اردوسنی فناحالده بوزوب عساکر اسلامیه‌یی کاملاً اعدام ایلدیلر ۰

متعاقباً سنان پاشا سنان ظفر جانستانیله اشبو یاره‌نك اجیسنی آوستریالولردن چیقاردیسه‌ده نه‌چاره‌که براز صکره وقوعبولان (کلوا) بوزغونی اویاره‌یی برقاچ قات دها درینلشدیروب قرق بیك اسلام شهید واسیر وممکلتین عصیانك ایقاع ایلدیکی خسارت دخی بشقه برامرعسیر اولدی سلطان مشارالیه استراحتی ملتزم برذات اولوب یوز اون‌بش اولاد یتشدیرمش وزماننده یکیچریلر اون‌دفعه عصیان ایلدکلری حالده حسن تدبیرایله باصدیرلمشدر ۰ (ایران سرعسکری مشارالیه عثمان‌پاشانك مظفراً درسعادته عودتنده حقنده اولان التفات شاهانه‌نك درجه‌سنی اکلامق ایچون (عثمان) کلمه‌سنه نظر بیوریله ۰

§

﴿ مراد رابع ﴾ — دولت عثمانیه‌ده اون‌یدنجی پادشاه اولوب سلطان احمد اولك اوغلی وسلطان عثمان وسلطان ابراهیمك برادریدر ولادتی (١٦٠٩ م و ١٠١٨ ﻫ) جلوسی (١٦٢٢ م و ١٠٣٢ ﻫ) وفاتی (١٦٣٩ م و ١٠٤٩ ﻫ) تاریخنده‌در ۰

زماننده بغداد سرچشمه‌سی بکر صوباشینك خباثتی نتیجه‌سی اوله‌رق عجملر بغدادی الدیلرسه‌ده مشارالیه برقاچ سنه صکره بالذات کیدوب استرداد ایلدی ۰ وکرجستانده خیلی مقاتله وقوعه کلدی و (١٦٣٤ م و ١٠٤٤ ﻫ) تاریخنده ینه بالنفس ایران سفرینه کیندیسه‌ده استرداداتیدیکی روان قلعه‌سی

انجق عودتنه قدر محافظه ایده‌بیلوب اندن صکره تکرار ایرانیلر الدیلر
وقریمك اداره‌سی خانلرینك اختلاف و رقابتیله یواش یواش بوزلمغه باشلادی
وبودین والیسی مرتضی پاشا استرغونده نمچه‌لیلر اوزرینه بیوك برغلبه‌یه
نائل اولوب یمن قطعه‌سی دولت علیه اداره‌سندن چیقدی و قره
دکزدن برقاچ قزاق یغماکرلری کلوب بوغاز ایچنده زروهٔ خساراتك بالاسنه
عروج ایتدی . وقهوه ودخان ایچمك قطعیاً منع ومتجاسرلرندن بعض
تریاقیلر اعدام اولندی .
سلطان مراد رابع حضرتلری برازپرهیزسز وزوربازویه مالك برذات اولوب
قرق بش اوقه‌لق برکرزی ایکی یوز اللی آدیم مسافه‌یه قدر فیرلاتیر ایمش .

§

﴿ مراد ﴾ شیخ مراد افندی — مشایخ طریقت نقشیه‌دن عبدالحلیم
افندی‌زاده‌در (۱۷۸۸ م و ۱۲۰۳ ھ) تاریخنده دنیایه کلوب بعدالتحصیل
اخرعمرینه قدر جهارشنبه پازارنده مراد منلا تکیه‌سی مشیختنی ایفایه همت
وبعضاً مثنویٔ شریف تدریسیله قلوب اهل وفایی تنویره سعی وغیرت
و (۱۸٤۷ م و ۱۲٦٤ ھ) تاریخنده فجأة اخرته رحلت ایلدی
(خلاصة‌الشیوخ) (شرح پند عطار) (شرح تحفهٔ شاهدی) کبی بعض
اثاری ومرتب بردیوانی واردر .

§

﴿ مراد افندی ﴾ — صلحای امتدن برذات اولوب کشمیری یاخود
کابلیدر . هندده کبار نقشیه‌دن شیخ محمد المعصوم حضرتلرندن اخذ
فیض ایتدکدنصکره سیاحته چیقه‌رق حجه وآندن درسعادته کلمش و برمدت
صکره ینه شامه وحجه کیدوب بردفعه دخی عریان اوله‌رق عزیمت وعودت
ایتمش و (۱۷۱۹ و ۱۱۳۲ ھ) تاریخنده وفات ایلمشدر .
تربه‌سی اوتاجیلرده واقع مدرسه‌سی درونده‌در .

§

﴿ مرادپاشا ﴾ — قیوجی‌دیمکله مشهوردر خرواتی الاصل اولوب
سلطان احمد زماننده درت‌سنه صدارت و (۱٦۱۱ م و ۱۰۲۰ ھ) تاریخنده
عالم بقایه رحلت ایلمشدر .

(١٥٨٣ م و ٩٩٣ ﻫ) ده ایرانیلر سردار عثمان پاشا اردوسنی بوزدقلری زمان مومی الیه دخی رفاقتده فرقه قوماندانی ایدی رجعت ایدرکن قیویه دوشمکله اسیر وقهقهه قلعه‌سنده حبس ایدیلوب بالآخره کوچ حال ایله قورتیله بیلدیکندن قیوجی لقبیله شهرت الدی . مغنیسا وحلب وایچ ایلده توره یوب اوزرلرینه بالدفعات اردولر کوندرلدیکی حالده قابل تأدیب اولمیان قلندر اوغلیله جانپولاد اوغلنك ویوسف پاشا وموصلی چاوشك اوزرلرینه (١٦٠٧ م و ١٠١٦ ﻫ) تاریخنده تعیین اولنوب جمعیتلرینی طاغتمش وقلندر اوغلنك غیرتنی کودن متنفذاندن قره‌سعید وکپنکلی خلیل وکرد حیدر ومیمون وچپلاق واغاجدن پیری وطویل نام اشقیایی دخی انقره وقره حصار حوالیسنده صیقشدیروب کذلك جمعیتلرینی برباد وپریشان ایتمشدر . دیکر روایته کوره ذکر اولنان اشقیایی تأدیب صره‌سنده طوتدیغی حریفلری قویولر حفریله درونده اعدام ایلدیکیچون لقب مذکور ایله یاد اولنمقده‌در . تربه‌سی بایزید جوارنده وزنه‌جیلر ایچنده‌در .

§

﴿ مراد رئیس ﴾ — دولت عثمانیه مشاهیر امرای بحریه‌سندن اولوب (١٦٠٣ م و ١٠١٢ ﻫ) تاریخنده ردوسده وفات ایلمشدر . پیری رئیس دونما ایله مسکتی دوکدیکی زمان برلکده بولنوب مؤخراً پیری ایله هرنصلسه خوفه تابع اوله‌رق دونمایی ترك ومصره عودت ایلدکده طرف شاهانه‌دن تکرار مسکته کوندرلمش وبوجهتله شهرت المشیدی . فتوحات وخیراتی چوقدر جمله‌ٔ خیراتندن بری دخی اسکدارده یاپدیردیغی جامع شریفدر .

§

﴿ مرج ﴾ — چایرلق یاخود اووه معناسنه اوله‌رق راهط دمشقك شرق جهتنده برموضع آدیدر .

§

﴿ مرحله ﴾ — ترکجه برقوناق تعبیر اولنان مسافه‌که سکز فرسخدن وهرفرسخ اوچ میلدن یعنی برساعتدن عبارتدر (میل) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ مرزبان ﴾ — ارمنستان قديم نيم مستقل واليلرينك عنوانيدر ارمنيلر (٤٢٨ م) تاريخنده اختلالات داخليه‌دن اوصانه‌رق فارس حكومتندن بر مرزبان طلب ايتمشلر وبووجهله استقلاللرينى ضايع ايلمشلر ايدى ارمنستانك مرزبانلق وجهله اداره‌سى خيلى زمان سورمشدر ٠

§

﴿ مرزوق ﴾ — طرابلس غرب ولايتنده فيزان سنجاغنك مركزيدر ٠ (فيزان) كلمه‌سنه نظر بيوريله ٠

§

﴿ مرعش ﴾ — حلب شهرينك يوز قرق كيلومترو شمال غربيسنده اسكى ذو القدريه ممالكنك كرسيسى وحالا بر متصرفلغك مركز اداره‌سيدر ٠ اسكى مرعش حكومتى طولاً اوچيوز اون وعرضاً ايكيوز يكرمى كيلومترو اتساعنده اراضى‌يى وايكيوز اللى بيك نفوسى وطوروس سلسله‌سى شعباتندن قزيل الما سلسله‌سنى وفرات نهرينك بر قسمنى شامل ايدى ٠ بورانك تراب واقليمى متنوع وميوه‌سى مبذول فقط صنايعى مفقوددر ٠

مرعش مقدما دولت عليه حمايه‌سنده اولديغى حالده اهاليسى كاه مصرليلرك وكاه ايرانيلرك غيرتنى كودمكه باشلايوب حتى حاكمى بولنان علاء الدوله ايران عليهنه آچيلان محاربه‌يه كلمكدن امتناع ايلديكندن (١٥١٥ م و ٩٢١ ﻫ) تاريخنده سلطان سليم حضرتلرى عسكر كوندروب مرعش والبستانى حرباً ممالك عثمانيه‌يه الحاق ومرعشلى اردوسنده بولنانلرك بردل بيله قورتلامق اوزره كافه‌سنى حاكم مومى اليه ومتعلقاتيله برابر قتل واعدام ايلمشيدى ٠

§

﴿ مرقات الرافعيه فى طبقات الشافعيه ﴾ — قاموس صاحبى مجدالدين فيروز آبادى حضرتلرينك جمله‌ٔ تأليفات معتبره‌لرندن اولوب (مرقات الوفيه فى طبقات الحنفيه) اسمنده بر كتابى دها واردر ٠

§

﴿ مرقس ﴾ ياخود (سن مارق) — اليوم خرستيانلرجه معتبر طوتيلان اناجيل اربعه‌دن برينك مؤلفيدر مولدى طرابلس غرب اولوب

كنج یاشـنده سن پترویه ملاقی وروما یه عزیمتنـده رفیق وترجمانی اولدی وانجیلی وعظ ایچون سیره نائیق ومصر ممالکنی طولاشه رق (٥٢ م) تاریخنده اسکندریه کلیساسنی تأسیس ایتدکدن صکره (٦٨ م) ده مصرده پتپرستلر طرفندن اعدام اولدی . مومی الیهك صـورت مثالیه سی قنادلی ارسلاندر وهرسنه شباطك یکرمی بشنجی کونلرنده یورطیسی طوتلمقده در .

انجیلنی رفع جناب عیسی علیه السلامدن اون سنه صکره پترو ایله ایتـدیکی مکالمه قوتیله ولسان یونانی اوزره یازمشیدی که (ماتیوس) لك یازدیغی انجیلك مختصری دیمك اولور . وندیکلولر (٨١٥ م و ٢٠٠ هـ) یاخود (٨٢٧ م) تاریخنده جسدینی مصر نواحیسندن (معره) ده مکشوف برقبردن چیقاروب (نه دن بیلمشلر) وندیکه کوتورمشلر واوراده اوزرینه سنت مرقوس نام جسیم کلیسایی یاپمشلردر .

وندیك جمهوریتی وقتیـله (سن مارق) لك صورت مثالیه سی اولان قنادلی ارسلانه نسبت ایدیلور ایدی حـتی برتصویری الیوم وندیك چارشوسـنده برعمود اوزرنده موجوددر .

§

﴿ مرکزافندی ﴾ — مظنهٔ کرامدندر اسمی مصلح الدین مسقط رأسی دکزلی قضاسی اولوب (١٥٥١ م و ٩٥٩ هـ) تاریخنده وفات ایلمشدر اولا شیخی حضرت سنبل سنان افندیدن استخلاف ایدرك مشار الیهك امریله سلطان سلیمانك والده سی ایچون یاپدیردیغی شمدیکی مرکز درکاهنه پوستنشین اولدی وشیخی وفات ایلدکدن صکره قوجه مصطفی پاشـا تکیه سی مشیختنه کلدی غایت حلیم ولطیف برذات اولوب کیمسه یی انجتمك استه مز ودائما وعظ ونصیحت وتفسیر قرآن ایله اشتغالدن بشقه برشی ایله مشغول اولمز ایدی .

§

﴿ مرمره ﴾ — من القـدیم پروپونتس دنیلان وآق دکزله قره دکز بوغازلری بیننده بولنان دکزدر طولاً ٢٦٠ وعرضاً ٨٥ میل اعشـاری اتساعنده بولنور حاوی اولدیغی جزائرك مشهوری مرمر اخراجاتیله معروف اولان مرمره اطه سیدرکه بواطه نك مرکز اداره سی دخی مرمره قصبه سیدر . مغنیسا سنجاغنده (طاغ مرمره سی) نامیله برناحیه دخی واردر .

§

﴿ مروان ﴾ — عهد سعيد نبويده تبعيد اولنديغی حالده بحسب القرابه حضرت عثمان زماننده كتورديلوب بعض مصالح مهمه‌ده استخدام قلنان عبد الحكم نام كمسه‌نك اوغليدركه حضرت عثمان رضی الله عنهك سركاتبی اولوب وقعهٔ معلومه‌يه سببيت ويرمشيدی ۰

حين ولادتنده حضور سعادته كتورلدكده حضرت پيغمبر افندمزك (هو الوزغ بن الوزغ الملعون بن الملعون) بيوردقلری منقولدر ۰ مرقوم ايكنجی معاويه‌نك بلاولد وفاتی اوزرينه شامه كيدوب برچوق يلان طولانله پيدا ايتديكی طرفدارلر سايه‌سنده (٦٨٣ م و ٦٤ هـ) تاريخنده تخت حكومته چكديسه‌ده اون التی آی صكره زوجه‌سی طرفندن بلاسنی بولدی غايت فحاش وبدزبان برحريف ايدی حتی سبب موتی اوكی اوغلی خالده (يا ابن الرطبة الاست) ديمسی اولمشدر ۰ عمری التمش اوچ برروايتده التمش بش ياخود سكسان برسنه‌در كندوسی قصير القامه قزل يوزلی اينجه بيونلی بيوك باشلی چوق صقاللی برآدم اولوب (خيط باطل) لقبيله ملقب ايدی عبدالملك عبد العزيز ومعاويه وسائر نامرده متعدد اولادی كلوب كندوسندن صكره اوغلی مومی اليه عبدالملك خليفه اولمشدر ۰

§

﴿ مروان ﴾ بن محمد — شامده ملوك امويه‌نك آخريدر كنيه‌سی ابوعبد الملك ولقبی قائم بحق الله اولوب بركرديه جاريه‌دن تولد ايتمشدر (٦٩١ م و ٧٢ هـ) ده پدری جزيره واليسی ايكن اوراده طوغدی اورته بويلی سمز چوق صقاللی مهيب پهلوان وصاحب شجاعت برآدم ايدی شجاعتنه مبنيدركه مروان الحمار ديو معروف اولمشدر زيرا عرب برآدمك شجاعتنی وصف ايتسه‌لر فلان آدم جنكده حماردن زياده طيانور ديرلر مروان دخی زماننده اوزرينه خروج ايدن كيمسه‌لرك جنكندن اوصانوب يورلمامشدر بعضيلر دخی ديرلركه عرب طائفه‌سی هريوزسنه‌يه حمار تسميه ايدرلر بنواميه‌نك دخی مدتلری يوزسنه‌يه قريب اولديغی هنكامده مروان خليفه اولمغله حمار نامنی ويرمشلردر هريوزسنه‌يه حمار تسميه‌سنی ايسه عربلر (وانظر الی حمارك) آيت كريمه‌سندن اخذ ايتمشلردر ۰ مومی اليه خواجه‌سی اولان (جعد بن

درهم) ه نسبتله مروان جعدی دخی دیرلر خلیفه اولمزدن اول پك چوق ایالتلر ضبط ایتمشدر ٠

(٧٤٩ م و ١٣٢ ه) تاریخنده ابامسلم خراسانینك یاوریٔ شمشیری سایه‌سنده عباسیلر شامی ضبط ایتدکارنده مروان صوك محاربه‌ده ناچار قچارکن نواحیٔ مصریه‌دن ابوصیر ناحیه‌سی جوارنده بولی صیقشدیردیغندن بالاخره باشنه سیل بلا اولان شو دشمن طبیعی‌یی دفع ایچون آتدن ایندکده آت قاچوب کورن عسکری دخی کندوسنی اورلمش ظن ایدرك طارمه طاغین اولمغله بیچاره نهایت صیغندیغی بر کلیساده یقالایی الهویره‌رك اعدام اولندی و بو وجهله سلطنت عباسیلره انتقال ایلدی ٠ مروانك معهود بول قضیه‌سنی عربلر (ذهب الدولة بالبولة) دیه‌رك ضرب مثل ایتمشلردر ٠ مروانك سنی التمش طقوز حکومتی بش سنه ایدی ٠

قتل اولندقدن صکره اوغللری عبدالله و عبیدالله حبشستانه قاچدیلرسه‌ده حبشیلر عبیداللهی اولدردیلر فقط عبدالله یانده اولان کیمسه‌لرك برمقداری ایله قورتیلوب (مهدی) نك خلافتی وقتنه قدر صاغ قالدی صکره فلسطین عاملی نصر بن محمد بن الاشعث طرفندن طوتیلوب مهدی‌یه کوندرلمکله مهدی قتل ایلدی حاصلی بنی امیه هرطرفدن کرفتار بلای قتل عام اوله‌رق شهزاده‌لرندن یالکز ممده اولان برمعصوم ایله اندلسه فرار ایدن عبد الرحمن باشنی قوتاره بیلدی ٠

§

﴿ مروان ﴾ یاخود (ابو مروان بن عبد الملك) — ابو علی سینا و فخر رازیدن صکره حکمای اسلامیه‌نك پك بیوکلرندندر اون ایکنجی و اون اوچنجی عصر اواسطنده برحیات اولوب (١٢٦٢ م و ٦٦٢ ه) تاریخنده طسقان ایکی یاشنده وفات ایلدی ٠

فرانسز کتابلرنده (اوان زوعار) ناميله محرر و مشهوردر اویوز علتنك موجبی اولان هوام جربی ابتدا بوذات کشف ایلمش و علاجنی دخی بولمشدر ٠

§

﴿ مریخ ﴾ — کرهٔ شمسك (٥٨،١٧٨،٦٠٠) فرسخ بعدنده بر سیاره‌در ٠ حول شمسده یکرمی اوچ ماه ظرفنده یعنی ٦٨٦ کون

٢٢ ساعت ١٨ دقيقه‌ده دورسنويسنى وكندى محورنده‌دخى ٢٣ ساعت ٣٩ دقيقه ٢١ ثانيه‌ده دور يوميسنى اكمال ايدر فقط دورقريسى يعنى براستقبالدن ديكر استقباله ورودى ٢٦ ماهدن عبارتدر . مريخك بعضاً آن استقبالنده كرهٔ ارضدن اولان بعدى اوتوز درت مليونه قدر تنزل ايتديكى حالده اجتماع زماننده دخى ايكى يوز قرق بش مليونه قدر آرتار قطر حقيقيسى ١٥٥ و٤ ميلدر . مريخ دخى كرهٔ ارض كبى هواى نسيمى طبقه‌لر يله محاط اولوب بعض كره قطب طرفلرنده قارلر و بلوطلر كوريلور وبزده اولديغى كبى سطح سياره‌يه منتشر اولور . سطح مريخه برقوتلى تلسقو پله باقلدقده اوزرنده منطقه وارى برطاقم جسيم لكه‌لر وبولكه‌لرك كاه وبيكاه تخلف ايتمكده بولنان ظارى‌له هيئت اصليه وجسامت قديمه‌لرينى محافظه ايتدكارى كورلمكده‌دركه بونكله مريخده برطاقم بحار وقطعاتك وجودينه حكم ايديلور . مريخ دائما قرمزى ويا آتشين برضيا ايله لامعه نثار اولمقده وضاسنده‌كى احمرارايسه دوربين ايله باقلديغى زماندن زياده دوربينسز كوزه دها ايى كورنمكده‌در . ذكر اولنان قرمزيلغك ارض كوكبده‌كى طوپراغك لون عموميسندن بشقه برشيئك اثرى اولماسى مظنوندر .

مقدما حول مريخده پيك اولديغى ارباب هيئتجه مجهول ايدى مؤخراً (١٨٦٧ م و ١٢٨٤ ه) تاريخنده كوكب مذكورك اطرافنده‌دائر ايكى عدد پيكك وجودى پارس وواشنغتون رصدخانه‌لرندن مشاهده اولنمشدر .

§

﴿ مريم ﴾ — حضرت عيسى عليه السلامك والدهٔ محترمه‌سى اولوب داود عليه السلام نسلندن امام القوم عالم ملت (عمران)ك قزيدر . عمرانك زوجه‌سى (حنه) نك دار دنيايه هيچ براولادى كلديكى اجلدن اكر جناب حق بزه براولاد احسان بيوررايسه بيت المقدس خدمتنه تعيين ايده‌رم ديمش وحق تعالى حضرت مريمى احسان بيورديسه‌ده عمران وفات ايتديكندن والده‌سى حضرت مريمى كوتوروب احباردن حضرت ذكريايه تسليم و او دخى بيودوب درون مسجدده برحجره‌يه اسكان ايلشيدى مشار اليها اوراده

عبادت ایله مشغول ایکن بقدرة الله تعالی حضرت عیسایه حامله اولوب دنیایه کتوردی .

قدس والیسی (هردوس) عیسی علیه السلامك دها طفولیتی آوانده بعض احوال غریبه سنی ایشتدیکندن بیودیکنده باشمزه برایش آچار مطالعه سیله بیت اللحمده کی ارککچوجقلری قتل عام ایچون برمأمور کوندردیسه ده مشارالیها مخدومیله برابر اوجه مصره هجرت ایلمش اولدیغندن مأمولنه موفق اوله مدی ونهایت مصرده اون سنه قدر اوتوردقدن صکره ناصره یه عودت ایدوب بعد الرفع یعنی (٣٩ م) تاریخنده وفات ایلدی .

§

﴿ مزدك ﴾ — ساسانیاندن فرس ملکی قباد زماننده اباحیه مذهبنی احداث ایدن آدمك اسمیدر بومذهب مجوسلرك چوقدن برو متروك اولان برهمیه وصابئیه مذهبلرندن النمش بر مذهب باطل اولوب بونی مزدك اولکندن زیاده توسیع ایدرك والده وهمشیره یه وارنجه یه قدر زنایی حلال طوتمش واشتراك اموال لزوم کوسترمشدر . مذهب مزبوری شاه قباد دخی قبول ایلدیکندن اکثر بلاد فرسه منتشر اولدیسه ده مؤخراً یعنی (٥٣٥م) تاریخنده قبادك اوغلی کنج نوشیروان طرفدن منع وابطال ومرقوم ایله عونه سی اخذ واعدام اولندی لکن بوشدت اوزرینه اباحیه مذهبی کلیاً محوونابود اولمیوب برمدت صکره (بابکیه) نامیله ینه میدانه چیقدی . اشتراك زوجات واموالی مباح طوتمقده سبب ندر دیو مرقومه صوردقلرنده (اکثریا نزاع واختلاف بونلرك اوزرینه اولدیغندن اونزاعی برطرف ایتمك ایچون) سوزندن بشقه جواب بوله مامشدر . (اعتقاد) کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مزمور ﴾ — جمعی مزامیر اوله رق داود علیه السلامه نازل اولان کتاب (زبور) ك سوره لرینه اطلاق ایدیلور سورمزبوره یوزاللی عدددن عبارت ایدی (زبور) کلمه سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ مزوپوتامیا ﴾ یاخود (مسو پوطامی) — (الجزیره) کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مزيا ﴾ — الآن قره‌سى دنيلان وآسياى صغرانك غرب شمالى طرفنه دوشن ولايتدر حدود قديمه‌سى هرطرفدن پك معين دكلسه‌ده جنوباً ليديا وشرقاً بتينى وشمالاً پروپونتيس وغرباً اژه دنيلان دكز ايله محدودايدى مزيالولر تراكيادن منتشر ومزيايه مستولى اوله‌رق اولاً تروا حاكمنه ومؤخراً مديا وماكدونيا حكمدارلرينه تابع اولمشلر وخيلى مدت صكره دخى برغمه ممالكيله برابر رومالولر اداره‌سنه كچمشلر ودها صكره شرق ايمپراطورلغى وسلجوقيه حكومتى اداره‌لرينه ونهايت دولت عليهٔ عثمانيه اداره‌سنه انتقال ايلمشلردر .

§

﴿ مساحه ﴾ — علم هندسه‌ده بر مقياسك كندى واجزاسى وياخود كندى ايله اجزاسى مجموعى امثالندن مقادير ممسوحه‌ده حاصل اولان كميت عدديه‌يه اطلاق اولنوب اوچ نوع اوزره تصور اولنور . نوع اول مساحهٔ خطدركه ذراع وقدم ودها بونلرك امثالى مقياس مفروض ايله تقدير قلنور نوع ثانى مساحهٔ سطح دركه مقياس مفروضك مربعيله تقدير ايديلور نوع ثالث مساحهٔ جسم دركه مقياس مفروضك مكعبيله تقدير اولنور . بوصورتده مساحهٔ خطده ذات مقياسى و مساحهٔ سطحده مربع مقياسى و مساحهٔ جسمده دخى مكعب مقياسى استعمال اولنديغى آشكار اولور . ايمدى مربع ومستطيل شكللرينك مساحهٔ سطحيه‌لرى قاعده‌لرينى عمودلرينه يعنى طوللرينى عرضلرينه ضربدن حاصلنه ومثلثاتك مساحهٔ سطحيه‌لرى دخى قاعده‌لرينى عمودلرى نصفنه ضربدن حاصلنه مساويدر . متوازى السطوح اولان اجسامك مساحهٔ جسميه‌سى دخى قاعده‌لرى سطحنى ارتفاعلرينه ضربدن حاصلنه مساوى اولور .

﴿ مساحهٔ دائره ﴾ — بردائره‌نك محيطى كندى قطرينك تقريباً $3\frac{1}{7}$ يعنى اوچ مثل وبرمثلك سبعنه مساوى اولمغله قطرى ٧ ذراع اولان دائره‌نك محيطى تقريباً ٢٢ ذراع اولمش اولور وبر دائره‌نك نصف محيطى نصف قطريله ضرب اولندقده حاصل ضرب اول دائره سطحنك مقدار مساحه‌سى اولور . مثلا قطرى ١٤ ومحيطى ٤٤ ذراع اولان بردائره‌نك مساحه‌سى ٧ نصف قطر × ٢٢ نصف محيط = ١٥٤ ذراع اولور . بردائره‌نك

مقدار قطری معلوم و محیطی مجهول اولسه قطر معلوم مذکور اشبو (٣،١٤١٦) ارقامنه ضرب اولندقده حاصل ضرب محیط مجهولك مقداری اولور . مثلا کرهٔ ارضك قطری ٣١٨٣ فرسخ فرانسوی اعتبار اولنمق اوزره محیطی نه مقدار فرسخ اولدیغنی استخراج مراد ایدن کیمسه قطر ارضی (٣،١٤١٦) ارقامنه ضرب ایدوب حاصل ضربدن اون بیك فرسخ ایدوکنی اکلار .

﴿ مساحهٔ سطح کره ﴾ برجسم کروینك مساحهٔ سطح محدبی کندی قطرینی دائرهٔ عظیمه‌سی محیطنه ضربدن حاصلنه مساویدر مثلا کرهٔ ارضك قطری اولان ٣١٨٣ فرسخ محیطی بولنان اون بیك فرسخ ایله ضرب اولندقده حاصل ضرب سطح ارضك مقدار مساحه‌سی اولور .

کذا ٣١٨٣ قطر ارض × ١٠،٠٠٠ محیط ارض = ٣١،٨٣٠،٠٠٠ = مقدار مساحهٔ سطح کره اولور .

﴿ مساحهٔ جسمیهٔ کره ﴾ — برجسم کروینك مساحهٔ جسمیه‌سی سطح محدبنك ثلثنی نصف قطرینه ضربدن حاصلنه مساویدر مثلا کرهٔ ارضك مساحهٔ سطح محدبی اولان ٣١،٨٣٠،٠٠٠ فرسخك ثلثی بولنان ١٠،٦١٠،٠٠٠ فرسخ نصف قطر ارض ایله یعنی ١،٥٩٠ عددیله ضرب اولندقده حاصل ضرب فرسخ حسابیله ارضك مساحهٔ جسمیه‌سی اولور .

هکذا ١٠،٦١٠،٠٠٠ ثلث سطح ارض × ١،٥٩٠ نصف قطر ارض = ١٦،٨٦٩،٩٠٠،٠٠٠ = مساحهٔ جسمیهٔ کرهٔ ارض اولور .

§

﴿ مستقیم زاده ﴾ — اسمی سلیمان سعدالدین افندیدر درسعادتده (١٧١٨ م و ١١٣١ هـ) تاریخنده دنیایه کلوب (١٢٠٢ هـ) سالنده آخرته انتقال ایلدی . مومی الیه عالم عامل بر فاضل کامل ایدی زیرکده صغوق قیو نام موقعده دفین خاك عطرناك اولان کبار مشایخ نقشبندیه‌دن مشهور توقادی امین افندی حضرتلرندن اخذ دست انابتله نائل رتبهٔ خلافت اولوب اندن صکره خلقله الفتی ترك و کوشهٔ انزواده تألیفاتله

اشتغال ایلمشدر . التی جلدی شامل (ترجمهٔ مکتوبات احمد فاروقی) (شرح دیوان جناب علی) (تحفة الخطاطین) (دوحة المشایخ) (مجلة النصاب) (ترجمهٔ قانون الادب) (ترجمهٔ فقه کبیر) (رسالهٔ خصال عشره) (رسالهٔ جوهر خمسه) وامثالی اوتوز یدی عدد کتاب جملهٔ آثارندندر .

§

﴿ مستنصر بالله ﴾ ابو جعفر منصور — عباسیه‌دن اوتوز التنجی خلیفه‌در (١١٩٢ م و ٥٨٨ ﻫ) ده تولد و (١٢٢٦ م و ٦٢٣ ﻫ) ده جلوس ایدوب (٦٤٠ ﻫ) سنه‌سنده وفات ایلدی پادشاهلغی رعایایه عدل و داد و مصاحبت اهل علم و مسجدلر خانلر مدرسه‌لر بیمارخانه‌لر بناسیله واقامهٔ مناردین وقمع متمردین ایله کچورمش وسنن فخر کائناتی اجرا ونوائر فتنی اطفا ایدوب اعلای کلمة الله ایچون غزا وجهاده قیام وفتح بلاد ومحافظهٔ ثغوره اهتمام کوسترمشدر . شجیع وعالی همت ایدی . دجله‌نك جانب شرقیسنده مدسهٔ مستنصریه‌یی بنا ایلدی که آنك کبی برمدرسهٔ جلیله بنا اولنمدی دینسه بجادر مدرسهٔ مذکوره التی سنه‌ده تمام اولوب درونه یوز التمش یوك کتاب وضع ومذاهب اربعه‌دن برر مدرس و برشیخ حدیث و برشیخ نحو و برشیخ طب و برشیخ فرائض تعیین و اداره‌سیچون اوقاف جسیمه تخصیص ایتدیرمش ایدی .

§

﴿ مسروب ﴾ — ارمنستان هزورانندن بر راهبك اسمیدر . تخمیناً (٤٠٦ م) تاریخنده خط ارمنی یی بو ذات ایجاد یاخود اصلاح وتنظیم ایلدی .

§

﴿ مسعود ﴾ — نام دیکری ابو سعیددر . مشهور سلطان محمود غزنوینك بیوك اوغلیدر . سلطان مشارالیه قبل الوفات یعنی (١٦١٨ م و ١٢٠٨ ﻫ) تاریخنده ممالکنی اشبو مسعود ایله دیکر اوغلی محمد بیننده مناصفةً تقسیم ایتمش ایسه‌ده پدرلرینك وفاتندن صکره مسعود برادرینه اعلان حرب ایدوب وبعدالغلبه طوتوب کوزلرینه میل چکمش وهندستان ایله عجمستاندن عبارت اولان ملکنده مستقلاً حکم ایلمشدر .

مؤخراً مکران قطعه‌سنی دخی ضبط ایتمش ایسه‌ده خراسانی سلجوقیلره قاپدیرمش وکندیسی برادری محمدك اوغلی طرفندن قتل ایدلمشدر ٠
مسعود شجیع کریم صاحب فضائل محب علما بر پادشاه اولوب نامنه نیجهٔ کتابلر تصنیف اولنمشدر ٠ ازجمله (قانون مسعودی) که استاد ابوریحان کتاب مزبوری هیئات مبرهنه ونجوم فنلرنده مشارالیه نامنه تألیف ایلمشیدی ارباب احتیاجه ماورای تخمینده صدقه‌لر وشعرا وادبایه بیوك جائزه‌لر احسان ایدردی ٠ رعایادن ظلماً مال آلماز ایکن برچوق مساجد ومعابد بنا ونیجه آثار خیریه انشا واحیا ایلمشدر ٠ کوزل خطاط ایدی ٠ حاصلی احوال حسنه‌سنه نهایت اولمیوب مناقبنده مستقل کتابلر تصنیف اولنمشدر ٠

§

﴿ مسعود غیاث‌الدین ﴾ — ال سلجوقدندر ٠ (١١٣٤ م و ٥٢٩ ﻫ) تاریخنده همدانی پایتخت اتخاذ ایدرك ایران شاهلغنی اعلان وخلیفه رشیدی خلع و مکتفی باللهی مقام خلافته اجلاس ونفوذینی مرتبهٔ کماله ایصال ایدوب اون سکز سنه صکره وفات ایلمشدر ٠
سلجوقیلردن قونیه تختنه جالس اولمش ایکی (مسعود) دها اولوب برنجیسی ١١١٧ م و ٥١١ ﻫ دن ١١٥٦ ﻫ) سنه‌سنه قدر اجرای سلطنت ایدرك روم ایمپراطوری (ژان قومن) واهل صلیب رؤساسندن اوچنجی (قونرادولوی لوژون) ایله محاربه وغلبه ایتمشدر ٠ ایکنجیسی (١٢٨٣م و ٦٨٢ ﻫ دن ١٢٩٤ ﻫ) سنه‌سنه قدر اجرای حکومت ایدرك عامرخان ایله محاربه ومرقومك یدنده مقتول اولمغله سلطنت سلجوقیهٔ رومیه قرین زوال اولمشدر ٠

§

﴿ مسکت ـ مسقط امامَلغی ﴾ — عربستانك شرق جنوبیسنده وعمان اراضیسی اوزرنده تأسس ایتمش برحکومتدر ٠ امامی روحانی وجسمانی امور اداره‌یی حائزدر ٠ اراضیسی ٥٣،٥٧َ طول شرقی ایله ٢٢،٢٧َ عرض شمالی بیننده‌وطولاً ٥٤٠ وعرضاً ٢٨٠ فرسخ اعشاری اتساعنده‌در وهمان ثلثی اسیر اولق اوزره برملیون التی یوز بیك نفوسی

حاویدر وتجارت امام طرفندن تحت انحصاره آلنمشدر . بصره کورفزنده هرمز اطه‌لری وافریقه‌ٔ شرقیده زنکبار اطه‌لرینك بعض اقسامی وغاردافویی دنیلان رأس الحد بروندن اشاغی زنکباره طوغری اولان سواحل مذکور امام‌لغه عائد اولوب بوحالده مقدار نفوسی برقاچ ملیونه بالغ اولمقده‌در . عمان کورفزی اوزرنده اولان مسکت شهرینك لیمانی غایت امین ومعتبر اولوب هندستان وعجمستاندن اخراج اولنان اشیانك مخزن ومقسمی حکمنده‌در . مسکت اهالیسی اباحیه خارجیلرندن اولدقلریچون حکمدارلرینه (امام) دیرلر . (١٥٠٧ م و٩١٣ هـ) تاریخنده بوراسی پورتکیزلولر یدینه دوشدیسه‌ده مؤخراً یعنی (١٦٤٨ م و١٠٥٨ هـ) تاریخنده اهالیسنك قیامیله استرداد اولندی . (حکومت) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ مسکوکات ﴾ — مسکوکاتك ایجادی تخمیناً میلاددن بیك درتیوز سنه مقدم فراعنهٔ مصریه‌دن (رامسس) زماننده‌در . یونان وروما سکه‌لرنده تصاویر واشجار ونباتات وابنیه وملوك یهودیه سکه‌لرنده اشجار وازهار واشکال سائره وملوك ساسانیه سکه‌لرنده آتشکده رسملری منقوش واشکانیان سکه‌لری حروف یونانیه وملوك ساسانیه سکه‌لری خطوط پهلویه ایله مرقم ایدی . دولت امویه زماننده شرق والیلری کموش اوزرینه حروف پهلویه ایله سکه ضرب وبرکنارینه حروف عربیه ایله کندو اسملرینی ودورەسنه بسمله وتهلیل یازدیلر . بونلرك برنجیسی حجاج اولوب (٦٩٤ م و ٧٥ هـ) تاریخنده بدأ ایتدی وعباسیلر کوفه‌ده سکه ضربنه (٧٤٩ م و ١٣٢ هـ) تاریخنده باشلادی . دولت علیه‌ده دخی سکه ضربنه سلطان اورخان زماننده مباشرت وضرب ایدیلان کموش رباقرك بریوزینه کلمهٔ شهادت دیکر یوزینه (اورخان خلدالله ملکه) تحریر اولندی ومراد خان اول سکه‌لرینك بریوزینه (کلمهٔ شهادت) دیکر یوزینه (مراد بن اورخان خلد الله ملکه) یازلدی .

دولت علیه‌ده التون سکه ضربنه سلطان محمد الثانی زماننده استانبولك فتحندن صکره بدأ اولنوب ابتدا تجار التونی وزن وعیارنده کسیلان التونلرك

بر یوزینه (ضـارب النضر صـاحب العز والنصر فی البر والبحر) دیکر یوزینه (سـلطان محمد خان بن مراد خان ضرب فی قسـطنطنیه) تحریر اولندی وسلطان محمد الثالث زمانه قدر بوصورتده کیدوب مشارالیه سیم سکه‌سـنك بر یوزینه محل ضربك اسمنی ودیکر یوزینـه طغرا ایچنده کندو نامنی یازدیردی ٠

سلطان احمد اولك کوش سکه‌لرینك بعضیسـنده (سلطان البرین وخاقان البحرین) و بعضیسـنده (ضارب النضر صـاحب العز والنصر) یازولی اولوب اندن صـکره کیلر اکثر یا سـلطان البرین وخاقان البحرین عباره‌سنی وطغرا یازدیردیلر ٠

سـلطان سلیمـان ثانی عصرنده التی درهم وزنده غروش وفاتح زمانـنده وندیك دوقاتی وزن وعیارنده و (فلوری) نامنده یالدیز التونی وسـلطان سـلیم ثانی زماننده (شریفی) التونی وسـلطان احمد ثالث زماننده بردرهم وبش بغدای وزننده ویکرمی اوچ عیارنده (فندق) و ینه اووزن وعیارده (زرمحبوب) و (اسـتانبول) التونلری ودور محمود اولده بر بچق درهم وزن و یکرمی او چ عیارنده (محمودیه) التونی ضرب اولندی ٠ دولت عثمانیه‌ده (اقچه) برمدت اوچی بردرهم وزننده وطقسان عیارنده وصکره ینه اوعیارده ودردی بردرهم وزننده طوتیلوب قرق اقچه‌یه معادل اولان کوشه غروش و یدی درهم وزننده طقسـان اقچه‌یه معادل اولان کوشـه (زولاته) واوچ اقچه‌یه معادل اولان کوشه (پاره) و برقیه‌نك سـکز یوز جزؤندن برجزئی وزنـنده اولان باقره (مانغر) دنیلوب ابتدا او چ مانغر براقچه صکره ایکی مانغر براقچه اعتبار اولندی ٠

مسکوکاتك انواع ومقادیر وزن وسـائره‌سی بونلردن عبـارت اولمیوب دول اسـلامیه واجنبیه‌نك اسکیدنبرو متعدد نام وعیار ووزنلرده دها پك چوق مسکوکاتی وار ایسـه‌ده پك اسکیلرینك تحقیق کیفیاتی فن آثار عتیقه‌یه عائد وصکره کیلرك بومختصرده تفصیلی غیر قابل اولدیغندن یالکز شمدی متداول اولان عتیق وجدید مسکوکاتك تحقیق اولنه بیلان نوع ووزن وعیار واسامیسی تحریر ایله اکتفا اولنمشدر ٠

دولت علیه مسکوکات عتیقه وجدیده سی

قاچ فرانقه مساوی		ثقلتی		عیاری			
ساتم	فرانق	میلغرام	غرام	بیکده			
٩٢	١١٣	٠,٠٨٢	٣٦	٩١٦	جدید	التون	بش لیرا
٩٦	٥٦	٠,٠٤١	١٨	٩١٦	جدید	التون	ایکی بچق لیرا
٧٨	٢٢	٠,٢١٦	٧	٩١٦	جدید	التون	بر لیرا
٣٩	١١	٠,٦٠٨	٣	٩١٦	جدید	التون	نصف لیرا
٦٩	٥	٠,٨٠٤	١	٩١٦	جدید	التون	ربع لیرا
٢٥	١٠			٨٣٠	عتیق	التون	اسکی عدلیه
٢٤	٩			٧٤٨	عتیق	التون	یکی عدلیه
٧٥	١٠			٨٧٣	عتیق	التون	خیریه ومصر
٩٥	١١			٩٧٠	عتیق	التون	فندق
٨٥	٩			٨٠٠	عتیق	التون	استانبول وورمی
٣٠	١٣			٩٥٢	عتیق	التون	اسکی محمودیه
٤٤	٤	٠,٠٥٥	٢٤	٨٣٠	جدید	كموش	مجیدیه
٢٢	٢	٠,٠٢٧	١٢	٨٣٠	جدید	كموش	نصف مجیدیه
١١	١	٠,٠١٣	٦	٨٣٠	جدید	كموش	ربع مجیدیه
٦٥	٤	٠,٦٥٦	٢٥	٧٣٠	عتیق	كموش	جهادیه
٧٦	٣	٠,٠٧٠	٣٢	٤٦٥	عتیق	كموش	اسکی یوزلك
٩٧	٢	٠,٦٥٦	٢٥	٤٦٥	عتیق	كموش	اسکی ایکیلك
٤٨	١	٠,٨٢٨	١٢	٤٦٥	عتیق	كموش	اسکی غروش
٢٨	١	٠,٤٣١	١٤	٤٤٥	عتیق	كموش	التیلق
٦٤		٠,٠٣٥	١٦	٢٢٥	عتیق	كموش	بشلك
٦		٠,٠٦٢	١	٢٢٥	عتیق	كموش	یارملق

مصر مسکوکات عتیقه و جدیده سی

ساتم	فرانق	میلغرام	غرام	بیکده			
٦٢	٢٥	٠,٥٠٠	٨	٨٧٥	جدید	التون	لیرا یوزلك
٨١	١٢	٠,٢٥٠	٤	٨٧٥	جدید	التون	نصفی
٤٠	٦	٠,١٢٥	٢	٨٧٥	جدید	التون	ربعی

قاچ فرانقه مساوی		ثقلتی		عیاری			
سانتیم	فرانق	میلغرام	غرام	بیکده			
٧٢	٦	٠،٦٠٠	٢	٧٥٠	عتیق	التون	یکرمیلك سکین
٣٦	٣	٠،٣٠٠	١	٧٥٠	عتیق	التون	اونلق
٦٨	١	٠،٦٥٠	٠	٧٥٠	عتیق	التون	بشلك
٥٠	٢	٠،٥٠٠	١٢	٩٠٠	جدید	گموش	اونلق
	٥		٢٥	٩٠٠	جدید	گموش	یکرمیلك
٢٥	١	٠،٢٥٠	٦	٩٠٠	جدید	گموش	بشلك

❋ تونس مسکوکات جدیده‌سی ❋

سانتیم	فرانق	میلغرام	غرام	بیکده			
٣٣	٦٠	٠،٤٦٠	١٩	٩٠٠	جدید	التون	ابو مائه
١٦	٣٠	٠،٧٣٠	٩	٩٠٠	جدید	التون	ابوخمسین
٠٦	١٢	٠،٨٩٢	٣	٩٠٠	جدید	التون	ابوعشرین
٠٣	٦	٠،٩٤٦	١	٩٠٠	جدید	التون	ابوعشره
١٤	٣	٠،٨٤٠	١٥	٩٠٠	جدید	گموش	ابوخمسه
٥٢	٢	٠،٦٧٢	١٢	٩٠٠	جدید	گموش	ابواربع
٨٩	١	٠،٥٠٤	٩	٩٠٠	جدید	گموش	ابوثلثه

❋ انکلیز مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ❋

سانتیم	فرانق	میلغرام	غرام	بیکده			
١٠	١٢٦	٠،٩٣٥	٣٩	٩١٦	جدید	التون	بش استرلین
٤٤	٥٠	٠،٩٧٤	١٥	٩١٦	جدید	التون	ایکی استرلین
٢٢	٢٥	٠،٩٨٧	٧	٩١٦	جدید	التون	براسترلین
٨٢	٣٦	٠،٦٦٤	١١	٩١٠	جدید	التون	اون‌بش روپی مهر هندیه
٥٥	٢٤	٠،٧٧٦	٧	٩١٠	جدید	التون	اون روپی هندیه
٢٧	١٢	٠،٨٨٨	٣	٩١٠	جدید	التون	بش روپی پاغوت هندیه
٥٨	٤٠	٠،٧٣٦	١٣	٨٥٨	عتیق	التون	مهر سرانقه‌پتان
٨٢	٣٦	٠،٦٦٣	١١	٩١٦	عتیق	التون	مهر مادراس
٢٩	٤٢	٠،٣٧٠	١٢	٩٩٣	عتیق	التون	مهر مقول
٨٨	٤١	٠،٢٦٤	١٣	٩١٦	عتیق	التون	مهر قالکوته

قاچ فرانقه مساوی		ثقلتی		عیاری			
سانتیم	فرانق	میلغرام	ع/۲۰	بیکده			
٣٦	٢٤				عتیق	آلتون	یکرمی برشیلین غینه
١٤	١٠	٠٫٤٣٤	٣	٨٥٨	جدید	آلتون	پاغوت سرانقه پتان
٣٨	٩	٠٫٤٠٦	٣	٨٠٠	جدید	آلتون	پاغوث بیلدیزلی
٣٢	٢	٠٫٣١٠	١١	٩٢٠	جدید	کموش	ایکی شیلین
١٦	١	٠٫٦٥٥	٥	٩٢٠	جدید	کموش	بر شلین
٣٨	٢	٠٫٦٦٤	١١	٩١٠	جدید	کموش	برروپی هندیه
٥٨	٢	٠٫٤٣٥	١٢	٩١٦	عتیق	کموش	روپی سیقه هندیه
٤٣	٢	٠٫٣٣٩	١١	٩٦٥	عتیق	کموش	روپی تیارس هندیه
٤٠	٢	٠٫٤٢٩	١١	٩٤٤	عتیق	کموش	روپی ارقو هندیه
❋ فرانسز مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ❋							
	١٠٠	٠٫٠٢٦	٣٢	٩٠٠	جدید	آلتون	یوز فرانق
	٥٠	٠٫٠١٣	١٦	٩٠٠	جدید	آلتون	اللی فرانق
	٢٠	٠٫٠٤٥	٦	٩٠٠	جدید	آلتون	یکرمی فرانق
٥٥	٢٣	٠٫٦٤٩	٧	٩٠١	عتیق	آلتون	یکی لوبی
٣٢	٢٥	٠٫١٥٨	٨	٩٠١	عتیق	آلتون	اسکی لوبی
٢٠	٤٧	٠٫٢٩٨	١٥	٩٠١	عتیق	آلتون	دوبل لوبی
٧١	٨				عتیق	آلتون	سلطانی جزایر
	٥		٢٥	٩٠٠	جدید	کموش	بش فرانق
	١		٥	٨٣٥	جدید	کموش	بر فرانق
٩٤	٥	٠٫٤٨٨	٢٩	٩٠٦	عتیق	کموش	برقرون آکو
٨٨	١١	٠٫٩٧٦	٥٨	٩٠٦	عتیق	کموش	ایکی قرون آکو
٧٢	٣				عتیق	کموش	غروش جزایر
٨٦	١				عتیق	کموش	بچق غروش جزایر
٤٩	١	٠٫١٣٧	١٠	٦٦٠	عتیق	کموش	اوتوزسو

❁ المانیا مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ❁

			عیاری	ثقلتی		قاچ فرانقه مساوی	
			بیکده	غرام	میلغرام	فرانق	سانتم
یکرمی مارق	آلتون	جدید	٩٠٠	٧	٠,٩٦٥	٢٤	٦٩
اون مارق		جدید	٩٠٠	٣	٠,٩٨٢	١٢	٣٥
بش مارق		جدید	٩٠٠	١	٠,٩٩٢	٦	١٧
برقرون پروسیا اوستریا		عتیق	٩٠٠	١١	٠,١١١	٣٤	٤٤
نصف قرون		عتیق	٩٠٠	٥	٠,٥٥٥	١٧	٢٢
ایکی فره‌دریق		عتیق	٩٠٣	١٣	٠,٣٧٢	٤١	٥٦
برفره‌دریق		عتیق	٩٠٣	٦	٠,٦٨١	٢٠	٧٨
نصف فره‌دریق		عتیق	٩٠٣	٣	٠,٣٤٠	١٠	٣٩
قارولین ـ باویرا ورتنبورغ		عتیق	٧٧١	٩	٠,٧٤٠	٢٥	٨٦
ماقس ـ باویرا		عتیق	٧٧١	٦	٠,٤٩٤	١٧	٢٤
دوقات باویرا		عتیق	٩٧٩	٣	٠,٤٨٩	١١	٧٧
بش فلورین ـ باد		عتیق	٩٠٣	٣	٠,٤٣٨	١٠	٦٩
اون فلورین ـ باد		عتیق	٩٠٣	٦	٠,٨٧٦	٢١	٣٨
بش طالر ـ باد		عتیق	٩٠٣	٥	٠,٧٣٠	١٧	٨٢
اسکی دوقات ـ بادورتنبورغ		عتیق	٩٨٦	٣	٠,٤٨٩	١١	٨٥
ایکی دوقات رینه ـ باد		عتیق	٩٣٧	٣	٠,٦٧٠	١١	٨٥
اسکی دوقات ـ مکلمبورغ		عتیق	٩٨٦	٣	٠,٤٩٠	١١	٨٣
پستول فره‌دریق مکلمبورغ		عتیق	٨٩٦	٦	٠,٦٥٧	٢٠	٥٠
برونسویك ولهم قارلو		عتیق				٢٠	٦٩
بش مارق	کموش	جدید	٩٠٠	٢٧	٠,٧٧٧	٥	٥٦
ایکی مارق		جدید	٩٠٠	١١	٠,١١٠	٢	٤٦
برمارق		جدید	٩٠٠	٥	٠,٥٥٥	١	٢٣
ایکی طالر		عتیق	٩٠٠	٣٧	٠,١٢٠	٧	٤٢
برطالر		عتیق	٩٠٠	١٨	٠,٥٦٠	٣	٧١
برطالر ١٨٥٧		عتیق	٩٠٠	١٨	٠,٥١٩	٣	٧٠
طالر ماری ترز		عتیق	٨٨٣	٢٨	٠,٠٦٤	٥	٢٠

		عیاری	ثقلتی		قاچ فرانقه مساوی	
		بیکده	غرام	میلغرام	فرانق	سانتم
فیلورین	عتیق	٩٠٠	١٠	٥٨٢	٢	١٢
طالر ـ باویرا	عتیق	٨٣٣	٢٨	٠٥٢	٥	١٩
قرونن طالر ـ باویرا	عتیق	٨٦٨	٢٩	٣٣١	٥	٦٦
کلدن ـ باد	عتیق	٧٥٠	١٢	٧٢٢	٢	١٢
کلدن	عتیق	٨٣٣	١٤	٠,٠٢٦	٢	٦٠
کلدن ـ مکلمبورغ	عتیق	٧٥٠	١٧	٠,٣١٦	٢	٨٩
طالر ـ مکلمبورغ	عتیق	٧٥٠	٢٢	٠,٢٧٢	٣	٦٧
کلدن ـ مکلمبورغ	عتیق	١٠٠٠	١٢	٠,٩٢٢	٢	٨٩
طلر ـ باد	عتیق	٨٧٥	١٨	٠,١٤١	٣	٥٣
قرون ـ باد	عتیق	٨٧١	٢٩	٠,٥٠٥	٥	٧١
قرون طالر ـ ورتنبورغ	عتیق	٨٧٠	٢٩	٠,٤١٩	٥	٦٩
طالر ریشتس	عتیق				٣	٩٠
طالر ریشتس	عتیق				٣	٢٥
کلدن	عتیق				٢	١٧
فیلورین هس	عتیق				١	٢٧
❋ اوستریا مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ❋						
سکز فیلورین	جدید	٩٠٠	٦	٠,٤٥١	٢٠	
درت فیلورین	جدید	٩٠٠	٣	٠,٢٢٥	١٠	
ایکی فیلورین	جدید	٩٠٠	١	٠,٦١٣		
درت دوقات ادله‌چین	عتیق	٩٨٦	١٣	٠,٩٨٤	٤٧	٤٤
ایکی دوقات	عتیق	٩٨٦	٦	٠,٩٩٢	٢٣	٧٢
بردوقات	عتیق	٩٨٦	٣	٠,٤٩١	١١	٨٦
قرامیس	عتیق	٩٩٠	٣	٠,٤٩١	١١	٩٠
سفورین ـ لومباردیا	عتیق	٩٠٠	١١	٠,٣٣٢	٣٥	١٣
سه کن ـ وندیك	عتیق	١٠٠٠	٣	٠,٤٩٥	١١	٩٤
نصف سه کن ـ وندیك	عتیق	١٠٠٠	١	٠,٧٤٧	٥	٩٧

قاچ فرانقه مساوی		ثقلتی		عیاری			
سانتم	فرانق	میلغرام	غرام	بیکده			
٤٧	٢	٠،٣٤٥	١٢	٩٠٠	جدید	گموش	برفیلورین
٢٣	١	٠،١٧٢	٦	٩٠٠	جدید		نصف فیلورین
٧٧	٥	٠،٢٢١	٢٩	٨٨٩	عتیق		ایکی فیلورین طالر
٢٠	٥	٠،٠٦٤	٢٨	٨٨٣	عتیق		ایکی فیلورین طالر
٦٠	٢	٠،٠٣٢	١٤	٨٨٣	عتیق		کلدن
٨٧		٠،٦٨٢	٦	٥٨٣	عتیق		زو وات زیژر
٤٣		٠،٨٩٨	٣	٥٠٠	عتیق		زهنر

❊ روسیه مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ❊

سانتم	فرانق	میلغرام	غرام	بیکده			
٦٧	٢٠	٠،٥٤٥	٦	٩١٦	جدید	آلتون	بش روبله ایمپریال
٤٠	١٢	٠،٩٢٧	٣	٩١٦	جدید		اوچ روبله ایمپریال
٧٨	١١	٠،٤٩٢	٣	٩٧٦	عتیق		دوقات ١٧٥٥
٥٨	١١	٠،٤٦٩	٣	٩٦٩	عتیق		دوقات ١٧٦٣
٨٣	١١	٠،٤٨٤	٣	٩٨٦	عتیق		دوقات ١٧٩٦
٣٢	٥٢	٠،٥٦٩	١٦	٩١٧	عتیق		اون روبله ایمپریال ١٧٥٥
٣١	٤١	٠،٠٨٤	١٣	٩١٧	عتیق		اون روبله ایمپریال ١٧٦٣
٣١	٤١	٠،١٨٤	١٢	٩٨٤	عتیق		اون روبله ایمپریال ١٨٠١
	١٢	٠،٣٦٠	١٠	١٠٠٠	عتیق		اوچ روبله ١٨٢٩
	٢٤	٠،٧٢٠	٢٠	١٠٠٠	عتیق		التی روبله
	٤٨	٠،٤٤٠	٤١	١٠٠٠	عتیق		اون ایکی روبله
	٤	٠،٧٣٦	٢٠	٨٦٨	جدید	گموش	بر روبله
	٢	٠،٣٦٨	١٠	٨٦٨	جدید		نصف روبله
٤٥		٠،٠٧٩	٤	٥٠٠	عتیق		عباسی
٦٠	٤	٠،١٢٠	٢٦	٧٩٢	عتیق		بر روبله
٨٠		٠،٧٩٨	٤	٧٥٠	عتیق		یکرمی قاپیك

✵ ایران دولتی مسکوکات عتیقه‌سی ✵

			عیاری	ثقلتی		قاچ فرانقه مساوی	
			یکده	غرام	میلغرام	فرانق	سانتم
برتومن ـ ٢٠٠ عباسی	التون	عتیق	٩١٦	٣	٠,٦٠٠	١١	٣٧
ایکی تومن		عتیق	٩١٦	٧	٠,٢٠٠	٢٢	٧٤
نصف تومن		عتیق	٩١٦	١	٠,٨٠٠	٥	٦٨
برصاحبقران ـ ٢٠ عباسی	گموش	عتیق	٩٠٠	٥	٠,٢٠٠	١	٠٤
ایکی صاحبقران		عتیق	٩٠٠	١٠	٠,٤٠٠	٢	٠٨
نصف صاحبقران		عتیق	٩٠٠	٢	٠,٦٠٠	٠	٥٢
درت عباسی یاخود شاهی		عتیق	٩٠٠	١	٠,٠٤٠	٠	٢١

✵ ایتالیا مسکوکات عتیقه‌سی ✵

جدیدی فرانسه مسکوکاتی کبیدر

			یکده	غرام	میلغرام	فرانق	سانتم
دوپیه ـ پاپا ١٨١٨	التون	عتیق	٩١٧	٥	٠,٤٧٠	١٧	٢٧
سه‌کن ـ پاپا ١٧٦٩		عتیق	١٠٠٠	٣	٠,٤٢٦	١١	٨٠
اون أکو ـ پاپا ١٨٣٥		عتیق	٩٠٠	١٧	٠,٣٣٦	٥٣	٧٤
بش أکو ـ پاپا		عتیق	٩٠٠	٨	٠,٦٦٨	٢٦	٨٧
ایکی بچق أأکو ـ پاپا		عتیق	٩٠٠	٤	٠,٣٣٤	١٣	٤٣
اسکودو ـ أکو پاپا ١٨٥٤		عتیق	٩٠٠	١	٠,٧٣٤	٥	٣٧
قارلینو ـ ساردنیا ١٧٦٨		عتیق	٨٩٢	١٦	٠,٠٥٤	٤٩	٣٢
نصف قارلینو ـ ساردنیا		عتیق	٨٩٢	٨	٠,٠٢٧	٢٤	٦٦
دوپیه ـ صاووا ١٧٨٦		عتیق	٩٠٦	٩	٠,١١٦	٢٨	٤٦
درت دوپیه جنووینه		عتیق	٩١١	٢٥	٠,١٧٧	٧٩	٠٤
دوپیه ـ لیغورنه		عتیق	٩١٧	٢٥	٠,٢٢١	٧٩	٦٣
مرانقو ـ دوپیه ـ پستوی		عتیق	٩٠٠	٦	٠,٤٥٢	٢٠	
سورانو ـ لومباردو		عتیق	٩٠٠	١١	٠,٣٣٢	٣٥	١٣
نصف سورانو		عتیق	٩٠٠	٥	٠,٦٦٦	١٧	٥٦
سه‌کن ـ وندیك		عتیق	١٠٠٠	٣	٠,٤٩٥	١٢	٤
درت پستول ـ پارم		عتیق	٨٧٥	٢٨	٠,٥٧٣	٨٦	١٢

		عیاری	ثقلتی		قاچ فرانقه مساوی	
		بیکده	غرام	میلغرام	فرانق	سانتیم
ایکی پستول ـ پارم	عتیق	٨٧٥	١٤	٠،٢٨٦	٤٣	٦
بر پستول ـ پارم	عتیق	٨٧٥	٧	٠،١٤٣	٢١	٨
سکسانفیلوزین ـ طوسقانه	عتیق	١٠٠٠	٣٢	٠،٦١٨	١١٢	٣٥
اوج سه کن رسپونه	عتیق	١٠٠٠	١٠	٠،٤٦٣	٣٦	٤
دو پیه ـ پستول	عتیق				٢١	٩
روژینه	عتیق				٢١	٤٥
اوج دوقات ـ ناپولی	عتیق	٩٩٦	٣	٠،٧٨٧	١٢	٩٩
التی دوقات ـ ناپولی	عتیق	٩٩٦	٧	٠،٥٧٤	٢٥	٩٨
اون بش دوقات ـ ناپولی	عتیق	٩٩٦	١٨	٠،٩٣٥	٦٤	٩٥
اوتوز دوقات ـ ناپولی	عتیق	٩٩٦	٣٧	٠،٨٧٠	١٢٩	٩٠
یوز باژوقشی أکو ـ پاپا	عتیق	٩١٧	٢٦	٠،٤٣٢	٥	٣٦
باژوقشی ١٨٣٥ پاپا	عتیق	٩٠٠	٢٦	٠،٨٣٥	٥	٣٦
نصف باژوقشی ـ پاپا	عتیق	٩٠٠	١٣	٠،٤١٧	٢	٦٢
اوتوزو باژقشی ـ پاپا	عتیق	٩٠٠	٨	٠،٠٥٠	١	٥٥
اسکودو ـ ساردنیا	عتیق	٨٩٦	٢٣	٠،٥٨٧	٤	٧٠
نصف اسکودو ـ ساردنیا	عتیق	٨٩٦	١١	٠،٧٩٣	٢	٣٥
ربع اسکودو ـ ساردنیا	عتیق	٨٩٦	٥	٠،٨٩٦	١	١٧
اسکودو ـ صاووا پیه‌مو	عتیق	٩٠٦	٣٥	٠،١٦٤	٧	٠٨
اسکودو ـ جنوه لیورنه	عتیق	٨٨٩	٣٣	٠،٢٣٨	٦	٥٧
نصف اسکودو ـ جنوه	عتیق	٨٨٩	١٦	٠،٦١٩	٣	٢٨
ربع اسکودو ـ جنوه	عتیق	٨٨٩	٨	٠،٣٠٩	١	٦٩
اسکودو ـ غول	عتیق	٩٠٠	٢٥		٥	
اسکودو أکو ـ لومباردو	عتیق	٩٠٠	٢٥	٠،٩٨٦	٥	٢٠
نصفی	عتیق	٩٠٠	١٢	٠،٩٩٣	٢	٦٠
لیر اوستریا ـ لومبارده	عتیق	٩٠٠	٤	٠،٣٣١		٨٧
یکرمی بر دوقات ـ پارم	عتیق	٩٠٦	٢٥	٠،٧٠٧	٥	١٨
نصفی	عتیق	٩٠٦	١٢	٠،٧٥٣	٢	٥٩
اوچ لیر ـ پارم	عتیق	٨٣٣	٣	٠،٦٧٢		٦٨

			عیاری	ثقلتی		قاچ فرانقه مساوی	
			بیکده	[illegible]	دیلغرام	فرانق	سانتیم
فرانسزقوت	فضه	عتیق	٩١٧	٢٧	٠،٥٠٧	٥	٦٠
دوقات دیرنیو ـ اون قارلین	فضه	عتیق	٨٣٣	٢٢	٠،٩٤٣	٤	٢٥
بر قارلین	فضه	عتیق	٨٣٣	٠٢	٠،٢٩٤		٤٢
❊ اسپانیا مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ❊							
یوز رئو دوبلون ایزابل	ذهب	جدید	٩٠٠	٨	٠،٣٨٧	٢٦	
قرق رئو دوبلون	ذهب	جدید	٩٠٠	٣	٠،٣٥٤	١٠	٤٠
یکرمی رئو دوبلون	ذهب	جدید	٩٠٠	١	٠،٦٧٧	٠٥	٢٠
یوز رئو دوبلون	ذهب	عتیق	٩٠٠	٨	٠،٣٣٦	٢٥	٨٤
پستول ١٧٣٠	ذهب	عتیق	٩١٧	٢٧	٠،٠٦٠	٨٥	٤٤
پستول ١٧٧٢	ذهب	عتیق	٨٩٦	٢٧	٠،٠٦٠	٨٣	٥٠
پستول ١٧٨٦	ذهب	عتیق	٨٧٥	٢٧	٠،٠٦٠	٨١	٥٦
یکرمی رئو دورو	فضه	جدید	٩٠٠	٢٥	٠،٩٦٠	٥	١٩
اون رئو اسکودو	فضه	جدید	٩٠٠	١٢	٠،٩٨٠	٢	٥٩
درت رئو په زه‌تا	فضه	جدید	٨١٠	٥	٠،١٩٢		٩٣
بر رئو	فضه	جدید	٨١٠	١	٠،٢٩٨		٢٣
یکرمی رئو دورو	فضه	عتیق	٩٠٠	٢٦	٠،٢٩٣	٥	٢٦
دیرکلی کره‌لی ریال	فضه	عتیق	٩١٧	٢٧	٠،٠٦٠	٥	٥١
دیرکلی کره‌لی ریال	فضه	عتیق	٩٠٣	٢٧	٠،٠٦٠	١	٤٣
په زه‌تا	فضه	عتیق	٨١٢	٥	٠٠٨١٥		٥
رئو پلاته	فضه	عتیق	٨١٢	٢	٠،٩٠٧		٥٢
نصف رئو دیللو	فضه	عتیق	٨١٢	١	٠،٤٥٤		٢٦
❊ پورتکیز مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ❊							
اون میله‌رس قرون	ذهب	جدید	٩١٧	١٧	٠،٧٣٥	٥٦	
بش میله‌رس قرون	ذهب	جدید	٩١٧	٨	٠،٨٦٧	٢٨	
بر میله‌رس قرون	ذهب	جدید	٩١٧	١	٠،٧٧٣	٥	

قارجه فرانسده مساوی		ثقلتی		عیاری			
سانتم	فرانق	میلغرام	٦/۲۰	بیکده			
۱۹	۳۰	۹۰:٥٦۳		۹۱۷	عتیق	ذهب	بش قرون ۱۸۳٥
۱۰	۱٥	۰,۷۸۱	٤	۹۱۷	عتیق	ذهب	نصف قرون
٥٥	۲	۰,٥۰۰	۱۲	۹۱۷	جدید	گموش	بش تستون
٥۰		۰,٥۰۰	۲	۹۱۷	جدید	گموش	بر تستون
۳	٦	۰,٦۱۳	۲۹	۹۱۷	عتیق	گموش	بر قرون
۱	۳	۰,۸۰٦	۱٤	۹۱۷	عتیق	گموش	نصف قرون

✻ دانیمارقه مسکوکات عتیقه‌سی ✻

جدیدی نوروج مسکوکاتیدر

سانتم	فرانق	میلغرام	٦/۲۰	بیکده			
۳۹	۹	۰,۱۱۷	۳	۸۷٥	عتیق	ذهب	اون ایکی مارق دوقات
۷۷	۲۰	۰,٦۷۹	٦	۹۰۳	عتیق	ذهب	اسکی قرستیان
۷۷	۱۱	۰,٤۸۹	۳	۹۷۹	عتیق	ذهب	دوقات استه‌سیس
٤۹	۲۰	۰,٦٤۰	٦	۸۹٦	عتیق	ذهب	برفره دریق
۹۸	٤۰	۰,۲۸۰	۱۳	۸۹٦	عتیق	ذهب	ایکی فره دریق
٦۲	٥	۰,۸۸۳	۲۸	۸۷٥	عتیق	گموش	براسته‌سیس رکیس
۸۰	۲	۰,٤٤۱	۱٤	۸۷٥	عتیق	گموش	نصف رکیس بانقه

✻ بلچیقا مسکوکات عتیقه‌سی ✻

جدید مسکوکاتی فرانسز مسکوکاتنه موافقدر

سانتم	فرانق	میلغرام	٦/۲۰	بیکده			
۹۹	۳٤				عتیق	ذهب	ایکی سفورین
۹۱	۱٦				عتیق	ذهب	بر سفورین
٤۳	۱۱				عتیق	ذهب	دوقات هولانده
۳۱	٦				عتیق	گموش	بر دوقاتون
۱٦	۳				عتیق	گموش	نصف دوقاتون
٥۷	٥				عتیق	گموش	قرون بره‌بان
۱٤	۲				عتیق	گموش	فیلوزرین
۸۱	۱				عتیق	گموش	فیلورین بره‌بان
۹۲	۱				عتیق	گموش	فیلورین لوقسانبورغ

❊ فلمنك — هولانده مسكوكات عتيقه وجديده‌سی ❊

			عیاری	ثقلتی		قاچ فرانقه مساوی	
			یکده	٢/٣٠٠	کیلغرام	فرانق	سانتيم
ایکی دوقات	آلتون	جدید	٩٨٣	٦	٠،٤٩٤	٢٣	٦٦
بر دوقات		جدید	٩٨٣	٣	٠،٩٨٨	١١	٨٣
ایکی کییوم		جدید	٩٠٠	١٣	٠،٤٥٨	٤١	٧٢
بر کییوم		جدید	٩٠٠	٦	٠،٧٢٩	٢٠	٨٦
نصف کییوم		جدید	٩٠٠	٣	٠،٣٦٤	١٠	٤٣
غرو		عتیق				١٢	٨٤
ایکی بچق فیلورین رکس طالر	کموش	جدید	٩٤٥	٢٥		٥	٢٥
بر فیلورین رکس طالر		جدید	٩٤٥	١٠		٢	١٠
کلدن		عتیق	٩٩٣	١٠	٠،٧٦٦	٢	١٤

❊ اسوج نوروج مسكوكات عتيقه و جديده‌سی ❊

			عیاری	ثقلتی		قاچ فرانقه مساوی	
یکرمی قرون نوروج	آلتون	جدید	٩٠٠	٨	٠،٩٦١	٢٧	٧٨
اون قرون نوروج		جدید	٩٠٠	٤	٠،٤٨٠	١٣	٨٩
دوقات اسوج ١٨٣٥		عتیق	٩٧٦	٣	٠،٤٨٦	١١	٦٩
نصف دوقات اسوج		عتیق	٩٧٦	١	٠،٧٤٣	٥	٨٤
دوقات اسوج		عتیق	٩٧٦	٣	٠،٤٨١	١١	٦٧
قارولین اسوج		عتیق	٩٠٠	٣	٠،٢٢٥	١٠	
ایکی قرون نوروج	کموش	جدید	٨٠٠	١٥		٢	٦٧
بر قرون نوروج		جدید	٨٠٠	٧	٠،٥٠٠	١	٣٨
نصف قرون نوروج		جدید	٨٠٠	٣	٠،٧٥٠		٦٩
استه‌سیس طالر ١٨١٨		جدید	٨٧٥	٢٨	٠،٨٨٣	٥	٣١
ریکس طالر اسوج		عتیق	٨٧٨	٢٩	٠،١٤٦	٥	٦٩
استه‌سیس طالر اسوج		عتیق	٧٥٠	٣٣	٠،٨٨٣	٥	٦٥
ریکس طالر ١٨٥٥ اسوج		عتیق	٧٥٠	٨	٠،٥٠٢	١	٤٢

قاچ فرانقه مساوی		ثقلتی		عیاری			
سانتیم	فرانق	میلغرام	غرام	بیکده			
اسویچره مسکوکات جدیدهسی							
٨٢	٢٣	٠,٦٤٩	٧	٩٠٤	جدید	آلتون	لویدور
٦٤	٤٧	٠,٢٩٨	١٥	٩٠٤	جدید	آلتون	ایکی لویدور
٥٠	١	٠,٥١٢	٧	٩٠٠	جدید	گموش	بر فرانق اسویچره
	٣	٠,٠٢٤	١٥	٩٠٠	جدید	گموش	ایکی فرانق اسویچره
	٦	٠,٠٤٨	٣٠	٩٠٠	جدید	گموش	درت فرانق اسویچره
یونان دولتی مسکوکات عتیقهسی							
٩١	١٧	٠,٧٧٦	٥	٩٠٠	عتیق	آلتون	یکرمی دراخمی
٨٢	٣٥	٠,٥٥٢	١١	٩٠٠	عتیق	آلتون	قرق دراخمی
٤٨	٤	٠,٣٨٥	٢٢	٩٠٠	عتیق	گموش	بش دراخمی
٩٠		٠,٤٧٧	٤	٩٠٠	عتیق	گموش	بر دراخمی
٤٥		٠,٢٣٨	٢	٩٠٠	عتیق	گموش	نصف دراخمی
٢٢		٠,١١٩	١	٩٠٠	عتیق	گموش	ربع دراخمی
رومانیا مسکوکات جدیدهسی							
	٢٠	٠,٤٥١	٦	٩٠٠	جدید	آلتون	یکرمی لهی
	١٠	٠,٢٢٥	٣	٩٠٠	جدید	آلتون	اون لهی
	٥	٠,٦١٣	١	٩٠٠	جدید	آلتون	بش لهی
	٢		١٠	٨٣٥	جدید	گموش	ایکی لهی
	١		٥	٨٣٥	جدید	گموش	بر لهی
٥٠	٠	٠,٥٠٠	٢	٨٣٥	جدید	گموش	نصف لهی
ناپولی مسکوکات عتیقهسی							
٩٩	١٢	٠,٧٨٧	٣	٩٩٦	عتیق	آلتون	بر اونست
٩٨	٢٥	٠,٥٧٤	٧	٩٩٦	عتیق	آلتون	ایکی اونست
٩٥	٦٤	٠,٩٣٥	١٨	٩٩٦	عتیق	آلتون	بش اونست

قاچ فرانقه مساوی		ثقلتی		عیاری			
سانتیم	فرانق	ملیغرام	غرام	بیکده			
٢٥	٤	٠,٩٤٣	٢٢	٨٣٣	عتیق	گموش	دوقاتو دزینو
٥٠	٨	٠,٨٨٦	٤٥	٨٣٣	عتیق	گموش	ایکی دوقاتو
✵ آمریقای متحده مسکوکات عتیقه و جدیده‌سی ✵							
٢٤	٥٥	٠,٤٩٤	١٧	٩١٧	جدید		ئه‌کل ١٧٩٢
٦٢	٢٧	٠,٧٤٧	٨	٩١٧	جدید	التون	نصفی
٨١	١٣	٠,٣٧٣	٤	٩١٧	جدید	التون	ربعی
٧٨	٥١	٠,٧١٨	١٦	٨٩٩	عتیق	التون	ئه‌کل اون دولار ١٨٣٤
٨٣	٥١	٠,٧١٨	١٦	٩٠٠	عتیق	التون	ئه‌کل اون دولار ١٨٥٣
٦٦	١٠٣	٠,٤٣٦	٣٣	٩٠٠	عتیق	التون	یکرمی دولار
٩١	٢٥	٠,٣٥٩	٨	٩٠٠	عتیق	التون	بش دولار
٥٤	١٥	٠,٠١٣	٥	٩٠٠	عتیق	التون	اوج دولار
١٨	٥	٠,٦٧١	١	٩٠٠	عتیق	التون	بر دولار
٣٥	٥	٠,٩٥٦	٢٦	٨٩٢	جدید	گموش	دولار ١٧٩٢
٦٧	٢	٠,٤٧٨	١٣	٨٩٢	جدید	گموش	نصفی
٣٤	١	٠,٧٣٩	٦	٨٩٢	جدید	گموش	ربعی
٣٥	٥	٠,٧٢٩	٢٦	٩٠٠	عتیق	گموش	دولار ١٨٥٣
٤٩	٢	٠,٤٤١	١٢	٩٠٠	عتیق	گموش	نصفی
٥٠	٢	٠,٥٠٠	١٢	٩٠٠	عتیق	گموش	یارم دولار ١٨٧٣
٤٤	٥	٠,٢١٢	٢٧	٩٠٠	عتیق	گموش	تجار دولاری ١٨٧٣
✵ شیلی مسکوکات عتیقه و جدیده‌سی ✵							
٢٨	٤٧	٠,٢٥٣	١٥	٩٠٠	جدید	التون	قوندور ١٨٥١
٦٤	٢٣	٠,٦٢٦	٧	٩٠٠	جدید	التون	نصفی
٤٤	٩	٠,٠٥٠	٣	٩٠٠	جدید	التون	خمسی
٧٢	٤	٠,٥٢٥	١	٩٠٠	جدید	التون	عشری
٥٥	٨١	٠,٠٥٨	٢٧	٨٧٨	عتیق	التون	اونس
٧٧	٤٠	٠,٥٢٨	١٣	٨٧٨	عتیق	التون	نصفی
٣٨	٢٠	٠,٧٦٤	٦	٨٧٨	عتیق	التون	ربعی

			عیاری	نقلتی		قاچ فرانقه مساوی	
			پیکده	غرام	میلغرام	فرانق	سانتیم
سکز رئال پیاستری	فضه	عتیق	٩٠٤	٢٧	٠،٠٥٨	٥	٤٤
نصفی		عتیق	٩٠٤	١٣	٠،٥٢٨	٢	٧٢
ربعی		عتیق	٩٠٤	٦	٠،٧٦٤	١	٣٦
پیاستری ١٨٥١		جدید	٩٠٠	٢٥		٥	
نصفی		جدید	٩٠٠	١٢	٠،٥٠٠	٢	٥٠
عشری		جدید	٩٠٠	٢	٠،٥٠٠	٠	٥٠
خمس پیاستری ١٨٦٠		جدید	٩٠٠	٤	٠،٠٦٠	٠	٩٢
✵ متحدهٔ قولومبیا مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ✵							
دوبلو قوندور	ذهب	جدید	٩٠٠	٣٢	٠،٢٥٨	١٠٠	
بر قوندور		جدید	٩٠٠	١٦	٠،١٢٩	٥٠	
عشر قوندور		جدید	٩٠٠	١	٠،٦١٢	٥	
یوز ساتاوس	فضه	جدید	٩٠٠	٢٥		٥	٢٥
نصفی		جدید	٩٠٠	١٢	٠،٥٠٠	٢	٦٢
پره تا		عتیق	٨٣٥	٥		١	
✵ مکسیقا مسکوکات عتیقه‌سی ✵							
درت پستول	ذهب	عتیق	٨٧٥	٢٧		٨١	٣٧
ایکی پستول		عتیق	٨٧٥	١٣	٠،٥٠٠	٤٠	٦٨
بر پستول		عتیق	٨٧٥	٦	٠،٧٥٠	٢٠	٣٥
پیاستری	فضه	عتیق	٩٠٣	٢٧		٥	٤٢
نصفی		عتیق	٩٠٣	١٣	٠،٥٠٠	٢	٧١
ربعی		عتیق	٩٠٣	٦	٠،٧٥٠	١	٣٥
✵ ژاپونیا مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ✵							
یکرمی ین	ذهب	جدید	٩٠٠	٣٣	٠،٣٣٣	١٠٣	٣٣
اون ین		جدید	٩٠٠	١٦	٠،٦٦٦	٥١	٦٦
بش ین		جدید	٩٠٠	٨	٠،٣٣٣	٢٥	٨٣

قابج فرانقه مساوی		ثقلتی		عیاری	
سانتم	فرانق	میلغرام	۱/۱۰	بیکده	
۱۴	۲۳	۰،۲۷۵	۱۱	۵۶۸ ۴۳۲	عتیق { التون کموش } مخلوط (قوبان) بیضی وایبجه
۵۷	۱۱	۰،۶۳۷	۵	۱۰۰۰	عتیق | کموش ربع قوبان (اتسیبو) مربع
۹۲	۱	۰٫۷۱۵	۸	۹۹۱	عتیق | کموش (اتسیبو) مثلث
❊ بعض حکومات مسکوکات عتیقه و جدیده‌سی ❊					
۶۳	۲				عتیق کموش مثقال ـ فاس
۲۰	۵				عتیق کموش اون بریچق محمودی ـ مسکت
۶۶	۴				عتیق التون دوبلون ـ پاره‌کی
۵۶	۸۱				عتیق التون دوبلون ـ ارژانتین
۳۷	۵				عتیق کموش سکز رئل ـ ارژانتین
۳۵	۱	۰،۵۲۰			عتیق التون ماس یاخود مه ـ صوماتره
۳۵	۵				عتیق کموش غورت ـ حایتی
	۵				عتیق کموش بولیویان ـ بولیوی
۸۰	۹۱				عتیق التون اونس ـ بولیوی
	۵				جدید کموش سول ـ پرو
	۲۵				جدید التون بش سول پرو
	۱۰۰				جدید التون یکرمی سول پرو
۷۵	۴				عتیق کموش پیاستری ـ قوستریقه
۱۷	۸				عتیق کموش طائن ـ چین
	۶				عتیق کموش لی ـ چین
	۶۱				عتیق التون چبق ـ چین
	۱۶				عتیق التون ۱۴ عباسی تاله ـ بخارا وخیوه
۵۷					عتیق کموش تنغا ـ بخارا وخیوه
۲۵	۳				عتیق کموش باط ـ سیام
۸۱					عتیق کموش سالون ـ سیام
۶۸	۲				عتیق کموش قووان ـ انام
۲۶					عتیق کموش ماس ـ انام

﴿ مسلم ﴾ — کتب ستەنك ایکنجیسی اولان (جامع الصحیح) صاحبی ابی الحسن مسلم بن الحجاج القشیری حضرتلری که ائمهٔ علمای حدیثدن اولوب (٨٧٤ م و ٢٦١ ه) تاریخنده وفات ایلمشدر .

§

﴿ مسلمه ﴾ — خلفای امویه‌دن عبدالملك ابن مروانك اوغلیدر . برادرلری ولید وسلیمان و یزید وهشام زمان خلافتلرنده قوماندان تعیین اولنمغله (٧٠٥ م و ٨٦ ه) سنه‌سنده ارمنستانی وآسیای صغیرانك (پونتوس) دنیلان قسمنی فتح وتسخیر ایتدی و (٧١٦ م و ٩٨ ه) تاریخنده دابقدن قسطنطنیه فتحنه یوز یکرمی بیك عسکر ایله کلوب کلیبولی یه چیقه‌رق برو طرفلره توجه و براً و بحراً قسطنطنیه قلعه‌سنی حصر وتضییق ومؤخراً شیروانی ضبط وتخریب ایدوب (٧٣٩ ه) تاریخنده وفات ایلدی .

قسطنطنیه فتحنه کلدکده غلطه‌یی فتح وعرب جامعی دنیلان معبدی انشا ایدوب یدی سنه اقامت ایتمش وفتح ممکن اوله‌مدیغندن یتمشنجی قیصر (لیئون) ایله غالبانه عقد مصالحه ایدرك شامه عودت ایلمشیدی .

شیخ اکبر حضرتلری (مسامره) نام اثر معتبرنده غزوهٔ مسلمه‌یی تفصیلاً روایت ومشهور نرکسی مرحوم عبارهٔ بلیغانه ایله ترجمه‌سنه همت ایتمشدر .

§

﴿ مسند ﴾ — (٩٠٠ م و ٢٨٧ ه) ده وفات ایدن ابن ابی عاصم ابی بکر احمد بن عمر وشیبانینك اللی بیك احادیث نبویه‌یی مشتمل اثریدر .

(مسند ابی داود) — (٨١٩ م و ٢٠٤ ه) ده وفات ایدن سلیمان بن داود طیالسینك اثریدرکه مسانیده برنجی تألیف صایلور .

(مسندالامام) — (٨٥٥ م و ٢٤١ ه) ده وفات ایدن امام احمد بن محمد حنبلك اوتوز بیك احادیث نبویه‌یی جامع یکرمی درت جلد اثریدر .

(مسند امام اعظم) — ابی حنیفه نعمان بن ثابت حضرتلرینك اثر عالیسیدر .

(مسند امام) — (١٣٧٠ م و ٧٧٢ ه) ده‌وفات ایدن ابی عبدالرحمن بقی بن مخلد قرطبینك بیك اوچیوز رواة صحابه‌یی شامل وابواب فقه اوزرینه مرتب اثریدرکه هیچ امثالی کورلمدی .

(مسند كبير) — (٨٦٩ م و ٢٥٦ ﻫ) ده وفات ايدن امام ابى عبدالله محمد بن اسماعيل بخاريك اثريدر ٠

§

﴿ مسولنك ﴾ ياخود (ميسولونكى) — يونانستانده پاتراس كورفزى مدخلنده ولباتنك اوتوز درت كيلومترو جانب غربيسنده برشهر مستحكمدر (١٨٢٦ م و ١٢٤٢ ﻫ) تاريخنده عساكر عثمانيه طرفندن بر سنه محاصره ايله فتح و تسخير ومؤخراً يونان دولتنك تشكلى صره‌سنده ترك وتسليم اولنمشدر ٠

§

﴿ مسه‌نيا ﴾ ياخود (مسانا) — جماهير قديمهٔ يونانيه‌دن برى اولوب مقر حكومتى موره شبه جزيره‌سى ساحل جنوبيسنده بنه بواسمده برشهردر اليوم مسه‌نيا مركزى (قالاماتا) بلده‌سى اولمق اوزره برسنجاق تشكيل ايلر ٠ (كيپاريوس) (اوارين) (موتون) (قورون) مقدما مسه‌نيا جهوريتنك بلاد متعينه‌سندن ايدى ٠

﴿ مسينا ﴾ — سيچيليا اطه‌سنك شمال شرقى جهتنده وايتاليا دولتى اداره‌سنده يوز اون ايكى بيك نفوسى جامع بر ولايتدر ٠ مقدما (زانقله) ديرلر ايدى (٨٤٢ م و ٢٢٨ ﻫ) تاريخنده بهادران اسلام بورايى بر مدت محاصره وضبط ايلمشلردر ٠

§

﴿ مسيح على پاشا ﴾ — سلطان بايزيد زماننده ايكى دفعه نائل صدارت اولديغى حالده (١٥٠١ م و ٩٠٧ ﻫ) تاريخنده باروتخانه حريقنده باشنه طاش دوشوب اكمال انفاس ايلمشدر ٠ اسكى على پاشا چارشوسى وحمامى بونك اثريدر محل مربورده‌كى جامع شريف (١٥٩١ م و ١٠٠٠ ﻫ) تاريخنده وفات ايدن صدر اعظم ديكر مسيح پاشانكدر ٠

§

﴿ مسيلمه ﴾ اهل يمامه‌دن بركذابدر عصر سعادتده ابتدا بر ارالق ايمان وصكره عياذاً بالله تعالى ارتداد ودعواى نبوته قيام ايدوب قومى مياننده كوستر ديكى برطاقم حيله بازلقلرله كندوسنه (رحمان اليمامه)

دیدیرتدی و بر وقت بویله کچینه‌رك باشنه خیلی کسه‌لر طوپلایوب مؤخراً زیرده محرر نامه‌سی موجبنجه جناب خاتم النبیینه مشارکت ادعا ایلدی ونهایة الامر خلافت حضرت صدیقده اوزرینه عسکر کوندرلمکله حرباً جزای عملنی بولدی . اثنای محاربه‌ده ایکی طرفدن یکرمی بشبیك کتی تلف اولمشدر .

(نامه) — (من مسیلمة رسول الله الی محمد رسول الله امابعد فان الارض نصفها لی ونصفها لك) .

رسول اکرم افندمز طرفندن شو جواب ارسال بیورلمشیدی (من محمد رسول الله الی مسیلمة الکذاب اما بعد فان الارض لله یورثها من یشاء من عباده والعاقبة للمتقین) .

خبیث مرقومی قاتل جناب (حمزه) وحشی قتل ایدوب بن زمان جاهلیتده ناسك خیرلیسنی واسلامده ناسك شرلیسنی قتل ایلدم دیمشدر . کذا فی مشکوة الانوار .

§

﴿ مشائیون ﴾ — حکمای یونانیه‌دن ارسطو نام حکیمك شاکردلرینه اطلاق اولنور (ارسطو) یه نظر بیوریله .

§

﴿ مشتری ﴾ — کرهٔ شمسك ٤٧٥ میلیون میل بعد وسطیسنده بر سیاره‌درکه حول شمسده دور نجومیسنی ١٢ سنه‌ده و کندو محورنده دورینی پك سرعتله یعنی ١٠ ساعت ظرفنده اکمال ایدر . مشتری سیاراتك کافه‌سندن اعظم اولدیغی کبی حجماً دخی جمله‌سنی متجاوزدر . خط استواسنده قطری ٨٦,٩٣٦ میل یاخود ٢٥,٩٧٢ فرسخ اوله‌رق قطر ارضك تقریباً ١١ وحجم ارضك ١٤٦ مثلیدر . استقبالنه قریب زمانلرده زهره‌دن بشقه کافهٔ سیاراتدن شعله‌دار کورینور .

قوتلی بر رصد دوربینی ایله باقلدیغی حالده مشترینك سطحنده ترنجی برنك وخط استواسنه موازی اوله‌رق طونق کوشه مشابه بر طاقم خطلر کوریلورکه بوکا اهل هیئت اصطلاحنده نطاق دنیلور .

سیارهٔ مذکوره برسیاله ایله محاط واوزری دخی دائمی برسحاب کثیف ایله

مستور اولدیغندن اصل سطحی نه دن عبارت اولدیغی هنوز کشف اولنه مدی قرصنك الك پارلاق قسمی ضیای شمسی عکسه سبب اولان سحاب کثیفلردن ومظلم قسملری دخی حالی عن السحاب اولان سیاله دن ایلرو کلدیکی احتمالات قویه دندر .

هولانده لی (زاخاریا) نام ذاتك (١٦٠٩ م و ١٠١٨ ﻫ) تاریخنده ایجاد ایلدیکی رصد دوربیننی ایتالیا حکماسندن مشهور (غالیله) اکمال ایله مشترینك کرهٔ ارضمز اطرافنده دوران ایدن آی کبی درت قطعه قمری اولدیغنی کشف ایتمشدر .

§

﴿ مشرق مغرب ﴾ — کونك طوغدیغی وباتدیغی یرلردر فقط غرب وشرق نقطه لری اوچ یوز التمش درجه دن عبارت اولان دائرهٔ افق اوزرنده شماله وجنوبه طوغری سنه ده بردفعه یکرمی اوچر بچق درجه میل وتخلف ایلدیکندن اصل مشرق ومغرب نقطه لری شمسك اعتدالین نقطه لرنده بولندیغی یعنی خط استوا اوزرندن مرور ایلدیکی نقطه لردر بوده سنه ده ایکی دفعه اولور .

§

﴿ مشهد علی ﴾ — عراق عربده امام علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینك مدفون اولدقلری مظنون اولان نجف اشرف نام محلده مبنی برشهردر بغدادك یوز اوتوز اوچ فرسخ اعشاری جنوبنده وفرات نهرینك بر شعبه سی اوزرنده بولنور و نفوسی یدی بیك قدر تخمین اولنور . هرسنه برچوق زوار کلوب مشهد مزبوری زیارت ایدرلر . شهر مزبوری اسکندر رومی بنا ایتمکله برچوق وقت (سسك) نامیله یاد اولنمشدر وبرارالق برعرب امارتنك دخی مقری اولوب (٤٣٢ م) تاریخنده خرستیانلر طرفندن دوچار استیلا اولمشدر . ممالك عثمانیه یه الحاقندن چوق صکره وهابیلرك استیلاسنه دخی کرفتار اولدی ایسه ده چابق قورتارلدی لکن و مشهدده اولان نوادر آشیا وهابیلرك ورودندن براز اول بشقه محله آشیرلمشیدی .

§

﴿ مشهد امام حسین ﴾ — عراق عربده بغداددن طقسان سکز

فرسخ اعشاری غرب جنوبیده واقع (کربلا) نام موقعده و فرات نهرینك برشعبه‌سی اوزرنده سكز بیك نفوسلی برشهردر . بوراده امام حسین رضی الله عنه حضرتلرینك محل شهادت علیه‌لری اولدیغی جهتله هند وعجمدن پك چوق كمسه كلوب زیارت ایدرلر . محل مزبور اهالیسنك همان كافه‌سی شیعی المذهبدر .

§

﴿ مشهد ﴾ — هراتك ایكیوز التمش درت فرسخ اعشاری غرب شمالیسنده واقع خراسان قطعه‌سنك مركز اداره‌سی والتمش بیك نفوسی حاوی برشهر شهیردر . جوامع مدارس و پازار یرلری متعدددر وامام (موسی الرضا) حضرتلرینك وخلفاء عباسیه‌دن هارون الرشیدك وایران حكمدارلرندن نادر شاهك تربه‌لریله شهری تزیین ایدن ابنیهٔ عتیقه‌دندر . مشاهیر قدمای اهل هیئتدن ناصرالدین فردوسینك مولدی شهر مزبور جوارنده وطوس شهری خرابه‌سی دخی كورینور درجه یقیننده‌در .

§

﴿ مصباح المسحور ﴾ یاخود (فانوس السحر) — تنكه‌دن مصنوع وایچنده لامبه یانار ویالكز قالین و براز اوزونجه بوریسندن آیدینلق ویرر برصندقدركه درونده واقع جامك اوزرینه یاپیلان كوچك بر رسمی قرانلق برمحلده بیولده‌رك قارشوسنده بولنان دیواره عكس ایتدیرر . بونك ایچنده مقعر برآیینه وبورینك درونده متعدد عدسه واردر . فقط یاپیله‌جق رسمك باشی اشاغی قونمسی ایجاب ایدركه خیالك وضعیتی مبسوط اولسون اشبو آلتی (١٦٤٥ م و ١٠٥٥ ه) تاریخنده جزویت پاپاسلرندن (كیرشر) نامنده برهنرور ایجاد ایلشیدی .

(فانتاسماغوری) دخی قرانلق برمحلده طیف وخیاللر كوسترن صنعتدر . اشبو صنعتك اربابی مصباح المسحوری بزدن معمول بیوك بر پرده‌یه ایچ طرفدن كوچك اوله‌رق عكس ایتدیروب صكره مصباح صندیغنی تدریجاً كیرویه آلور وصندق كیرولدكجه مرتسم اولان خیال تدریجاً بیویوب عادتا سیرجیلرك یانلرینه یاقلاشمش كبی كورینور . بوصنعتك دخی مجوس راهبلری طرفندن هركسی آلداتمق ایچون ایجاد اولندیغی وبرچوق زمان

نه اولدیغی اکلاشیله میوب نهایت (١٧٩٨ م و ١٢١٣ ﻫ) تاریخنده پارسده بر تیاترو ده یاپلدیغی تواریخده کورلمشدر . شفاف کاغددن رسملر یاپوب (بزم قره کوز کبی) پرده ارقه سندن اوینامق چینده پك اسکی بر صنعت ایدی .

§

﴿مصر﴾ — آفریقا قطعه سنك شمال شرقیسنده ٢٣°،٢٣َ دن ٣١°،٣٧َ قدر عرض شمالی ایله ٢٢°،١٠َ دن ٣١°،٢١َ قدر طول شرقی آراسنده واقع وشمالاً بحر سفید وجنوباً نوبه قطعه سی وغرباً لیبی صحراسی وشرقاً بحر احمر ایله محدود وممالك ممتازهٔ دولت علیه دن معدود برقطعهٔ مشهوره ومعموره در وتقریباً ایکی بچق ملیون قدر نفوسی حاوی ومقر خدیویتی (قاهره) شهر شهیریدر واراضیسی قسماً طاغلق وقسماً مستوی اولوب وسطندن (نیل) نهری جریان ایدر . هواسی حار ویغموری نادر ایسه ده کیجه لری چوقجه (چیك) دوشمکله براز رطوبت حاصل اولور وفصول اربعه دن فصل بهار کانون ثانی ابتداسندن بدأ ایله شباط نهایتنه قدر ممتد اولوب متباقی اون آی مدتده فصل صیف اجرای احکام ایلر وچول طرفندن هبوب ایدن و(خامسین) دنیلان روزکار چیچك علتی وسته وکوز خسته لقلری تولید ایدر وادیٔ نیل نهایت منبت ومحصولداردر ومحصولاتك وجوده کلمسی ایسه انقلاب صیفی ایله اعتدال ربیعی اراسنده نهر نیلك مطلوب درجه ده فیضان ایتمسنه متوقفدر . نهر مزبورك فیضانی تقدیرنده فوق العاده برصورتله مصر بغدایی . پرنج . شکر قامشی . پموق . کنویر . کتان قهوه . توتون . کوك بویا . حصوله کلور . حیوانات اهلیه دن اسب . استر . حمار یتشدیریلور وحیوانات وحشیه دن ارسلان وچقال ونیله مخصوص اولان تمساح وآیی بالغی بولنور . معادن مفقود حکمنده اولوب انجق قایغان ومرمر طاش اوجاقلری موجوددر . صنایع همان یوق دنیله جك راده یی بولمشیکن والی محمد علی پاشا دورنده تکرار وجود بولمغه باشلادی وباشلیجه شهرلرده ایپك وشکر فابریقه لری وسائر صنایع دستکاهلری تأسیس ونقلیات تسهیل ایدلدی . مصر افریقای وسطی وعربستان ایله هندك انباری حکمنده در .

مصر از قدیم آسیادن معدود ودرونده شمدیکنك ایکی قاتی نفوس موجود ایدی . (سیزوستریس) نام فرعون مصری اوتوز التی قسمه آیره‌رق اساس اداره قویمش ایکن صکره‌دن قرق قسمه ابلاغ اولنمشدی . مصر سفلا نیلك کتوروب طولدیردیغی طپراق وقوم ایله واق دکزك چکلمسیله حاصل اولمش کبیدر . زیرا اورالری زمان قدیمده بطاقلق حالنده ومعموریت مصر علیا ووسطاده ایدی . قدیم مصریونك مذهبی قوای طبیعیه‌نك هر برینی تشخیص وتألیهدن عبارت برنوع بتپرستلك ایدی . بعض محللرنده اینك وتمساح کبی حیواناتی وبعض حضروانی دخی معبود اتخاذ ایدرلر وروحك بقاسنه قائل اولدقلریچون موتایه غایت رعایت ایدوب تحنیط وحفظ ایلرلر ایدی . ابنای بشرك مصرده نه وقت ونه صورتله انتشار ایلدیکی تاریخجه پك ده مضبوط دکل ایسه‌ده اهرام ودیکیلی طاش کبی بعض آثاره نظراً حضرت موسی زماننده غرق اولان فرعون (آمنوفیس)ك وقتنده کسب تمدن ایتمش اولدیغی اکلاشیلور .

مصری (٥٠٤٣ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز اللی بر سنه مقدمنده عجملر و ٣٣٢ سنه مقدمنده اسکندر رومی ضبط ایدوب اسکندریه شهرینی تأسیس ایتمش ومؤخراً اسکندرك جنراللرندن (بتوله‌مه) بطلمیوسه واحفادینه انتقال ایدوب مؤخراً شرق ایمپراطورلغی زیر حکمنه وتکرار عجملره چکه‌رك (١٩ ھ) تاریخنده عساکر اسلامیه طرفندن فتح اولنمش ومؤخراً ملوك امویه وعباسیه وفاطمیه وایوبیه وغلامان اتراك وچراکسه کبی برچوق حکمداران اسلامیه نوبت بنوبت اجرای حکومت ایدوب نهایت سلطان سلیم اول حضرتلری زمان سلطنتلرنده دولت علیهٔ عثمانیه‌یه انتقال ایلمش و (١٨٤١ م و ١٢٥٧ ھ) تاریخنده برچوق قیل وقال ومحاربات نتیجه‌سی اوله‌رق بعض امتیازه نائل اولمشدر . مصرك مبدأ علوم ومدنیت و منشأ فنون و صنعت اولدیغی جمله‌نك معلومی اولدیغندن بو بابده تفصیلاته حاجت یوقدر . ابوالمورخین (هردوت) بیله زماننده مصری مدح وثنا ایتدیکی صره‌ده (بن مصر قدر عجایب وغرائبی چوق مملکت کورمدم . یونانلیلرك کیدوب کلوب طورملری سببسز دکل ایمش .

هرنقدر سیسام وافس معبدلری بر شهرت جسیمه یه مالك ایسه‌لرده مصرك اثاری یانده هیچ مشابه‌سنده قالور وعلماسنك معارفده اقتدارلری تدریسیله مشغول اولدقلری «مجموعهٔ هرمزیه» نام کتابلرندن پك قولای اکلاشیلور) دیدی ·

مصره ام الدنیا · ذات الاهرام · اجیبت دخی دیرلر · (هرمزیه) و (حکومت) و (قاهره) و (اسکندریه) و (قبط) و (نیل) و (قنال) کلمه‌لرینه دخی مراجعت بیوریله ·

§

﴿ مصرایم ﴾ — حام بن نوحك ایکنجی اوغلیدر · نام دیکرله (مدنس) دخی دیرلر · حین تفرقده منسوباتیله حبشستان ایچندن مصره کیدوب نیلك جهت شرقیسنده (منفس) شهرینی تأسیس ایله مصر حکومت قدیمه‌سنك برنجی سلاله‌سنی تشکیل ایلمش و بناءً علیه مصر خطه‌سنه مشارالیهك نامنه نسبتله مصر دینلمشدر هیقوسلرك مصری استیلا ایتدکاری زمانه دکین مرور ایدن بیك یکرمی سکز سنه ظرفنده اشبو حکومت قدیمهٔ مصریه‌ده اون ایکی سلاله‌دن یوز طقسان طقوز حکمدار کلدیسه‌ده اکثریسنك احوالی معلوم دکلدر ·

روایته کوره (۲۲۹۸ خ) ده یعنی میلادك اوچ بیك ایکی یوز طقسان التی سنه مقدمنده نوبه‌یه قدر اقلیم مصرك سکنهٔ قدیمه‌سی مشارالیهدن نشأت ایلمشدر · عبرانیلر نیل نهرینه دخی مصرایم دیرلر ایدی ·

§

﴿ مصری ﴾ — مشایخ کرامدن شیخ نیازی افندیدر بحسب الطریقه نسبتی سکز واسطه ایله سید یحیای شروانی‌یه وارر (۱۶۷۶م و۱۰۸۷) تاریخنده بروسه‌دن لمنی جزیره‌سنه نفی اولنوب (۱۶۹۳م و۱۱۰۵ه) تاریخنده اوراده وفات ایلمشدر ·

§

﴿ مصطفی خان ﴾ اول — سلاطین عثمانیه‌نك اون بشنجیسی اولوب سلطان محمد خان ثالثك اوغلی وسلطان احمد اولك برادریدر ولادتی (۱۵۹۲م و ۱۰۰۱ ه) تاریخنده‌در (۱۶۱۶م و ۱۰۲۶ ه) ده جلوس

ایتدیسه‌ده دغدغهٔ عالمدن متنفر ومجذوب سیرت اولدیغندن برسنه صکره خلع اولنوب یرینه سلطان احمد مرحومك شهزاده‌سی سلطان عثمان اون‌درت یاشنده اجلاس اولندی . انجق درت‌سنه صکره سلطان لاحق دخی بعض قرناسنك تشویقیله غوائل حکومتك مساعد اولدیغی بروقتده جهه کتمکه قالقشدیغندن یکیچریلرك هجوم وغدریله اعدم اولنوب تکرار مشارالیه سلطان مصطفی مسند خلافته کتورلدی . ودفعهٔ ثانیه‌ده امتدادایدن اشبو برقاچ ای سلطنتی دخی بکرصوباشی واباظه محمد پاشا عصیانلری ویکیچری وسپاه طاقمك استانبولده غلیانی ومواد مبحوثه الجاسیله متحدث وکلا تبدلی کبی اویغونسزلقلرله پکچوب نهایت (۱۶۲۲م و۱۰۳۲ه) ده قطعیاً خلع اولنه‌رق تخت سلطنته سلطان مرادرابع حضرتلری پکچورلدی . مخلوع مشارالیه بر مدت دها یشایوب قرق یدی یاشنده ترك دغدغهٔ فنا ایلمشدر .

§

﴿ مصطفی خان ﴾ ثانی — سلاطین عثمانیه‌نك یکرمی ایکنجیسی اولوب سلطان محمدرابع حضرتلرینك اوغلی وسلطان محمود خان اولك پدریدر . ولادتی (۱۶۶۳ م و۱۰۷٤ ه) جلوس (۱٦۹٤ م و ۱۱۰٦ه) فراغ ووفاتی (۱۷۰۳ م و ۱۱۱۵ ه) تاریخنده‌در .

اوائل حکومتنده بالذات بلغراده کیدوب طمشوار ولیپوه‌کبی بش التی قلعه‌یی آوستریالیلردن استرداد وساقزی فتح ایلدیسه‌ده اخیراً روسیه‌لیلر خیلی تلفاتله آزاق قلعه‌سنی واوستریالیلر دخی (۱٦۹۷ م و ۱۱۰۹ ه) ده وارادین محاربهٔ جسیمه‌سنده عساکر عثمانیه‌نك عدم انتظام وانقیادسیئه‌سیله مغلوبیتندن بالاستفاده بوسنه‌یی الوب روسیه‌یه قریمه ال اوزاتمغه باشلادی . بوبوزغونده صدراعظم الماس محمدپاشا ویکیچری اغاسی واون‌بش وزیرایله اوتوزبیك عسکر شهید اولوب‌اردوی همایونك انجق سکزده یدیسی قورتیله بیلمشدر . بصره وقورنه دخی غاصب مانع یدینه واندن دوستانه ایرانیلر النه دوشوب مؤخراً قورتارلدی . و (۱٦۹۹ م و ۱۱۱۱ ه) تاریخنده فرانسه دولتی طرفندن تأکید مصافاة ضمننده درسعادته کلان ایلچی حضور شاهانه‌یه کیرر‌کن بلنده‌کی میچی چیقارمق استه‌مامش

وایدیلان اخطار و تصحیحی دکله مامش اولدیغندن کتوردیکی هدیه‌لرك ردی وکیدیریلان خلعتك نزعی فرمان بیورلدی و ایلچی ایشـك بو درجه‌لره واردیغنی اکلادیغی کبی محپی چیقاردی · ذات شـاهانه دائما ادرنه‌ده اوتوروب اسـتانبولی ترك ایلدیکنـدن (١٧٠٣ م و ١١١٥ ﻫ) ده سرای همایونه زیاده‌سیله حلول ایتمش اولان شیخ وانی دامادی شیخ الاسلام سابق فیض الله افنـدی ایله نقیب الاشراف فتح الله افندینك فساد و تحریك اثری اوله‌رق اوتوز بیك قدر اسـتانبول اهالیسی ادرنه‌یه کیدوب مشار الیهی خلع ایلدیلر ·

§

﴿ مصطفی خان ﴾ ثالث — دولت عثمانیه‌ده یکرمی التنجی پادشاه اولوب سلطان احمد ثالثك اوغلی و سلطان سلیم ثالثك پدریدر ولادتی (١٧١٦ م و ١١٢٩ ﻫ) جلوسی (١٧٥٧ م و ١١٧١ ﻫ) وفاتی (١٧٧٣ م و ١١٨٧ ﻫ) تاریخنده‌در · کرجستان و قره‌طاغ و لوند عصاتنی تأدیب و لهستانه مداخله‌دن خالی اولمیان روسیه اوزرینه اعلان حرب ایتدی فقط بو محاربه قترینه‌نك قیزغین و قتنه تصادف ایدرك دولت علیه حقنده خیرلی برشی چیقمیوب بالآخره خوتین بندر کیلی قلعه‌لریله باباطاغی و قریمك روسیه ممالکنه الحاقی و چشمه لیماننده برعثمانلی دونغاسنك احراقی ایله ختام بولدی · برطرفدن دخی مصر و جبل دروزده ابو الذهب و طاهر عمر و علی بك و جزار و بغدادده کولمنلر اختلالاتی نائره فروز اولوب عربان حجاج مسلین حقنده قتل عامه قویولدی و درسعادتده بیوك حرکت ارض ظهوره کلدی ·

حضور درسی مشار الیه زماننده عادت ایدلمش و لاله‌لی جامعی و اسکدارده‌کی مهرماه سلطان جامعی انشا آتنه کذلك اوزمانده باشلانلمشدر ·

§

﴿ مصطفی خان ﴾ رابع — یکرمی طقـوزنجی پادشـاه اولوب سـلطان عبد الحمید خان اولك اوغلی و سـلطان محمود خان ثانینك برادر یدر (١٧٧٩ م و ١١٩٣ ﻫ) تاریخنده تولد و (١٨٠٧ م و ١٢٢٢ ﻫ) تاریخنده یکیچریلرك قباقجی اختلالنده سلطان سلیمك خلعیله جلوس ایلشیدی ·

اختلال وفساد مدت سلطنتنجه امتداد ایلدیکندن جلوسندن اون درت آی صکره یعنی (١١٢٣ ھ) ده علمدار وقعه‌سنده سلطان محمود ثانی حضرتلرینك جلوسی اثناده دیار عدمه کتدی ·

§

﴿ مصطفی پاشا ﴾ — قره مصطفی پاشا نامیله معروف اولوب سلطان مراد رابع زماننده بش سنه صدارت ایتمشدر حلب والیسی حسین پاشا بعض اشعاراتنه اعتراض ایلدیکندن (١٦٤٣ م و١٠٥٣ ھ) تاریخنده سیواس والیلکنه تحویل مأموریتی اجرا وسیواس والیسنه دخی (حسین پاشایی کلدیکی کبی طوتوب قتل ایده‌سك) امرینی اعطا ایدوب بری طرفدن حسین پاشا برچوق قپو خلقیله سیواسه واصل اولدقده من غیر مأمول مدافعه کوردیکندن مقابله ومقاتله‌یه باشلایوب سیواس والیسنی بوزدقدن صکره حقیقت حالی اکلامغله صدر اعظم قره مصطفی پاشادن دخی انتقام المق ایچون درسعادته متوجهاً کلوب بلغورلی صحراسنده اردوسنی ترتیب وقره مصطفی پاشا ایسه اسکداردن طوپلر وعسکرلر ایله استقبال ایدرك بوصره‌ده حسین پاشا خصمنه قارشو مدافعه‌یه عدم اقتدارینی تفرس ایتمسنه مبنی هرنقدر (بن عاصی دکلم انجق صدر اعظمله محاکمه اوله‌جغم) دیدی ایسه‌ده صوکنی کتوره‌مدیکندن همان یالکزجه روم ایلنه صاوشمغه مجبور اولوب روسجغه کیدرکن اخذ واعدام اولندی قره مصطفی پاشا دخی برقاچ ای عزل وحبس اولنوب صکره حبسخانه‌دن چقارکن خواجه پاشاده اله کچمکله اوراجقده قتل واعدام ایلدی · اصلی ارناوددر ·

§

﴿ مصطفی پاشا ﴾ — سلطان محمد رابع زماننده یدی سنه صدارتی واردر فی الاصل مرزیفونلیدر (١٦٨٣ م و ١٠٩٥ ھ) تاریخنده لهستان سفرینه کیتدکده له قرالیله متفق اولان آوستریالیلر بغتةً عساکر عثمانیه اوزرینه هجوم ایدرك غلبهٔ تام وطوپ ومهماتی کاملاً ضبط واغتنام ایله ویانه‌یی تهلکه‌دن قورتاردقلرندن کیفیت درسعادته منعکس

اولمسیله پاشای مومی الیه ودفتردار حسن پاشا ورئیس الکتاب مصطفی افندینك اعداملری امری وبریلهرك ایجابی بلغرادده اجرا اولندی . مومی الیهك جهان دیده وکار آزموده برمیر میرانك یعنی بوسنهلی اختیار مصطفی پاشانك سوزینی دکلهمیهرك کاوار قلعهسنی فتح ایتمکسزین ایلرو یچوب و یانهیی محاصرهیه قالقشمسی وحین مشاورهده خالصانه اعطای نصیحت ایدن ابراهیم پاشانك سوزلرینه قولاق آصمیوب بالعکس قتل ایلمسی فی الواقع سوء تدبیر وخطای عظیم ایدیسهده خطاسنی تصحیحه وکوردیکی مغلوبیتك آجیسنی چیقارمغه مقتدر برقهرمان زمانك همان اعدامی دها بیوك برخطا اولدیغنده شبهه یوقدر .

§

﴿ مصنفك ﴾ —— علامه علاءالدین علی بن مجدالدین محمد نام ذاتك لقب مشهوریدر مشار الیه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه افندمز سلالهٔ طاهرهسندن اولوب هراتده طوغمشدر دها چوجق دینهجك قدر کنجلکی زماننده تصنیفاته باشلادیغندن مصنفجك معناسنه اولهرق بولقبله شهرت بولدی حتی (ارشاد) ی اون سکز و (شرح مصباحی) یکرمی ایکی یاشرنده تصنیف ایدوب بونلردن بشقه (لباب) و (حاشیهٔ مطول) و (تلویح) و (متن وقایه) و (شرح هدایه) و (حدائق الایمان) و (تحفة السلاطین) و (شرح مصباح) و (حاشیهٔ شرح مفتاح) و (شرح کشاف) کبی دها نیجه کتب معتبره تألیف ایلمشدر . لسان فارسی اوزره بر تفسیری دخی واردر . وفاتی (١٤٧٠ م و ٨٧٥ ﻫ) تاریخنده وقوعبولوب ایوبده دفین خاك رحمت اولمشدر .

§

﴿ مطاطیه ﴾ یاخود (مکابه ئن) — یهود حکمدارلرندندر . سلفکیاندن انتی یوخوس (ایفان) مصر حمایهسندن کندو حمایهسنه کچن یهودیلری تربیه ایچون قدس شریفی اوروب بیت مقدسی یغما ایتدیرمش وقویدیغی برصنمه پرستش ایتمرینی و مخالفت ایدنلرك وختان اجرا ایلیانلرك وخنزیر اتی ییمیانلرك قتلنی امر ایلمش وتورات نسخهلرینی یاقدیرمش ایدی . بیچاره یهودیلر اشبو مظالم وتعدیات اوزرینه قدسی ترکله شواهق جباله فرار ایلدکلرینی متعاقب ایچلرندن اشبو مطاطیه ظهور ایدوب و مستعد عصیان

اولان همشهریلرینك اوکنه دوشوب (٥٤٢٩ خ) تاریخنده یعنی میلادك یوزالتمش بش سنه مقدمنده اپیقانك قدسده کی عسکرومأمورلرینی فراره مجبور و (حشمنای) نامیله برحکومت مستقله تأسیس ایلدی ۰ اشبو حکومت یوز یکرمی یاخود ایکیوز اوتوز بش سنه دوام ایتمشدر ۰ مرقوم اپیقانك ظلم وتعدیسی اثناده پتره قربان ایدیلان اتلری ییمکدن امتناع ایتدکلریچون اعدام ایدیلان یدی قرنداشه دخی (مکابیلر) دیرلر ۰ بونلر میدان سیاستده قتل اولنورلر ایکن والده لرینك (قوزیلرم حق یولنده قربان اولمقدن سرپیچ امتناع اولمیکزکه منزل سعادتك شهراه قلیل المسافه سی انجق بویولدر ذاتاً نظر امعانه قارشو خواب وخیالدن هیچ برفرقی کوریله میان بر ایکی کونلك حیات فانی اغورنده موصل سعادت ابدیه اولان شونعمت عظمایی ندن فدا ایتملیدر) وادیسنده تعبیرات ایله چوجقلرینی اولومه تشویق وتحریصی غرائب رقت انکیزانه دندر ۰

§

* مطهر * — یمن عساکرچراکسهٔ مصریه استیلاسندن قورتلدقدن صکره امام اولان شرف الدینك اوغلی ووزیریدر بلاد یمانیه نك اکثریسنی حرباً پدرینه اطاعت ایتدیرمش وتعز عدن نجران طرفلرنده بیوك مظفریتلر قزانمشدر ۰ مومی الیه نجرانده مشغول ایکن صنعایه مستولی اولان (عامر وسراجی) نك نیتلری بوزوق اولدیغی پدری طرفندن اشعار واستمداداولنمسی اوزرینه درحال بیك رأس هجین دوه تدارك وبهرینك اوزرینه اوچر نفر عسکر ارکاب وپیه جاك وایچه جکلرینی تحمیل ایله نجر اندن علی جناح الاستعجال صنعایه عزیمت وعامر وسراجی عندلرنده بویله برامدادك ورودی غیر ممکن عد اولنور ایکن کاوب بغتةً اردولرینی دوچار هزیمت ایلدی مطهر شو مظفریته مظهر اولمسی اوزرینه سراجی‌یی وقید اسارته چکدیکی ایکی بیك اوچیوز کشیدن بیك نفرینی کندوسی براستر اوستنده اولدیغی حالده حضورنده قتل ایتدیروب حتی دیدکلرینه کوره مقتولینك قانی استرك طپوقلرینه قدر چیقدی اشبو مقتوللرك قفالرینی قصور بیك اوچیوزنفرك النه ویروب صنعا درونه الای ایله کیردیکه اولوقته قدر صنعالیلر وپدری بو وقعهٔ ناکهانیدن هنوز خبردار دکل‌ایدی ۰ مؤخراً پدری شرف‌الدین ایله

بوریشوب اولناده دولت علیه دخی (اویس) پاشا معرفتیله یمنك بعض محللرینی استیلاده اولدیغندن پاشای مشار الیه ایله برابر حرباً تعزی ضبط و (١٥٤٦ م و ٩٥٣ ﻫ) تاریخنده اتفاق رؤسا ایله پدری خلع اولنەرق كندوسی صنعاده مقام امارته جلوس ایلدی .

(١٥٤٧ م و ٩٥٤ ﻫ) تاریخنده طرف دولت علیەدن طبل وعلم ارسالیله یمن امارتی عهدەسنه توجیه اولنان (اوزمرد) عدن وحوالیسنی استیلا ایلدكدن صكره صنعا اوزرینه كلەرك شهر مزبوری دخی مطهردن ضبط وتسخیر ایتمكله مطهر (ثلا) یه چكیلەرك اوراده اقامته قرار ویردی مع هذا (اوزمرد) ایله بینلرنده حرب وقتال اكسك اولمدی طرف دولت علیەدن اوزمرده اعانة كوندریلان عسكر ومتفقلری (٩٥٩ ﻫ) ده مطهرك عسكریله بردها طوتیشوب غایت خونریزانه وقوعبولان محاربه نتیجەسنده مطهرمغلوب اولدیسەده بوطرف عساكرینك یغمایه انهماك وغفلتی سببیله ینه برمصالحه عقدینه مجبوریت الویردی لكن مؤخراً رضوان پاشا كلوب بلا سبب تجدید معاهده یه قالقشدیغندن ینه محاربه تجدد ایتدی وبونده هپ عساكر عثمانیه مغلوب اولوب نهایت رضوان پاشانك رجاسی اوزرینه یمنك برچوق محللری مطهره تركله معاهده تجدید ایدلدی . مطهر مراد پاشایه دخی غلبه وموسی الیهی اخذ وقتل ایتدكدن صكره (٩٧٥ ﻫ) تاریخنده صنعایی دخی امان ایله آلەرق نامنه خطبه اوقوتمش وطرف دولت علیەدن ینه اوزمرد اوغلی عثمان پاشا ومؤخراً سردار سنان پاشا عساكر كلیه ایله كلوب عدنی وشدید محاربالله كوكبانی آلدیغی ومتعاقباً بهرام پاشا كلەرك عقد مصالحه ایله اهالینك سلاحلرینی طوپلادیغی صرەده یعنی (١٥٧٢ م و ٩٨٠ ﻫ) تاریخنده اجل موعودیله وفات ایلشدر .

§

﴿ معاذ بن جبل ﴾ — فضلای اصحاب كرامدندر پدری عمرو بن اویس الانصاری الخزرجی كنیەسی ابوعبد الرحمن مشار الیه اون سكز یاشنده ایكن طرف جناب پیغمبریدن یمن قبائلنی اسلامه دعوت یاخود یمن اهالیٔ اسلامیەسی بیننده قاضیلك ایتمك ایچون ارسال بیورلمشدیكیده جكاری كون وداع ضمننده حضور سعادته كلوب حضرت پیغمبر یامعاذ بین الاهالی

نه ایله حکم ایدرسك بیوردقده کتاب اللهده اولان احکامله دیدی یانده بوله‌مزسك بیوردقلرنده رسول اللهك سنتنده اولنلرله دیدی یانده دخی بوله‌مزسك بیوردقلرنده رأیم ایله اجتهاد ایدرم دیدی حضرت پیغمبر دخی (اول اللهه حمد اولسونکه رسولنك رسوانی رسول اللهك سودیکنه توفیق ایتدی) بیوردیلر . اولوقت صنعای یمنده خالد بن سعید وکنده‌ده امیه وحضرموتده زیاد وزبید وزمعه وعدن وساحلده ابوموسی اشعری حضراتی دخی عامل ایدیلر .

معاذ بن جبل رسول الله صلی الله علیه وسلم زماننده فتوی ویرنلردن اولوب حقنده (اعلمهم بالحلال والحرام معاذ بن جبل یأتی یوم القیامة امام العلماء بر توة اورتوتین) بیورلمشدر .
سن سعادتلری یکرمی سکزه بالغ اولدیغی حالده (٦٣٨ م و ١٨ هـ) سنه‌سنده طاعوندن ارتحال ایتدی . قبری اردن ناحیه‌سنده شریعه کنارنده‌در .
حضرت معاذدن پك چوق حدیث شریف روایت اولنمشدر .

§

❊ معانی ❊ — تراکیب کلامك خواصنی تتبع ومقاماتك تفاوتنی معرفتدن عبارت بر علمدر . بونکله تراکیبی مقتضای مقامه تطبیقده خطادن احترازه قدرت حاصل اولور . زیرا تراکیبك هربری ینه کندویه مناسب نیجه خواصی حائزدرکه آنلری انجق بلغا ویاخود علم بلاغتله کثرت ممارستی اولان علما فهم ایدرلر خواص مزبوره‌دن بعضیسی ذوقیه اولوب تیقنی یالکز ذوق سلیمه محتاج اولدیغی کبی بعضیسی دخی استحسانیه‌درکه بلغا وفصحا استحساناً اعتبار ایده کلمشلردر . بعضیلری دخی معانیٔ اصلیه‌نك توابع ولوازمیدر . لکن لزومی لزوم ذاتی اولمیوب بلکه عرف بلغاده معتبر برلزومدر . اکر لزوم ذاتی اولمش اولسه ایدی هرکس فهمنده مشارك اولوب فطرت سلیمه اصحابنه مخصوص اولماز ایدی . کذلك مقامات کلام دخی مقام شکر وشکایت ومقام تهنیت وتعزیت ومقام جد وهزل کبی شیلرله یکدیکره مخالف بولنورلر . خواصك مقاماته تطبیق کیفیتی علم معانیدن مستفاددر ومداری استحسانات عرفیه اوزرینه‌در .

بو علمك موضوعی — تراکیب خبریه وطلبیه‌نك خواصنی مقتضای حاله

تطبیق حیثیتیله تراکیب مزبوره‌دن ومسائلی — تنغی مقام خواصدن قنغی مقامی اقتضا ایده‌جکنی مبین قواعددن ومبادیسی — مسائل نحویه ولغویه ومجموع مسائل ادبیه‌دن ودلائلی — تراکیب بلغانی تتبع واستقرادن عبارت اولوب بوندن غرض ایسه کلامی مقتضای حاله تطبیقدن عبارتدر . علم معانی بیان وبدیعدن افراز اولنماز بناء علیه اکا دائر اولان تألیفات دخی بواوچنی مشتمل اولمق اوزره یازلمشدر انجق ابن هیثم البحرینی‌نك مخصوصاً بوفنده برکتابی واردر .

§

﴿ معاویه ﴾ بن ابوسفیان — اصحابدن وبنی امیه سلاله‌سندن اولوب دولت امویه‌نك مؤسسیدر شام والیسی ایکن سلالهٔ مذکوره‌دن ثالث خلفاء راشدین حضرت عثمان رضی الله عنهك وقوع شهادتی اوزرینه خلقی اخذ انتقامه تحریص ایدوب (٦٥٧ م و ٣٧ ﻫ) ده مصری والئ سابق عمرو بن العاص معرفتیله حرباً تسخیر وخلیفهٔ مسلمین حضرت علی طرفندن منصوب والی‌یی احراقله عدم آباده تسییر ایلدکدن صکره عساکر کلیه ایله خلیفهٔ مشارالیه اوزرینه خروجه مبادرت وحضرت علی رضی الله عنه دخی بالمقابله کوفه‌دن حرکت ایتمکله صفینده تلاقیٔ طرفین ایله یوز اون کون ظرفنده طقسان درت دفعه علولنان آتش جنك وجدالده هر ایکی طرف یتمش بیك کشی تلفات ویرمش ونهایت طرفین مرخصلرندن مرکب عقد اولنان مجلسده دسیسه‌لی برمعاهده ایله حضرت معاویه‌نك شام والیلکی تصدیق اولنمشدر . اول وآخر یکرمی سنه شام والیلکی ایدوب (٦٧٩ م و ٦٠ ﻫ) تاریخنده سکسان ایکی یاشنده اولدیغی حالده وفات ایلدی .
اسلامده ابتدا اوغلنه خلق بیعت ایتدیرن وبرید وضع ایدن ومسجدده مقصوره یپان واوتوردیغی یرده خطبه اوقویان وزنادن ثبوت نسبه حکم ایدن وحرمده طواشی قوللانان ودیوانده خاتم اتخاذ ایلیان معاویه‌در .

§

﴿ معتز ﴾ — خلفای عباسیه‌دندر عباسیلرك نفوذ وممالکنی همان کاملاً ید غصبه المش اولان امرای اتراکدن بغاء صغیر (٨٦٧ م و ٢٥٤ ﻫ) تاریخنده خلیفهٔ مشارالیهك غیرتنی کودن (بای کتنال) معرفتیله بغداددن

قاچیرلدیسه‌ده برسنه صکره ترك عسکری بتون بتون شماره‌رق (مواجبزی ویرمیورسك) یایغره‌سیله بیچاره معتزی ایاغندن سورکایه سورکایه سراینده چیقاروب مهتدی بن واثق اجلاس ومعتزی برسردابده آچلقله اهلاك و بر سنه صکره مهتدینك دخی یرینی خاك ایلدیلر .

§

﴿ معتزله ﴾ — واصل بن عطانك احداث ایلدیکی مذهبدر جمله‌سی فرق ضاله‌ده داخل اولمق اوزره یکرمی یه تقسیم اولنور (اعتقاد) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ معتصم بالله ﴾ بن هارون الرشید — عباسیه خلفاسندندر شجیع وعالی همت ایسه‌ده امی واعتقادده معتزله‌یه پیرو وخلق قرآنه قائل برذات ایدی . امور واحوالنده پك چوق سکزلر تصادف ایتدیکندن لقبنه (مثمن) دیدیلر شویله‌که (تاریخ ولادتی ١٨٠ ه) (مدت عمری قرق سکز سنه) (هارون الرشیدك سکزنجی اوغلی) (خلفای عباسیه‌نك سکزنجیسی) (تاریخ جلوسی ٨٣٣ م و ٢١٨ ه) (مدت سلطنتی سکز سنه سکز آی سکز کون) (اولادی سکز قز سکز اوغلان) وفاتنده ظهور ایدن نقود (سکز ملیون دینار و یکرمی سکز ملیون درهم) متروکاتنده چیقان (سکز بیك غلام واون سکز بیك دابه) (فتوحاتی سکز مملکت) (یوم وفاتی ٨ ربیع‌الاول) در .

فتوحات مذکوره‌سندن بری (عموریه) قلعه‌سیدر اشبو قلعه‌یی سبب فتحی شو وجهله حکایه اولنورکه سرحداتك برنده برخاتون دشمن النه اسیر دوشدکده (وامحمداه وامعتصماه) دیو فریاد واستغاثه‌یه باشلار ودشمن دخی مرقومه‌نك شو فریادینه مقابل (عربستانك آبلق آتلری چوقدر معتصم بینزکلورده سنی قورتارر) دیو استهزا ایدر بوکیفیت معتصمه واصل اولدقده فی‌الحال سراپا آبلقسوار براردو تشکیل ایدرك بالذات الغاره عزیمت وقلعهٔ مذکوره‌یی اللی‌بش کون محاصره‌دن صکره (٨٣٥م و ٢٢٠ه) تاریخنده فتح وکشاد ایتمکله همان محبسه واروب (وامعتصماه) فریاد

معهودینه مقابل (لبیك یاعماه) دیو خاتونی الندن طوته‌رق طیشاروچیقارر (عموریه) بعض تواریخده انقره اولمق اوزره محرردر ٠

§

﴿ معتضد ﴾ — عباسیه‌دن اون التنجی خلیفه‌در ٠ (۸۵٦ م و ۲٤۲ ﻫ) ده تولد و (۸۹۲ م و ۲۷۹ ﻫ) ده جلوس ایدوب اون سنه صکره وفات ایلدی ٠

اسمراللون نحیف معتدل‌الخلق مهیب وحزم ورأی صاحبی اولوب زیاده شجیع وبهادر ایدی حتی دیرلرکه یالکز باشنه برارسلانك حقندن کلوردی بناءً علیه آندن صکره کلان خلفای عباسیه اکا نسبت لاشیٔ مقوله‌سی ایدیلر ٠ دولت عباسیه‌یی بعدالاندراس تجدید وتشیید ایتدیکیچون حقنده سفاح ثانی دیمشدر ٠ محبوب القلوب واشرار حقلرنده شدید البأس اولوب مصالح ملك ودولتی اقامتده کمال قدرتی وار ایدی ٠ اکرچه بخل وامساك ایله دخی توصیف ایدیلور ایدیسه‌ده امساکی سببدن خالی اولمیوب حکمت حکومت نقطه‌سنه مستند ایدی ٠ خلقك مجوسلر کبی نیروزده آتش یاقوب صولر دوکمسنی وبربرلرینه هدایا کوتورمسنی منع وهدایانك حزیرانك اون برنده تعاطی اولنمسنی امر ایدوب اول کون (نوروز معتضدی) تسمیه اولنمشدر ٠

مصر حکمداری (حمارویه) نك قزینی تزوجنده وقوعبولان جهاز ترتیبی عالمده مثلی نامسبوق احوالدن اولوب حتی تزیینات مذکوره داخلنده یوز عدد التون هاون بولندیغی نقل ایدرلر ٠ (حمارویه‌نك بوقدر هاون ویرمسی تره‌طور دوکمك ایچون اولمیوب بلکه اعانهٔ نقدیه اوله‌جغی ونقدك بوقالبده افراغی دخی تأدباً اختیار اولنمش بولنه‌جغی خاطره کلور ٠ (قطرالندی) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله ٠

§

﴿ معتمد علی الله ﴾ — اشبیلیه وقرطبه‌ده ملوك عباد نامنی آلان اوچ ذاتك اوچنجیسیدر ٠ (۱۰٦۸ م و ٤٦١ ﻫ) تاریخنده جلوس ایدوب کرکی کبی شان وشهرت قزانمش وقرال الفونسك هجومنی مراکش امیری یوسفدن الدیغی عساکر معاونه ایله دفعه موفق اولمشیدی لکن امیر

مومی الیهك كوزی اشبیلیه ده قاله‌رق آره‌دن چوق كچمكسزین كاوب ملكنی كاملاً غصب وچوجقلرینی اعدام وكندوسنی سائر بقیة السیوف اولاد وعیالیله منفیاً افریقایه اعزام ایلدی ٠

زواللی معتمد صوك نفسنی دوستلغنه اعتماد ایتدیكی امیر یوسفك زندانده ویرمش وقیزلری برزمان ایپلك اكیره‌رك تعیش ایدوب سفالت ایچنده محو ونابدید اولمشدر ٠ اشبو بیچاره قیزجغزلر بابالری صاغ ایكن بیرامرده سیرانلرده سفیل وسرگردان زندان قپوسنه كیدوب اغلاشه‌رق بابالرینی زیارت ایدرلر واللرینه كچن ناپاره‌یی ویروب دعاسنی الورلر ایدی ٠

§

﴿ معدن ﴾ — فن معادن كرهٔ ارضك سطحنده ودروننده موجود اولان اجسام غیر عضویه‌نك تفریق وتمییز وتصنیفی خصوصاتندن بحث ایدر برفندر ٠ بوفن اجسام مذكوره‌یی طبیعتده بولندقلری حال اوزره نظر دقته اله‌رق خواص كیمویه وكیفیات حكمیه‌لریله یتاقلرینی وتشكل ارضده مدخللرینك درجه‌سنی وصنایعده استعماللریله خصوصات سائره‌سنی تعیین وتقدیر ایدر ٠

معادن تاریخ طبیعینك موضوعنی تشكیل ایدن موالید سائره كبی فاملیایه منقسم وفاملیالر دخی اجناس وانواعه متفرقدر ٠ معدنجیلر كوز ایله یاخود اجراسی سهل وبسیط تجربه‌لرله معدنلرك فاملیا وانواعنی تمییز ایچون ملكه ومهارت كسب ایتمكه محتاج اولورلر ٠ اله كچور یلان نمونه‌لر كسر اولنان محلده‌كی صفحه‌لریله منظره ودرجهٔ صلابتلری و (اسیدنیتریك) دنیلان اجزا ومقناطیسی ابره‌نك فعل وتأثیرلری وبللورلرك شكللری واسطه‌لریله فرق وتمییز اولنه بیله‌جكندن معادن كشف ایده‌جك آدمك یاننده برچكیج وصیوری اوجلی برچلیك وبعض حامضلر وبرعدد مقناطیسلی ابره بولنملیدر ٠ معادنك تجارب كیمویه‌سی ایسه یاآتش ویا حامض استعمالیله اولور ٠

اجسامدن ایلك اول حادثهٔ تدقیق وامتحاندن كچوریلان اجسام غیر عضویه‌در معهذا فنون سائره‌ده اولدیغی كبی بوفنده دخی عملیات نظریاته

تقدم ایتمش وبناءً علیه فن معادن تدوین اولنمزدن پك چوق اول فائده‌لی معدنلرك تجربه‌لری عملیات قوتیله بیلنمشدر ·

بوفن اوزرینه اولان الك قدیم مؤلفات (ارسطو) ایله (فراست)ك اثرلری اولوب قرون وسطاده ایسه فن معادنه یالکز کیمیای موهومی بولمق قصدیله چالیشلورایدی ·

اصل فن دنیله‌جك طرزه وضعی اون بشنجی عصر اواسطنده باشلایوب بنه اوعصرده معادنك تصنیفی امرنده بللورلرك شکللرینه رعایت اولنمسی اصول اتخاذ اولندی و۱۷۵۸ م و ۱۱۷۲ ه) تاریخنده معادن نوعلرینك تعیینی مسئله‌سی برطاقم قواعد منتظمه‌یه ربط واوصاف زجاجیهٔ معادن کمال دقتله ضبط ایدلدی شمدی ایسه دها ایلرویه کوتورلمش ومعادندن برچوقلری معلوم اولان اجزاء مرکبه‌لریله استحصال اولنمقده بولنمشدر ·

§

﴿ معدن صویی ﴾ — ایچنده مواد اجنبیه یعنی اجزای کیمویه بولنوب وجوده نفعی اولمق ملابسه‌سیله بانیو ایدیلان وایچیلان صولره اطلاق اولنور واکر حرارتی سائر صو منبعلرینك حرارتندن زیاده اولور ایسه ایلیجه صویی دنیلور · معدنی صولر (ازوت) (اوقسیجن) (اسید قاربونیك) (اسید سولفیدریك) (اسید سیلیسیق) (اسید قره‌نیق) وسائردن مرکب ایسه‌ده (پوتاس) و (مغنزی) و (مانغاز) کبی برطاقم املاح دخی حاصل ایدرلر · مواد مذکوره صویك تحت الارض جریانی اثناده تصادف ایتدیکی قیا و معادندن آلنمه‌در · معدن صولری حاوی اولدقلری وخاصه‌سیله متصف بولندقلری معادنك جنسنه کوره صنفلره تفریق اولنورلر · طبیعی معدن صولرینك پك چوغنه تقلید یاپلمقده اولوب خصوصیله شدتلی تضییق اجراسنه مخصوص آلتلرله یاپیلان صولره طبیعی صولرده بولناندن زیاده (اسید قاربونیك) بلع ایتدیرلمکده‌در ·

معدن صولرینك وجودجه حسن تأثیری پك چوقدنبرو معلوم ایدی حتی رومالیلرك شمدی بیلندمیان نیجه منبعلردن پك چوق معدنی صولر آلوب استفاده ایتدکاری کتب تواریخده محرردر · اوروپاده بو صولرك تحلیللریله

اوغراشان کیمیاکرلر تراکیب و درجهٔ حرارت و تأثیراتی حقنده پك چوق رسائل ترتیب ونشر ایلمکده درلر ۰

معدنی صولرك الڭ مشهور ومجربی یدی نوع اولوب برنجیسی (سولفات دو سود) و (قلور دو قالچییوم) و (قلور دو سودیوم) وسائره‌یی حاوی اولان وتصحیح معده ایچون نافع ومسهل ومدرر بولنان (بون‌صویی) ایکنجیسی (سولفات دو سود) و (سولفات دومغنزی) و (طارطرات پوتاس آ دوفر) وسائره‌یی جامع اولان وزیاده مسهل ومقوی بولنان (قارلیسپاد صویی) اوچنجیسی (سولفات دو سود) و (قلور دو مغنزی) و (سولفات دوفر) و سائره‌یی حاوی اولان ومقوی ومعدوی بولنان (پولنا صویی) دردنجیسی (سولفات دو سود) و (فوسفاد دو سود) و (قلور دو مغنزیوم) وسائره‌یی جامع اولان ومسهل ومقوی بولنان (سلیچ صویی) بشنجیسی (سولفات دوسود) و (سولفات دو مغنزی) و (سولفات دو فر) و (اسید قاربونیك) وسائره‌یی جامع اولان ومصلح ومقوی وبراز مدرر بولنان (ویشی صویی) التنجیسی (سولفات دو مغنزی) و (ارسنیاد دو سود) و (فرلیمه) و (اسید قاربونیك) وسائره‌یی حاوی اولان وتصحیح وفقر دمه خدمتی تجربه اولنان (ویشی له فور صویی) یدنجیسی اولکی ویشی صوینه مشابه بولنان (چیتلی صویی) در ۰

سولفات دوسود — ملح عجایب

سولفات دو مغنزی — انکلیز طوزی

سولفات دو فر — ساچی قبریس

قلور دو قالچییوم — کرچ

قلور دو سودیوم — طوز

ارسنیاد دو سود — سم الفارلی سوده

فرلیمه — اکه‌لنمش تیمور دیمکدر

§

﴿معروف کرخی﴾ بن فیروز — کبار مشایخ صوفیه‌دندر ۰ (٨١٥ م و ٢٠٠ ھ) ده بغدادده وفات ایلدی ۰ مشارالیه علوم وفنون

وتقوا ده آیت کبری اولوب امام علی بن موسی الرضا حضرتلرینك النده اسلامه کلمش و امام مشار الیهه دربانلق ایدرك ابو المحفوظ کنیه سنی طاقنمش ایدی مؤخراً ابوینی دخی قبول دین اسلام ایتمشدر . سلسلهٔ نسبتی داود طائی اندن حبیب عجمی آندن حسن بصری اندن دخی امام علی کرم الله وجهه حضرتلرینه واصل اولور . موجب انتباهی اولمق ایچون برادر زاده سنه اکر بر حاجتك اولورسه بنم ایله حق سبحانه وتعالی یه قسم ایله یعنی (معروفك) حقیچون مرادیمی ویر دیو نیاز ایله وحصولنه شبهه ایتمه زیرا علیه الصلوة والسلام افندمز (اللهم انی اسئلك بحق السائلین علیك وبحق الراغبین الیك) دعاسیله تضرع بیوررلر ایدی دیمشدر .

§

﴿ معز الدولة ﴾ — عباسیه خلفاسندندر زمان سلطنته مصادف بولنان (٩٦٢ م و ٣٥١ ه) تاریخنده بغدادده بولنان شیعیلر جناب معاویه ایله برقاچ ذاتك اسملرینی لعنتله یازوب جامع قپولرینه آصمشلر ایدی اهل سنت بونلری کورمسیله قالدیروب آتملری اوزرینه (معز) دفع نزاع ایچون ینه آصلمسنی امر ایتدیسه ده وزیری وسائر سنیلرك مخالفتی جهتیله ممکن اوله مدیغندن نهایت (لعن الله الظالمین لآل رسول الله صلی الله علیه وسلم) کلماتنك تحریر و تعلیقنه ایکی طرفك موافقتیله قرار و یرلدی . ذی الحجه نك اون سکزنجی کونی عید غدیر طوتلمسی ومحرمك اوننجی کونی ماتم کربلا ایدلمسی معز الدوله نك جملهٔ بدعاتندندر .

بو اثناده مصرده فاطمیلر دخی اذان محمدی یه (حی علی خیر العمل) لفظنی علاوه ایلدیلر .

§

﴿ معز الدین الله ﴾ — خلفای فاطمیه نك برنجیسی در افریقای شمالیده ظهور ایدرك (٩٦٣ م و ٣٥٢ ه) تاریخنده سجلیا اطه سنی وبش سنه صکره خطهٔ مصریه یی ضبط و تسخیر ایدوب فاطمیه دولتنی و مصرده قاهره شهرینی و جامع ازهری تأسیس و بنا ایلدی (٩٧٥ م و ٣٦٥ ه) تاریخنده سوء عقیده ایله متهماً وفات ایلمشدر . حرمینده نامنه خطبه اوقونور ایدی

مومی الیهك خزینه‌سنی تونسدن مصره نقل ایدرکن کوچك دکرمان طاشلری شکلنده التون کولچه‌لر یاپدیروب و ایکیشر ایکیشر دوه‌لره یوکلدوب الای کوستردیکی تواریخده منقولدر .

§

﴿ معلقات سبع ﴾ — یدی قصیده‌دن عبارتدر برنجی قصیده (امرئ القیس) لك ایکنجی (طرفة بن العبد) لك اوچنجی (زهیر بن ابی سلمی) نك دردنجی (لبید بن ربیعه) نك بشنجی (عنترة بن شداد) لك التنجی (حارث بن حلزة الیشکری) نك یدنجی (عمرو بن کلثوم)لك در . معلقات مذکوره‌یه خطیب تبریزی وامام زوزنی وحیاة الحیوان صاحبی دمیری کبی مشهور ذاتلر پك چوق اعتنا ایدرك شروح عدیده ومفیده تألیف ایلمشلردر .

قبل الاسلام شعرای عرب وخصوصاً قریش قبیله‌سی حصر اذهان ادبا ایله نظم وانشا ایلدکاری قصائدی بیت مکه قپوسنه تعلیق ایدرلر وبالجمله فصحا وبلغا طرفندن حادهٔ تدقیق وامتحاندن بچورلدکدن صکره مظهر تسلیم اولدیغی حالده معلق قالمسنه جواز ویررلر ایدی اشته بوصورتله تعلیق اولنان قصائد بلیغه ابتدای بعثت جناب پیغمبری اثناسنده یدی عدده بالغ اولمشیدی که سالف البیان معلقات سبع بونلردن عبارتدر .

§

﴿ معمار سنان ﴾ — فن معماریده فوق الغایه کسب شهرت ایتمش وسلیمانیه وشهزاده جامعلرینی وبونلردن بشقه دها یتمش طقوز جوامع شریفه ایله درت یوزدن متجاوز مساجدی اعمار وانشا خدمتنده بولنمش برذاتدر کندوسی فی الاصل آوستریالی ایکن کوچکلکنده اسارتله استانبوله واسلامه کلمشیدی یوز یاشندن زیاده معمر اولوب (۱۵۸۷ م و ۹۹٦ ه) تاریخنده ترك معمورهٔ فنا ایلدی قبری سلیمانیه جامع شریفی جوارنده وباب فتوی قارشوسنده سبیل ومکتبنه متصل تربهٔ مخصوصی ایچنده‌در .

§

﴿ معن ﴾ بن زائده — نامداران اسخیای عربدندر کنیه‌سی

ابو الولیددر طائفهٔ شیعه‌دن بر مفسدك آل عباسدن مهدی خلیفه زماننده بین‌الناس ایقاظ نائرهٔ فساد وفتنه‌یه چالشدیغی مشار الیه مهدینك سمعنه واصل اولدقده اخذ وگرفت ایدنه کلیتلی صله وعطیه احسان اولنه‌جغنی اعلان ایلر . بونك اوزرینه بغدادده برکیمسه مفسد مرقومی اتفاقا دردست ایتمکله حیاتندن مأیوس برحالده حضور خلیفه‌یه گتورر ایکن یولده اشبو کرم وسخا ایله مشهور جهان اولان معن بن زائده راست گلوب شخص مأیوس گنیده‌سیله (امان یا اباالولید اجرنی اجارك الله) دیو دخیل دوشر معن دخی آخذدن قضیه‌یی بالسؤال اکلادقدن صکره صالیو برمسنی امر ایدوب مرقوم هرنقدر دکلزسه‌ده کوله‌لرینه زور ایله الندن آلدیرر وکندو آتنك ارقه‌سنه بندیروب خانه‌سنه گوتورر کیفیت مهدی‌یه عکس ایتمی اوزرینه مهدی فی‌الحال کمال غیظ وغضب ایله معن بن زائده‌یی احضار و (بنم خلاف امرم اوله‌رق بر مفسدی نصل حمایه ایده‌بورسك) دیو عتاب وسرزنش اظهار ایلدکده مومی‌الیه (نعم یا امیرالمؤمنین وقتیله مخالف دولتکز اولان اشخاصدن برکونده بش بیك نفوسی قتل ایلدم ودها بونك کبی نیجه یارارلقلرده بولندم نزد دولتکزده شمدی برنفس قورتاره‌جق قدر اعتبارم یوقیدر) دیمکله خلیفه برمدت سرفرو بردهٔ شرمساری اولدقدن صکره ای اباالولید سنك دخیلاً استصحاب ایلدیکك شخصی بنده استصحاب ایتدم دیه‌رك اخذ وگرفتیچون موعود یوز بیك درهمی مفسد مرقومه بخش واحسان ایدر .

§

﴿ مغاره ﴾ — یونانستانده قدیم آتیکی قطعه‌سنك حاوی اولدیغی ایکی قسم کبیردن بری اولان مغاریس ولایتی داخلنده وقتیله آتنه‌یه معادل برمعمور مملکت اولوب خیلی مدت برحکومت مستقله طرفندن کرسیٔ اداره اتخاذ اولنمشیدی .

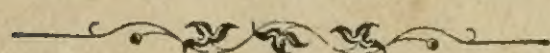
دیکر ﴿ مغاره ﴾ — مصرده ابوشیر بلده‌سنك اون یدی کیلومترو جنوبنده برقصبه‌در .

§

﴿ مغنيسا ﴾ — ليديا دنيلان قطعهٔ قديمه‌ده و (سپيل) نام طاغك اتكنده برشهر معموردر بو شهر سه‌سيپيون نام حكمدارك (٥٤٠٤ خ) تاريخنده يعنى ميلادك يوز طقسان سنه مقدمنده سوريه قرالى اوچنجى انتى يوخوسه غلبه‌سيله شهرتشعار اولمشيدى . جوارنده مقناطيس معدنى اولديغى تواريخده مقيددر . شهرمز بو الان صاروخان سنجاغنك مركزى اولوب ايكيشر مناره‌لى اوچ باب جوامع شريفه‌يى ودها برچوق معابد منيفه وتكايا واهالىٔ كثيره‌يى حاويدر ويوز كيلومترو طولنده ويكرميدن قرق كيلومترويه قدر عرضنده اولان مغنيسا اووه‌سى معموريت وبركتله مشهور ومتعارفدر .

§

﴿ مغول ﴾ — اصلى (مونكقول) اولوب سلاله‌سى بش بطنده تركك يافثه منتهى وترك قبيله‌سنك رئيسى بولنان (آلنجه) خانك توأم ايكى اوغلندن برينك وقبيله‌سى خلقنك اسميدر اشبو ايكى برادر پدرلرينك حال حياتنده كندولرينه تقسيم ايلديكى اراضى‌يى قبوللنوب هر برلرى كيده‌رك برقاچ شعبه‌يه منقسم اولمشلر ايدى .

(م) حرفنك بقيه‌سى يدنجى جلدده‌در

